

FAVORİ SERİSİ

11
SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Özetin özeti konularla

KAZANIM ODAKLI + BECERİ TEMELLİ

SORU BANKASI

Markaj
yayınları

Editör Yayınevi markasıdır.

FAVORİ SERİSİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

KAZANIM + BECERİ TEMELLİ
SORU BANKASI

Markaj
yayınlari

11. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Markaj Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN

978-625-7815-42-0

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Markaj Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Markaj Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Reprobir Matbaacılık

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.: 2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 099 24 84

WhatsApp: 0 505 099 24 84

www.markajyayinlari.com

markajyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: GİRİŞ

- ▶ EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ 10
- ▶ EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ..... 12
- ▶ YAZIM KURALLARI..... 16

2. ÜNİTE: HİKÂYE

- ▶ CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HİKÂYE 30
- ▶ CÜMLENİN ÖGELERİ..... 33

3. ÜNİTE: ŞİİR

- ▶ ŞİİR / TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİRİ 48
- ▶ SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ŞİİRİ 53
- ▶ FECRİATİ DÖNEMİ ŞİİRİ 55
- ▶ MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİRİ - SAF ŞİİR -
CUMHURİYET DÖNEMİ'NİN İLK YILLARINDA ŞİİR . 58
- ▶ TÜRKİYE DIŞINDAKİ ÇAĞDAŞ TÜRK ŞİİRİ 63

4. ÜNİTE: MAKALE

- ▶ MAKALE..... 75
- ▶ NOKTALAMA İŞARETLERİ 78

5. ÜNİTE: SOHBET VE FIKRA

- ▶ SOHBET (SÖYLEŞİ) 88
- ▶ FIKRA (KÖŞE YAZISI)..... 91

6. ÜNİTE: ROMAN

- ▶ CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE
ROMAN (1923-1950) 102
- ▶ MODERNİZM AKIMI 105
- ▶ DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN..... 108
- ▶ ANLATIM BOZUKLUKLARI 111

7. ÜNİTE: TİYATRO

- ▶ CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO 124
- ▶ TEMEL TİYATRO TERİMLERİ 127

8. ÜNİTE: ELEŞTİRİ

- ▶ ELEŞTİRİ 138

9. ÜNİTE: MÜLAKAT VE RÖPORTAJ

- ▶ MÜLAKAT..... 148
- ▶ RÖPORTAJ 150

- ▶ ÇÖZÜMLER 155

- ▶ CEVAP ANAHTARI 191

ÜNİTE GİRİŞ

EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ

- Klasisizm
- Romantizm
- Realizm (Gerçekçilik)
- Natüralizm
- Parnasizm
- Sembolizm (Simgecilik)

EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ

YAZIM KURALLARI

- Büyük Harflerin Kullanımı
- Kısaltmaların Yazımı
- Sayıların Yazımı
- İki kelimelerin Yazımı
- Pekiştirmeli Sözlerin Yazımı
- “ki”nin Yazımı
- “de”nin Yazımı
- “mi”nin Yazımı
- Birleşik Sözcüklerin Yazımı

EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ

- ➔ **Edebiyat**; düşüncelerin, duyguların veya hayallerin insanlara estetik bir zevk ve anlayışıyla aktarılması sanatıdır. Edebiyat insana yönelik bir faaliyet olduğu için sosyal hayattan ayrı düşünülemez.
- ➔ Edebi eserlerin yaratılış sürecinde toplumun payının göz ardı edilemeyeceği bilinen bir gerçektir. Yani edebiyat ve toplum arasında karşılıklı bir ilişki vardır.
- ➔ Her yazar belirli bir sosyal ortamda doğup büyür ve bir dünya görüşü edinir. Bu dünya görüşünü de eserlerine yansıtır.
- ➔ Edebiyatın; toplum özelliklerini barındırması, toplum sorunlarını dile getirmesi ve bununla birlikte toplumsal değişimde söz sahibi olması beklenir. Yani **edebiyat bir yandan toplumu etkilerken bir yandan da ondan etkilenir.**
- ➔ Edebiyat; toplumsal varoluşun ve milli kimliğin, düşünce ve sanat alanında inşası ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir araçtır.
- ➔ Edebiyatımızda pek çok yazar toplumsal sorunları eserlerine taşımakla kalmamış o sorunların çözüm yolları hakkında somut düşüncelerle de okurlarını yönlendirmişlerdir.

EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ

- ➔ Sanatta görüş, duyuş, anlayış bakımından yenilikler ortaya koyan, farklılık gösteren harekete **sanat akımı** denir. Sanat akımları, sadece edebiyat sanatına özgü akımlar değildir. Başka sanatlarda da varlıklarını hissettirir. Edebiyat açısından; benzer sanat anlayışlarını eserlerine yansıtan sanatçıların ortaya koydukları ilkeler şeklinde tanımlanabilir sanat akımları.
- ➔ Edebiyat akımlarının her biri, kendine has ilke ve özellikleri ile sanatçıyı, dolayısı ile eseri etkiler. Yani edebi eserler, belli bir sanat anlayışı doğrultusunda kaleme alınır. Aynı anlayışla kaleme alınan edebi eserler de zamanla sanat akımlarının gelişip yaygınlaşmasını sağlar. Böylelikle edebiyat akımları ile edebi eserler arasında karşılıklı bir ilişki kurulmuş olur.
- ➔ Sanat akımlarının hemen hepsinde, ortaya çıktıkları dönemin toplumsal yapısı, fikir hareketleri ve ideolojileri söz konusudur. İlk olarak Batı'da ortaya çıkan ve zamanla diğer milletlerde de varlık gösteren başlıca sanat akımları şunlardır: **klasisizm, romantizm (coşumculuk), realizm (gerçekçilik), natüralizm (doğalcılık), parnasizm, sembolizm (simgecilik), empresyonizm (izlenimcilik), ekspresyonizm (dışavurumculuk), kübizm, fütürizm (gelecekçilik), dadaizm, sürrealizm (gerçeküstü-cülük) ve egzistansiyalizmdir (varoluşçuluk).**

Klasisizm

16. yüzyılın sonlarında Fransa'da doğmuştur. Merkezinde yer alan kavramlar **akıl** ve **sağduyu**dur. Duygu ve eğilimler bu akımda önemsizdir. 18. yüzyılın sonuna dek varlığını sürdürmüştür. Konular daha çok tarihten ve mitolojiden seçilmiştir. Temsilcileri: La Fontaine, Racine, Corneille, Moliere...

Romantizm

Klasisizme tepki olarak 18. yüzyılın ikinci yarısında doğan, **duygu** ve **hayali** ön planda tutan bir edebi akımdır. Konular genellikle günlük hayattan ve milli tarihten seçilir. Temsilcileri: Victor Hugo, Shakespeare, J. J. Rousseau, Goethe, Puşkin, Lamartine; Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi...

Realizm (Gerçekçilik)

19. yüzyılın ikinci yarısında romantizme tepki olarak doğmuştur. Sanatçılar, gündelik hayatı tüm **gerçekliği** ile yansıtmışlardır. Temsilcileri: Stendhal, G. Flaubert, Balzac, E. Hemingway, Dostoyevski, Çehov, Tolstoy; H. Ziya Uşaklıgil, H. Edip Adivar, Yakup Kadri, R. Nuri Güntekin, M. Şevket Esenal...

Natüralizm

Gözlemlerle birlikte bilimselliği de esas alan bir akımdır. Yazar, insan davranışlarını açıklamak için **soya çekimi** dikkate almalı, tıpkı bir **bilim adamı** gibi davranmalıdır. Temsilcileri: Akımın öncüsü **Emile Zola**, A. Daudet, Guy de Maupassant, Goncourt Kardeşler; H. Rahmi Gürpınar, Nabizade Nazım...

Parnasizm

Parnasizm, şiire has bir akımdır. 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da romantizme tepki olarak ortaya çıkmıştır. **Şiirler realist** anlayışla yazılır, **sanat sanat içindir** görüşü hakimdir. Temsilcileri: T. Gautier, F. Coppee, J. Maria de Heredia, T. Banville; C. Şahabettin, Tevfik Fikret, Yahya Kemal...

Sembolizm (Simgecilik)

19. yüzyılın ikinci yarısında parnasizme tepki olarak ortaya çıkmış, şiire özgü bir akımdır. Kelimelerin **sembolik** anlamlarından yararlanılmış, **anlam kapalılığı** amaçlanmış, şiir ile **musiki** yakınlaştırılmıştır. Temsilcileri: Baudelaire, Verlaine, Mallarme, Paul Valery; Cenap Şahabettin, Ahmet Haşim...

YAZIM KURALLARI

Büyük Harflerin Kullanımı

⇒ Cümleler büyük harfle başlar.

Toplum ayrıcalıklı bir konudur. Topluma dair olan her konu derinlikli bir biçimde incelenmelidir.

⇒ Özel adlar büyük harfle başlar.

⇒ Özel isimler, özel isimlere bağlı unvan adları ve takma adlar, hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.

» Haldun Taner, Doktor Ayhan Bey, Maraşlı Sütçü İmam, Topal Ahmet, Deli Hüseyin Çavuş; Karabaş, Tekir, Çomar...

⇒ Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin her kelimesi büyük harfle başlar. Özel ada dâhil olmayan "gazete, dergi, tablo" sözcükleri küçük harfle başlar.

» Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Resmi Gazete, Kaplumbağa Terbiyecisi, Türk Dili dergisi...

⇒ Akralık adı olup da lakap ve unvan adı olan kelimeler büyük harfle başlar.

» Baba Ragıp, Nene Hatun, Nasrettin Hoca...

⇒ Millet, dil ve lehçe adlarıyla din ve mezhep adları büyük harfle başlar.

» Türk, Alman, Arap, İngiliz; Türkçe, Arapça, Tatarca; İslamiyet, Hristiyanlık; Hanefi...

⇒ Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar.

» Dünya, Jüpiter, Güneş, Halley...

⇒ Yer adları büyük harfle başlar. Tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy sözcükleri küçük harfle başlar.

» Asya, Doğu Anadolu, İzmit, Çankaya, Cahit Sokak, Gazi Caddesi; Arıcak ilçesi, Amasya ili...

⇒ Yer adlarından önce gelen yön adları büyük, yer adlarından sonra gelen yön adları ise küçük harfle başlar.

» Kuzey Afrika, Batı Anadolu; Afrika'nın kuzeyi, Anadolu'nun batısı...

⇒ Devlet adları büyük harfle başlar.

» Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan...

⇒ Resmi ve dini bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar.

» Cumhuriyet Bayramı, Ramazan Bayramı, Anneler Günü, 14 Mart Tıp Bayramı...

⇒ Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve tür bildiren deniz, göl, nehir, dağ, ova, kanal, geçit, boğaz gibi ikinci isimler büyük harfle başlar.

» İstanbul Boğazı, Tuz Gölü, Süphan Dağı, Murat Nehri, Muş Ovası, Ege Denizi, Süveys Kanalı, Çubuk Geçidi...

⇒ Tarihi olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar.

» Kurtuluş Savaşı, Milli Mücadele, Orta Çağ'da, Buzul Dönemi, Lale Devri'nin, Tanzimat Dönemi'nde...

⇒ Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.

» Türk Dil Kurumu, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Boğaziçi Üniversitesi, Atatürk Lisesi...

» Kurum, kuruluş ve kurul adlarına gelen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaz.

» Türk Dil Kurumunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Boğaziçi Üniversitesinin...

⇒ Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt gibi yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.

» Dolmabahçe Sarayı, Kömürhan Köprüsü, Harput Kalesi, Çankaya Köşkü, Tonyukuk Anıtı...

⇒ Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.

» Antep fıstığı, Hindistan cevizi, Van kedisi...

» Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar ve yapım ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz.

» Türkçü, Arapça, İstanbullu, Türklük...

» Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz.

» Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi, Çiğlik tablosu

⇒ Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

» 5 Eylül 1991 Pazar günü, 03 Aralık 2021 Cuma akşamı...

» Belirli bir tarihi bildirmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.

» Haftaya salı günü geleceklmiş.

Kısaltmaların Yazımı

- ➔ Kurum, kuruluş, ülke, kitap, dergi ve yön adları kısaltılırken **her kelimenin ilk harfi büyük yazılır** ve harfler arasına **nokta konmaz**.
- » TDK (Türk Dil Kurumu), ABD (Amerika Birleşik Devletleri), KB (Kutadgu Bilig), TD (Türk Dili), K (kuzey)...
- ➔ Bazı kısaltmalarda, kısaltmanın akılda kalabilmesi için yeni bir kelime oluşturma amacı güdülür.
- » BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi), TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi)...

Gelenekleşmiş olan T.C. (Türkiye Cumhuriyeti) ve T. (Türkçe) kısaltmaları dışında büyük harfle yapılan kısaltmalarda araya ve sona nokta konmaz.

- ➔ Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarıyla ölçülerin dışında kalan kelime veya kelime gruplarının kısaltılmasında, **ilk harfle birlikte kelimeyi oluşturan temel harfler** dikkate alınır. Kısaltılan kelime veya kelime grubu; özel ad, unvan veya rütbe ise ilk harf büyük; cins isim ise ilk harf küçük olur.
- » Alm. (Almanca), Yol Mah. (Yol Mahallesi), Prof. (Profesör), Alb. (Albay), çev. (çeviren), ed. (edebiyat)...
- ➔ Ölçü birimlerinin uluslararası kısaltmaları kullanılır.
- » m (metre), cm (santimetre), km (kilometre), g (gram), kg (kilogram), l (litre), m² (metrekare)...
- ➔ Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır.
- » cm'yi, kg'dan, mm'den, kr.un.
- ➔ Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde **kısaltmanın son harfinin okunuşu** esas alınır. Ancak kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde **kısaltmanın okunuşu** esas alınır.
- » BDT'ye, TTK'den, THY'de, TL'nin; BOTAŞ'ın, UNESCO'ya, ASELSAN'da, NATO'dan...

Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalara gelen ekler kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek noktadan ve üs işaretinden sonra, kelimenin veya üs işaretinin okunuşuna uygun olarak yazılır.

- » vb.leri, Alm.dan, İng.yi; m²'ye (metrekareye), cm³'e (santimetreküpe), 6⁴'ten (altı üssü dörtten)...

Sayıların Yazımı

- ➔ Sayılar rakamla yazılabileceği gibi saat, para tutarı, istatistik verileri dışındaki durumlarda yazıyla da yazılabilir.
- » yılın on birinci ayı » 10 kilogram
- » yüz yirmi soru » 21.00'de / yirmi birde
- ➔ Dört ve daha fazla basamaklı sayıların içinde geçen "bin, milyon, trilyon" gibi kısımlar yazıyla yazılabilir.
- » 6 trilyon » 9 bin 800
- ➔ Birden fazla sözcükten oluşan sayılar ayrı yazılır.
- » Tüm hazırlıklar için **yüz yirmi** günümüz kaldı.
- ➔ Tarihi olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında ve maddeler sıralanırken Romen rakamları kullanılabilir.
- » I. Dünya Savaşı, IV. Murad, XX. yüzyıl, D ... II
- ➔ Sıra sayısı yazıyla ya da rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda rakamdan sonra "-inci" anlamını yansıtan nokta kullanılır ya da kesme işareti kullanılarak derece gösteren ek sayıya eklenir.
- » ikinci / 2. / 2'nci » on beşinci / 15. / 15'inci

Sıra sayıları ekle gösterildiğinde rakamdan sonra sadece kesme işareti kullanılır, nokta kullanılmaz.

- » 5'nci (Doğru) » 5.'nci (Yanlış)

- ➔ Üleştirme sayıları rakamla yazılmaz. Bu sayılar her zaman yazıyla yazılır.
- » üçer, altışar, onar, beşer...

İkilemelerin Yazımı

- ➔ İkilemeler ayrı yazılır. İkilemeyi oluşturan sözcükler arasına hiçbir noktalama işareti konmaz.
- » el ele, bata çıka, koşa koşa, eğri büğrü, doğru dürüst, aşağı yukarı, yalan yanlış, abur cubur...

İkilemeler bir varlığın veya kavramın ismi olduğunda bitişik yazılır.

- » kapkaç, şakşak, çıtçıt, cırcır, civciv, patpat

Pekİstirmeli Sözlerin Yazımı

- ➔ Sıfat ya da zarf görevinde kullanılan pekiştirilmiş sözcükler her zaman bitişik yazılır.
- » yemyeşil, kıpkırmızı, sırlıslıklam, yapayalnız, çarçabuk...

“ki”nin Yazımı

- ➔ Bağlaç olan “ki” kendisinden önce gelen sözcükten ayrı yazılır. Söz ve söz gruplarıyla cümleleri birbirine bağlar.
- » Şimdi anlıyorum **ki** o yaptıklarım hataydı.
- » Duydum **ki** unutmuşsun gözlerimin rengini.
- ➔ Ek olan “-ki” kendisinden önce gelen sözcüğe bitişik yazılır. İsmi yerini tutar ya da eklendiği sözcüğü sıfat yapar.
- » Onun çantası mor, Buse’nin**ki** ise pembe. (ilgi zamiri)
- » Bahçedeki gülleri budamış. (sıfat yapan ki)

Bağlaç olan “ki” bazı kelimelerle kalıplaşarak bitişik yazılır. Bu kelimelerin baş harfleri “SOM BaHÇeMİ” şeklinde kodlanır.

- » **s**anki, **o**ysaki, **m**ademki, **b**elki, **h**âlbuki, **ç**ünkü, **m**eğerki, **i**llaki

“de”nin Yazımı

- ➔ Bağlaç olan “de” kendisinden önce gelen sözcükten ayrı yazılır ve “te/ta” biçiminde kullanılmaz.
- » Dün beni soran adam, okula **da** uğramış.
- ➔ Ek olan “-de” kendisinden önce gelen sözcüğe bitişik yazılır ve “te/ta” biçiminde kullanılır. Özel isimlere eklendiğinde kesme işareti ile ayrılır.
- » Habersiz gidince aklım sende kalmıştı.
- » İkametgâhının İzmir’de olduğunu söylememişti.

“mi”nin Yazımı

- ➔ Kendinden önceki sözcüklerle hiçbir zaman birleşmez. Kendinden sonra gelen eklerle de bitişik yazılır.
- » Yarım İstanbul’u mesken **mi** tuttun?
- » Her akşam kitap okuyor **mu**?
- » Sen **miydin** o, yalnızlığım **miydi** yoksa?

Birleşik Sözcüklerin Yazımı**Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler**

- ➔ Ses düşmesine uğrayan birleşik sözcükler bitişik yazılır.
- » pazartesi (pazar+ertesi), niçin (ne+için), nasıl (ne+asıl)...
- ➔ “Etmek, olmak” gibi yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller; ses düşmesine, ses değişmesine veya ses türemesine uğrarlarsa bitişik yazılır.
- » kaydetmek, hap(i)solmak, bakakalmak, gelivermek...
- ➔ Sözcüklerin her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında anlam değişikliğine uğrarsa bu sözcükler bitişik yazılır.
- » kuşburnu, ayşekadın (**bitki adları**); tavukgöğsü, alinazik, (yiyecek adları); balköpüğü, kavuniçi (**renk adları**); beştaş, üçtaş, dokuztaş (**oyun adları**)...
- ➔ Somut olarak yer bildirmeyen “alt”, “üst” ve “üzeri” sözcüklerinin sona getirilmesiyle oluşturulan birleşik sözcükler bitişik yazılır.
- » bilinç**altı**, göz**altı**, bayram**üstü**, olağan**üstü**, öğle**üzeri**...
- ➔ “Ev, baş, oğlu, kızı, ağa, efendi, bey, hanım, nine, başı” sözcükleriyle kurulan bazı birleşik sözcükler asıl anlamlarını korudukları hâlde gelenekleştikleri için bitişik yazılır.
- » yayı**nevi**, baş**kent**, eloğ**lu**, elk**ızı**, hanıme**fendi**, beye**fendi**, ağa**bey**, hacı**ağa**, on**başı**...
- ➔ Ara yönleri belirten sözcükler bitişik yazılır.
- » kuzey**batı**, güney**doğu**, kuzey**doğu**, güney**batı**.

- ➔ “Hane, name, zade” kelimeleriyle oluşturulan birleşik sözcükler bitişik yazılır.
- » ders**hane**, kahve**hane**, yazı**hane**; kanun**name**, seyahat**name**, siyaset**name**; amca**zade**, dayı**zade**...

Ayrı Yazılan Birleşik Sözcükler

- ➔ “Etmek, eylemek, olmak” gibi yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller, ilk kelimesinde herhangi bir ses düşmesi veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır.
- » yardım etmek, namaz kılmak, derman bulmak, var olmak...
- ➔ Birleşme sırasında kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan sözcükler ayrı yazılır.
- » köpek balığı, deve kuşu, ağustos böceği, çörek otu, lüle taşı, tuz ruhu, hava yolu, açık oturum, ana dili, yer çekimi, iş birliği, gök bilimi, yarım küre, gök taşı, hafta sonu...
- ➔ “alt, üst” sözcüklerinin somut olarak yer belirttiği birleşik sözcükler ayrı yazılır.
- » deri **altı**, yer **altı**, baş **üstü**, arka **üstü**, böbrek **üstü** bezi...
- ➔ “-r / -ar / -er, -maz / -mez ve -an / -en” sıfat-fiil ekleriyle kurulan sıfat tamlaması yapısındaki birleşik kelimeler ayrı yazılır.
- » çalar saat, döner sermaye, güler yüz, yazar kasa; çık**maz** sokak, tüken**mez** kalem; akan yıldız, uç**an** daire...

1. Edebiyat, toplumsal yaşamın bir aynasıdır. Bunda, kullandığı dilin etkisi önemli bir rol oynar. Çünkü dil, toplumun temel taşıdır. Sanatçılar da bu temel taşı kullanarak edebî eserleri toplum için oluşturmaya çalışırlar. Toplumun dilinden ve toplumdan kopuk eserler unutulmaya mahkûmdur. Sanatçıların eserlerinde kullandıkları dilde ve konu seçiminde yetiştikleri ortam son derece etkilidir. Bu bakımdan edebî eserleri değerlendirirken sanatçının sosyal hayatı ve toplumun içinde bulunduğu durumu bilmekte fayda vardır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Toplumsal yapı bir edebî eseri anlamada tek ve en önemli kriterdir.
 B) Edebiyatın şekillenmesinde sanatçıların bireysel duygu ve düşünceleri etkilidir.
 C) Edebî ürünlerin ortaya çıkmasını dile bağlayarak açıklamak toplumu edebiyattan soyutlamaktır.
 D) Edebiyatın, tarihi süreç içerisinde türlere ayrılmasında dildeki farklılaşma etkilidir.
 E) Toplumun yaşantısını ve dilini eserlerinde işleyen sanatçılar kalıcı eserler vermeye bir adım daha yakındır.

2. Edebiyat; insanların dünya içerisinde bir yer edinmelerini, gelenekler arasındaki etkileşimin sağlanmasını, nesillerin geçmişleri ile bağının ortaya çıkarılmasını, toplumların birbiri ile olan farklarını ve değişmezlerini belirlemekte önemli bir yere sahiptir.

Verilen açıklamadan hareketle aşağıdakilerden hangisinde edebiyatın toplumla ilişkisi yanlış vurgulanmıştır?

- A) Edebiyat, sosyal hayatta meydana gelen değişimleri tüm yönleriyle yansıttığından toplumun aynası kabul edilir.
 B) Yeni bir toplumsal unsurun oluşumunda, kendi doğal sürecinde farklılık gösteren edebiyatın katkılarından söz edilemez.
 C) Edebiyat, toplumların dünyaya uyum sağlamasına yardımcı olan bir unsurdur.
 D) Bir toplumun geçmiş nesillerinin düşünceleri, edebî eserler değerlendirilerek çözümlenebilir.
 E) Edebiyat, toplumsal kimliklerin oluşumunda ve aktarılmasında önemli bir fonksiyona sahiptir.

3. Naim Efendi, büyük konağın en yaşlı kişisidir. Tam bir Tanzimat efendisidir. Gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Karısı Nefise Hanım ölmüş, konaktaki düzen bozulmuştur. Naim Efendi, kızı Sakine Hanım, damadı Servet Bey, torunları Seniha ve Cemil ile aynı konakta yaşamaktadır. Damadı lükse düşkün bir adamdır. Torunu Seniha ise çok serbest yetişmiş bir kızıdır. I. Dünya Savaşı yıllarıdır. Savaşın yarattığı ekonomik kriz konağa da yansır. Seniha Avrupa'ya kaçır. Damat Servet Bey, sıkıcı bulduğu konak yaşamından ve Naim Efendi'den kurtulmak için bir apartmana taşınır. Naim Efendi, konağı kiraya verip kız kardeşinin yanına çıkmak istese de konağı hiç kimse kiralamaz. Naim Efendi, hızla değişmesine akıl erdiremediği bir çöküş dünyasında, konağında tek başına kalır.

Kıralık Konak adlı romanı tanıtan bu parçadan hareketle edebiyat - toplum ilişkisi ile ilgili olarak;

- I. Edebi eserlerde kişiler ve anlatılan olaydan hareketle toplumsal yapı ile ilgili bilgi sahibi olunabilir.
 II. Edebi eserler toplumda meydana gelen ve köklü değişimler içeren olaylardan bağımsız düşünülemez.
 III. Roman kişileri kurmaca bir dünyada var olduğundan bu kişilerin yaşadıkları ile gerçek yaşam arasında bağ kurulamaz.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız III
 C) I ve II
 D) Yalnız II
 E) II ve III

4. I. Edebiyat, söz ve yazı aracılığıyla toplumsal birikimi sonraki çağlara aktarır.
 II. Toplumda ait değerler, muharrer eserler aracılığıyla ya da dilden dile aktararak geleceğe nakledilir.
 III. Sanat; her alan, her duygu ve toplumu ilgilendiren her konuda söz sahibidir.
 IV. Bir toplumun edebiyatı, o toplumun varoluşunu, duygularını, millî kimliğini yansıtmakla mükelleftir.

Numaralanmış cümlelerden hangileri anlamca birbirine en yakındır?

- A) I ve II
 B) II ve III
 C) II ve IV
 D) I ve IV
 E) III ve IV

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde edebiyatın toplumla olan ilişkisi vurgulanmamıştır?

- A) Bir toplumun geçmiş nesillerinin fikirleri, edebiyat antropolojisinde yer alan ürünler yorumlanarak çözümlenebilir.
- B) Edebiyat, toplumsal kimliklerin oluşumunda temel işlev görür.
- C) Edebiyat, toplumların dünyaya nasıl entegre olduğunun resmini hikâyeleştirir.
- D) Toplum hafızası olan geleneğin değiştirilip yerine başka gelenekler konulması sürecine edebiyat da iştirak eder.
- E) Yeni bir toplumsal geleneğin oluşumunda, kendi doğal seyrinde değişiklik gösteren edebiyatın payından bahsedilemez.

6. Toplumsal olgu ve olayları yansıtan edebiyat, kültür tarihi açısından son derece önemli bir hazine niteliğindedir. Hiç kuşkusuz edebiyat ile toplumsal yapılar arasında mütakabil bir etkileşim vardır. Bu etkileşim, toplumların tüm birikimlerini gelecek nesillere taşımada edebî eserlerden yararlanma biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Edebî metinler yoluyla tarihsel gerçekliklerin farklı boyutları gözler önüne serilmiştir. Edebî eserler, toplumların inanç, yaşayış tarzı ile duygu ve düşüncelerini yansıtan birer kültür varlıklarıdır.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal yapıların geleceğe aktarımında en önemli sorun samimiyetsiz edebiyat ürünleridir.
- B) Toplumla ilgili sorunların çeşitli yönleriyle irdelendiği edebî eserler, çağın tanığı niteliğindeki birikimlerdir.
- C) Edebî eserler, belli bir sanat anlayışı doğrultusunda kaleme alınır.
- D) Edebiyat ile toplumsal eserler arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur.
- E) Din, dil ve kültür birikimi toplumsal yapılar sayesinde geleceğe aktarılır.

7.

Her edebiyat geleneği, içinde bulunduğu çağın şartlarına, yaşadığı toplumun ihtiyaçlarına, zevklerine cevap verdiği sürece var olur. Dolayısıyla edebiyat toplumun beklentilerini karşılayabilmeli yani toplumla iç içe olmalıdır. Zaten edebiyatın bireysel ve toplumsal olmak üzere iki yönlü bir cephesinin olduğu aşikârdır. Tarihî süreç içerisinde ortaya çıkan edebiyat geleneklerinde toplumun duyguları, düşünceleri, hayalleri, normları, gelenek ve görenekleri, örfleri, âdetleri, toplumun sözcüsü konumunda olan sanatçılar vasıtasıyla dile getirilmiştir. Edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahip olan âşıklar da toplumun gören gözü, işiten kulağı ve konuşan dili olmuşlardır. Toplumun sözcüsü konumunda olan âşıklar, bireysel duygu, düşünüş ve inanışlarının yanı sıra ortaya koymuş oldukları ürünlerle toplumlarının ortak değerlerini, sosyal yaşamlarını, yaşanan önemli olayları kendi sanat süzgeçlerinden geçirerek dile getirmişler, toplumun söyleyemediklerini ya da söylemeye cesaret edemediklerini toplum adına ifade etmişlerdir.

Bu parçadan hareketle Âşık Veysel'in aşağıdaki dörtlüklerinden hangisinin edebiyatın toplumla ilişkisini ortaya koyduğu söylenemez?

- A) Ağlasam ağlanmaz, gülsem gülünmez
Yusam temizlenmez, silsem silinmez
Ata nedir, baba nedir bilinmez
Atayı, babayı sayan kalmadı
- B) Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece
- C) İnsanoğlu doğru yoldan şaşmazdı
İşte hile sözde yalan olmasa
Türlü türlü felakete düşmezdi
İşte hile sözde yalan olmasa
- D) Adım at ileri geriye bakma
Bir sağlam iş tut da elden bırakma
Saçma sapan sözler hep delip takma
Allah'ın yardımı hep çalışanlara
- E) İtimat edersen benim sözüme
Gel birlik kavline girelim kardaş
Birlik çok tatlıdır benzer üzüme
İçip şerbetini duralım kardaş

1. ----- ortaya çıkmasında düşünce ve yaşantı seviyesinde ön plana çıkmış bir felsefi anlayışın, düşüncenin veya ----- ana ilkelerini ve unsurlarını duygu ve sanat açısından ifade etme ihtiyacı vardır.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Edebî sanatların - faktörlerin
B) Sanatçıların - eserlerinin
C) Edebî eserlerin - kitapların
D) Edebî akımların - ideolojinin
E) Edebî kalıpların - dönemin
2. Klasisizme tepki olarak doğmuştur. Kaynağını J.J. Rousseau, Voltaire ve Montesquieu gibi aydınlardan almıştır.
- Aşağıdakilerden hangisi romantizmin özelliklerinden biri değildir?**
- A) Edebi eserlerde ulusal özellikler ön plana çıkarılmıştır.
B) Edebi eserlerde yer alan kişiler ait oldukları sosyal çevreden soyutlanmadan yansıtılmıştır.
C) Eserlerde değişmez tipler oluşturmayı amaçlamışlardır.
D) Toplumdaki karşıtlıklara yer verilmiş, iyi-kötü, güzel-çirkin gibi keskin ayrımlarda bulunulmuştur.
E) Akıl insanı anlatmada yeterli değildir görüşünden yola çıkılarak duygular önemsenmiştir.

3. **Bir edebiyat akımı olarak romantizm akımının başarıya ulaştığını kanıtlayan eser ve bu eserin yazarı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?**

- A) Victor Hugo - Cromwell
B) Victor Hugo - Hernani
C) Shakespeare - Hamlet
D) Shakespeare - Makbet
E) Puşkin - Yüzbaşının Kızı

4. **Aşağıda verilen sanatçılardan hangisi diğerlerinden farklı bir edebi akımın temsilcisidir?**

- A) Victor Hugo (Viktir Higo)
B) La Fontaine (La Fonten)
C) Friedrich Schiller (Firdriğ Şili)
D) J. Wolfgang von Goethe (Y. Wolfgang fun Göte)
E) Jean Jacques Rousseau (Jan Jakt Ruso)

5. Türk edebiyatının ilk edebî ve tarihî romanlarını yazan Namık Kemal'in İntibah romanında romantizm akımının etkileri açıktır.

Buna göre aşağıdakilerin hangisi bu etkilerden biri olamaz?

- A) Romanın başında yer alan uzun Çamlıca tasviri
B) Eserde toplumu düzeltmeye çalışma amacı
C) Hayaller yerine gerçeklerin ön planda olması
D) Olayların trajik bir sonla bitmesi ve kötülerin cezalandırılması
E) Romanda yazarın olaylar ve kişilerle ilgili düşüncelerini belirtmesi

6. **Aşağıdaki sanatçılarımızdan hangisinde klasisizm akımının etkileri görülür?**

- A) Ahmet Mithat Efendi
B) Ahmet Vefik Paşa
C) Şemsettin Sami
D) Namık Kemal
E) Abdülhak Hamit Tarhan

7. Klasisizmde yazar olayları anlatırken kendini gizler, kendi duygularını, zaaflarını, tutkularını, sırlarını söylemekten kaçınır. Ona göre eser, yazarın iç dökme yeri değildir. Okuyucunun ya da seyircinin dikkati sadece konu içindeki tipler üzerinde toplanmalıdır. Eserde biçim mükemmelliği aranır. Anlatılmak istenen, açık ve net bir biçimde ortaya konmalı, gereksiz sözlerden arınmalıdır. Üslup yapmacıktan uzak, sade ve ağırbaşlıdır. Okurun dikkati söylenene çekilir. Konu gerçek hayata uygun olmalıdır.

Klasisizmin bu parçada bahsedilen özelliklerinden hareketle aşağıda özellikleri verilen yazarlardan hangisinin klasisizm akımına mensup olduğu söylenebilir?

- A) Kahramanın içinden geçenleri kendince anlatarak olaylara yön veren yazar
B) Duygularını kahramanlar aracılığıyla okura aktarmaya çalışan yazar
C) Okuyucuların eserdeki kahramanlara yoğunlaşmasını sağlayan yazar
D) Sanatsal ve süslü sözcüklerle okuyucuyu etkilemeye çalışan yazar
E) Gerçek hayatı duygu ve hayallerle süsleyerek yeni bir anlayış oluşturmaya amaçlayan yazar

8. I. Konular yaşanmış ya da yaşanabilir olmalıdır. Olağanüstü olaylara yer verilmez.
II. Çevre, kişinin yaşamını yönlendirdiği için çok önemlidir. Bu yüzden gözlem ve tasvirler ön plandadır.
III. Kişiler toplum içinden ve sıradan insanlardan seçilir.
IV. Sanatçılar romanların anlatımında kişiliğini gizlemiştir.
V. Amaçları toplumcu bir sanat anlayışı oluşturmaktır.

Yukarıdakilerden hangileri realizmin özellikleri arasında yer almaz?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) IV ve V E) I ve V

9. Aşağıdakilerden hangisi bir edebi akım değildir?

- A) Natüralizm B) Sembolizm C) Pragmatizm
D) Realizm E) Sürrealizm

10. Bu akıma bağlı sanatçılar hayatın gerçeklerini hiç çarpıtmadan, abartmadan, idealize etmeden okuyucularına aktardılar. Çevrelerinden ahlaksız olduklarına dair tepkiler almalarına rağmen, çirkinlikleri hiç sansürlemediler. Bunu yaparken amaçlarının toplumsal bozuklukları düzeltmek olduğunu iddia ettiler. Daha da ileri gidip edebiyatta bilimsel ve deneysel yöntemleri kullandılar.

Bu parçada sözü edilen sanatçıların aşağıdaki edebi akımlardan hangisini temsil ettikleri söylenebilir?

- A) Realizm B) Natüralizm C) Romantizm
D) Klasisizm E) Parnasizm

11. Aşağıda verilen eser, yazar ve akım eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

	Eser	Yazar	Akım
A)	Üç Silahşörler	Alexander Dumas Pere	Romantizm
B)	Wilhelm Tell	Schiller	Romantizm
C)	Eugenie Grandet	Balzac	Realizm
D)	İhtiyar Adam ve Deniz	Ernest Hemingway	Realizm
E)	Meyhane	Emile Zola	Klasisizm

12. Aşağıdakilerden hangisi "Sanat, sanat içindir." görüşünü benimseyen bir sanatçının sanat anlayışıyla uyuşmamaktadır?

- A) Gerçeklik ön plana çıkarılmalı, ne olursa olsun dış dünya gerçeğe uygun bir biçimde eserlere yansıtılmalıdır.
B) Sanatçılar, eserlerinde kendi kişiliklerini gizlemeli, olayın akışına müdahale etmemelidir.
C) Sanatçılar, tabiatı tasvir etmeye ve resim yapar gibi gözlemlere yer vermelidir.
D) Sanatçılar, halkın anlayacağı dilden kopmamalı ve bu dili eserlerine tüm ayrıntılarıyla yansıtmaktan geri durmamalıdır.
E) Eserlerinde aydın kesimin yaşantısını konu almalı ve sanatsal sözlerle bu yaşantıyı desteklemelidir.

13. Aşağıdakilerden hangisi klasisizmin özelliklerinden biri değildir?

- A) Halktan kişilere değil seçkinlere ve bunların iç dünyalarına yer verilmiştir.
B) Yerel değerler önemsenmediğinden evrensel bir edebiyat anlayışına sahiptir.
C) Hayal ve duygu ön plana çıkmış, lirik şiir anlayışı gelişmiştir.
D) Dil seçkin çevrelerin dilidir. Argo ve kaba sözlere yer verilmez.
E) Eserlerde biçimsel kusursuzluğa önem verilmiştir.

14. Aşağıdakilerden hangisi romantizmin özelliklerinden biri değildir?

- A) Eserlerde her kesimden insana yer verilmiştir.
B) Konular tarihten, dinden ve günlük yaşamdan seçilmiştir.
C) Eserlerde bilimsel yöntemi kullanmaya özen göstermişlerdir.
D) Kişiler çevreleri ile birlikte ele alınmakla birlikte toplum ön planda tutulmuştur.
E) Amaçları toplumcu bir sanat anlayışı oluşturmaktır.

1. Türk edebiyatında bilhassa Tanzimat II. Dönem'den itibaren birçok sanatçı realizmden etkilenmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi realizm akımının Türk edebiyatındaki temsilcilerinden değildir?

- A) Halit Ziya Uşaklıgil
B) Sami Paşazade Sezai
C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
D) Rezaizade Mahmut Ekrem
E) Namık Kemal

2. **Aşağıdakilerden hangisi realizmin temsilcilerinden biri değildir?**

- A) Stendhal
B) Balzac
C) Flaubert
D) Voltaire
E) Dostoyevski

3. **Aşağıdakilerden hangisi parnasizm akımının bir özelliği değildir?**

- A) Sanat toplum içindir görüşüne uygun hareket edilmiştir.
B) Şiirin ölçü, uyak, ses uyumu bakımından mükemmel olmasını istemiştir.
C) Sanat ve edebiyatın realizmin öncülüğünde ilerleyebileceği düşünülmüştür.
D) Şiirde gerçeklerin ele alındığı bu akımda dış dünya betimlenmiştir.
E) Bilimsel ve felsefi her düşünce sanatta yer bulmuştur.

4. Alman filozofu Schopenhauer'den etkilenmişler ve onun "Dünya bir tasarım ve tasavvurdan ibarettir." sözünü kendilerine ilke edinmişlerdir. Şiirlerinde yarı aydınlık ortamlar, akşam kızılığ, sararmış yapraklar, karamsarlık, hüznün, musiki önemli yer tutmuştur. Etkili, ahenkli söyleyiş ve musiki ön plana çıkarılmıştır. Bu akımın temsilcileri şiire açık ve kesin anlamlar yüklemekten kaçınmışlar, şiiri yoruma açık bırakmışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi parçada sözü edilen akımın temsilcisi değildir?

- A) Arthur Rimbaud
B) Mallarme
C) Ahmet Haşim
D) Leconte de Lisle
E) Cenap Şahabettin

5. Kaynağını eski Yunan ve Latin kültüründen alan ----- sanatta akli ve kalıcılığı ön plana çıkarmıştır. Ona tepki olarak doğan ----- ise tam tersine duyguları ön plana çıkarmış, yerele ve ulusala yer vermiştir.

Yukarıdaki parçadaki boşluklara aşağıdaki akım isimlerinden hangileri getirilmelidir?

- A) Realizm - Natüralizm
B) Klasisizm - Romantizm
C) Sembolizm - Parnasizm
D) Empresyonizm - Fütürizm
E) Romantizm - Realizm

6. Deneysel bilimlerde olguculuğa göre, doğa olaylarından aynı koşullar altında nedenler aynı sonuçları doğuruyorsa toplumsal ve ruhsal olaylarda da aynı yasa geçerlidir.

Yukarıda verilen bilgiler, hangi edebiyat akımının özellikleri arasında yer alır?

- A) Klasisizm
B) Romantizm
C) Realizm
D) Natüralizm
E) Sürrealizm

7. Hayır, hayal ile yoktur benim alışverişim

İnan ki: Her ne demişsem görüp de söylemişim

Mehmet Akif Ersoy'un bu dizelerinin hangi edebî akımdan etkilenilerek yazıldığını söyleyebiliriz?

- A) Klasisizm
B) Romantizm
C) Natüralizm
D) Realizm
E) Sembolizm

8. Dış gerçekler son derece öznel bir şekilde imgelerle yansıtılmış, hatta mevcut semboller yetersiz bulunarak yeni simgelere başvurulmuştur. Ölçü ve uyak dışlanmıştır. Bu durum serbest şiirin yolunu açmıştır. Onların şiirlerinde yarı aydınlık ortamlar, akşam kızılığ, sararmış yapraklar, karamsarlık, hüznün, musiki önemli yer tutmuştur. Şiirde etkili, ahenkli söyleyiş ve musiki ön plana çıkarılmıştır.

Yukarıda açıklaması yapılan edebiyat akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sembolizm
B) Dadaizm
C) Sürrealizm
D) Natüralizm
E) Parnasizm

9. I. Dünya Savaşı'nın yarattığı buhranlı ortamda gelişme fırsatı bulmuştur. Sigmund Freud'un düşüncelerinden ilham alan bu akım temsilcileri "alt benlik" üzerinde yoğunlaşmışlardır. Onlara göre şiirin kaynağı akıl, mantık değil bilinçaltında yatan gerçeklerdir. Bu yüzden otomatik yazı adı verilen bir şiir tekniği denemişlerdir. Üslupçuluktan kaçınmışlardır. Şaşırtıcılık esastır onlarda.

Parçada sözü edilen akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Empresyonizm B) Fütürizm C) Parnasizm
D) Sembolizm E) Sürrealizm

10.

- I. Dış dünyayı gerçeğe uygun şekilde yansıtırma
II. İçgüdü ve bilinci ön plana çıkarma
III. Tabiat tasvirlerine ve gözleme önem verme
IV. Şiirin dış yapı unsurlarına ve biçim güzelliğine önem verme
V. Anlamın kapalı olmasını sağlama

Parnasizm akımına bağlı bir sanatçının eserlerinde numaralandırılmış özelliklerden hangilerinin yer alması beklenmez?

- A) Yalnız II B) I ve III C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

11. Bu akım, 18. yüzyılda klasisizme tepki olarak doğmuştur. J. J. Rousseau, akımın öncüsüdür. Konular Hristiyanlıktan, tarihten ve günlük yaşamdan alınmıştır. Duyulara ve hayallere önem verilir. "Sanat, toplum içindir." görüşü benimsenmiştir. Tabiat ön plana çıkarılmış, gözlem ve tasvire önem verilmiştir.

Bu parçada sözü edilen edebî akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sürrealizm (Gerçeküstüçülük)
B) Realizm (Gerçekçilik)
C) Natüralizm (Doğalcılık)
D) Romantizm (Coşumculuk)
E) Sembolizm (Simgecilik)

12. (I) Dış dünyayı gerçeğe uygun bir şekilde şiirlerime yansıtmaya çalışırım. (II) Dış dünyadan iç dünyama, nesnellikten bireyselliğe açılırım. (III) İnsan, toplum, hayat ve doğa karşısında objektif olmaya dikkat ederim. (IV) Aşklarımdan, tutkularımdan bahsetmek yerine tabiat tasvirlerine yer veriririm. (V) Resim yapar gibi şiir yazmaya özen gösteririm.

Parçada şiir yazmayla ilgili görüşlerini dile getiren parnasyen şair Banville'nin hangi cümlesi parnasizmin genel kuralları ile uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. Aşağıda verilen terimlerden hangisi natüralizm ile ilgili değildir?

- A) Deney ve gözlem B) Soya çekim C) Bilimsellik
D) Nedensellik E) Bilinçaltı

14.

- ◆ Natüralistler, toplumun yararına sanat yapılmasını hedeflemişler ve her kesimden insana eserlerinde yer vermişlerdir.
- ◆ Toplumda hoş karşılanmayan durumları sanat yardımıyla topluma faydalı hâle getirmeye çalışmışlardır.

Bu iki cümlede anlatılanların anlamca en doğru biçimde ifade edilmiş hâli aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) "Bilimsel realizm" olarak nitelendirilen natüralizm; toplum yararına sanat yaparak çığır açmış, önemli eserler meydana getirerek toplumun beğenisi kazanmıştır.
- B) Sosyal konuların yanında soya çekim ve deneysel roman kavramlarını edebiyata kazandıran natüralistler "Sanat, toplum içindir." anlayışına uygun eserler meydana getirmişlerdir.
- C) Sanat vasıtasıyla toplumdaki olumsuzlukları ve aksaklıkları gidermeye çalışan natüralistler her tabakadan insanı ele almış ve faydalı sanatı amaçlamışlardır.
- D) Natüralistlerin eserlerinde, toplumun her kesimini yansıtan kahramanlar halk dili ile konuşturulmuş, bu da toplum sorunlarının daha iyi kavranmasını sağlamıştır.
- E) Natüralistler sanatı faydalı olma amacına uygun bir şekilde tanımlamış ve eserlerinde daha çok toplum sorunlarını yansıtmışlardır.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışlığı yapılmıştır?

- A) Arkadaşıma küçük bir Van Kedisi hediye ettiler.
- B) Babalar Günü için sürpriz bir hediye arıyorum.
- C) Bu roman Milli Mücadele yıllarını anlatıyor.
- D) Tatilde Yakup Kadri'nin "Ankara" romanını okudum.
- E) Ağrı Dağı tüm heybetiyle karşıladı bizi.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışlığı vardır?

- A) Onlarla öğleden sonra Boğaz'da buluşacağız.
- B) Öğretmenimiz Selim Bey Gazianteplymiş.
- C) Durumu İçişleri Bakanlığına bir yazıyla bildirdik.
- D) Birinci Dünya savaşı'nda verdiğimiz kayıpları unutmamalıyız.
- E) Pandemi döneminde kedisi Pamuk'la zaman geçiriyordu.

3. Aşağıdakilerin hangisinde kısaltmaların yazımında bir yanlışlık vardır?

- A) Bu dergi TÜBİTAK'ın desteğiyle çıkıyor.
- B) Kırtasiyemizde TEMA'dan gelen kartlar var.
- C) ODTÜ'nün bahar şenlikleri görkemliydi.
- D) ASELSAN'a iş başvurusunda bulunmuş.
- E) TDK'da sözlük çalışmasında görevlendirildi.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde unvanların yazımında bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Kurtuluş Savaşı'nın kadın kahramanlarından biridir Nene Hatun.
- B) Aldığın yumurtaları Öğretmen Sabri'ye ver.
- C) Raporları Doktor Ahmet'e imzalatın.
- D) Ayşe Teyzem bizde bir hafta kalacak.
- E) Roman kahramanı Çolak Salih, köyde sevilmez.

5. Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ikinci isim özel isme dâhil ise ve ikisi birden kastedilen yeri/mekânı karşılıyorsa ikinci isim de büyük harfle başlar.

Bu kurala göre, aşağıdaki cümlelerde altı çizili bölümlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Tuz Gölü ülkemizin en büyük tuz havzasıdır.
- B) Dünyanın en büyük okyanusu Pasifik Okyanusu'dur.
- C) Ülkemizin en büyük gölü Van Gölü'dür.
- D) Tuna nehri Avrupa'nın en uzun nehridir.
- E) Elazığ'ın Sivrice ilçesinden fay hattı geçmektedir.

6. Unvanlar ve takma adlar özel isme bağlı olarak kullanıldığında ilk harfi büyük yazılır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışlığı vardır?

- A) Rafet Bey'i, dün hastaneden aradılar.
- B) Öğretmen Ayşe Hanım soruları cevaplıyordu.
- C) Bekir efendi yıllardır aynı apartmanda kapıcılık yapıyor.
- D) Bu proje, Kaymakam Erol Bey liderliğinde yapılıyor.
- E) Yabancı romanının kahramanı Yüzbaşı Celal, üzerinde durulması gereken bir karakterdir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımı ile ilgili bir yazım yanlışlığı vardır?

- A) Muhibbi; "Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi." mısrasıyla tanınır.
- B) Katıldığı her konferansta Türkçenin sadeleştirilmesi gerektiğine vurgu yapıyordu.
- C) Dilara, araştırma konusu olarak Hanefiliği seçmişti.
- D) Biz Dünya'dan ayrı yaşarken Dünya epey değişmişti.
- E) Mısır ziyaretinde mumyaları ve Osiris'in mezarını da gördü.

8. Dergi, yasa, yapıt, gazete adlarının her sözcüğü büyük harfle başlar. Ancak özel ada dahil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamaya uymayan bir kullanım vardır?

- A) Orhan Veli, Yaprak dergisini uzun yıllar çıkardı.
B) Cengiz Dağcı'nın Korkunç Yıllar adlı romanı Kırım zulmünü anlatır.
C) Resmi Gazete'de yayınlanan yasa yürürlüğe girdi.
D) Mona Lisa Tablosu, Paris'te sergilenmektedir.
E) Okuduğum en çarpıcı romanlardan biriydi Suç ve Ceza.

9. Sende gittin sende unuttun bu evi, zaten kimler unutmadı...Aslında çocukken çok vefalıydın ancak hayat işte, kötü sürprizlerle dolu!

Yukarıdaki cümlede kaç tane yazım yanlışı vardır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımı ile ilgili bir yazım yanlışı vardır?

- A) Doktor Ali Bey, bütün sorularını sabırla yanıtladı.
B) Fırat nehri Dicle ile birleşerek Mezopotamya'yı oluşturur.
C) Yaz Yağmuru adlı hikâyenin yazarı kim idi?
D) Beydağı Diş Hastanesinin açılışını yapıyoruz.
E) Canım İstanbul şiiirini her okuduğumda bu şehre duyduğum hayranlık artıyor.

11. İkilemeler her zaman ayrı yazılır. Ancak bazı ikilemeler nesne adı oldukları için bitişik yazılır.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlışı olduğu söylenebilir?

- A) Zıpızıplarıyla oynayan çocuklar hemen bahçeye çıksın.
B) Çatapat patlayınca sokaktaki herkes çok korktu.
C) Elbisesinin çıtırtı bozulunca birden ne yapacağını bilemedi.
D) Gece cırcır öten böceklerin sesinden bir türlü uyuyamadım.
E) Bu kırıntıları gırgır ile temizleyebilirsiniz.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır?

- A) Bugün 10:00-12:00 saatleri arası su kesintisi yapılacaktır.
B) Beştaş oynamayı sonunda öğrendim.
C) Ahmet'in on ikinci yaş gününü kutladık.
D) Okullar 16 Eylül'de açılacak, denildi.
E) Kırkbeşbinikiyüz TL yazıyordu senedin üzerinde.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısaltmalara getirilen eklerle ilgili yanlışlık yapılmıştır?

- A) BOTAŞ'tan konuyla ilgili bir açıklama yapması bekleniyor.
B) MEB'den emekli olunca Bodrum'a yerleşmiş.
C) Kocatepe Mah.nin en yaşlı sakini babaannemdi.
D) Pazardan aldığı karpuz 10 kg'dan daha ağırdı.
E) Dün geceki sağanak yağışta her 3 m²'ye 350 kg yağış düşmüş.

14. Bilirkişi, yeni bir metot geliştirdi. Kahramanların öz geçmişini araştırıp döküman olarak kaydetti.

Yukarıdaki parçada altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu, büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınır.

Bu kurala göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) TBMM'nin üzerinde çalıştığı kanun tasarısı yakında tamamlanır.
B) Babam birçok işte çalışmış sonunda THY'den emekli olmuştu.
C) İng.sini geliştirmek için yurt dışına gitmek istiyordu.
D) Rüzgâr GB'dan estiği için tarım ürünlerini olumsuz etkiliyordu.
E) NATO'dan hava sahasının kullanımıyla ilgili açıklama geldi.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Çocuklar masmavi gökyüzünü uçurtmalarla şenlendirmişlerdi.
 B) Elindeki şekerleri çocuklara 2'şer 2'şer paylaştırdı.
 C) Yaşadığı sitede 12'nci kattan itibaren deniz manzarası başlıyordu.
 D) Aşağı yukarı bir buçuk sene bu şehirde kalmıştık.
 E) Sarmaşıklar evin etrafını çepeçevre sarmıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, sayıların yazımı doğrudur?

- A) Yetmiş milyon üçyüz bin lira telefon parası yatırdı.
 B) 1, 2 ve 3. maddeleri ayrıntılı biçimde inceledik.
 C) Üçmilyar insan bugün açlık sınırında yaşıyormuş.
 D) Hiç durmadan otuzüç saat yürüdüler o dağlarda.
 E) Bin dokuz yüz seksenaltı yılında İstanbul'a gelmiş.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bitişik yazılması gereken -de/-da ayrı yazılmıştır?

- A) Bütün arkadaşları da aynı fikirdeydi.
 B) Davranışları da sözleri gibi tutarsızdı.
 C) Sesin de her zaman neşe vardı.
 D) Bu poşetin içine şunları da koyalım.
 E) Ben de sana katılıyorum.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik eylemlerin yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Kurallara uymayanları müdür ikaz etti.
 B) Yaşlı adam bütün suçlamaları reddetti.
 C) Ödevlerini hazırlarken ona ben yardım ederim.
 D) Bu kadar aceleci olma, biraz sabır et.
 E) Arabayı uzak bir yere park ettik.

5. Hümanizma akımı (I) sanat ve edebiyatta eski Yunan ve Latin yazarların estetik görüşlerine bağlanma (II) onların yapıtlarını sevmeye (III) anlayışını getirmişti. Bu anlayışa göre Yunan ve Latin edebiyatları örnek alınacak (IV) bu edebiyatlarda işlenen duygu ve düşünceler benimse-necekti. Böyle de oldu. Kimi sanatçılar, hümanizmanın getirdiği (V) bu anlayışa yöneldiler.

Parçadaki numaralandırılmış yerlerden hangilerine herhangi bir noktalama işareti getirilemez?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve III
 D) III ve V
 E) IV ve V

6.

- I. Acılar karartmışsa bile günlerin duvağını,
 II. Düşürsede ilkyazın tomurcuklarını fırtına,
 III. Hayat kendini yeniden yaratan bir bahardır.
 IV. Verecektir en olgun meyvelerin mutlaka,
 V. Yeter ki hüznü sarartmasın şu yüzünü.

Yukarıdaki dizelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) I
 B) II
 C) III
 D) IV
 E) V

7. Sıcak bir yaz gününde köyün koyunlarını otlatan çobanın, koyunlarına saldıran kurtlarla kovalamacası ve yaralanan hayvanların hayatta kalmaları için verdiği mücadelesi de, ama ne mücadele, görülmeye ve nesilden nesile anlatılmaya değer bir özveriki bu büyük bir çaba, çırpınış, haykırış ve hissiyattı."

Aşağıdakilerin hangisinde bu cümlede yapılan yazım yanlışının özdeşi yapılmıştır?

- A) Çoban, koyun sürüsüne saldıran kurtun peşine köpek saldı.
 B) Ağıldaki hayvanların bazılarıda canlarını zor kurtarmışlardı.
 C) Otlaktakilerin ise can çekişip çırpındıklarını gördü.
 D) Ne yapacağı konusunda bir an tereddüt yaşadı.
 E) Sonunda sakinleştiği "Ey ahali!" diye bağırarak köyden yardım istemeyi başardı.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

- A) Mehmet'in Selim'e söylediklerini duydunmu?
 B) Halılarında oldukça ucuza almıştım.
 C) Hangi meyvenin hangi ülke de yetiştiğini biliyor musun?
 D) Bu işten de vazgeçiyorum diyemezsin!
 E) Mehmet'de mi bu konuda seninle aynı şeyleri düşünüyor?

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik kelimelerin yazımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Birgün hayallerinin peşinden koşmak istersen asla korkma!
 B) Biraz da beni dinleyebilir misiniz?
 C) Birkaç kişinin sözüyle hareket etmeyin.
 D) Eski arkadaşını birdenbire görünce şaşırıldı.
 E) Senin de kantinde olduğunu az önce fark ettim.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ayrı yazılması gereken "da - de" bitişik yazılmıştır?

- A) Bizim sınıfta iyi temizlenmemiş.
 B) Kitapta anlamını bilmediğim birçok sözcük vardı.
 C) Telefonumu arabada unutmuşum.
 D) Güneşin batışıyla sokakta kimsecikler kalmaz.
 E) Parkta bu saatte kimse yoktur.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözün yazımı yanlıştır?

- A) Sınıf öğretmeni, öğretmenlerle veliler arasında arabulucu olmuştu.
 B) Çalışanların bu kadar vurdumduymaz olmalarını kabul edemiyordu.
 C) Kitaplarıyla gurur duyan bir entellektüel olduğunu hatırladı.
 D) Öğrencilerin her biri kendi projesine odaklanmıştı.
 E) Kitabı dil bilimi açısından mükemmeldi.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözün yazımı yanlıştır?

- A) Dün çok üşümüş, evdeki bütün ısıtıcıları art arda açmıştı.
 B) İş yerine, daha önceki başarılarını anlattığı bir evrak bıraktı.
 C) Yazıyı okurken sık sık yarım adada geçirdiğimiz günler geldi aklıma.
 D) Eda Hanım yaş günü kutlamayı hiç sevmeyen biriydi.
 E) Hem iş hem de tatil için sık sık yurt dışına çıkardı.

13. Kurumlarına profosyonel yönetici seçerken üstünkörü ölçütler belirlemeyen uluslararası şirketler ve işverenler hiçbir şeyi oldubittiye getirmezler.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Aşağıdakilerin hangisinde birleşik fiillerle ilgili yazım yanlışı vardır?

- A) Ders kesim raporunu kısa bir yazıyla müdüre arz etti.
 B) Ondaki olağanüstü yazma kabiliyetini herkes fark ediyordu.
 C) Yaşlı kadına karşıdan karşıya geçmesi için yardım etti.
 D) Doktor, kanamalı hastayı üniversite hastanesine sevk etti.
 E) Öğlunu bu yıl da özel okula kayıt etti.

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) İzlediği filmlerde bazı kahramanların doğaüstü güçleri vardı.
 B) Bir çayevinde oturup eski günleri yâd edelim.
 C) Dizüstü bilgisayarımı otobüste unuttum.
 D) Kış aylarında günlük bir bardak kuş burnu içerdi.
 E) Evine gelen misafirini başköşede ağırlardı.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Kardeşim, uyurgezerliği nedeniyle evde geceleri do-laşmaya başladı.
 B) Eskiden deniz kıyılarında çocuklar için cankurtaran olurdu.
 C) Bir insanın babaevinden ayrılması hiç kolay değildir.
 D) Akşam eve gelirken bir az tavukgöğsü, meyve ve çe-rez al.
 E) Son günlerde, yeni aldığı balıksırtı desenli çantayı kullanıyordu.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı var-dır?

- A) Nebahat Hanım çok konuksever bir insandı.
 B) Baş başa vermiş doğayı seyrediyorlardı.
 C) Memleketine ancak akşamleyin ulaşabildi.
 D) Filimin baş rol oyuncusu çekimler sırasında rahatsız-landı.
 E) Gazetenin tirajı günden güne artıyor.

3. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Arkadaşım ara sıra yanıma uğradı.
 B) Hastamız git gide kötüleşiyor.
 C) Kardeşim bilir bilmez her işe karışıyor.
 D) O da er geç hatasını anlayacak.
 E) Dostlarını bile bile üzdi.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmamıştır?

- A) İçindeki ateşi bir kez görmüş olan, o ateşten kurtula-maz artık.
 B) Madem ki başaracağını düşünüyorsun niye ilk adımı atmıyorsun?
 C) Sana gelmesini çok istediğin biri belkide bugün kar-şına çıkacak.
 D) Olay öylesine ani oldu ki o da bizde çok şaşır-dık.
 E) Demekki, umutlar her gittiğiniz yere sizden önce gi-der.

5. Yazı makinemin şeridi yeni olmalı, kağıtlarım da temiz. Çevremın dağınıklığını pek umursamam. Notlarımı bile-bile oraya buraya serpiştiririm. Onları ararken kafamı derleyip topladığımı fark ettim; baktım, zora geldim mi bir şeyler aramam gerekiyor, ben de bu yolu tuttum. Masaya otururken giyim kuşamım düzgün olmalıdır; tıraş olmadan çalışmam. Kahvemi, çayımı kendim yapmak isterim. Karşımda daima sevdiğimlerin resimleri bulun-malıdır.

Bu parçada yapılan yazım yanlışı aşağıdakilerin hangisidir?

- A) İkilemenin birleşik yazılması
 B) "de" bağlacının birleşik yazılması
 C) "etmek" yardımcı eyleminin ayrı yazılması
 D) "-de" ekinin ayrı yazılması
 E) "-mi" sözcüğünün bitişik yazılması

6. Dostoyevski dünyaya mal olmuş önemli isimlerden biri-
 I
 dir. Realizm akımının da öncülerindedir. Suç Ve Ceza
 II III
 isimli eseriyle adını dünya edebiyat tarihine altın harf-
 IV
 lerle yazdırmıştır. Dünya klasikleri arasındaki sıralamada
 V
 üst sıralarda yer alır.

Bu parçada kaç numaralı sözcükte yazım yanlışı var-dır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Aşağıda verilen cümlelerin hangisinde yazım yanlışı söz konusudur?

- A) Bu yıl, Türkiye Petrolleri Anonim Şirketine yapılan başvuru sayısında geçen yıla göre %50 artış var.
 B) Sağlık Bakanlığı'nın planladığı takvime göre aşı yap-tırabiliyor vatandaşlar.
 C) Üniversitemize bağlı Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığının yapılacak sınav tarihlerini bugün ilan etmesi bekleniyor.
 D) TBMM'nin aldığı kararlar Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.
 E) Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünün bu yıl bazı ilçelerimize kütüphane açması bekleniyor.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, yön bildiren sözcüklerle ilgili bir yazım yanlışı vardır?

- A) Doğu Almanya kısa sürede yeni konumuna alıştı.
 B) Trakya'nın Kuzey'i ayçiçeği tarlalarıyla doludur.
 C) İçimde doğuya doğru devam etmeliyim düşüncesi vardı.
 D) Biz de Güneydoğu Anadolu'yu gezdik.
 E) Bu elektrik kesintisi Amerika'nın doğusunda hayatı felç etti.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısaltmalarla ilgili bir yazım yanlışı vardır?

- A) Okulla ilgili evrakları teslim etmek için ABD'ye gitti.
 B) Mecliste TBMM'nin açılış konuşması yapılıyor.
 C) Bu akşam TV'da güzel bir film var.
 D) Sınav yerini görmeye ODTÜ'ye gitti.
 E) ÖSYM'nin hatalı sorularla ilgili kararı merakla bekleniyor.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Türk halk müziğini sever, çocuklarının da onu sevecek dinlemesini isterdi.
 B) Her yıl Haziran ayında tatile çıkıyorlar.
 C) Benim çocukluğumda, okullarda "yurttaşlık bilgisi" diye bir ders okutulurdu.
 D) "Canavar" sözcüğü dilimize Farsçadan girmiştir.
 E) Bu akşam siz de düğüne geliyor musunuz?

11. Memleketimizde üç fikir cereyanı (akımı) vardır. Bu cereyanların tarihi incelenirse görülür ki mütefekkirlerimiz ilk

I
 önce "çağdaşlaşmak" luzumunu hissetmişlerdir. Üçüncü
II
III

Sultan Selim devrinde başlayan bu eğilime inkılaptan
IV **V**

sonra "İslamlaşmak" emeli katıldı; son zamanlarda ortaya bir de "Türkleşmek" akımı çıktı.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 12. (I) Sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma!.. (II) Kolay gibi gözükür ama kolay değildir bu. Birçok kimselerin "ahlak" diye yasalar, kurallar uydurmaya çalışmaları da zaten bunun kolay olmaması yüzündendir. (III) Size yapılmasını istemediğiniz işi sizde başkasına yapmayacaksınız, yani kendinizi onun yerine koyacaksınız, bencilliğinizden silkineceksiniz; sizin bir etiniz, kemiğiniz olduğu gibi onun da bir eti, kemiği olduğunu, onun da acıları duyabileceğini düşüneceksiniz. O kadar da değil. (IV) Size yapılmasını istemediğiniz bir takım şeyler var, siz de onları kimseye yapmıyorsunuz, yetmez ki bu. (V) Belki o adam kendisine başka şeylerin de yapılmasını istemiyor, sizin aldırmayacağınız bazı şeylerden sinirleniyor; kendinizi onun yerine koyacaksınız, o sinirlenmeyi anlayacaksınız, acısını hayal edeceksiniz, artık o adama o işleri de yapmayacaksınız.**

Yukarıdaki parçada numaralandırılmış cümlelerin hangilerinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
 D) II ve V E) IV ve V

13. Aşağıdaki cümlelerden hangisi yazım ve noktalama bakımından doğrudur?

- A) Beklediğimiz otobüs, Ulus'dan kalkıp Kızılay'dan geçerekmi buraya gelecek?
 B) Beklediğimiz otobüs Ulus'dan kalkıp Kızılay'dan geçerek mi buraya gelecek?
 C) Beklediğimiz otobüs, Ulus'tan kalkıp; Kızılay'dan geçerekmi buraya gelecek?
 D) Beklediğimiz otobüs Ulus'tan kalkıp Kızılay'dan geçerek mi buraya gelecek?
 E) Beklediğimiz otobüs; Ulus'tan kalkıp, Kızılay'dan geçerek mi buraya gelecek.

- 14. Gökbilim ve coğrafya ile ilgili konuların anlatımında, dünya ile öteki gezegen adları, güneş ve ay sözcükleri büyük harfle başlar.**

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kurala uyulmamıştır?

- A) Ay, Dünya'nın çevresini yirmi dört saatte dolaşır.
 B) Sabahleyin dünyayı dolaştım ama istediğimi bulamadım.
 C) Perdeyi açalım da biraz Güneş girsin içeri.
 D) Her zaman dünya bir yana, çocuğum bir yana derdi.
 E) Yapılan deney, Güneş tutulması ile ilgiliydi.

- 1 Reşat Nuri Güntekin'in Çalıkuşu romanında, Anadolu'ya öğretmen olarak giden Feride'nin hikâyesi işlenmiştir. Roman yayımlandıktan kısa bir süre sonra İstanbul'da yüzlerce genç kız, Anadolu'ya öğretmen olarak gitmek için yetkililere başvurmuştur. Bu romanda, İstanbul hayatından uzaklaşarak Anadolu'ya geçen ve Anadolu yaşamını daha önce hiç görmemiş bir genç kızın bu farklı yaşam tarzı karşısında yaşadıkları anlatılmıştır. Roman, etkisi açısından incelendiğinde İstanbul'da yaşayan insanların Anadolu'ya bakış açılarının değişmesini ve insanların yaşamlarında derin izler bırakmasını sağlamıştır. Romanın yazıldığı dönemlerde aileler kız çocuklarına Feride ismini vermiş ve ilk defa karşılaştıkları ve gerçekçi bir anlatımla dile getirilen bu yaşamdan ne kadar uzak kaldıklarını da anlamaya başlamışlardır. Roman adeta Anadolu gerçekleriyle yüzleşmeyi ifade eder.

Bu parçadan yola çıkarak ortaya konan;

- I. Edebiyat ve toplum arasında bulunan koparılamaz etkileşim
- II. Edebiyatın yaşam üzerinde etkileyici izler bırakması
- III. Hayatın gerçeklerinin edebiyat aracılığıyla halka duyurulması

durumlarından hareketle edebiyat-toplum ilişkisi yönünden aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Edebiyat, sosyal hayatın içinde yer alan ve bu açıdan da sosyal yaşamdan ayrı düşünülemeyecek bir türdür.
- B) Edebiyat, toplumsal yaşamı etkileme gücü açısından önemli bir görev üstlenmektedir.
- C) Hayatın aksayan yönleri edebî eserlerde dile getirilerek bu yönde halk bilinçlendirilmiştir.
- D) Edebî eserler toplumun gerçeklerle yüzleşmesiyle birlikte insanların hayata sınımsız bağlanmalarının yollarını ortaya koymaktadır.
- E) Edebiyat, insanların toplumdaki farklı yaşantıları görmelerine etki ederek toplum içerisindeki bütünleşmeyi de sağlamaktadır.

2

Görseldeki bilgi yarışmasında moderatör, yarışmacılardan 3. soru olarak “klasisizm akımının bir özelliği”ni söylemelerini istemiştir.

Buna göre soruyu yanlış cevaplayan yarışmacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kemal
- B) Sevda
- C) Tarık
- D) Çiğdem
- E) Çetin

- 3 Aşağıdaki şemada ortak yönleri olan bazı yazım kurallarının başlıkları gösterilmiştir. Şemaların kesiştiği yerler başlıkların ortak özelliğini, kesişmediği yerler ise başlıkların farklı özelliklerini göstermektedir.

Örneğin şemadaki I numaralı yer üç başlığın da ortak özelliğini belirtmektedir.

Buna göre şemada I ile gösterilmiş yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı tamamen bozulur.
- B) Büyük ünlü uyumuna uyar.
- C) Kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.
- D) Eklendiği cümleye bulunma anlamı katar.
- E) Hem kelimeleri hem de cümleleri bağlar.

4

I	Şinasi, Ahmet Vefik Paşa, Direktör Ali Bey
II	Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Abdülhak Hamit Tarhan
III	Recaizade Mahmut Ekrem, Samipaşazade Sezaî, Halit Ziya Uşaklıgil
IV	Nabizade Nazım, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Beşir Fuat
V	Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Yahya Kemal Beyatlı
a	Realizm (Gerçekçilik)
b	Parnasizm
c	Klasisizm
d	Natüralizm (Doğalcılık)
e	Romantizm (Coşumculuk)

Tabloda verilen sanatçılar ile bunların etkilendikleri edebî akımların doğru bir şekilde eşleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III	IV	V
A)	e	c	a	b	d
B)	d	a	e	c	b
C)	b	e	c	d	a
D)	a	b	d	e	c
E)	c	e	a	d	b

5

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısrararımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?
Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

Orhan Veli'nin bu dizelerinden hareketle sürrealizm akımının hangi özelliğine ulaşamaz?

- A) Duygu ve düşünceleri serbest bir şekilde, içinden geldiği gibi anlatmak esastır.
- B) Üslup kaygısı ve biçimsel kaygı güdülmez.
- C) Şiir, şairin iç dünyasının derinliklerinde saklıdır ve çağırışımla bilinç üstüne çıkar.
- D) Sanat, şairin bilinçaltının aracısız ve engelsiz bir aktarımıdır.
- E) Akıl ve mantık önemsenmiş, nesnel şiir amaçlanmıştır.

6

Özel isimlerle yapılan tamlamalar:
→ Ağrı Dağı İngiliz anahtarı

Dünyada bir tane / Her yerde bulunabilir.

- Van Gölü
 - Hindistan cevizi
 - Kömürhan Köprüsü
 - Roma sikkesi
- (Çıkmış Soru)

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yukarıdaki kurala aykırı bir kullanım vardır?

- Aral Gölü'nün kıyısındaki köyde geçen masal, sine-maya da aktarıldı.
- Erciyes Dağı'nda kış turizmi çok canlıdır.
- Ankara Keçisi tiftik üretimi açısından çok önemlidir.
- Çanakkale Boğazı'nı ilk defa görmenin sevincini yaşıyorduk ailece.
- Konya Ovası Türkiye'nin tahıl ambarıdır ve ülke ekonomisi için çok önemlidir.

7

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde "de"nin yazımıyla ilgili bir yanlışlık vardır?

- Söylediği sözlere ben de katılıyorum.
- Bu davranışından sen de vazgeçmelisin.
- Aradığımız eski saat burada da yokmuş.
- Televizyonda günümüz insanını kitaplardan uzaklaş-tıran bir unsur.
- Üniversitede öğrenciyken oto yıkamacıda çalışıyor-muş.

8

Küçük, tekdüze, ürkek vuruşlar
Kafeslerde, camlarda titreşerek
Durmadan türkü söyler, ağıt yakar
Kafeslerde, camlarda titreşerek
Küçük, tekdüze, ürkek vuruşlar

Sokaklarda seller ağlaşır
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrelere bir
Ağır, olgun dalgalanma gelir;

...

Öter ruhumun kulağında boş bir inilti,
Boğuk bir sessizlikle tınlamanın çelişkisi

Küçük, istek dolu, inci gibi damlalar
Sokaklarda, damlarda hep titreşir

Ezgi söyler durmadan, ağıt yakar
Sokaklarda, damlarda hep titreşir

Küçük, istek dolu, inci gibi damlalar...

Tevfik Fikret'in "Yağmur" adlı şiirinden alınan yukarıdaki parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- Sanat sanat içindir anlayışına uygun bir içerik ve üs-lup özelliği görülür.
- Sözcük ve ses tekrarları sayesinde şiirin içeriği ile bi-çimsel yapısı arasında bağ kurulmuştur.
- Nesneler dış görünüşlerine uygun bir şekilde anla-tılmıştır.
- Bir tabiat olayı duygusal çağrışımlı sözcüklerle anla-tılmıştır.
- Gerçeklerden kaçarak hayale sığınma söz konusudur.

9

	a	b	c	d
I	TRT'nin	TRT'ye	TRT'den	TRT'nun
II	İDO'dan	İDO'nin	İDO'nun	İDO'ya
III	İTÜ'ye	İTÜ'nün	İTÜ'nden	İTÜ'den
IV	MEB'na	MEB'in	MEB'e	MEB'den

Yukarıdaki tabloda kısaltmalara getirilen eklerden hangilerinde yazım yanlışlığı söz konusudur?

- I - d, II - b, III - c, IV - a
- I - b, II - d, III - c, IV - a
- I - c, II - b, III - a, IV - d
- I - d, II - a, III - c, IV - b
- I - b, II - c, III - d, IV - a

- 10 Tabloda verilen bilgilerin doğru (D) mu, yanlış (Y) mı olduğu belirlenerek optiğe kodlanacaktır.

1	Şinasi'nin "Şair Evlenmesi" adlı tiyatro eseri ile Ahmet Vefik Paşa'nın Moliere'den yaptığı çevirilerde romantizm akımının tesirleri görülür.
2	Türk edebiyatının natüralizme en yakın romancısı Hüseyin Rahmi Gürpınar'dır. Yazarın hemen hemen bütün romanlarında natüralist eğilimler oldukça kuvvetlidir.
3	Sembolizmin Türk edebiyatındaki ilk örnekleri Yahya Kemal'de görülür. Bu akımın kural-larını benimseyen şairlerimizin başında Tevfik Fikret gelir.
4	Fütürizmin Türk edebiyatındaki öncüsü Nâzım Hikmet Ran'dır. Nâzım Hikmet, Maya-kovski'den etkilenmiştir.

1	(D)	(Y)
2	(D)	(Y)
3	(D)	(Y)
4	(D)	(Y)

Optiğin doğru kodlanmış hâli aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

A)

1	(D)	●
2	(D)	●
3	●	(Y)
4	(D)	●

B)

1	(D)	●
2	●	(Y)
3	(D)	●
4	●	(Y)

C)

1	●	(Y)
2	(D)	●
3	●	(Y)
4	●	(Y)

D)

1	●	(Y)
2	●	(Y)
3	(D)	●
4	●	(Y)

E)

1	●	(Y)
2	(Y)	●
3	(D)	●
4	●	(Y)

- 11 Edebiyatla ilgilenen, edebi eserler veren bir yazar; toplumdan ve toplum hayatını etkileyen olaylardan bağımsız yaşayamaz. Bu nedenle onun eserlerinde bir şekilde toplum hayatından izler bulmak mümkündür. Halkla iç içe olan, onları anlayan, onların duygu ve düşüncelerini yansıtan edebiyatçılar da toplum tarafından kabul görür ve o eserleri de kalıcı olur.

Aşağıdaki roman parçalarından hangisi bu açıklamadaki anlayışa uygun olarak yazılmamıştır?

- A) Araba, bir taşa çarpmış gibi sarsılarak durdu. Mehmet Ali bana hiçbir şey söylemeden aşağıya atladı. Karanlık içinde kaybolup gitti. Ben, bu dakikadan itibaren iradesi başkalarının iradesine bağlı tâbi bir adamdım. Arabanın içinde büzülmüş oturuyordum.
- B) Evet. Erken yatmayan bir vatandaş, kalkamaz erken. Kalkar ise alamamış olur uykusunu! Ne zaman bir vatandaş alamaz uykusunu tam, zayıflar gözleri. Bakamaz düşmanlarına çelik yıldırım, hem de olamaz hiçbir zaman nümüne-i imtisâl.
- C) Yan masada ihtiyar bir karı koca ile bir oğlan çocuğu oturuyorlar. Doğru dürüst kesilmemiş ekmekten büyük parçalar kopararak yemekten küçük kaşıklar alarak yiyorlar. Sık sık dışarıya bakıyorlar. İşçiler peronu temizliyorlar. Elleri süpürgeler, bezler, uzun saplı fırçalar, renk renk kovalar... El arabaları sürülüyor oradan oraya.
- D) Bir ara ip artık gelmez oldu; güneşin ilk ışıkları altında üzerindeki suları sıçratmaya devam etti. Sonra yeniden elinden kaymaya koyuldu; yaşlı adam diz çökmüş, gönülsüz gönülsüz çektiği iplerin yeniden karanlık sularda kayboluşunu seyrediyordu.
- E) Bant ilerliyordu, yumurtalar tek tek deney tüplerinden alınıp daha büyük kaplara aktarılıyordu. Karın zarı ustalıklarla yarıyor, morül yerine bırakılıyor, tuzlu çözelti ekleniyordu... Şişe artık ilerlemiş bulunuyordu ve sıra etiketçilere geliyordu. Kalıtım, dölleme tarihi...

12

“BİR” birçok } **bitişik**
“BİRTAKIM” birkaç }
BITİŞİK birtakım insanlar }
birtakım olaylar }
birtakım sınavlar }
... }
belirsizlik }
AYRI bir takım nevresim }
(iki takım nevresim) }
bir takım elbise }
(iki takım elbise) }

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) O, yurt dışından gelen birtakım yetkilileri ağırladı.
B) Yunanistan, diğer ülkelerden farklı olarak birtakım finansal sorunlarla karşı karşıya kaldı.
C) Evlilik hazırlıklarına ilk olarak birtakım koltuk alarak başladı.
D) Birtakım hukukî yaptırımlarla yüzleşmek zorundayız.
E) Bu söyledikleriniz gerçeğe ilgisi olmayan birtakım yalanlardır.

13

1. Dadaizm	3. Kübizm
2. Sürrealizm	4. Sembolizm

Ali: Önce resim sanatında başlayan bu akım, zamanla diğer sanatlarda etkisini göstermiştir. Resimde Pablo Picasso ile ön plana çıkmıştır.

Serdar: Şiire özgü bir akımdır. İnsanın iç dünyasına yönelen sanatçılar, semboller aracılığıyla dış çevrenin insan üzerindeki etki ve izlenimlerini anlatmışlardır.

Yusuf: 1924'te Fransa'da ortaya çıkmıştır. Psikanaliz yönteminden yola çıkan sanatçılar, eserlerinde bilinçaltını dışa vuran bir yol izlemişlerdir.

Sude: I. Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkan karışıklık ve karamsarlığın etkisiyle doğmuş bir akımdır. Akımın kurucusu Tristan Tzara'dır.

Numaralanmış sanat akımlarıyla öğrencilerin verdiği bilgiler hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	1	2	3	4
A)	Ali	Yusuf	Serdar	Sude
B)	Yusuf	Sude	Ali	Serdar
C)	Sude	Ali	Serdar	Yusuf
D)	Ali	Yusuf	Sude	Serdar
E)	Sude	Yusuf	Ali	Serdar

14

Yazar	Millet	Sanat Akımı
I	Alman	Romantizm
La Fontaine	II	Klasisizm
Ernest Hemingway	Amerikan	III

Bu tabloda numaralanmış yerlere aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

	I	II	III
A)	Goethe	Fransız	Sürrealizm
B)	Moliere	İngiliz	Sembolizm
C)	Shiller	İtalyan	Realizm
D)	Shiller	İngiliz	Sembolizm
E)	Goethe	Fransız	Realizm

15

Aşağıdaki paragrafta numaralanmış cümlelerin bazılarında yazım yanlışı yapılmıştır.

(1) Ekspresyonizm, 20. yy.'ın başlarında Almanya'da ortaya çıkmıştır. (2) Politik istikrarsızlık ve ekonomik çöküntü ortamında natüralizm ve empresyonizme tepki olarak doğmuştur. (3) Özellikle resim sanatında etkisini gösteren bu akımda doğa olduğu gibi yansıtılmaz, onun yerine duygular ve iç dünya önplana çıkarılır. (4) Kişinin en gizli yönlerini açığa çıkarmayı amaçlayan bu akım, içgözleme çok önem verir. (5) Vincent Van Gogh (Vincent Van Goh), Herwarth Walden (Hevalt Vald), Strindberg (Sitrinbeg), Eliot (Elyıt), Franz Kafka (Fırans Kafka) ve James Joyce (Ceyms Coys) temsilcileridir. (6) Türk Edebiyatında Ahmet Hâşim ve Ahmet Muhip Dıranas bu akımdan etkilenmişlerdir.

Yazım yanlışı olan cümlelerin numaralarının ok yönünde, doğru sıralandığı seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

A)	1	2	3	4	5	6
B)	1	2	3	4	5	6
C)	1	2	3	4	5	6
D)	1	2	3	4	5	6
E)	1	2	3	4	5	6

ÜNİTE HİKÂYE

CÜMLENİN ÖGELERİ

- Temel Ögeler
- Yardımcı Ögeler
- Cümle Dışı Unsur

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HİKÂYE

- 1923-1940 Arası Hikâye
- 1940-1960 Arası Hikâye

CUMHURİYET DÖNEMİNDE HİKÂYE

➔ Tanzimat'la birlikte Batı kültürünün etkisine giren ve bu yönde gelişen edebiyatın 1923'ten başlayarak günümüze kadar devam eden dönemine Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı denir.

1923-1940 Arası Hikâye

- ➔ 1923-1940 yılları arasında yazılan hikâyelerde gözlemci gerçekçilik ön plandadır.
- ➔ Konu olarak Türk toplumunun siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşamı Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda Batı medeniyetine ayak uydurma çabaları ele alınmıştır.
- ➔ Bunların yanında bireyin iç dünyasını ele alan hikâyeler de yazılmıştır.
- ➔ Ayrıca Milli Edebiyat sanatçıları bu dönemde de eser vermeye devam etmiştir.
- ➔ Yaşanan yeni gelişmelerle birlikte Türk hikâyeciliğinde hem içerik hem de şekil yönünden büyük değişiklikler ortaya çıkmıştır.
- ➔ Cumhuriyetin ilk yıllarında Memduh Şevket Esndal, olay hikâyelerinden farklı olarak durum hikâyeleri yazmıştır.
- ➔ 1923-1940 yıllarında hikâye türünün öncüleri Reşat Nuri Güntekin, Sabahattin Ali, Sadri Ertem, Fahri Celalettin Göktulga, Ercüment Ekrem Talu, Sebahattin Enis, Kenan Hulisi Koray, Nahit Sırrı Örik, Bekir Sıtkı Kunt, Sait Faik Abasıyanık ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'dır.

1940-1960 Arası Hikâye

➔ Bu dönem hikâyelerinde bireyin iç dünyası, toplumsal gerçekler, II. Dünya Savaşı'nın etkileri, milli ve dini değerler ile modernizm ele alınmıştır.

Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Hikâyeler: Psikoloji ve psikiyatri biliminden yararlanan bazı yazarlar bireyin iç dünyasını esas alan eserler yazmışlardır. Bu tür hikâyelerde yalnızlık, bilinçaltı gibi konular işlenmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra bu tarz hikâyeler yazmıştır.

Toplumcu Gerçekçi Hikâyeler: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde güçlenen toplumcu gerçekçilik akımı Türk edebiyatında etkisini göstermiştir. Hikâyelerde köy ve köylünün sorunları, toprak kavgaları dile getirilmiştir. Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Samim Kocagöz bu tarzda hikâyeler yazan bazı yazarlardır.

Modernist Hikâyeler: Dil ve anlatımda yeni tarz arayışları söz konusudur. Olayların birey üzerindeki etkilerine değinilir. Varoluşçuluk akımı ve alegorik anlatım ön plandadır. Yusuf Atılgan, Ferit Edgü, Oğuz Atay, Selim İleri, Bilge Karasu bu anlayışla eserler yazan bazı yazarlardır.

Milli ve Dini Duyarlılıkları Yansıtan Hikâyeler: Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Sevinç Çokum...

1923-1940 Yılları Arasında Yazılan Tanınmış Hikâyeler

Eser	Yazar
➔ Leyla ile Mecnun	➔ Reşat Nuri Güntekin
➔ Talak-ı Selase	➔ Fahri Celalettin Göktulga
➔ Teravihten Sahura	➔ Ercüment Ekrem Talu
➔ Eski Resimler	➔ Nahid Sırrı Örik
➔ Bacayı İndir Bacayı Kaldır	➔ Sadri Ertem
➔ Otlakçı	➔ Memduh Şevket Esndal
➔ Pazarlık	➔ Memduh Şevket Esndal
➔ Ses	➔ Sabahattin Ali
➔ Kamyon	➔ Sabahattin Ali
➔ Son Kuşlar	➔ Sait Faik Abasıyanık
➔ Lüzumsuz Adam	➔ Sait Faik Abasıyanık

1940-1960 Yılları Arasında Yazılan Tanınmış Hikâyeler

Eser	Yazar
➔ Yaz Yağmuru	➔ Ahmet Hamdi Tanpınar
➔ Ekmek Kavgası	➔ Orhan Kemal
➔ Koca Öküzün Ölümü	➔ Samim Kocagöz
➔ Göl İnsanları	➔ Kemal Tahir
➔ Sarı Sıcak	➔ Yaşar Kemal
➔ Gazoz Ağacı	➔ Sabahattin Kudret Aksal
➔ Katran	➔ Muzaffer Buyrukçu
➔ Köle Hanı	➔ İlhan Tarus
➔ Oğlumuz	➔ Tarık Buğra
➔ Efendilik Savaşı	➔ Fakir Baykurt
➔ Boz Bulanık	➔ Nezihe Meriç

CÜMLENİN ÖGELERİ

➔ Bir fikri, bir düşüncüyü, bir duyguyu, bir durumu veya bir olayı kesin bir yargı şeklinde bildiren sözcük veya sözcük dizisine **cümle (tümce)** denir. Sözcük ve sözcük gruplarının cümlede üstlendikleri görevlere de **öge** denir.

Temel Ögeler

Yüklem

- ➔ Cümlede iş, oluş ve durumu şahsa bağlı olarak bildiren kelime veya kelime gruplarına **yüklem** denir.
- » Tatil için ailecek Muğla'ya gitmişler.
- » Padişahın koluna irice bir doğan konmuştu.
- ➔ Tek başına bir sözcük yüklem olabildiği gibi sözcük grupları, tamlamalar da yüklem olabilir. Ayrıca fiiller dışında isim, zamir türünde olan sözcükler de yüklem olabilir.
- » Zeynep Hanımın giydiği gelinlik ışıl ışıldı. (ikileme)
- » Terli hâlde su içince hasta oldu. (birleşik fiil)
- » Amacına ulaşabilmek için canını dişine taktı. (deyim)
- » Dün akşam size gelen bendim. (zamir)

Özne

- ➔ Yüklem bildirdiği iş, oluş ve hareketi yapan ya da işten etkilenen; olanı karşılayan ögeye **özne** denir. Yüklem sorulan "Kim?" ve "Ne?" sorularına cevap verir.
- » Kedi, ağaca tırmanıyordu. (Ne?)
- » Aslıhan, ödevini bitirince parka gitti. (Kim?)
- » Şu rüzgârla coşan martılar, havayı çınlatıyordu. (Ne?)
- » Hayrettin Bey, sonunda evine dönmüştü. (Kim?)

Gizli Özne: Cümlede sözcük olarak bulunmayan, yüklem aldıkları ekten çıkarılan öznedir. Gizli özne 3. tekil şahıs zamiri "o" olduğunda yüklemde şahıs eki olmaz.

- » Bu elbiseyi Kızılay'dan aldım. (Alan kim? ⇒ Ben)
- » Dün siparişleri getirdi. (Getiren kim? ⇒ O)

Cümle Dışı Unsur

- ➔ Cümlede öge olarak herhangi bir görevi olmayan, yüklem sorularına yanıt vermeyen unsurlardır.
- ➔ Ünlemler, ünlem grupları, hitaplar, bağlaçlar, ara sözler cümle dışı unsurlar olarak değerlendirilebilir.
- » Hey, buraya bakar mısın? (Ünlem)
- » Onunla görüştük fakat sonuca varamadık. (Bağlaç)

Yardımcı Ögeler

Nesne (Düz Tümleç)

- ➔ Öznenin yaptığı, gerçekleştirdiği işten etkilenen ögedir. Yüklem sorulan "Ne?", "Neyi?", "Kimi?" soruları nesneyi buldurur.
- » Kadın, masadaki meyve tabağını kırdı. (Neyi?)
- » Ben saatlerdir kitabın yazarını bekliyorum. (Kimi?)
- ➔ Nesneyi bulmadan önce mutlaka özneyi bulmamız gerekir. Çünkü cümlenin ögeleri bulunurken bu iki öge karıştırılabilir.
- ➔ Nesne, ek alıp almama durumuna göre ikiye ayrılır:
- Belirtili Nesne:** İsmi "-i" hâl ekini alan nesnelere. Yüklem "Neyi?", "Kimi?" soruları sorularak bulunur.
- » Karşıdaki tepeleri kar tuttu. (Neyi tuttu?)

Belirtisiz Nesne: Yüklem yalın hâlde bağlanan, hiçbir hâl eki almamış nesnelere. Yüklem "Ne?" sorusu sorularak bulunur.

- » Aygül, yeni bir elbise almış. (Ne almış?)

Dolaylı Tümleç (Yer Tamlayıcısı)

- ➔ Yüklem bildirdiği işin, yargının gerçekleştiği yeri, yönü ve kişiyi bildiren ögedir. Yüklem sorulan "Neye?", "Neyde?", "Neyden?", "Kime?", "Kimde?", "Kimden?", "Nereye?", "Nerede?", "Nereden?" soruları dolaylı tümleci buldurur.
- » Ormanlardan, köprülerden şimşek gibi geçti. (Nereden?)
- » Bir kır bahçesinde oturdum. (Nerede?)
- » Yarın halk kütüphanesine geleceğim. (Nereye?)
- » Evin anahtarını Hayrullah Bey'e teslim ettik. (Kime?)

Zarf Tümleci (Zarf Tamlayıcısı)

- ➔ Yüklem bildirdiği işi ya da oluşu yer-yön, zaman, durum, miktar, sebep gibi yönlerden tamamlayan ögedir. Yüklem sorulan "Ne zaman?", "Nasıl?", "Neden?", "Niçin?", "Neyle?", "Ne kadar?", "Niye?", "Kimle?" soruları zarf tümlecini buldurur.
- » Yağmur yağınca içimi huzur kaplar. (Ne zaman?)
- » Küçük asker, kahramanca ilerliyor. (Nasıl?)
- » İstanbul'a hızlı trenle gitti. (Neyle?)
- » Ayağını sakatladığı için gidemedi. (Niçin?)

1. (I) Olay hikâyeleri; bir olayı serim, düğüm, çözüm planıyla anlatıp bir sonuca bağlayan öykülerdir. (II) Olay hikâyelerinde başlangıcı, gelişimi ve sonu yazar tarafından kurgulanmış bir hikâye anlayışı hakimdir. (III) Olay anlatılırken okuyucuda merak ve heyecan uyandırılır. (IV) Hikâyenin yapı unsurlarından "olay" unsuru ön plana çıkarılır. (V) Bu hikâye türünün dünya edebiyatındaki ilk temsilcisi Rus yazar Anton Çehov'dur.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı söz konusudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Millî edebiyatın bir devamı olarak nitelendirebileceğimiz ----- duyarlılığı konu alan hikâyecilik anlayışında Anadolu, milli değerler, Kurtuluş Savaşı, toplumsal değişim gibi konular işlenmiştir. Türk mitolojisinden ve destanlarından etkilenen yazarlar eserlerinde bunun izlerini ortaya koyarlar. -----, Hüseyin Nihal Atsız gibi isimler bu anlayışı yansıtan eserler yazmışlardır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Toplumsal - Sabahattin Ali
B) Kültürel - Memduh Şevket Esendal
C) Millî ve dinî - Mustafa Necati Sepetçioğlu
D) Sosyal - Sadri Ertem
E) Vatan - Ercüment Ekrem Talû

3. **Aşağıdakilerden hangisi Sait Faik Abasıyanık ile ilgili değildir?**

- A) Durum hikâyesi tarzında hikâyeler yazmıştır.
B) Hikâyelerinde Türkçeyi çok başarılı bir şekilde kullanmıştır.
C) Eserlerinde aydın kesimin yaşamından kesitler sunmuştur.
D) Hikâyelerinde belirli bir başlangıç ve son bulunmamaktadır.
E) Hikâyenin yapı unsurlarından kişiyi ön plana çıkarmıştır.

4. **Aşağıdakilerden hangisi modernist hikâyelerin özelliklerinden biri değildir?**

- A) Toplumdaki değer çatışmaları, bireyin bunalımları, yerleşik değerlere isyan çağrışımlara açık bir biçimde işlenir.
B) Dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışında arayışlara gidilir ve alegorik anlatıma önem verilir.
C) Varoluşçuluk akımından etkilenmiştir ve bu görüş doğrultusunda birey kendisi olmaya çabalar, toplumla çatışma içindedir.
D) Seçilen konularla okurların merak duygularını kamçılama düşüncesiyle hareket edilir.
E) Anlatıcı kendi "ben"ini ön plâna çıkarır, topluma ait değerleri yansıtmaktan uzak durur.

5. Yavaş yavaş merdivenleri indi. Orta kata gelince müdürün odası gözüne ilişti. Şakir Bey'i bir kere görmek fena olmaz diye düşündü. Kocasını hakkında ondan malumat alabilirdi, bunun için de hademe ile içeriye haber gönderdi.

Bu parçada kullanılan hikâye anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geriye dönüş B) Bilinç akışı C) İç konuşma
D) İç çözümleme E) Özetleme

6. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda öykü anlayışları incelendiğinde bu tarzda yazan yazarların, her şeyden önce eserlerinde olay örgüsünü insana özgü bir gerçekliği anlatmak için oluşturdukları görülür. Bu yazarlar, insan gerçekliğini farklı yönlerden anlatma gayreti içine girmişler, olaylardan ve insanlardan hareketle bireyin psikolojisini aktarmaya çalışmışlardır.

Bu açıklamada aşağıdaki anlayışlardan hangisine vurgu yapıldığı söylenebilir?

- A) Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren anlayış
B) Bireyin iç dünyasını esas alan anlayış
C) Modernizmi esas alan anlayış
D) Toplumcu gerçekçi anlayış
E) Klasik edebiyatın etkisinde devam eden anlayış

7. Aşağıdakilerin hangisinde bir bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) Cumhuriyet'in ilk dönem ürünlerinde Millî Edebiyat zevk ve anlayışına uygun hikâyeler yazılmıştır.
- B) Cumhuriyet'le birlikte meydana gelen siyasi, ekonomik ve toplumsal hayattaki değişimler bu dönem hikâyelerinde işlenmiştir.
- C) Cumhuriyet Dönemi'nde batıl inançlar ve hurafeler yerilmiş, hikâyelerde toplumsal fayda önemsenmiştir.
- D) Cumhuriyet Dönemi'nde olay çevresinde oluşan edebî metinlerde Batı taklitçiliği görülür.
- E) Cumhuriyet Dönemi'nde aynı zaman diliminde farklı eğilimleri ve anlayışları yansıtan hikâyeler yazılmıştır.

8. Aşağıda verilen eser yazar eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Bacayı İndir Bacayı Kaldır - Sadri Ertem
- B) Kağrı - Sabahattin Ali
- C) Lüzumsuz Adam - Sait Faik Abasıyanık
- D) Mendil Altında - Memduh Şevket Esendal
- E) Ekmek Kavgası - Ahmet Hamdi Tanpınar

9. Halikarnas Balıkcısı olarak tanınan yazar Bodrum'un Antik Çağlardaki adından esinlenerek bu adı almıştır. Hikâyede "deniz çığırını" açan sanatçı aynı zamanda usta bir balıkçı, sünger avcısı, botanik uzmanı ve iyi bir tarihçidir. Eserlerinde denizin içine ve dışına ait her şeyi, Bodrum'u, Ege Denizi'nin efsanelerini, Akdeniz Savaşlarını konu olarak seçmiştir.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zeyyat Selimoğlu
- B) Sait Faik Abasıyanık
- C) Cevat Şakir Kabaağaçlı
- D) Memduh Şevket Esendal
- E) Abdülhak Şinasi Hisar

10. Bu dönem Türk hikâyelerinde, Anadolu'ya yönelme söz konusudur. I. Dünya Savaşı'ndan yeni çıkan ve Batı'nın yeniliklerine de ayak uydurmaya çalışan Türk toplumunun geçirdiği siyasal, toplumsal, kültürel değişiklikler ele alındı. Yaşanan tüm gelişmelerin insanlar üzerindeki etkisine, yabancılaşma kavramına dikkat çekildi. İnsanların yaşadığı bunalımlar, köy ve köylü hayatı, yaşanan göçler, yurt dışında çalışmaya giden işçilerin yaşadıkları, kişilerin yalnızlık içinde olmaları gibi konular eserlerde vücut buldu.

Bu parçada hangi edebî dönemden söz edilmektedir?

- A) Cumhuriyet Dönemi
- B) Millî Edebiyat Dönemi
- C) Fecriati Dönemi
- D) Servetifünun Dönemi
- E) Tanzimat Dönemi

11. Aşağıdakilerden hangisi Türk edebiyatında millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan hikâyeler yazan yazarlardan biri değildir?

- A) Halide Edip Adıvar
- B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- C) Reşat Nuri Güntekin
- D) İhsan Oktay Anar
- E) Refik Halit Karay

12. Başımı çevirdim. Ona baktım. Bunu yaparken romantizmalı kolumu kullanır gibiydim. Fakat içim birdenbire ferahladı. Sanki yıllardır aradığım bir arkadaşımı bulmuştum. Islık çalmak istiyordum. Perdeleri indirdim, güneş onu rahatsız edecekti. Çayımızı içerken karım biraz dalgındı. Ben, küçük oğlumun çayını gizlice, hiç sevmediği limonla doldurdum.

Bu parçaya göre 1940-1960 dönemi hikâyelerinin;

- I. Bilinç akışı ve iç konuşma gibi teknikler kullanılmıştır.
- II. Bireyin psikolojik yönü olayların önüne geçmiştir.
- III. Gözlemci bakış açısıyla kaleme alınmışlardır.

özelliklerinden hangilerine sahip olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

13. 1930'lara gelindiğinde Sadri Ertem, Selahattin Enis, Refik Ahmet Sevengil gibi yazarların toplandığı Vakıf gazetesi, yeni ve gerçekçi Türk hikâyesinin yol açıcılığını yapmaya başlar. Bir süre sonra olay hikâyelerinin yerini sıradan insan hikâyelerinin almaya başladığı görülür. Bu tarzla birlikte Memduh Şevket Esenal, Sabahattin Ali ve Sait Faik hikâyemize yepyeni bir soluk ve bakış açısı getirdiler. 1940'ların ikinci yarısından sonra ise maziye ve ferdin iç dünyasına dönüş temaları, II. Dünya Savaşı'nın etkileri, demokratikleşme sürecinin izleri ve unutulmuş köy gerçeği hikâyelerde işlenen temalar arasına girer.

Bu parçadaki altı çizili ifadeyle;

- I. Önceki dönem sanatçılarından daha başarılı eserler kaleme almak
- II. Önceki sanatçıların denemediklerini denemek
- III. Tarz ve üslup açısından bilinenden farklı olmak

sözünü edilen yazarların numaralanmış özelliklerden hangilerine sahip oldukları söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

14. Öykünün romandan ayrı bir tür olduğunu savunan ve öykülerinde daha çok toplumsal konuları ele alan Fahri Celalettin Gökölga'nın psikolojik konulu öyküleri de vardır. Toplumsal konular olarak en çok üzerinde durdukları, ahlakın bozulması, boş inanışlar, yoksulluk, Meşrutiyet Dönemi'nde halk-devlet ilişkileridir. Üç öyküsünün konularını da Kurtuluş Savaşı, Kore Savaşı ve Çanakkale Savaşı'ndaki kahramanlıklardan almıştır. Psikolojik konulu öykülerinde de insanın değişik psikolojik durumlarını yansıtır. Konuları ayrıntılı bir biçimde ele alan yazarın okuyucuya vermek istediğini son sayfaya saklaması, öykülerine kıssadan hisse çıkarılması gereken eserler niteliği kazandırır.

Buna göre Fahri Celalettin Gökölga ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumun her kesiminden insana öykülerinde yer vermiştir.
B) Öykülerini bireye bir mesaj iletecek şekilde kurgulamıştır.
C) Sanatın toplum üzerinde bir işlevi olması gerektiği düşüncesini benimsemiştir.
D) İnsanı hem bireysel hem de toplumsal yönü ile ele almıştır.
E) Milli duyarlılığı işleyen öyküler yazmıştır.

15. Hikâye, roman, gezi, tiyatro ve fıkra türlerinde birçok eser verdi. İnsanın iç dünyasını yansıtan eserler yazdı. Olayları çözümlerken, şiirsel anlatımı yakalamaya çalıştı. Romanlarında Türk toplumunun belli dönemlerini değişik boyutlarda işledi. İnsanların günlük yaşayışlarını, olayları hiç yorum yapmadan yazdı. Ayrıntılara girmeden gözleme önem verdi. "Küçük Ağa" romanıyla geniş kitlelere ulaştı.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen yazarın eserlerinden biri değildir?

- A) Oğlumuz B) Yarın Diye Bir Şey Yoktur
C) Hikâyeler D) İki Uyku Arasında
E) Sırça Köşk

16.

- ◆ Tarık Buğra
- ◆ Memduh Şevket Esenal

Aşağıdakilerden hangisi bu iki yazarın ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Eserlerinde Anadolu insanının içinde bulunduğu durumu yansıtmaları
B) Üslupta yapmacılığa düşmeyip sade ve akıcı bir dil kullanmaları
C) Öykü türünde eser vermeleri
D) Öykülerinde Maupassant tarzını benimsemeleri
E) Cumhuriyet Dönemi'nde eser vermeleri

17. **Aşağıda verilen konu başlıklarından hangisinin toplumsal gerçekçi bir öyküde işlenmesi beklenmez?**

- A) Geçim sıkıntısı nedeniyle okula gitmek yerine çalışmaya başlayan çocuk işçiler
B) Toprağı olmayan eğitimsiz köylünün ağa tarafından sömürülmesi
C) Köyden şehre göçün aile bireyleri üzerindeki baskısı ve manevi bağların çözülmesi
D) İnsanların kendisini anlamadığını düşünen bir gencin kendi iç dünyasına kaçışı
E) Şehirlerde işçi ve iş veren arasında yaşanan sorunlar

1. Aşağıdakilerin hangisinde “yüklem” sıfat veya ad tamlamalarının yer aldığı bir söz öbeği değildir?
- A) Ben lisedeyken okul takımının kaptanıydım.
B) Bu şiirler, ünlü halk şairlerinin en güzel şiirleridir.
C) Biz dost yüzüne hasret kalmış garip kimseleriz.
D) **Dalgalanan bayrakların en anlamlısı buydu benim için.**
E) Ağaçların çiçek çiçek donandığı bir bahar ayındaydık.
2. Aşağıdaki cümlelerin hangisi sadece yüklemden oluşmuştur?
- A) Bizim bahçedeki ağaçların düşmanı bu küçük böcektir.
B) Bu kütüphanenin yerinde eskiden bizim okulumuz vardı.
C) **Bülbül seslerinin doldurduğu şirin bir gül bahçesindeyiz.**
D) Elinizdeki bu kitap o duayen sanatçının muhteşem başyapıtıdır.
E) Bizi bu eve hayran bırakan ve mıknaş gibi çeken şey eşsiz manzarasıydı.
3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “sözde özne” kullanılmıştır?
- A) Ev gezmelerinde sohbetlerin yerini televizyon dizileri alıyordu.
B) Babamla bir tramvaya binmiş, Berlin’i bir uçtan bir uca katediyoruz.
C) **Bu fantastik öykü çok sağlam bir kurguyla anlatılmıştır.**
D) Belki de senin söylediklerin doğruduydu.
E) Geçmişteki güzel günler geride kaldı artık.
4. Aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı özne değildir?
- A) Kim bunun bilinmesini istemiyor?
B) Bu soruyu ilk siz mi çözdünüz?
C) Bunlardan hangisi daha tazedir?
D) **Nereden çıktı bu cenaze?**
E) Onun sende bulunduğu ne var?
5. Karadeniz’in en yeşil bölgelerinden Çambaşı ve Kümbet yaylaları orayı ziyaret eden herkese daha önce yaşamadıkları bir doğa deneyimi yaşatır.
- Yukarıdaki cümlelerin öznesi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?**
- A) Karadeniz’in en yeşil bölgelerinden Çambaşı ve Kümbet yaylaları orayı ziyaret eden herkese daha önce yaşamadıkları bir doğa deneyimi
B) Karadeniz’in en yeşil bölgelerinden Çambaşı ve Kümbet yaylaları orayı ziyaret eden herkese
C) orayı ziyaret eden herkese
D) daha önce yaşamadıkları bir doğa deneyimi
E) **Karadeniz’in en yeşil bölgelerinden Çambaşı ve Kümbet yaylaları**
6. Aşağıdakilerden hangisi tek ögeli bir cümledir?
- A) **Hayatının hiçbir anını boşa geçirmek istemeyen bir insandı.**
B) Yorgun akşamların ardında huzuru arıyordu.
C) Yemyeşil bir bahçenin ortasındaydı şimdi.
D) Bildiklerini herkesle paylaşmak istedi.
E) Kırılğan bir kapının ardında kaldı gökler.
7. “Bu güzel çiçekleri nereden aldın?” sorusuna verilecek cevap, cümlelerin hangi ögesidir?
- A) Özne
B) **Dolaylı tümleç**
C) Yüklem
D) Zarf tümleci
E) Belirtisiz nesne
8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin öznesi “sözde özne”dir?
- A) Vatandaşlar, önümüzdeki pazar yeni milletvekillerini seçmek üzere sandığa gidiyorlar.
B) **Birçok ülkede eğitime yeterli derecede önem verilmediği söylenemez.**
C) Kitapların sayfa sayısının azlığı genç yazarlarımızın bir kusurudur.
D) Bazı genç yazarlar, uygun eserler vermek için ellerinden geleni yapıyorlar.
E) Dikiş iğnesi tutmayı yeni yeni öğreniyordu.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öğelere ayırmada bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Bu akım / Hümanist felsefe ve Rönesans hareketlerinin yaşandığı sosyal ve siyasi ortamda / doğmuştur.
 B) 16. yüzyılın sonlarında / Fransa'da / ortaya çıkmıştır.
 C) Eski Yunan ve Latin edebiyatlarını / örnek almıştır.
 D) Akıl ve sağduyuya / özellikle / önem verilmiştir.
 E) Bir süre / etkisini devam ettirdikten sonra / yerini / başka akımlara / bırakmıştır.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne kullanılmamıştır?

- A) Minik kuş her sokak başına dal parçaları koydu.
 B) Karabaş yine şüpheli bir havlama patlattı.
 C) Çakır gözlü pamuk, yuvasına toprak dolduruyordu.
 D) Maymun, çevredekilere sürekli fıstık atıyordu.
 E) Ceylan, ürkek bakışlarla dere kenarında duruyordu.

11. Bu yazarın yapıtlarında, çocuksu mutluluklar her zaman yer alır.

Bu cümlede aşağıdaki öğelerden hangisi yoktur?

- A) Dolaylı tümleç B) Özne C) Zarf tümleci
 D) Nesne E) Yüklem

12. "Her sanatçı, büyük sanatçılardan esinlenerek özgünlüğe kavuşur." cümlesinin öge sıralanışı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne - zarf tümleci - dolaylı tümleç - yüklem
 B) Belirtisiz nesne - zarf tümleci - dolaylı tümleç - yüklem
 C) Özne - zarf tümleci - yüklem
 D) Özne - zarf tümleci - zarf tümleci - dolaylı tümleç - yüklem
 E) Özne - dolaylı tümleç - zarf tümleci - yüklem

13. Aşağıdaki dizelerin hangisinde "masal" sözcüğü nesne görevindedir?

- A) Masalarda kalsa korkular
 Tarla sürse kırlangıçlar
 B) O günden bugüne yadigar
 Bir yarım masal kaldı
 C) Masal dinledi yıldızlar
 Gökyüzü ağarınca dek
 D) Çocukluğum masal gibi geçti
 Adlarını öğrendim otların, çiçeklerin
 E) Biz iyiye iyi, güzel dedik
 Masallardan çektik dizeleri

14. Aşağıda verilen cümlelerin hangisinde nesne vurgulanmıştır?

- A) Öğrencileri donanımlı bireyler haline getirmek okulumuzun temel amacıdır.
 B) Bilgi yarışmasına katılacak öğrencileri seçmek için sınav yapıldı.
 C) Eğitime gönül verenler, öğrenci merkezli eğitim sistemini savunuyorlar.
 D) Sabır ve emekle elde edilen başarılar, insanı daima mutluluğa ulaştırır.
 E) Evimiz şehrin en kalabalık meydanına yakındı.

15. Aşağıdakilerden hangisi "Dünyaca ünlü yönetmen, birçok filminde gerçek hikâyeleri konu edinmiştir." cümlesi ile öğelerinin sıralanışı yönünden benzerlik göstermektedir?

- A) Ceylanlar, dere kenarında ne kadar da masum bir şekilde su içiyorlardı.
 B) Bahçemiz, bu saatte serinliği ve huzuruyla eşsiz bir mekan oluyor.
 C) En kıymetli dostlarım olan kitaplar, geceleri dert ortağım oluyor.
 D) Evimizin neşe kaynağı yavrumuz, beşiğinde hayallerimizi süslüyor.
 E) Babam, hasta yatağında yine çocuksu gülümsemelerle içimizi sevince boğmayı başarmıştı.

1. Bir gün balıkçı kahvesinin önündeki yarısı kırmızı, yarısı beyaz çiçek açan akasyanın dalına asılmış bir dülger balığı gördüm.

Yukarıdaki cümlelerin öğeleri sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zarf tümleci - nesne - yüklem
 B) Zarf tümleci - dolaylı tümleş - nesne - yüklem
 C) Nesne - yüklem
 D) Özne - zarf tümleci - nesne - yüklem
 E) Özne - nesne - yüklem
2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir öge vurgulanmıştır?
- A) Gül açar bu güzel bahçelerde.
 B) Bu sözleri bilmeden söyledim.
 C) Dert söyletir insanı durmadan.
 D) Gitmem dediğin o diyarlara sen de gidersin.
 E) İnsanı yalnızlık korkutur her zaman.
3. Sınavdaki soruların tamamını, yanında oturan arkadaşı kolayca cevaplamıştı.
- Bu cümle ile öğeleri ve öğelerin dizilişi yönüyle aynı olan cümle aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Hızlı okuyunca soruları zor anlıyordu.
 B) Duraktaki yolcular meraklı gözlerle, yarışan arabaları seyrediyordu.
 C) Yolun kıyısında bazı insanlar bekliyordu.
 D) Sınavdaki sorulardan ikisinin yanlış olduğunu söyledi.
 E) Kitabın kapağını, okurlar hiç beğenmedi.
4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öğelere ayırmada yanlışlık yapılmıştır?
- A) Uzaktan gelen yabancılar gibi / ötede / durma.
 B) Dünyaya hükmeden varlık / insandır.
 C) Issız sokakların verdiği bu heyecan / bulunmaz / hiç-bir yerde.
 D) Bir senin resmin / kaldı / şimdi / elimde.
 E) Senin / olsun / bu güzel günler / her zaman

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öznesi belirtisiz isim tamlamasıdır?

- A) Birden ilkbahar geldi mi, renkler, gökyüzü ve doğal ışıkların parlaklığı değişir.
 B) Taksim alanında çiçek satan çingenerin sayısı ve çiçeklerin çeşidi aniden artar.
 C) İstanbul'da başlayan ilkbaharı bırakıp ileri bir ilkbahara, Antalya'ya gidiyorum.
 D) Fantom uçakları kentin tepesinde deneme uçuşu yapıyor sabahtan akşama kadar.
 E) Bir süre sonra bu savaşı anımsatan gürültüden uzaklaşacağım için seviniyordum.

6. Türk diline gönül verenler, eylül ayının son haftasında Ankara'da; biri millî, öteki uluslararası iki bayramı kutladılar.

Bu cümlelerin öğeleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Dolaylı tümleş - özne - dolaylı tümleş - nesne - yüklem
 B) Özne - zarf tümleci - dolaylı tümleş - nesne - yüklem
 C) Özne - dolaylı tümleş - nesne - yüklem
 D) Dolaylı tümleş - zarf tümleci - özne - yüklem
 E) Özne - dolaylı tümleş - zarf tümleci - nesne - yüklem

7. Bir an, gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin ve ürpertici bir şekilde döküldüğünü duydu yaşlı adam oturduğu sedirin üstünde.

Bu cümlelerin öğeleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Zarf tümleci - nesne - yüklem - özne - dolaylı tümleş
 B) Nesne - yüklem - özne - dolaylı tümleş
 C) Özne - nesne - yüklem - zarf tümleci - dolaylı tümleş
 D) Zarf tümleci - özne - nesne - yüklem - dolaylı tümleş
 E) Nesne - yüklem - özne - dolaylı tümleş

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisi öge sayısı yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) **Yaprakları dökülmüş bir ağacın altında oturan çocuklar, denizi seyrediyordu.**
- B) Dinlediği şarkılar ona geçmişi hatırlatıyordu.
- C) Son vapur da sessizce limandan ayrıldı.
- D) Sonbaharın gizemli renkleri ortalığı iyice aydınlatıyordu.
- E) Tepeleri aştıktan sonra bir ova karşıladı bizi.

9. Bu sanatçı, yapıtlarının unutulup gitmesinden hep korkmuştur.

Bu cümlenin öğeleri, aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Özne - zarf tümleci - yüklem
- B) Özne - dolaylı tümleç - nesne - yüklem
- C) **Özne - dolaylı tümleç - zarf tümleci - yüklem**
- D) Nesne - zarf tümleci - yüklem
- E) Nesne - dolaylı tümleç - zarf tümleci - yüklem

10. Büroda içtiğim Türk kahvesi, her gün bir tane mutlaka içerim, bol köpüklü ve çok lezzetliydi.

Yukarıdaki cümlede, cümle dışı unsur olan söz ya da söz grubu aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Büroda içtiğim
- B) mutlaka
- C) **her gün bir tane mutlaka içerim**
- D) çok
- E) bir tane

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklemden sonra gelen sözcüklerin tümü dolaylı tümleç görevindedir?

- A) Pek hoşlanmazdı babam edebiyatla ilgilenmemden.
- B) Daha yeni toplanmıştı meyveler ağaçlardan.
- C) Erkenden ayrılmıştım sabahleyin evden.
- D) **Eskiden beri korkarım uçakla yolculuk etmekten.**
- E) Her akşam dayım alırdı beni okuldan.

12. Bütün bu kayaların altında büyük dikdörtgen sandık biçiminde insan mezarları, kare biçiminde süslemeler var.

Yukarıdaki cümlenin öğeleri sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne - yüklem - dolaylı tümleç
- B) Nesne - zarf tümleci - yüklem
- C) Dolaylı tümleç - nesne - yüklem
- D) Özne - zarf tümleci - yüklem
- E) **Dolaylı tümleç - özne - yüklem**

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, yüklemden önce gelen sözcüklerin tümü nesne grubunu oluşturmuştur?

- A) İnsanların mahsur kaldığını televizyonlardan öğrendim.
- B) Sabah gün ağarana kadar dışarıdaki şenlikleri izledim.
- C) Alınan eşyaların yeni eve taşınma işlemi uzun sürdü.
- D) Sınava hazırlananları, soru çözmeleri konusunda uyardı.
- E) **Yaşadığı her günün bir öncekinden güzel olmasını ister.**

14. Aşağıdaki sorulardan hangisi özneyi buldurmaya yöneliktir?

- A) Çocuğun çayına şeker atmış mıydın?
- B) Bilgi yarışmasına nasıl hazırlanacak?
- C) **Bahçedeki ağaçlar mı çiçek açmıştı?**
- D) Sabahleyin çiçeklere su verdiniz mi?
- E) Güreş müsabakasına seni mi çağırdı?

15. Aşağıdakilerden hangisi iki ögeli bir cümledir?

- A) Yağmur başlayınca herkes evine gitti.
- B) **Koridorun sağındaki odalar üç kişilikti.**
- C) Öğleden sonra elma ağaçlarını ilaçlayacak.
- D) Raflardaki kitapları yeniden düzenleyecekler.
- E) Yakaladığı balıkları kovanın içine koydu.

1. Yahya Kemal, edebiyatımızda İstanbul âşığı bir şair olarak tanınır.
- Bu cümlelerin öğeleri, aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?**
- A) Özne - dolaylı tümleç - zarf tümleci - yüklem
 B) Özne - nesne - zarf tümleci - yüklem
 C) Özne - zarf tümleci - yüklem
 D) Özne - yüklem
 E) Özne - nesne - yüklem
2. Aşağıdakilerin hangisinde cümlede herhangi bir ögenin açıklayıcısı olmayan bir arasöz kullanılmıştır?
- A) Yıllardır çalıştığı işyerinden, onu yaşama bağlayan mekandan, ayrılmak istemiyor.
 B) O gün, seni saatlerce Haydarpaşa Garı'nda beklediğim gün, yeni dostlar edinmiştim.
 C) Bu eseri, sanatçının yeni yayımladığı bu romanı, ön yargılarla değerlendirmemeliyiz.
 D) Sanat, gerçek sanatı kastediyorum, insanda estetik duygusu uyandırmalıdır.
 E) Bu şair, Cahit Sıtkı Tarancı, şiirlerinde yaşama bağlılığı ve ölüm korkusunu işlemiştir.
3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne, açıklayıcısıyla birlikte verilmiştir?
- A) Onun şiir görüşünde de Yahya Kemal'deki tarih ve din anlayışı, Türk Müslümanlığı görüşü, ağır basar.
 B) Eserde bir gerçeğin bitip başka bir gerçeğe dönüşmesi ve onun yaratılması anlatılır.
 C) Roman, kadınların dilinden anlatılan olaylarla çarpıcı bir biçimde sürüyor.
 D) Bir şair şiirini belli bir doğrultuda derinleştiremiyorsa o şairin kendine özgü sesi bulması kolay değildir.
 E) Dergiye gönderdiğiniz yazının ideoloji dozunu, vereceğiniz mesajı, ince ince işlemelisiniz.
4. "Üç gündür yağın yağmur akşamüstü dinmişti birden." cümlesi, aşağıdakilerin hangisinde öğelerine doğru ayrılmıştır?
- A) Üç gündür / yağın yağmur / akşamüstü / dinmişti birden.
 B) Üç gündür yağın / yağmur akşamüstü / dinmişti / birden.
 C) Üç gündür yağın yağmur/ akşamüstü / dinmişti birden.
 D) Üç gündür yağın yağmur/ akşamüstü / dinmişti / birden.
 E) Üç gündür / yağın yağmur akşamüstü / dinmişti / birden.
5. (I) Sonra birden kış bastırıldı. (II) Geceler, burada uzun ve soğuktu. (III) Karanlığın sessizliğini yeni tanımişti. (IV) Gece yarısı bir ses duydu. (V) Gece bekçisi sokakta bağıırıyordu.
- Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangileri öğelerinin sıralanışı yönünden benzerlik göstermektedir?**
- A) I ve II
 B) II ve III
 C) III ve IV
 D) IV ve V
 E) II ve V
6. Deneme türünde yazar, çoğunlukla içten bir anlatım kullanır.
- Aşağıdakilerin hangisi öğeleri ve öğelerinin sıralanışı yönünden bu cümleye benzemektedir?**
- A) Eleştirilerinde düzeyli bir üslup kullanması, onu başarıya götüren en önemli etkidir.
 B) Yazı yazacağı zaman odasına çekilip kendisini kimse rahatsız etmemesini isterdi.
 C) Gazetede yazmaya başladığı günlerde çektiği sıkıntıları dün gibi hatırlıyorum.
 D) İlk şiirlerinde genç şair, çoğu zaman akla hayale gelmeyecek imgeler tercih etmiştir.
 E) Öykü türünde bir eser ortaya koymanın hiç de kolay olmadığını bilmelisiniz.

7. Aşağıdaki dizelerin hangisinde nesne, yüklem dolaylı tümleş ve özne bulunmaktadır?

- A) Sesleri gittikçe azalıyor, kuşlar da azalıyor.
- B) Yolum vurulduğu yere düşer bir gün.
- C) **Kızgın bir halka oluyor, boynumda, o sokak.**
- D) Hüznü yorgun atlarımız duyuyor artık.
- E) Biz çoktan unutmuştuk böyle güzel şeyleri.

8.

- I. Gemideki tayfaların eli yüzü ıslanmış.
- II. Herkes günlerini üşümekle geçirirdi.
- III. Tayfaların bir teki bile şikayet etmedi.
- IV. Buldukları gemi köhne ve eski bir gemiydi.
- V. Tayfanın hali anlatılacak gibi değilmiş.

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili ifadenin yüklem olduğu söylenemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin öznesi yoktur?

- A) Babam, kapının tokmağını sertçe çaldı.
- B) Yine rahmet yağıyor.
- C) **Bu havada geziye gidilmez.**
- D) Patronum konuşmak için beni çağırmış.
- E) Gürültüyü duyunca hepimiz sokağa toplandık.

10. Cansız varlıkların, çoğul özne olarak kullanıldığı cümlelerde yüklem tekil olur.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisi yukarıdaki kurala aykırı bir kullanım içermektedir?

- A) Yola çıkınca soğuktan ayaklarım dondu, hemen okuluma döndüm.
- B) **Köyün arkasındaki dağdan iki gündür kayalar yuvarlanıyorlardı.**
- C) Dediğin soruları çözmeye zaman bulamadım, en kısa sürede çözeceğim.
- D) Geçen yıl diktiğimiz fidanlar epeyce büyümüş, meyve vermeye başlamış.
- E) Emekliler maaş kuyruğunda kendilerine sıranın gelmesini bekliyorlar.

11. Aşağıdakilerin hangisinde cevap cümlesi dolaylı tümleşlidir?

- A) Kendinizi bugün nasıl hissediyorsunuz?
— Yorgun
- B) Kapanan yollar ne zaman açılacaktı?
— Bir hafta sonra.
- C) **Siz tatilde nereye gitmek istiyorsunuz?**
— Kanarya Adaları'na.
- D) Küçük çocuk bunca yolu nasıl gelmiş?
— Amcasının arabasıyla.
- E) Benden sabahın bu saatinde ne istiyorsun?
— Birkaç kaşık şeker.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne, fiilimsi grubundan oluşmuştur?

- A) O yıl evin kirasına ev sahibi zam yapmamıştı.
- B) Soru bankasındaki tüm soruları bir günde çözmeme bekleme.
- C) Dershanede yeni öğretmenimizle bugün ilk dersimizi yaptık.
- D) **Okumayı bir yaşam biçimi haline getirmek, büyük beceri ister.**
- E) Suçluların kaçamaması için köprü trafiğe kapatılmıştı.

13. Usta şair, ilk şiir kitabını -----

Bu cümle aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanırsa cümlelerin öğeleri sırasıyla "özne, nesne, zarf tümleş, dolaylı tümleş ve yüklem"den oluşur?

- A) yayımlamaya karar verdiğinde onu kimse desteklememişti.
- B) büyük bir duygu yoğunluğu içinde yazıyor.
- C) çok büyük zorluklar çekerek yayımlatabilmişti.
- D) **yirmi yaşlarındayken küçük bir Anadolu kentinde çıkarmıştı.**
- E) çıkarırken oldukça heyecanlı olduğunu dile getiriyor.

1 Ağustos, cuma günü. Sicil Müdürü Cavit Bey, yemekten sonra minderin üstüne uzanmış, uyumak istiyor ama karasinekler onu rahat bırakmıyorlar. Köylülerin, duvar diplerine uzanıp, yüzlerine birer mendil örterek mışıl mışıl uydukları gözünün önüne geldi. İmrendi. Uzandı. Sandalye üzerinde duran ceketinin cebinden beyaz keten mendilini alıp yüzünü örttü, sıkıntılı olmasına aldırmayarak uykusu gelecek diye bekledi. Bu arada da ilkin çocuklarının mektep taksitleri için gönderdiği paranın makbuzunu nereye koyduğunu düşündü. Sonra karısının "Para yetiştiremiyorum." diye sızlanmasını hatırladı. "Ben burada aç duracak değilim ya!" dedi. Maaşlara zam yapılacak, diyorlardı. Müsteşarın kendisini sevdiğini düşünüp mutlu oldu. Yanlışlıkla işten el çektirilen bir memuru Cavit Bey'in sözü ile müsteşar hemen eski işine göndermişti. Ya böyle olmayıp da müsteşar dayatsaydı. Bu zavallı adam sefil olurdu. Sonra onun han köşelerinde nasıl sürüneceğini, nasıl borçlanacağını, kılığının nasıl bozulacağını, tıraşının nasıl uzayacağını birer birer gözünün önüne getirmeye başladı.

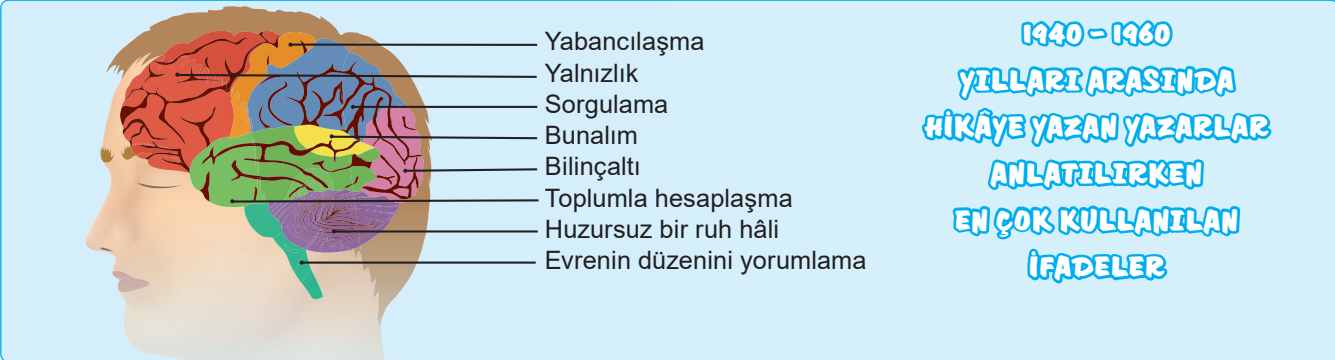
Bir hikâyenin giriş bölümünden alınan bu parçayla ilgili olarak;

- I. Günlük yaşamdan bir kesit yansıtmaktadır.
- II. Olay yerine kişinin ruh hâli ve belirli durumlar karşısındaki duyguları yansıtılmıştır.
- III. Mekan unsuru ayrıntılı bir şekilde tasvir edilmiştir.
- IV. Merak ve heyecan ön plana çıkarılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV D) I, II ve III E) II, III ve IV

2

1940 - 1960
YILLARI ARASINDA
HİKÂYE YAZAN YAZARLAR
ANLATILIRKEN
EN ÇOK KULLANILAN
İFADELER

- Yabancılaşma
- Yalnızlık
- Sorgulama
- Bunalım
- Bilinçaltı
- Toplumla hesaplaşma
- Huzursuz bir ruh hâli
- Evrenin düzenini yorumlama

Görselden yola çıkarak 1940-1960 yılları arasındaki hikâyede bireyin iç dünyasını esas alan eserler hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bireyin iç dünyasını esas alan yazarlar insan gerçekliğini farklı bir bakışla anlatmak, modern hayatın insan üzerindeki etkilerini tespit etmek için psikolojinin yöntemlerinden faydalanmışlardır.
- B) Bireyin iç dünyasına yön vererek toplumun sosyal yapısında değişiklikler yapma amaçlanmıştır.
- C) Yazarlar, bireyin iç dünyasını anlatmak için düşünce analizi ve bilinç akışı yollarından yararlanmışlardır.
- D) Mekân, olay ve zaman bireyin iç dünyasını esas alan eserlerde birey üzerindeki etkisiyle birlikte verilmiştir.
- E) Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerde çağrışımlara açık bir üslupla ruh tahlillerine yer verilmiştir.

3

1940-1960 arası dönemde toplumcu gerçekçi tarzda hikâyeler kaleme alınır. Toplumcu gerçekçiler, toplumdaki düzensizlik ve çatışmalar ile köy gibi küçük yerleşim yerlerinin sorunları üzerinde yoğunlaşırlar. Eserlerini ağa-köylü, öğretmen-imam, zengin-fakir, güçlü-güçsüz, aydın-cahil çatışması gibi belirgin farklılıklar üzerine kurarlar. Toplumcu gerçekçi eserlerde anlatım tekniklerinden daha çok, anlatılan şeyler önemli görülmüştür.

Bu parçada anlatılanlara aşağıdakilerden hangisi örnek gösterilemez?

- A) Trablus Savaşı gazisi Topal Eskici zanaati olan kundura onarımı ve demircilik yapmaktadır. Adana'da iki oğluyla çalışır. Koşulların değişimi, fabrika işi, ucuz lastik ve ayakkabı yapımının artışı, traktörün fazlaşması yüzünden evin ihtiyaçlarını karşılayamaz olur. Pamuk tarlalarında ırgatlığa gider.
- B) Köy kıtlığından emek ücreti umuduyla Çukurova'ya inen İflahsızın Yusuf, Pehlivan Ali, Köse Hasan en ağır ve kısır çalışma koşullarında düzence sömürülürler. İlk kez kent gören deneyimsizlikleriyle yoksulluk ve iş kazasında iki ölü verirler. Köyüne yalnızca İflahsızın Yusuf dönebilir.
- C) Ayten, ortaokulu bırakıp konfeksiyonda çalışmaya karar vermiştir. Babası her gün annesiyle parasızlık yüzünden kavga etmekte; kızının okumasını istiyorsa evlere çamaşıra, temizliğe, yemek pişirmeye gitmesi gerektiğini haykırmaktadır.
- D) Coni, bir sinemanın getir götür işlerini yapan zayıf, kısa ve çirkin bir adamdır. Onu gerçek ismiyle değil, köpeklere verilen bu isimle çağıran patronu, Coni'yi her türlü işi yaptırabileceği, asla kendisinden vazgeçemeyecek biri olarak görür.
- E) **Bacağının ağrısını unutmak için Nergiz'in ihtiyacı olan tek şey gönlünün acısını dindirmektir. Çünkü kalbi huzurlu olunca geçireceği ameliyatı da sakat kalma ihtimalinin oluşunu da unutuyordu hatta bunları yaşamda karşılaşılan çok küçük ve kolay aşılabılır engeller olarak nitelendiriyordu.**

4

- Kedilerin hızlı refleksleri, esnek bedenleri, uzun kuyrukları ve bıyıkları, renk renk kürkleri vardır. (Özne / Yüklem)
- Kedilere gösterdiğimiz sevgi merhametli olduğumuzu gösterir. (Özne / Dolaylı Tümleç / Yüklem)
- Kediler insanların işitemediği kadar düşük ya da yüksek frekanstaki sesleri işitebilir. (Özne / Belirtisiz Nesne / Yüklem)
- Kediler, insanların hiçbir şey göremeyeceği kadar karanlık ortamlarda etraflarını görebilir. (Özne / Dolaylı Tümleç / Belirtili Nesne / Yüklem)

Kedilerle ilgili verilen bu cümlelerle ilgili olarak;

- 1 numaralı cümle "özne, nesne ve yüklem"den oluşturulmuş öğeleri bulunurken yanlışlık yapılmıştır.
- 2 numaralı cümlenin öğelerinin dizilişi yanlış şekilde verilmiştir.
- 3 numaralı cümlede "belirtisiz nesne" değil, "belirtili nesne" vardır.
- 4 numaralı cümlede "zarf tümleci" vardır ancak bu yazılmadığından yanlışlık yapılmıştır.

yorumlarından hangilerinin yapılması doğrudur?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5

Bu fotoğraflarda köyden kente göçün, kentlerde neden olduğu bazı sorunlara yer verilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'ne ait aşağıdaki öykü anlayışlarından hangisi bu fotoğraflarda verilen temaya uygun eserler vermiştir?

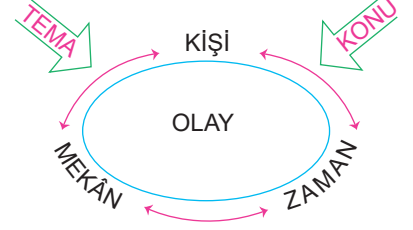
- A) Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdürenler
B) Bireyin İç Dünyasını Anlatanlar
C) Modernistler
D) **Toplumcu Gerçekçiler**
E) Millî ve Dinî Duyarlılıkları Yansıtanlar

- 6 Akşam üzeri hapisaneye bir sürü adam getirdiler. Bu kalabalığı görünce yol parası borcundan buraya getirdiklerini anladım. Hangi koşu gideceklerini ve ne yapacaklarını bilmedikleri için uzun zaman beklediler. Yol parası veremedikleri için hapse düşmüş olmak onlara pek ağır geliyordu. İçlerinde bir de ihtiyar vardı. Görünüşte altmışı çoktan aşmış olan bu adamın artık yol parası vesaire ile alakası olmasa gerekti. Yanına yaklaştım:

— Merhaba dede! Vukuatın ne?

İhtiyar:

— Ne vukuatı oğul, yol parası veremedik! Üç sene evvel bizim ağa dere boyundaki ufak tarlamıza sahip çıkar oldu. Bağırarak, çağırarak fayda etmedi. Oğlan sakat, bende de derman yok, hakkımızı kendimiz arayamadık. Mecbur olduk hükümet kapısına düşmeye. İki sene mahkememiz sürdü. Bizim tapumuz filan yoktu ama bütün köylü o tarlanın bize dededen kaldığını bilirdi. Bunu soran olmadı. Ağa yalancı şahit dinletti, mahkemeyi kazandı. Benim kafa kağıdım olmadığından mahkemeye ölen torunumun kafa kağıdını verdim. Orada yaşıma genç göründüğünden de bana bu cezaı verdiler.

Yukarıdaki hikâyenin olay, kişi, zaman ve mekân şeması aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) İhtiyar
Köyde ağa ile toprak yüzünden kavga edilmesi
Mahkeme
Bir gün
- B) Adam
Tapusu olmayan tarla nedeniyle mahkemeye çıkılması
Mahkeme
Bir yaz günü
- C) İhtiyar ve anlatıcı
Yol parası vermeyen ihtiyarın hapse konulması
Hapishane
Akşam üzeri
- D) Hapishanedekiler
Ölen torununun kafa kağıdını mahkemeye veren ihtiyarın cezalandırılması
Mahkeme
Akşam üzeri
- E) İhtiyar
Yol parası vermeyenlerin cezalandırılması
Köy
İki yıl boyu

7	Özne	Belirtili Nesne	Belirtisiz Nesne	Dolaylı Tümleç	Zarf Tümleci
	Kim? Ne?	Neyi? Kimi?	Özneyi bulduktan sonra Ne?	-e / -de / -den Neye? Kime? Nerede? Kimde? Nereden? Kimden? Nereye?	Ne zaman? Ne yöne? Niçin Nasıl? Ne kadar? ...

Aşağıdakilerin hangisinde bu görselde sorulan sorulardan yalnızca bir tanesine cevap alınabilmektedir?

- A) Türkçede asıl öge en sonda bulunduğu, yardımcı ögeler daha önce geldiği için yüklem cümleinin en sonundadır.
- B) Sokaklarda, caddelerde kaldırımlara park eden otomobiller yüzünden yayaların rahatça yürüme imkânı kalmadı.
- C) Benim okuyup meslek sahibi olmamı isteyen ve beni bu konuda daima destekleyen öğretmenimdir.
- D) Babam, balıkların kıyılarda yüzdüğü bu sessiz ama büyüleyici ortamın hayranı olmuştur her zaman.
- E) Bu akşam saatinde, ne yapacağını kime gideceğini bilmez hâlde sokakları arşınıyordu.

8

Tarık Dursun K.

Hikâyenin, benim hikâyeci sözlüğümde karşılığı; insanı anlatan, insan yaşamından bir kesiti o insanın dışında, yine o insana yabancı, başka insanlara aktarmak, örneklemek, o insanın varlığından haberdar etmektir.

Oktay Akbal

Hikâyeci, bütün yaşamınca yaşar hikâyelerini yazmadan önce... Nice hikâye tohumları vardır içinde yeşermiş ya da yeşermeden kurumuş. Notları vardır, yazılmış yarıda kalmış.

Hulki Aktunç

Zaman zaman, "hikâye benim" diye düşünüyorum. Bütün hikâyeler benimdir. Çünkü "Ben hikâyeyim." Sizce de öyle değil mi?

Buna göre yukarıda hikâye ile ilgili sözleri aktarılan yazarların belirtmek istediği ortak temaya aşağıdakilerden hangisi en uygundur?

- A) Hikâye, insanı yaşama bağlayan en temel unsurdur.
 B) **Hikâye insan gerçeğini yansıtan, yazarından izler taşıyan, herkesin kendinden bir şeyler bulduğu bir edebi türdür.**
 C) İnsanın yaşamı belli zaman aralıklarıyla yazıya dökülür.
 D) Hikâye, yazarının yaşamından bağımsız bir kurguya sahiptir.
 E) Hikâye zaman döngüsünü fotoğraflamaktır.

9

Bir öğretmen öğrencilerinden aşağıdaki soruyu yorumlamalarını istemiştir.

Pirinçleri ılık suda bir süre bekletmek pilavın tane tane olmasını sağlar.

Bu cümlelin öznesi, aşağıdaki sözcük gruplarının hangisinden oluşmuştur?

- A) Sıfat tamlaması B) İsim tamlaması
 C) Zarf-fiil grubu D) İsim-fiil grubu
 E) Sıfat-fiil grubu

Öğrenciler soru ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisini yaparlarsa doğru bir yargıda bulunmuş olurlar?

- A) Cümlelin öznesi "ılık suda" ifadesi olduğundan özne "sıfat tamlaması" grubundadır. Doğru cevap A seçeneğidir.
 B) Cümlelin öznesi "pilavın tane tane olmasını" ifadesi olduğundan özne "isim tamlaması" grubundadır. Doğru cevap B seçeneğidir.
 C) **Cümlelin öznesi "Pirinçleri ılık suda bir süre bekletmek" ifadesi olduğundan özne "isim-fiil" grubundadır. Doğru cevap D seçeneğidir.**
 D) Cümlelin öznesi "onlar" ifadesi olduğundan özne gizli öznedir ve seçeneklerde sorunun cevabı olacak bir sözcük grubu yoktur. Sorunun cevabı verilmemiştir.
 E) Cümlelin öznesi "tane tane olmasını" ifadesi olduğundan özne "zarf-fiil grubu"dur. Doğru cevap C seçeneğidir.

10

- 1 Özne Belirtisiz nesne Yüklem
 2 Zarf tümleci Dolaylı tümleç Yüklem
 3 Belirtili nesne Zarf tümleci Yüklem

Yukarıdaki şekilde verilen cümlelin ögeleri sırasıyla hangi cümlelerle eşleştirilebilir?

- A)

1	Bu maçı mutlaka izlemeliyim.
2	Adam bir çuval taşıyordu.
3	Seninle evde konuşacağım.
- B)

1	Adam bir çuval taşıyordu.
2	Seninle evde konuşacağım.
3	Bu maçı mutlaka izlemeliyim.
- C)

1	Seninle evde konuşacağım.
2	Bu maçı mutlaka izlemeliyim.
3	Adam bir çuval taşıyordu.
- D)

1	Adam bir çuval taşıyordu.
2	Bu maçı mutlaka izlemeliyim.
3	Seninle evde konuşacağım.
- E)

1	Bu maçı mutlaka izlemeliyim.
2	Seninle evde konuşacağım.
3	Adam bir çuval taşıyordu.

11 Bireyin psikolojisini yansıtmayı amaçlayan yazarlar, her şeyden önce eserlerini, olay örgüsü ve insana özgü bir gerçekliği anlatmak için oluşturmuşlardır. İnsan gerçekliğini farklı yönlerden anlatmaya, olaylardan ve insanlardan hareketle bireyin psikolojisini aktarmaya çalışmışlardır. İnsanın topluma yabancılaşmasının nedenlerini sosyo-ekonomik unsurlarda değil, bireyin iç dünyasında aramışlardır. Bu yüzden olay örgüsünü önemsememişler, merak unsurunu ikinci plana atmışlar ve tamamen insanın iç dünyasını ve içsel çatışmalarını gerçekçi tasvirlerle ortaya koymaya çalışmışlardır.

Yukarıdaki parçadan hareketle aşağıdaki hikâye kesitlerinden hangisinin durum hikâyesi olduğu söylenemez?

- A) Bu felaket ve sefalet ortasında, hayatın cevrini görmüş ve iki ayağı birden çukura girmiş bu ihtiyarın kalbindeki büyüklük ve merhamet nereden geliyordu? Bunu düşünürken bir de baktım ki küçük bir çocuk odanın diğer köşesine sokuldu.
- B) Dökülen yapraklar ondan bir şeyler alıp götürür, hizmetlilerin süpürdüğü bu yaprakların arkasından hüzünlü gözlerle bakakalırdı. Derin bir uykuda iken büyük bir gürültü çıkararak uyanmasına neden olan motor seslerinden hiç hoşlanmazdı.
- C) Namuslu, cesur, cömert ölecek olan bu adamın hakikatte korkakların en korkağı, namussuzların en namussuzu olduğunu alnından okuyordu. Bu adam, o kadar talihli idi ki daha, iki yüzlülüğünü kendi kendisine bile duyacak fırsat düşmemişti.
- D) Bahçedeki abdest fıçısının musluğu koparılmıştı. Hoca bunu yapanı arıyordu. Bu, hasta ve zayıf bir çocuktü. Haber verdim, falakaya konacaktı. İnkâr etti. Sonra diğer çocuk çıktı. Kendisinin kopardığını, onun kabahatli olmadığını söyledi ve yere yattı. Bağıra bağıra sopa yedi.
- E) Şimdi yukarıda şüphesiz onun aptallığından ve unutkanlığından, ihtimal serser ve işe yaramaz bir memur olduğundan bahsediyorlardı. Böyle beceriksiz ve zavallı olmak onu öldürüyordu. Hayata karşı kalbinde derin bir infial duyuyordu.

12

ORHAN KEMAL (1914 - 1970)

Eserlerinde, genellikle kendi yaşayışını, toplumsal sorunları ve düzensizlikleri anlatmıştır. Çoğunlukla çalışan insanlar arasından seçtiği kahramanlarının konuşmalarındaki yerel ve doğal dil özellikleriyle öykülemesinde görülen yalın anlatımı, onun hikâyeciliğinin temel özelliklerindedir. Kırkı aşkın öykü türünde eseri vardır.

YAŞAR KEMAL (1923 - 2015)

Cumhuriyet'te tefrika edilen (1953-1954) İnce Memed romanı ona edebiyat dünyasının kapısını açtı. İnce Memed elliye yakın dile çevrildi. Diğer romanlarıyla birlikte yurt içinde ve dışında büyük üne kavuştu. Defalarca Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterildi. Bazı hikâye ve romanları tiyatroya, sinemaya uyarlandı.

KEMAL TAHİR (1910 - 1973)

Hikâyelerinde ayrıntılara, geleneğe, kuralcılığa çok önem veren yazar genellikle töreleri ve gurbetçi köylerin çektiği sıkıntıları anlatmıştır. Dört uzun hikâyesini aldığı Göl İnsanları ilk hikâye kitabıdır. Köy ve kasaba çevresindeki söyleyiş özellikleri ile İstanbul ağzını başarılı bir şekilde birleştirmiş; canlı, rahat, özgün bir üslup oluşturmuştur.

Cumhuriyet Dönemi'ni anlatan bu yazı için en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) BİREYİN İÇ DÜNYASINI ESAS ALAN HİKÂyecİLER
- B) TOPLUMCU GERÇEKÇİ HİKÂyecİLER
- C) MODERNİST HİKÂyecİLER
- D) MİLLÎ VE DİNÎ DUYARLILIKLARI YANSITAN HİKÂyecİLER
- E) MİLLÎ EDEBİYAT ZEVK VE ANLAYIŞINI SÜRDÜREN HİKÂyecİLER

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “Çözüm” başlığı altında öğelere ayırmada yanlışlık yapılmıştır?

A) Her fırtınadan sonra gökyüzü mavi yüzünü göstermeye başlar.

Çözüm:

Yüklem → başlar

Ne başlar? → gökyüzü → Özne

Neye başlar? → mavi yüzünü göstermeye → Dolaylı t.

Ne zaman başlar? → Her fırtınadan sonra → Zarf t.

B) Şehir dışına çıkmak bu insanları olumlu şekilde etkileyecektir.

Çözüm:

Yüklem → etkileyecektir

Etkileyecek olan ne? → Şehir dışına çıkmak → Özne

Kimi etkileyecektir → bu insanları → Belirtili nesne

Nasıl etkileyecektir? → olumlu şekilde → Zarf tüm.

C) Az önce bir çocuğun ağlayarak koştuğunu gördüm.

Çözüm:

Yüklem → gördüm

Kim gördü? → Ben → Gizli özne

Neyi gördüm? → bir çocuğun ağlayarak koştuğunu → Belirtili nesne

Ne zaman gördüm? → Az önce → Zarf tümleci

D) Yağmur bastırınca herkes hemen içeri kaçtı.

Çözüm:

Yüklem → kaçtı

Kim kaçtı? → herkes → Özne

Ne zaman kaçtı? → Yağmur bastırınca → Zarf tüm.

Nasıl kaçtı? → hemen → Zarf tümleci

Nereye kaçtı? → içeri → Dolaylı tümleç

E) Arabasının başına gelenleri ona ben anlatamadım.

Çözüm:

Yüklem → anlatamadım

Kim anlatamadı? → ben → Özne

Neyi anlatamadım? → Arabasının başına gelenleri → Belirtili nesne

Kime anlatamadım? → ona → Dolaylı tümleç

14

Bisküvi, çikolata, kâğıtlı şeker, zeytinyağı, sabun yapım evleriyle küçük tamir atölyelerinin yan yana odalarda bulunduğu, sefer tasına benzeyen hanlardan birinin genzi tıkayan pis havası içinde ekmeğini küçücük pedalya kazanmaya çalışan bir arkadaşı görmeye gitmişim. Bulamadım. Dönecektim ki kapı yanında duran büyükçe bir tahta sandığın içinde onu gördüm. Peynir ekmele domates yiyordu. Kirlî, kıvrır kıvrır sarı saçları vardı. Makine yağıyla kararmış yüzü, içlerinden aydınlanan harikulade yeşil gözleri...

Toplumcu-gerçekçi bir hikâyeden alınan bu parçadan hareketle aşağıda özellikleri verilen yazarlardan hangisinin eserlerini bu anlayışla kaleme aldığı söylenemez?

- A) Sabahattin Ali, eserlerinde aşk teması etrafında güçlü-güçsüz, ezen-ezilen çatışmasını anlatarak okuru bilinçlendirmeye çalışmıştır.
- B) Orhan Kemal; eserlerinde tarlada çalışan ırgatların, fabrikadaki işçilerin, köyden kente göç edenlerin acıklı hikâyelerini gerçekçi bir şekilde anlatır.
- C) Kemal Tahir; ilk dönem romanlarında gerçekçi bir yaklaşımla köy-kent sorunlarına, hapis hane yaşamına yer vermiştir.
- D) Yaşar Kemal, eserlerinde özellikle Çukurova köylüsü ile Güney ve Doğu Anadolu insanını sosyal ve ekonomik sorunlarıyla yansıtır.
- E) **Tarık Buğra; eserlerinde bireyin iç dünyasını kendine özgü bir gerçeklikle anlatma yolunu seçmiştir.**

3.

ÜNİTE ŞİİR

ŞİİR

TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİRİ

- Tanzimat I. Dönem
- Tanzimat II. Dönem

SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ŞİİRİ

- Fecriati Dönemi Şiiri

SAF ŞİİR

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİRİ

- Manzum Hikâye

CUMHURİYET DÖNEMİ'NİN İLK YILLARINDA ŞİİR

TÜRKİYE DIŞINDAKİ ÇAĞDAŞ TÜRK ŞİİRİ

ŞİİR

- ➔ Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebi anlatım biçimine **şiiir** denir.
- ➔ Türk edebiyatında, şiirin İslamiyet Öncesi Dönem'e dayanan oldukça eski ve köklü bir geçmişi vardır ancak burada sadece Tanzimat'tan Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarına kadarki Türk şiiri incelenecektir.

TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİRİ

- ➔ 1839 yılında Tanzimat Fermanı ile başlayan Batı yönlü değişim şiirde de etkili olmuş ve önceleri Fransız edebiyatından çeviri yoluyla daha sonra da yerli olarak Batılı şiirin ilk örnekleri bu dönemde verilmiştir.
- ➔ Tanzimat Dönemi'nde bir yanda divan şiiri varlığını devam ettirirken diğer yanda Batılı şiir baş göstererek yeni bir tarzın ilk kıvılcımları ortaya çıkmıştır.
- ➔ 1860'tan 1896'ya kadar süren Tanzimat edebiyatı kendi içinde iki döneme ayrılır. Çünkü bu dönemde yazılan şiirler, iki farklı anlayış ve tarzda örneklendirilmiştir.

Tanzimat I. Dönem

- ➔ Bu dönemde divan şiirinin şekil (nazım şekli, ölçü, vezin) özelliklerine bağlı kalmış ancak içerik olarak divan şiirinde önemli değişiklikler yapılmıştır.
- ➔ "Sanat toplum içindir." anlayışının hakim olduğu bu dönemde; hak, eşitlik, adalet, özgürlük, hürriyet, vatan, millet gibi temalar işlenmiştir.
- ➔ Beyit nazım birimi ve aruz ölçüsü kullanılmıştır.
- ➔ Dilde sadeleşme düşüncesi olsa da bu düşünce hayata geçirilememiştir, divan şiirinde olduğu gibi Arapça ve Farsça kelimelerin fazlaca kullanıldığı bir dil hakimdir.
- ➔ Ayrıca bu dönemde şiirlere isim verilmiş ve şiirde konu bütünlüğü amaçlanmıştır. Bu dönemin önde gelen şairleri **Namık Kemal, Ziya Paşa** ve **Şinasi**'dir.

Tanzimat II. Dönem

- ➔ Bu dönemde, I. Dönem'in aksine sanat sanat içindir anlayışı baskındır.
- ➔ Bu nedenle de toplumsal konular yerine aşk, tabiat, ölüm, ayrılık gibi bireysel konular ele alınmıştır.
- ➔ Aruz ölçüsü kullanılmaya devam edilmiş, ayrıca dilde sadeleşme düşüncesinden vazgeçilerek I. Döneme göre daha ağır ve süslü bir dil kullanılmıştır.
- ➔ Tanzimat II. Dönem'de Batı şiirinin etkisiyle yeni şiir biçimleri denenmiş, yavaş yavaş divan şiirinden uzaklaşmıştır.
- ➔ Bu dönemin önde gelen şairleri **Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit Tarhan** ve **Muallim Naci**'dir.

SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ŞİİRİ

- ➔ Servetifünun edebiyatı, Servet-i Fünun dergisi etrafında toplanan yenilikçi yazar ve şairlerin 1896-1901 yılları arasında oluşturduğu bir edebiyattır.
- ➔ Sanat sanat içindir görüşü yaygındır ve şiirde oldukça ağır ve süslü bir dil kullanılmıştır.
- ➔ Sone, terzarima, triyole, balat, serbest müstezat gibi nazım biçimleri kullanılmıştır.
- ➔ Şiirin içeriği genişletilerek her şey şiire konu olabilir anlayışı benimsenmiştir.
- ➔ Parnasizm ve sembolizm akımları etkilidir.
- ➔ Kafiye kulak içindir anlayışı benimsenmiştir.
- ➔ Hece ölçüsü sınırlı düzeyde kalmış, esas olarak aruz ölçüsü kullanılmıştır.
- ➔ Mısradaki anlamın bir dizede tamamlanmayıp diğer dizelelere taşması (anjanbman) sağlanarak şiir düz yazıya yaklaştırılmıştır.
- ➔ Şairler hakikatten kaçıp her şeyin daha güzel olduğu hayali bir aleme sığınmışlardır.
- ➔ Bu dönemin başlıca şairleri **Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Süleyman Nazif**'tir.

Fecriati Dönemi Şiiri

- ➔ Servetifünun dergisi 1901'de kapatılınca bu derginin etrafında toplanan sanatçılar da dağılmıştır. 1909 yılında bazı genç sanatçılar bir araya gelerek yeni bir edebi ekol kurdukları yönünde bir bildiri (Edebiyatımızdaki ilk edebi bildiri.) yayınlamış ve topluluğa isim olarak "Geleceğin Şafağı" anlamına gelen "Fecriati" adını uygun görmüşlerdir.
- ➔ Bu topluluğun özellikleri şunlardır:
 - ➔ Sanat şahsi ve muhteremdir, edebiyat ciddi bir iştir.
 - ➔ Şiirlerinde işledikleri başlıca temalar "tabiat" ve "aşk"tır. Tabiat tasvirleri gerçekten uzak ve subjektiftir.
 - ➔ Şiirde özellikle sembolizmin etkisi söz konusudur.
- ➔ Aruz veznini kullanarak serbest müstezatı daha da geliştirmişlerdir.
- ➔ Dil bakımından Servetifünun'un devamıdır.
- ➔ Dönemin en önemli temsilcisi Ahmet Haşim'dir.

SAF ŞİİR

- ➔ Bireysel duyarlılığın ön planda olduğu, iyi ve güzel şiir yazmanın amaçlandığı bir eğilimdir.
- ➔ Saf şiir anlayışına göre şiirin kendisinden başka bir amacı olamaz, bu nedenle de sanat toplum içindir anlayışına karşı çıkarılır.
- ➔ İmge, söz sanatı ve ses akışı saf şiirin temel özelliklerindedir.
- ➔ Biçimsel öğelerde mükemmellik, his, rahat söyleyiş bu şiir eğiliminin en önemli özellikleridir.
- ➔ Yahya Kemal ve Ahmet Haşim bu eğilimin önemli temsilcileridir.

CUMHURİYET DÖNEMİNİN İLK YILLARINDA ŞİİR

- ➔ Milli Edebiyat ile başlayan milli şiir hareketi Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının ilk yıllarında "Milli Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir" adıyla devam ettirilmiştir.
- ➔ Bu anlayışta memleket edebiyatının ilkeleri doğrultusunda Anadolu coğrafyası ve insanı, Milli Mücadele, vatan ve millet sevgisi, milli kimlik gibi temalar Batılı şiirin zevk ve anlayışıyla ele alınmıştır.
- ➔ Şiirde Anadolu'ya, milli kültüre yönelik açıkça görülmektedir.
- ➔ Beş Hececiler olarak bilinen Faruk Nafiz Çamlıbel, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç; ayrıca Kemalettin Kamu, Arif Nihat Asya, Ahmet Kutsi Tecer, Orhan Şaik Gökay bu şairler arasında gösterilebilir.

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİRİ

- ➔ Milli kaynaklara yönelmenin, yalın bir dilin, hece ölçüsünün ve dörtlük nazım biriminin ön planda olduğu akımdır.
- ➔ Şiirlerde milli duygular dile getirilmiştir.
- ➔ Vatan sevgisi ve kahramanlık temaları işlenmiştir.
- ➔ Şairler Balkan Savaşı, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nın Anadolu'daki yıkımını dile getirmiştir.
- ➔ Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp ve "Beş Hececiler" bu dönem şiirinin önemli isimleridir.

Manzum Hikâye

- ➔ Hem hikâye unsurlarının (olay, mekan, zaman, kişi) hem de şiire ait unsurların (vezin, kafiye, ritim) birlikte kullanıldığı metinlerdir.
- ➔ Manzum hikâyenin hikâyeden farkı, biçiminin nazma, şiire uygun olmasıdır.
- ➔ Türk edebiyatında bu türün ilk örnekleri Tefik Fikret tarafından verilmiştir. Mehmet Âkif Ersoy da bu türün gelişmesini sağlayan isim olmuştur.

TÜRKİYE DIŞINDAKİ ÇAĞDAŞ TÜRK ŞİİRİ

- ➔ Türkiye dışında Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Türkistan gibi bölgelerde çok büyük bir baskı görmelerine rağmen sanatçılar kendi ana dillerinde eserler vermiş, milli ve manevi değerleri şiirlerinde aksettirmişlerdir.
- ➔ Milli Edebiyat Dönemi'nde görülen millileşme çalışmalarının benzerlerini Azerbaycan edebiyatında Hüseyin Cavid, Bahtiyar Vahapzade, Hüseyin Şehriyar; Özbek edebiyatında Süleyman Çolpan; Kıbrıs Türkleri edebiyatında Osman Türkay; Türkmenistan Türkleri edebiyatında ise Ata Atacanoglu yapmıştır.

1. Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat I. Dönem şiirini yansıtan ifadeler arasında yer almaz?

- A) Beyit nazım birimi
B) Konu bütünlüğü
C) **Batılı nazım şekilleri**
D) Dışa dönüklük
E) Dilde sadeleşme düşüncesi

2. Tanzimat Dönemi şairleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Vatan", "millet", "hürriyet" gibi kavramları şiirlerinde işlemişlerdir.
B) Birinci dönem şairleri "Sanat toplum içindir." düşüncesiyle eser vermiştir.
C) Divan edebiyatı nazım şekillerini kullanmaya devam etmişlerdir.
D) **Aruz ölçüsünü tamamen terk ederek hece ölçüsünü kullanmışlardır.**
E) İkinci dönem şairleri "Sanat, sanat içindir." düşüncesiyle eser vermiştir.

3. Aşağıda verilenlerden hangisi Tanzimat Dönemi şairleri arasında yer almaz?

- A) Namık Kemal
B) Recaizade Mahmut Ekrem
C) Ziya Paşa
D) Muallim Naci
E) **Cenap Şahabettin**

4. Divan şiiriyle Tanzimat I. Dönem şiiri arasında aşağıdakilerin hangisi bakımından bir fark olduğu söylenemez?

- A) Şiirde işlenen tema
B) Şiirin amacı
C) Şairlerin şiir diliyle ilgili düşünceleri
D) Şiirde konu bütünlüğünün olup olmaması
E) **Şiirin ahenk unsurları**

5. Ama sözcük nedir? Annedir, dosttur, hasrettir, hayaldir yani bir anlamı, bir çağrışıma, bir gölgeyi hatta bir rengi ve tadı olan nesnedir. Şu var ki kelimeleri tanımak, sevmek lazım. Hangi kelimeler yan yana geldiğinde nasıl bir ışık ortaya çıkar? Bunu bilmek lazım ki o sözleri yüreğimizde hissedelim.

Bu parçada verilenlerden hareketle yapılabilecek şiir tanımı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) İzlenimlerin sözcüklerle ifade edilmesidir.
B) Nesre çevrilmeyen nazımdır.
C) İnsanın üstün bir güzelliği özlemesidir.
D) **Kelimelerin ses ve çağrışım gücünü estetik bir şekilde kullanma sanatıdır.**
E) Kalpten geçen her duygunun dil aracılığıyla aktarımıdır.

6. (I) Tanzimat I. Dönem şairleri "Sanat toplum içindir." ilkesini benimseyip halka faydalı olma yoluna gitmişlerdir. (II) Bu dönemde divan edebiyatındaki şiir anlayışı ile Batı tarzı şiir anlayışına ait özelliklerin bir arada olduğu görülür. (III) İlk dönem Tanzimat edebiyatı dualist (ikili) bir edebiyattır, ikiliklerle doludur. (IV) Sanatçıların savdukları ile yaptıkları birbirine pek uymaz. (V) Sanatçılar, dönemin gelişen fikir akımlarının ve siyasi olaylarının dışında kalarak yalnızca şiirle ilgilenmişlerdir.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı bulunmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV **E) V**

7. Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selametten
Çekildik izzet ü ikbal ile bab-ı hükûmetten
Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
Mürüvvet-mend olan mazluma el çekmez ianetten

Yukarıdaki beyitler dikkate alındığında Tanzimat I. Dönem şiiri ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Divan edebiyatı nazım şekilleri kullanılmıştır.
B) Dilde sadeleşme süreci henüz tamamlanmamıştır.
C) Toplumsal temalara yer verilmiştir.
D) **Şiirin ahenk unsurları geri planda olduğundan kusurlar söz konusudur.**
E) Eleştirel ve didaktik bir anlayış hakimdir.

8. Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra siyasi ve sosyal alanda görülen Batı kaynaklı değişme ve gelişmeler şiire de yansır. ----- 1859'da Fransızcadan çevirdiği şiirlerle yayımladığı ----- adlı eserini, sonraki yıllarda özellikle Fransız şairlerden yapılan başka çeviriler izler.

Bu paragraftaki boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Şinasi'nin - Tercüme-i Manzume
 B) Namık Kemal'in - Hürriyet Kasidesi
 C) Ziya Paşa'nın - Şiir ve İnşa
 D) Abdülhak Hamit Tarhan'ın - Makber
 E) Muallim Naci'nin - Demdeme
9. Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat İkinci Dönem şairlerinin şiirlerde sıkça ele aldıkları konular arasında yer alır?

- A) Hürriyet ve eşitlik
 B) Adalet ve özgürlük
 C) Ölüm ve tabiat
 D) Vatan ve millet
 E) Medeniyet ve ilerleme

10. İlk şiirlerini divan şiirinin etkisiyle yazan sanatçı, Şinasi'yle tanıştıktan sonra edebiyatın Batılılaşması gerektiğine inanır ve sonuna kadar da bu düşünceyi savunur. Yeniliğe hem düşünce hem de uygulama yönüyle bağlıdır. Edebiyatın hemen her türünde eser veren sanatçı "vatan şairi" olarak anılır. "Toplum için sanat" anlayışıyla "özgürlük, vatan, yasa, hak, adalet, ahlâk" konularını işlemiştir. Şairin en tanınmış şiiri "Hürriyet Kasidesi"dir.

Yukarıdaki parçada tanıtılan şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ziya Paşa
 B) Abdülhak Hamit Tarhan
 C) Rezaizâde Mahmut Ekrem
 D) Muallim Naci
 E) Namık Kemal

11. Tanzimat Dönemi şairlerinden Ziya Paşa'nın birçok şiirinde ince bir alay, eleştiri ve hiciv olduğu görülür. Bunun yanında özlü söz niteliğinde bazı mısraları da halk arasında günümüzde dahi kullanılmaktadır.

Buna göre Ziya Paşa'ya ait aşağıdaki mısralardan hangisinin yukarıdaki parçaya uygun olduğu söylemez?

- A) Ne günlere kaldık ey Gâzi Hünkâr
 Katır mühürdâr oldu, eşek defterdâr!
 B) Lanet olsun o mala ki, tahsiline onun
 Ya din ola ya ırz ya namus ola âlet.
 C) Nush ile uslanmayı etmeli tekdir
 Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötedir.
 D) Allah'a sığın şahs-ı halimin gazabından.
 Zîrâ yumuşak huylu atın çiftesi pektir.
 E) Sen hırâm etsen gelir cûşa melekler şevkten
 Yâ nasıl sabretsin insâf eyle insanlar sana (hıram: salı-narak yürüme)

12. Tanzimat II. dönem şairleri şiiri sanat açısından ele alırlar ve şiirin estetik yönünü işlerler. Rezaizade Mahmut Ekrem, dil ve üsluptan hareketle bazı eserlerinde ve makalelerinde yeni şiirin esaslarını sistemli bir şekilde açıklar. Ona göre, şiirin tek gayesi güzelliştir. Bu güzelliği yaratacak iki unsur, konu ve üslup güzelliğidir. Şiir ne ahlaka hizmet etmek ne de mantığa uymak zorundadır. Ahlak dışı değil, ahlakla ilgisizdir. Güzel olan her şey şiirin konusudur. Şiirin konuşma dilinden ayrı, özel bir dile sahip olması gerekir. Vezin konuya uygun ahengi yaratacak şekilde seçilmelidir.

Yukarıdaki parçadan hareketle Tanzimat II. Dönem şiiriyle ilgili olarak;

- I. Şiirin ideolojik ya da toplumsal anlamda herhangi bir amacı olamaz.
 II. Şiirin estetik yönü ile öğretici yönü bir kağıdın iki yüzü gibidir.
 III. Şiir dili üst bir dildir ve biçimsel güzelliği tamamlayıcı niteliktedir.

yargılarından hangisi söylenebilir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) I ve II
 D) I ve III
 E) I, II ve III

13. Eyvah! Ne yer ne yâr kaldı
Gönlüm dolu ah u zâr kaldı
- Şimdi buradaydı, gitti elden
Gitti ebede gelip ezelden
- Abdülhâk Hamit Tarhan'a ait yukarıdaki beyitlerin teması aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Merhamet B) Hürriyet C) Ölüm
D) Vatan E) Adalet

14. **Günümüz Türkçesine çevrilerek ifade edilmiş aşağıdaki beyitlerden hangisinin Tanzimat Birinci Dönem sanatçılarından anlayışını yansıttığı söylenemez?**

A) Kendini insan bilenler halka hizmetten usanmaz
İyiliksever olan mazluma yardım etmekten kaçınmaz

B) Makam mevki için ahbabı gözetmek yeni çıktı
Eskiden bilmezdik böyle usulleri, yeni çıktı

C) Felek her türlü eziyet araçlarını toplasın gelsin
Millet yolunda hizmetten dönersem kahpeyim

D) **Sokaklarda seller ağlaşır; ufuk yaklaşır, yaklaşır,
yaklaşır...**
**Bulutlar karardıkça zerrelere bir ağır, can çekişen
dalgalanma gelir.**

E) Zulüm ve işkence ile hürriyeti yok etmek ne mümkün?
Gücün yetiyorsa insanoğlundan idrâki kaldır!

15. (I) "Sanat sanat içindir" anlayışı benimsenmiştir. (II) Dil oldukça ağırlaşmıştır. (III) Şiirin konusu genişletilmiş; ölüm, karamsarlık, aşk, felsefi düşünceler tema olarak seçilmiştir. (IV) Romantizm akımı bu dönem şiirinde etkilidir. (V) Şinasi, Namık Kemal ve Ziya Paşa bu dönemin en önemli isimleridir.

Tanzimat edebiyatının ikinci dönemindeki şiir anlayışı ile ilgili olan numaralanmış ifadelerin hangisinde bir bilgi yanlışlığı söz konusudur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. Tanzimat Dönemi'nde hemen hemen her alanda görülen Doğu-Batı çatışmasına şiirde de tanık oluruz. Şiirde bir yandan eski alışkanlıklar sürerken öte yandan yenilikler ortaya çıkar. Bir yandan eski nazım şekilleri devam ederken bir yandan da Batı'dan özellikle de Fransız edebiyatından alınan nazım şekilleri kullanılır. Aynı zamanda şiirin konu alanı genişler, şiirde konu bütünlüğüne gidilir. Gazel, kaside, murabba, terkihibent gibi divan edebiyatı nazım şekilleri ile o zamana kadar pek ele alınmayan hürriyet, vatan sevgisi, millet, tabiat, fizikötesi gibi kavramlar işlenir.

Bu parçada Tanzimat şiiriyle ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Yeni nazım şekillerinin denendiğine
B) İçeriğin genişlediğine
C) Belirgin bir çatışmanın olduğuna
D) **Millî ölçünün şiire dahil olduğuna**
E) Eski nazım şekilleri ile yeni konuların işlendiğine

17. **Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat I. Dönem'de örneklendirilen divan edebiyatı nazım şekillerinden biri değildir?**

A) Gazel B) Kaside C) Murabba
D) Terkihibent E) **Terzarima**

18. Şaire göre ölçü (vezin) içeriğe uygun bir ahenkte olmalıdır. Başka bir deyişle, ölçünün müzik yönüyle değerlendirilmesi gerekir. İşlediği başlıca konular aşk ve doğadır. Fransız romantiklerinin etkisi altında kaldığından şiirleri melankolik bir havadadır. Şiirin yalnızca nazıma özgü olamayacağı düşüncesiyle "mensur şiir" biçimini ortaya koymuştur. Güzel olan her şey şiirin konusu olabilir, diyerek şiirin asıl amacının güzellik olduğunu ortaya koymuştur.

Şiire ilgili görüşleri yukarıdaki şekilde ifade edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) **Recaizade Mahmut Ekrem**
B) Namık Kemal
C) Ziya Paşa
D) Abdülhak Hamit Tarhan
E) Muallim Naci

1. (I) Tanzimat'ın ikinci dönem sanatçılarından olan Abdülhak Hamit Tarhan; "Tezatlar Şairi", "Şair-i Azam" gibi unvanlarla anıldı. (II) Döneminin de tesiriyle şairlerinde daha çok bireysel konuları ele aldı. (III) Muallim Naci ile girdiği edebi tartışmalar neticesinde yenilik taraftarı şairlerin lideri konumunda görüldü. (IV) Türk şiirine biçimsel yenilikler getirdi. (V) Eserlerinde hem Doğu hem de Batı uygarlığının yansımalarını görmek mümkündür.

Abdülhak Hamit Tarhan ile ilgili bilgilerin yer aldığı yukarıdaki parçada numaralanmış ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Tanzimat Dönemi'nde "Vatan Şairi" olarak bilinen şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Recaizade Mahmut Ekrem
B) Abdülhak Hamit Tarhan
C) Ziya Paşa
D) **Namık Kemal**
E) Muallim Naci

3. Rakibi Sadrazam Ali Paşa'nın Girit bozgunu üzerine yazdığı manzum eser olan ----- Ali Paşa'yı över gözükerek yediği bir eserdir. Tariz sanatı hâkimdir. -----, şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanmış olmasına rağmen hece vezniyle bir türkü de yazmıştır.

Yukarıdaki parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tahrib-i Harabat – Namık Kemal
B) Demdeme– Muallim Naci
C) Tercüme-i Manzume – Şinasi
D) **Zafernâme – Ziya Paşa**
E) Kürsi-i İstiğrak – Abdülhak Hamit Tarhan

4. Tanzimat Dönemi'nde yeniliğin öncüsü olan sanatçı Tercüman-ı Ahval ve Tasvir-i Efkâr gazetelerini çıkarmıştır. İlk makaleyi (Tercüman-ı Ahval Mukaddimesi) yazmıştır. Şiirlerinde konu birliğine ve bütün güzelliğine önem vermiş, akılcılığı ön planda tutmuştur. Fransızcadan şiir çevirileri yapmış ve bu çevirileri Tercüme-i Manzume adlı eserinde yayınlamıştır. Kısa cümleli, yeni görüşlerle örgünlü bir nesir yapısı meydana getirmiştir.

Yukarıdaki parçada yer alan bilgiler aşağıdaki sanatçılardan hangisiyle ilgilidir?

- A) Namık Kemal
B) **Şinasi**
C) Abdülhak Hamit Tarhan
D) Recaizade Mahmut Ekrem
E) Muallim Naci

5. Aşağıda verilen eserlerden hangisi Abdülhak Hamit Tarhan'a ait değildir?

- A) Makber
B) Ölü
C) Hacle
D) Bir Sefilenin Hasbihali
E) **Nağme-i Seher**

6. Doğu kültürüyle yetişmiş, sonradan Batı'ya yönelmiştir. Fikirleriyle yenilikçidir, şiirlerini divan şiiri üslubuyla yazmıştır. Edebî yönüyle eskiye bağlıdır. "Şiir ve İnşa" isimli makalesinde halk şiirinin bizim gerçek şiirimiz olduğunu, yazı dilimizde halkın konuşma dilinin temel alınmasını savunur fakat Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarla yüklü bir dil kullanır yine de. Harabat isimli divan şiiri antolojisinin ön sözünde ise Şiir ve İnşa makalesindeki fikirlerinin tam tersini söyler.

Yukarıda sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şemsettin Sami
B) **Ziya Paşa**
C) Şinasi
D) Samipaşazade Sezai
E) Ahmet Mithat Efendi

7.

- I. Divan şiirine biçimce bağlı olmakla beraber sanat anlayışı bakımından yenilikçi bir şairdir.
- II. Dilde sadeleşmeyi savunmuşsa da uygulamada başarılı olamamıştır.
- III. Sanat toplum içindir görüşüne bağlı kalmıştır.
- IV. Türk edebiyatında mensur şiirin ilk örneklerini vermiştir.
- V. Edebî akımlardan romantizmin etkisi altındadır.

Namık Kemal’le ilgili yukarıda verilen özelliklerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III **D) IV** E) V

8. Aşağıdaki eserlerden hangisi Tanzimat edebiyatı II. dönem sanatçılarından birine ait değildir?

- A) Bâlâdan Bir Ses
B) Yadigâr-ı Şebâb
C) Pejmürde
D) Hacle
E) **Eş’ar-ı Ziya**

9. Yeni edebiyatın savunuculuğunu yapan sanatçı dönemin en önemli edebiyat kuramcısıdır. Eserleri dışında edebiyat alanındaki görüşleri sayesinde dönemin sanatçılarını etkilemiştir. Şiirde güzelliği ve bireyselliği ön plana çıkaran sanatçı şiir dışında roman, hikâye, tiyatro gibi türlerde eserler vermiştir.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ziya Paşa
B) Abdülhak Hamit Tarhan
C) Şinasi
D) Direktör Ali Bey
E) **Recaizade Mahmut Ekrem**

10. Tanzimat edebiyatının kurucularından olan sanatçı, şiir yazmakla beraber asıl ününü gazetecilikte sağlamıştır. Düzyazıda noktalama işaretlerini kullanarak düşüncelerini kısa, yalın cümlelerle anlatmıştır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Namık Kemal B) Şemsettin Sami
C) Ziya Paşa D) **İbrahim Şinasi**
E) Muallim Naci

11. Aşağıda verilen eserlerden hangisi Muallim Naci’ye aittir?

- A) Vaveyla B) Garam
C) Validem D) Nijad Ekrem
E) **Köylü Kızların Şarkısı**

12. Aşağıdaki yargılardan hangisi Abdülhak Hamit Tarhan için doğrudur?

- A) Tiyatro ve şiirlerinde vatan sevgisi, eşitlik gibi konuları işlemiştir.
B) **Türk şiirinde biçim yönünden yenileşmeyi başlatan şairdir.**
C) Şiirlerini sade bir Türkçeyle yazmış, sanatlı söyleyişten uzak durmuştur.
D) Şiirlerinde toplumu bilgilendirmeyi esas almış, kendi düşüncesini açıkça dile getirmekten çekinmemiştir.
E) Edebiyatımızda noktalama işaretlerini ilk kullanan sanatçıdır.

1. Servetifünun şiirinde;

- I. "Sanat için sanat" ilkesi benimsenmiştir.
- II. Romantizm ve realizm akımlarının etkisinde kalınmıştır.
- III. Parça güzelliğine önem verilmiştir.
- IV. Konu ile vezin arasında ahenk ilgisi aranmıştır.
- V. Şiirde musikiye önem verilmiştir.

unsurlarından hangileri görülmektedir?

- A) I ve III B) II ve V C) II, III ve IV
D) I, IV ve V E) III, IV ve V

2. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi Servetifünun şiiriyle ilgili değildir?

- A) Şiirin düz yazıya yaklaştırılması
- B) Bir şiirde birden fazla aruz kalıbına yer verilmesi
- C) Kafiye kulak içindir görüşünün benimsenmesi
- D) Sanatlı, imgesel, öznel ifadelerin kullanılması
- E) **Şiirde milli ölçünün önem kazanması**

3. Servetifünun şairleri Batılı şairlerden esinlenerek resim yapar gibi şiir yazma iddiası ve çabası içine girmişlerdir. Kelimelerle bir tabiat tablosu yapar gibi şiir yazmaya çalışmışlar ve şiirde müzikal bir duyuş da oluşturmak istemişlerdir.

Bu parçada altı çizili söz öbeği ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şiirde sesi ve ahengi geri plana atarak görüntüyü ön plana çıkarmak
- B) **Şiirde ele alınan konuyu okuyucunun zihninde canlandırabileceği şekilde ifade etmek**
- C) Şiirde yalnızca nesnel tabiat tasvirlerine yönelmek
- D) Şiirde sembolik ifadeler aracılığıyla okuyucunun hayal gücünü harekete geçirmek
- E) Doğayı insan hayatıyla ilişkilendirerek şiirde yansıtmak

4. Servetifünun sanatçıları Batı edebiyatından -----, -----, ----- gibi nazım şekillerini alarak kullanmışlardır.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) gazel, kaside, mesnevi
- B) **sone, terzarima, triyole**
- C) balad, romans, tiyatro
- D) terzarima, müstezat, kıt'a
- E) mensur şiir, rubai, tuyuğ

5. Aşağıdakilerden hangisi Servetifünun şiiri ile divan şiirinin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Toplum sorunlarına değinilmemesi
- B) **Kalıplaşmış benzetmelere yer verilmesi**
- C) Seçkin bir zümreye seslenilmesi
- D) Ağır ve anlaşılmaz bir dil kullanılması
- E) Aruz ölçüsünün kullanılması

6. Servetifünun şiiri ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Sanat sanat içindir görüşüne uygun eserler verilmiştir.
- B) Kulak için kafiye ilkesi benimsenmiştir.
- C) Sembolizm ve parnasizm akımlarının etkileri görülür.
- D) Ritim, ses, kafiye ve ahenge önem verilmiştir.
- E) **Aruz ölçüsü tamamen terk edilmiştir.**

7. (I) Beyit bütünlüğünü kırmış, şiiri nesre yaklaştırmıştır. (II) Sone nazım şeklini ustalıkla kullanarak soneye büyük bir rağbet kazandırmıştır. (III) Ona göre sanat şahsi ve saygıya değerdir. (IV) Kafiyelerin sıralanışına tabii bir serbestlik getirmiştir. (V) Aruz vezinlerini müzikalitetleri bakımından değerlendirerek kullanmıştır.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde Tevfik Fikret'le ilgili verilen bilgi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aşağıdakilerden hangisi Servetifünun şiirinin özelliklerinden biridir?

- A) Hece ölçüsü şiirde esas kabul edilmiştir.
- B) Dilde sadeleşme savunulmuş, dil yabancı sözcüklerden arındırılmaya çalışılmıştır.
- C) **Beyit anlayışı yıkılmış, nazım nesre yaklaştırılmıştır.**
- D) Şiirsel söyleyişte konuşma dilinin doğallığından yararlanılmıştır.
- E) Toplum için sanat anlayışı ağırlık kazanmıştır.

9. Aşağıdakilerden hangisi Servet-i Fünûncuların şiir özelliklerinden biri değildir?

- A) Kafiye şekilden çok, ses benzerliğine önem verme
- B) Konu birliğine ve bütün güzelliğine önem verme
- C) Nazmı nesre yaklaştırma
- D) Konuyla vezin arasında bir ahenk ilgisi arama
- E) **Eski şekillerle yeni içerikleri yansıtmaya**

10. Aşağıdakilerden hangisi Tefik Fikret ve Cenap Şahabettin'e ait ortak bir özellik değildir?

- A) Süslü ve ağır bir dil kullanmaları
- B) Fransız şairlerinden etkilenmeleri
- C) Servetifünun temsilcisi olmaları
- D) Şiirde aruz ölçüsüne yer vermeleri
- E) **Şiirlerinde toplumsal konulardan uzak durmaları**

11. Bu dönemde şairler Fransız şiiri ile divan şiiri geleneğini karıştırıp yeni bir anlayış yakaladılar. Üsluptaki bu gelişme, şiirin toplumsallıktan uzaklaşmasına sebep oldu. Dönemin şairleri parnasizm ve sembolizmin etkisinde kalarak bireysel ve imgesel bir şiir evreni oluşturdular.

Yukarıdaki parçada sözü edilen dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Servetifünun Dönemi
- B) Tanzimat Dönemi
- C) Milli Edebiyat Dönemi
- D) Cumhuriyet Dönemi
- E) Fecriyat Dönemi

12. Servetifünun şiiriyle ilgili aşağıdaki ifadelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Servetifünun şiirinde parnasizm ve sembolizmin etkisiyle biçim mükemmelliği ve ahenk ön planda tutulur.
- B) Bu dönem şiirinde kulak için kafiye anlayışı benimsenmiştir.
- C) Bir şiirde birden fazla aruz kalıbı kullanılmıştır.
- D) Sone, terzarima ve serbest müstezat nazım şekilleri sıklıkla kullanılmıştır.
- E) **Sanat toplum içindir anlayışı gözetilerek şiirler yazılmıştır.**

13. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi Cenap Şahabettin'le ilgili değildir?

- A) Süslü ve sanatlı ifadeler
- B) **Toplumun hizmetinde olan şiir**
- C) Şiirde musikiye yakınlık
- D) Kapalı ve imgesel anlatım
- E) Özgün hayaller ve benzetmeler

14. Terzarima ile ilgili olarak aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) İtalyan edebiyatında doğmuştur.
- B) Üçer mısralık üç bent ve sonda yer alan tek mısradan oluşur.
- C) Kafiye düzeni aba, bcb, cdc d şeklindedir.
- D) Türk edebiyatındaki ilk örneği Tefik Fikret'in "Şehrayin" adlı şiiridir.
- E) **Toplumsal temaları yansıtan bir nazım biçimidir.**

15. Servetifünun Dönemi'nde şiirin düzyazıya yaklaştırılması amacıyla;

- I. Anlamın bir beyitte tamamlanmayıp diğer beyitlere taşması
- II. Kısa ve uzun mısralar kullanılması, bitmeyen bir mısranın alt mısraya kayması
- III. Bir şiirde birden fazla aruz kalıbının kullanılması

uygulamalarından hangileri gerçekleştirilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

1. (I) Türk şiirinde insan, bilim, fen ve teknik sevgisi onunla gelişir. (II) Hem Muallim Naci hem de Rezaizade Mahmut Ekrem tarafından Galatasaray Lisesinde okutulduğundan bu iki şairden de etkilenmiştir. (III) Döneminde toplumsal konulara eğilen tek sanatçıdır. (IV) Bütün şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanmış, aruzu Türkçeye başarıyla uygulamıştır. (V) Şermin adlı şiir kitabını çocuklar için yazmıştır.

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde Tefvik Fikret'le ilgili bir bilgi yanlışdır?

- A) I B) II C) III **D) IV** E) V

2. Şiirleri, Tanzimat'la Servetifünun edebiyatı arasında köprü olma özelliği taşır. Vezin, kafiye ve dil anlayışı bakımından eskinin; zevk ve anlayış bakımından ise yeninin özelliklerine bağlı kaldı. İstibdat'a karşı çıktığı Ey Halk Uyan ve Sultan Hamit'e adlı şiirleri hem büyük ilgi gördü hem de eleştirildi.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) **İsmail Safa** B) Saffeti Ziya
C) Cenap Şahabettin D) Ahmet Haşim
E) Celal Sahir Erozan

3. Tefvik Fikret'teki karamsarlık bu şiirinde İstanbul'a karşı duyduğu nefret şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu şiir, şairin ruh hâlini ve iç dünyasını yansıtmaktadır. Bu şiirde Tefvik Fikret'in İstanbul için kustuğu nefret, aslında dönemin devlet adamlarına karşı söyleyemediklerinin yansıması olarak da nitelendirilir. Daha sonraki dönemlerde birçok şair şiirinde, Tefvik Fikret'in pis ve kokuşmuş bir şehir olarak nitelendirdiği İstanbul'u yüceltip dünyanın en güzel şehri olarak tanıtarak Tefvik Fikret'e cevap vermiştir.

Bu parçada sözü edilen şiir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şermin **B) Sis** C) Tamat
D) Küfe E) Tarih-i Kadim

4. Fransız edebiyatı örnek alındığı için şiirde "parnasizm ve sembolizm" akımlarının etkisi altında kalınır. Aşırı ferdiyetçilikten doğan konu darlığı, hep bireysel tutkuların özellikle de aşk duygularının işlenmesi, siyasi koşulların baskısından ileri gelen bir cansızlık ve melankoli, cemiyet hayatına yönelmeyişi başlıca özellikleridir.

Buna göre aşağıda verilen şairlerden hangisinin şiirleri yukarıda belirtilen özellikleri örneklendirmektedir?

- A) Namık Kemal
B) Mehmet Akif Ersoy
C) **Cenap Şahabettin**
D) Abdülhak Hamit Tarhan
E) Muallim Naci

5. Önceleri divan edebiyatı tarzında, bireysel, 1901'den itibaren de toplumsal konularda yazmaya başlamıştır. Şiiri düzyazıya yaklaştırmıştır. Türkçeyi aruza başarıyla uygulamıştır. Parnasizmin etkisinde kalan şairin Tarih-i Kadim, Han-ı Yağma, Doksan Beşe Doğru, Şermin, Rubab-ı Şikeste, Sis adlı eserleri önemlidir.

Yukarıdaki parçada tanıtılan şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Süleyman Nazif B) Ahmet Rasim
C) Hüseyin Cahit Yalçın **D) Tefvik Fikret**
E) Cenap Şahabettin

6. Sanatı saygın görmemiz kaçınılmazdı. Kişisel sanata o derece kapılmıştık ki birleştirici ilkemizi sayarken bu ilke bizim ayırıcı ilkemiz oluvermişti. Güya bizden öncekileri aşacak, onlara Batı edebiyatının nasıl işlenmesi gerektiğini anlatacaktık. Silindik gitti, kimi antolojilerde adımızdan dahi söz edilmedi.

Parçadaki sanatçının "bizden öncekiler" dediği edebiyat dönemi ve sanatçısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Servetifünun - Ahmet Mithat Efendi
B) Tanzimat - Ziya Paşa
C) **Servetifünun - Tefvik Fikret**
D) Fecriatî - Ahmet Haşim
E) Tanzimat - Rezaizade Mahmut Ekrem

7. Mensur şiir ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Türk edebiyatına çeviri yoluyla girmiştir.
 B) **Divan edebiyatındaki mesnevi nazım şekline doğmuştur.**
 C) Şiirdeki sınırlayıcı kurallar olmadığından sanatçıya duygularını daha rahat ifade etme imkânı sağlar.
 D) İlk olarak 19. yüzyılda Fransız edebiyatında görülmüştür.
 E) Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk temsilcisi Halit Ziya Uşaklıgil'dir.

8. Dil, edebiyat, bilim alanlarında çalışmalar yapmak, Batı edebiyatıyla sıkı bağlantılar kurmak amacını güttüler. Ancak bu topluluk, kendinden önceki edebiyat topluluğunun geleneğini aynen sürdürmenin ötesinde bir yenilik getiremedi ve bu nedenle de kısa sürede dağıldı.

Yukarıda sözü edilen edebi dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli Edebiyat Dönemi
 B) Tanzimat I. Dönem
 C) **Fecriati Dönemi**
 D) Tanzimat II. Dönem
 E) Servetifünun Dönemi

9. İlk şiirlerinde sosyal temalara yönelen şair Servetifünunculara katılınca bireysel şiirler yazdı. 1908'den sonra yeniden sosyal temalara yöneldi. Yazılarında millî değerleri öne çıkardı, vatansever olarak tanındı. Özellikle ilk şiirlerinde Namık Kemal'in etkisinde kaldı. İstanbul'un işgali sırasında yazdığı bir makale yüzünden Malta'ya sürgün edildi.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ali Ekrem Bolayır
 B) Ahmet Şuayp
 C) Hüseyin Cahit Yalçın
 D) **Süleyman Nazif**
 E) Ahmet Hikmet Müftüoğlu

10. Fecriati Topluluğu, bildiri (manifesto) yayımlayarak edebiyat dünyasına adım atmış ilk topluluktur.

Yayımladıkları bu bildiriye,

- I. Sanat siyasi ve ideolojiktir.
 II. Halkımıza Batı edebiyatını tanıtmak, öğretmek gerekir.
 III. Edebiyat toplumun hizmetine sunulmalıdır.
 IV. Düşünce ve edebiyat konularında konferanslar düzenlenmelidir.

görüşlerinden hangilerine yer vermemişlerdir?

- A) **Yalnız I** B) Yalnız IV C) I ve II
 D) II ve III E) III ve IV

11. Bir devr-i şeamet, yine çiğnendi yeminler;

Çiğnendi, yazık, milletin ümmid-i bülendi!
 Kanun diye topraklara sürtündü cebinler;
 Kanun diye, kanun diye kanun tepelendi...

Yukarıdaki dörtlük Servetifünun edebiyatının hangi özelliği ile çelişmektedir?

- A) Şiirde şekle önem verilmesi
 B) Sanatsal bir dil kullanılması
 C) **Bireysel konuları işlemesi**
 D) Yabancı sözcüklere yer verilmesi
 E) Uyak ve ölçünün bulunması

12. İçinde yaşadıkları siyasi ve sosyal yapıdan kaçıp uzaklaşma isteği Servetifünun sanatçılarını hayale yönlendirir. Bu nedenle eserlerinde hayal-hakikat çatışması önemli bir yer tutar. Karamsarlığın ağırlıkta olduğu şiirlerde aşk, ölüm ve tabiat çoğunlukla işlenen temalardır. Devrin şartları gereği siyasi ve sosyal konulara değinilmez. Bu dönemde eser veren Tevfik Fikret, -----

- I. bireysel temalı şiirlerin yanında sosyal temalı şiirler de yazmıştır.
 II. bütün şiirlerinde bireysel temaları ele almıştır.
 III. dönemin genel özelliğine aykırı olarak tüm şiirlerini sosyal ve siyasi temalarda yazmıştır.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre yukarıdakilerden hangisi veya hangileri getirilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) **II ve III** E) I ve III

13. Aşağıdakilerden hangisi Tevfik Fikret için söylenmez?

- A) Şiirlerinde sağlam bir nesir yapısı vardır.
- B) Şiirlerinde kafiye serbestliği, ustalıklı bir aruz görülür.
- C) Şiirimizi iç gözlemden dış gözleme, mistisizmden dinamizme kaydırır.
- D) 1901 yılından sonra şiirlerini sosyal bir içerikle yazmıştır.
- E) **Şiirlerinde divan edebiyatı nazım şekillerini kullanmıştır.**

14. Servetifünun Dönemi'nde modernleşme adına şiirde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde şiirin hem dış yapısında hem de içeriğinde değişikliğe gidilmiş, klasik nazım şekilleri yerine iki dördlük iki üçlükten oluşan -----, üçlüklerden oluşan ve sonu tek dizeye biten ----- gibi nazım şekilleri kullanılmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) terzarima - sone
- B) **sone - terzarima**
- C) müstezat - serbest müstezat
- D) serbest müstezat - müstezat
- E) sone - serbest müstezat

15. Servetifünun şairleri semboller aracılığıyla dış çevrenin insan üzerindeki etkilerini ve izlenimlerini anlatmışlardır. Şiiri sessiz bir müzik olarak tanımlamışlar ve müziği şiirin amacı durumuna getirmişlerdir. Onlara göre şiir, bir şey anlatmak için yazılmaz; düşüncelere değil, duygulara seslenir. Şiirde anlamı kapalı tutmuşlar ve böylece herkes şiiri kendine göre yorumlamıştır. Kelimenin anlamına değil, musiki değerine önem vermişlerdir.

Bu parçaya göre Servetifünun şiiri ile ilgili olarak;

- I. Şiir ile musiki birbirine yaklaştırılmıştır.
- II. Şiir herhangi bir fikre ya da ideolojiye hizmet etmez.
- III. Şiir okuyucunun edebi birikimine ve hayal gücüne göre anlam kazanır.
- IV. Şiirde aranan en önemli özelliklerden biri ses ahengidir.
- V. Şiir biçimsel unsurlardan bağımsız bir yapıya sahiptir.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) **V**

16. Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Haluk,
Eğer bu memleketin sislenen alın yazısı
Dirençli, dinç bir elin güçlü, canlılık verici
Dokunmasındaki titremeye silkinip, şu donuk,
Şu paslanan yüzü halkın biraz gülerse... O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayata pek ölgün,
Pek az ilişkim olur kuşkusuz; o gün benden
Ümidi kes; beni kötürüm ve boş muhitimde
Bütün acımla unut çünkü kör, topal, tükenik
Bakışlarım seni geçmişte görmek ister; sen
Bütün etin, kemiğin, kimliğinle yararısın:
Ve şarkılar gibi hep hep kulaklarımda sesin...

Tevfik Fikret'in bu şiirinden yola çıkarak onun şiir anlayışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Beyit ve mısra bütünlüğünü kırmış, anlamı birkaç dizeye yaymıştır.
- B) Didaktiklik söz konusudur.
- C) Anlatım olarak Servetifünun'un genel özelliği ile çelişmektedir.
- D) **Sembolizmin izlerini taşımaktadır.**
- E) Sanat toplum içindir görüşüne uygundur.

17. Fecriati topluluğu Batı'daki benzerleri gibi dil, edebiyat ve sanatın gelişmesine, ilerlemesine hizmet etmek; gençleri bir araya getirmek; seviyeli fikir münakaşalarıyla halkı aydınlatmak; değerli ve önemli yabancı eserleri Türkçeye kazandırmak; Batı'daki benzer topluluklarla temas kurmak ve böylece Türk edebiyatını Batı edebiyatına yaklaştırmak, Batı edebiyatını Türk edebiyatına tanıtmak amacındadırlar.

Buna göre Fecriati topluluğu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) **Batı edebiyatının gelişmesine katkı sağlamak gayesi ile yola çıkmışlardır.**
- B) Genç sanatçıları bir çatı altında toplamayı hedeflemişlerdir.
- C) Düzeyli düşünce tartışmalarıyla topluma fayda sağlamayı amaçlamışlardır.
- D) Batı edebiyatındaki klasik eserleri çeviri yoluyla edebiyatımıza kazandırmak istemişlerdir.
- E) Edebiyatımız ile Batı edebiyatı arasında bir etkileşim kurmaya çalışmışlardır.

1. Aşağıda verilen şairlerden hangisi sade dil ve hece ölçüsüyle şiir yazma eğiliminin temsilcilerindendir?

- A) Ahmet Haşim B) Ziya Gökalp
C) Tefik Fikret D) Yahya Kemal
E) Mehmet Akif Ersoy

2. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat Dönemi şiiri ile bağdaştırılamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasî, ekonomik durumlardan dolayı sanatçılar arasında Türkçülük düşüncesi yaygınlaşmaya başlamıştır.
B) Sade bir Türkçe ve hece ölçüsü ile eserler kaleme alınmıştır.
C) Toplum gerçekleri ile millî his ve heyecanlar işlenmiştir.
D) **Şiirde estetik söylem ele alınan içeriğin önüne geçmiştir.**
E) Şiirin biçimsel öğelerinde ve dilde yerleşme görülmüştür.

3. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat Dönemi şiirinde işlenen konular arasında yer almaz?

- A) **Aydın-halk çatışması**
B) Anadolu insanı ve coğrafyası
C) Halkın içinde bulunduğu zor koşullar
D) Tarihi olaylar ve kahramanlıklar
E) Milli ve dini duyarlılıklar

4. Millî Edebiyat Dönemi, Türk şiirinde büyük bir atılımın gerçekleştiği ve değişimin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönem şairleri şiirde ----- amaçlamışlardır.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi yukarıdaki parçada boş bırakılan yere getirilemez?

- A) dilde yalınlığı sağlamayı
B) **divan şiirinden yararlanmayı**
C) hece ölçüsünü kullanmayı
D) konu seçiminde yerliliği
E) Anadolu'ya açılmayı

5. 1910'lu yıllardan itibaren siyasetteki millileşme edebiyata da yansdı. Selanik'te çıkarılan ---- adlı dergi ile Millî Edebiyat Dönemi'nin temeli atılmış oldu. Dil hızla sadeleşti. Edebiyat anlayışı kuramsal hale getirildi.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Türk Yurdu B) Fecriâtî
C) Garip D) **Genç Kalemler**
E) Diyojen

6. Aşağıda verilenlerden hangisi Safahat'ın bölümlerinden biri değildir?

- A) Asım B) **Altın Işık**
C) Gölgeler D) Hakkın Sesleri
E) Fatih Kürsüsünde

7. Yolumuz gaza, sonu şehâdet,
Dinimiz ister sıdk ile hizmet,
Anamız vatan, babamız millet,
Vatanı mamur eyle Yârabbi!
Milleti mesrur eyle Yârabbi!

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türkçülük ve İslamcılık akımlarının kaynaştığı görülmektedir.
B) 5+5 duraklı 10'lu hece ölçüsü ile yazılmıştır.
C) Kolay anlaşılır ve akıcı bir dil kullanılmıştır.
D) Milli duyguları harekete geçiren bir üslup vardır.
E) **Milli nazım birimi ile kaleme alınmıştır.**

8. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat Dönemi şiirinin özelliklerinden biri değildir?

- A) **İmgesel söyleyişi koruma**
B) Türk tarihine ve millî kaynaklara yönelme
C) Halk edebiyatından yararlanma ve dilde yalınlık ilkesini benimseme
D) İstanbul dışına çıkılarak Anadolu'ya açılma
E) Hayata dönük memleket sorunlarını öne çıkarma

9. Servetifünûn edebiyatı ile Millî Edebiyat Dönemi'nin karşılaştırılmasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Servetifünûn'da olaylar İstanbul'da geçerken millî edebiyatçılar Anadolu'ya açılmışlardır.
- B) Servetifünûncularda dil ağır ve süslüdür. Millî edebiyatçılar ise dilde sadeleşmeye önem vermişlerdir.
- C) Servetifünûncular şiirde aruz veznini kullanırken millî edebiyatçılar hece veznini kullanmışlardır.
- D) **Servetifünûncular halk edebiyatı şiir biçimlerinden yararlanmışlardır. Millî edebiyatçılar ise Fransız edebiyatından yararlanmışlardır.**
- E) Hem Servetifünûncular hem de millî edebiyatçılar şiirde bütün güzelliğine önem vermişlerdir.

10. Millî Edebiyat Dönemi saf şiir anlayışı için aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Dizelerdeki ses uyumuna özen gösterilmiş, konulara göre sözcük seçimine gidilmiştir.
- B) Ahenk, kimi vezin uygulamaları ve ses tekrarlarıyla sağlanmaya çalışılmıştır.
- C) **Bireysel konulardan uzaklaşan şairler, toplumsal temalara yönelmişlerdir.**
- D) Anlamın tek beyitte ya da bentte tamamlanması yerine şiirin bütününde tamamlanması yoluna gidilmiştir.
- E) Divan edebiyatı nazım şekillerinin yanında sone, terzarima gibi nazım biçimleri de kullanılmıştır.

11. Otuz beş sene önce başlayan sadeliği öldüren onlardır. Konuşma diliyle yazı dilini birleştirememiş, kilometrelerce birbirinden ayırmışlardır. Öyle mısra ve cümlelere rastlanır ki içinde hiç Türkçe yoktur. Eski dilin kötü yönlerini hiç değiştirememişler, yalnız eski nazım biçimlerini bırakıp yerine sahte sonelerden oluşan tatsız ve anlamsız bir salon edebiyatı vücuda getirmişlerdir.

Bu parçanın yazarı ve eleştirdiği edebiyat dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tevfik Fikret - Tanzimat
- B) Şinasi - Servetifünûn
- C) Ziya Gökalp - Fecriâtî
- D) **Ömer Seyfettin - Servetifünûn**
- E) Ahmet Haşim - Fecriâtî

12. Günümüzde ----- hareketi olarak tanınan edebî oluşum, ----- Selanik'te çıkan ----- dergisinde ----- dil konusunda yazdığı ve isimsiz olarak yayımladığı makaleyle ortaya çıkar.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Birinci Yeni - 1905'te - Fecriati - Ahmet Haşim'in
- B) **Yeni Lisan - 1911'de - Genç Kalemler - Ömer Seyfettin'in**
- C) Genç Kalemler - 1912'de - Millî Edebiyat - Mehmet Emin Yurdakul'un
- D) Beş Hececiler - 1917'de - Servetifünun - Faruk Nafiz Çamlıbel'in
- E) Yedi Meşaleciler - 1928'de - Fecriati - Yaşar Nabi Nayır'ın

13. Aşağıda verilen sanatçılar Milli Edebiyat Dönemi'nde temsil ettikleri şiir eğilimine göre ikiye ayrılmış grupta hangisi dışarıda kalır?

- A) Mehmet Emin Yurdakul B) Ahmet Haşim
- C) **Mehmet Akif Ersoy** D) Yahya Kemal
- E) Ziya Gökalp

14. Daha deniz görmemiş bir çoban çocuğuyum.

Bu dağların en eski âşinasıdır soyum,

Bekçileri gibiyiz ebenced buraların.

Bu تنها derelerin, bu vahşi kayaların

Görmediği gün yoktur sürü peşinde bizi,

Her gün aynı pınardan doldurur testimizi

Milli edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirin örneklerinden olan yukarıdaki mısralarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Pastoral özellikler hakimdir.
- B) aa bb cc ... şeklinde kafiyelenmiştir.
- C) Sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
- D) 14'lü hece ölçüsüyle yazılmıştır.
- E) **Belirli bir durak düzeni yoktur.**

1. Osmanlı Devleti'nin parçalanma sürecinde yeni bir ulusal kimlik arayışına girdi. Düşüncesinin temelinde, Türk toplumunun kendine özgü ahlaki ve kültürel değerleriyle, Batı'dan aldığı bazı değerleri kaynaştırarak bir senteze ulaşma çabası yatıyordu. "Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak" diye özetlediği bu yaklaşımın kültürel ögesi Türkçülük, ahlaki ögesi de İslamcılıktı.

Yukarıdaki parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Akif Ersoy
B) Yahya Kemal Beyatlı
C) Ali Canip Yöntem
D) Mehmet Emin Yurdakul
E) **Ziya Gökalp**

2. Aşağıda verilen sanatçı eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Ziya Gökalp - Altın Işık
B) Ahmet Haşim - Göl Saatleri
C) Yahya Kemal - Kendi Gök Kubbemiz
D) **Mehmet Emin Yurdakul - Safahat**
E) Ali Canip Yöntem - Geçtiğim Yol

3. Türk edebiyatına halkın sesini getiren gerçekçi bir şair olarak değerlendirildi. Osmanlıcılık ve İslamcılık akımlarına karşı Türkçülüğü savunan şiirler yazdı. Coşku, ulusal duygular, kahramanlık, yüreklendirme ve öğreticilik öğelerini ön plana çıkardı. Şiire biçim yenilikleri de getirdi. Dörtlük geleneğinin dışına çıkarak üçer, altışar, sekizer dizeden kurulu şiirler yazdı. Türk Sazı, Ey Türk Uyan, Tan Sesleri, Zafer Yolunda, Ordunun Destanı eserlerinden bazılarıdır.

Yukarıda sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ziya Gökalp
B) Ömer Seyfettin
C) **Mehmet Emin Yurdakul**
D) Mehmet Akif Ersoy
E) Faruk Nafiz Çamlıbel

4. Aşağıda verilen şairlerden hangisi bütün şiirlerini aruz ölçüsüyle yazmıştır?

- A) **Ahmet Haşim - Mehmet Akif Ersoy**
B) Ahmet Haşim - Yahya Kemal
C) Yahya Kemal - Mehmet Akif Ersoy
D) Ali Canip Yöntem - Tevfik Fikret
E) Yahya Kemal - Cenap Şahabettin

5. İslamcı düşüncenin savunucusu ---- anlaşılır bir dille yazmayı benimsemesine, aruzla yazdığı şiirlerinde günlük konuşma dilini başarıyla kullanmasına ve gerçekçi bir tutumla yaşamı açıklamasına karşın hem Batıcılara hem de Türkçülere bütünüyle karşıdır. Meşrutiyet Dönemi'nde Batıcılığın en güçlü temsilcisi Tevfik Fikret'le girdiği tartışmalar sözü edilen şairi anlamamız açısından oldukça önemlidir.

Parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Abdülhak Hamit Tarhan
B) Ömer Seyfettin
C) **Mehmet Akif Ersoy**
D) Yahya Kemal Beyatlı
E) Mehmet Emin Yurdakul

6. Bu dönemde, egemen ideolojilerin dışında kalarak izlenimci, simgeci bir anlayışla "saf şiir"i geliştirmeye çalışan şair, Millî Edebiyat kapsamına alınamayacak tek ozandır denilebilir. İlk örneklerini Cenap Şahabettin'de gördüğümüz "simgeci şiir", onunla en usta, en başarılı temsilcisini bulmuştur. Bireyselliği, şiirde anlam kapalılığını ve müziksele yakın uyumu savunan şairin simgeciliğinin yanı sıra, anlatımcılığın ve dışavurumculuğun etkisinde kaldığı da belirtilmelidir.

Parçada sözü edilen şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) **Yahya Kemal Beyatlı**
B) Ahmet Hamdi Tanpınar
C) Ahmet Haşim
D) Mehmet Akif Ersoy
E) Ali Canip Yöntem

7.

- I. Doğal gerçekliği bulunan bir olay örgüsü yansıtır.
- II. Anlatımın imgesel ve çağrışımsal yönü güçlüdür.
- III. Estetik kaygı ön plandadır.

Yukarıda verilenlerden hangileri Mehmet Akif Ersoy'un kaleme aldığı manzumelerle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8.

Genç Kalemler dergisindeki makaleleriyle Millî Edebiyat'ın öncülüğünü yapmış, Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin'le Millî Edebiyat'ın ilkelerini ortaya koymuştur. Hece ölçüsüyle şiirler de yazmıştır. Ancak daha sonra edebiyat incelemelerine ağırlık vermiştir.

Yukarıda sözü edilen sanatçı ve düşünce adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rıza Tevfik B) Mehmet Akif Ersoy
C) Tevfik Fikret D) Ali Canip Yöntem
E) Mehmet Emin Yurdakul

9. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat Dönemi şiir anlayışının genel özellikleri arasında yer almaz?

- A) Halk edebiyatı şiir biçimlerinden yararlanma yoluna gidilmiştir.
B) Hece ölçüsüyle şiirler yazılmıştır.
C) Şiirlerin konuları halkın yaşamından ve ülkenin içinde bulunduğu koşullardan seçilmiştir.
D) Batı'dan yapılan yoğun çeviriler bu döneme damgasını vurmuştur.
E) Sade bir dille şiirler yazılmıştır.

10. Manzumeye ilgili verilen aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Şiire ait ahenk unsurları yer alır.
B) Bir olay dile getirilir.
C) Didaktiklik ön plandadır.
D) Anlatılanlar düzyazıya çevrilebilir.
E) Sözcükler mecaz ve soyut anlamlıdır.

11. Şairin önemli özelliklerinden biri de Türk şiirine, o zamana kadar ihmal edilen Türk mitolojisini sokmasıdır. İlk şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanmasına rağmen sonraki dönemde hece ölçüsünü kullanmıştır. Şiirin teknik yönüyle pek fazla ilgilenmeyen sanatçı verdiği mesajı daha fazla önemsemiştir. Altın Işık, Kızıl Elma, Yeni Hayat sanatçının şiir türünde kaleme aldığı eserlerden bazılarıdır.

Yukarıdaki parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Akif Ersoy
B) Ali Canip Yöntem
C) Ziya Gökalp
D) Mehmet Emin Yurdakul
E) Yahya Kemal Beyatlı

12. Türk yurdu uykuda ey düşman sakın!

Uyuyan ülkeye yapılmaz akın
Tan yeri ağardı, yiğitler kalkın
Bakın yurt ne halde, vatan nerede?
Gideyim, arayım yatan nerede?

Yukarıda verilen şiirden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Millî Edebiyat Dönemi'nde yazılmıştır.
B) Hece ölçüsüyle yazılmıştır.
C) Sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
D) Öğretici bir nitelik taşımaktadır.
E) Pastoral şiirin özellikleri hâkimdir.

13. Şiirlerini Safahat adlı eserinde toplayan şair, aruz ölçüsünü Türkçeye başarıyla uygulamış ve şiirde toplumsallığı ön plana çıkarmıştır. Safahat adlı eseri; Süleymaniye Kürsüsünde, Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde, Hatıralar, Asım, Gölgeler ve Safahat olmak üzere yedi bölümden oluşur.

Yukarıdaki parçada tanıtılan eser aşağıdaki sanatçılardan hangisine aittir?

- A) Tevfik Fikret
B) Mehmet Akif Ersoy
C) Namık Kemal
D) Şinasi
E) Yahya Kemal

14. Aruz sizin olsun hece bizimdir,
Halkın söylediği Türkçe bizimdir;
Leyl sizin, şeb sizin, gece bizimdir,
Değildir bir mana üç ada muhtaç.

Yukarıda verilen şiirin içerik ve söyleyiş özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki şairlerden hangisi tarafından kaleme alındığı söylenebilir?

- A) Abdülhak Hamit Tarhan B) Muallim Naci
C) Cenap Şahabettin D) Ahmet Haşim
E) Ziya Gökalp

15. İstanbul'a, Boğaziçine, Türk müziğine, tarihi değerlere ve doğa güzelliklerine hayrandır. Duygu, düşünce ve hayali ustalıklarla kaynaştıran şair pek çoğuna hikâye karakteri verdiği lirik-epik şiirlerinin konularını aşk, doğa, ölüm ve sonsuzluktan alır. İç ahengi her şeyden üstün tutar, şiiri "musikiden başka türlü musiki" olarak kabul eder.

Yukarıdaki parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yahya Kemal Beyatlı
B) Mehmet Akif Ersoy
C) Ahmet Haşim
D) Mehmet Emin Yurdakul
E) Ziya Gökalp

16. Şiire I. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele yıllarında başlamışlar, mütareke yıllarında da şöhret kazanmışlardır. Anadolu'yu ve Anadolu insanını şiire sokmuşlardır. Memleket sevgisi, yurt güzellikleri, kahramanlık ve yiğitlik işledikleri başlıca konular arasında sayılabilir. Millî edebiyat akımından etkilenmişlerdir. Şiirlerinde, aruzu bırakarak oldukça başarılı oldukları heceyi kullanmışlardır. Klasik hece ölçüsünde bazı değişiklikler yaparak bu ölçüyü modern şiire uyarlamışlardır.

Bu parçada bahsedilen edebi topluluk aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halkın Yaşama Tarzını Yansıtanlar
B) Saf Şiir
C) Beş Hececiler
D) Fecriâti
E) Servetifünun

17. Millî Edebiyat Dönemi'nde üç tür şiir anlayışı ortaya çıkmıştır: Bunlardan "sade dil ve hece ölçüsüyle yazılmış şiirleri" ----- ve ----- temsil eder. "Saf (öz) şiir" anlayışını ----- ve ----- temsil eder. "Halkın yaşayış tarzını ve değerlerini anlatan manzumeler" in temsilcisi ise -----.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki isimlerden hangileri getirilmelidir?

- A) Tahsin Nahit - Ali Canip Yöntem - Ziya Gökalp - Mehmet Emin Yurdakul - Faruk Nafiz Çamlıbel'dir
B) Yahya Kemal Beyatlı - Ahmet Haşim - Necip Fazıl Kısakürek - Cahit Sıtkı Tarancı- Ali Canip Yöntem'dir
C) Ziya Gökalp - Mehmet Emin Yurdakul - Yahya Kemal Beyatlı - Ahmet Haşim - Mehmet Akif Ersoy'dur
D) Orhan Seyfi Orhon - Faruk Nafiz Çamlıbel - Halit Fahri Ozansoy - Enis Behiç Koryürek - Yusuf Ziya Ortaç'tır
E) Hamdullah Suphi Tanrıöver - Celal Sahir Erozan - Necmettin Halil Onan - Halide Nusret Zorlutuna - Şükûfe Nihal'dir

18. Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı,
Bir dakika araba yerinde durakladı.
Neden sonra sarsıldı altımda demir yaylar,
Gözlerimin önünden geçti kervansaraylar...
Gidiyordum, gurbeti gönlümle duya duya,
Ulukışla yolundan Orta Anadolu'ya.
İlk sevgiye benzeyen ilk acı, ilk ayrılık!
Yüreğimin yaktığı ateşle hava ılık.
Gök sarı, toprak sarı, çıplak ağaçlar sarı...
Arkada zincirlenen yüksek Toros Dağları,
Önde uzun bir kışın soldurduğu etekler,
Sonra dönen, dönerken inleyen tekerlekler...

Bu şiir ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hece vezni ile yazılmıştır.
B) aa, bb, cc ... şeklinde kafiyelenmiştir.
C) Didaktiklik ön planda olduğundan dili sadedir.
D) Niteleyici sözcükler ve betimleme ağırlıklıdır.
E) Gurbet ve özlem temalarını içermektedir.

1. İlk şiirlerinde Sovyet Rus baskılarının yansıması olarak işçi, emek, savaş gibi temaları işleyen şair, Lenin'e övgü içeren şiirler de yazmıştır. 1980'li yıllardan itibaren "kendini, geçmişini ve milletin gizli kalmış kültürünü arayan" bir şair olma yolunda ilerlemiştir. "Menim Dostlarım, Özümle Sohbet" gibi eserlerinde yok edilmiş kültürünü, tarihini ve edebiyatını açmaya çalışmıştır.

Bu parçada sözü edilen Azeri şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bahtiyar Vahapzade B) Hüseyin Şehriyar
C) Cengiz Aytmatov D) Nimetullah Hafız
E) Nebi Hazri

2. Heyder Baba, ildırımlar şahanda,
Seller sular şakgıldıyup ahanda,
Gızlar ona sef dağlıyup bahanda,

Selam olsun şövketize elüze,
Menim de bir adım gelsin dilüze.

Azerbaycanlı şair Şehriyar'a ait yukarıdaki mısralardan hareketle bu şiire ilgili olarak;

- I. Lirik bir söyleyiş vardır.
II. Yerel motiflere vurgu söz konusudur.
III. Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Kıbrıs Türklerindedir. Şiirlerinde insanın evrendeki yerini işaret etmeye çalıştığı için "Uzay Şairi" olarak bilinir. Şiirlerinde Türk tarihinden, kültüründen, uzay çağından unsurlar bulunur. Evrensellik ve isyan şiirlerindeki temel düşünceyi oluşturur. Ayrıca metafizik kaygı ve hislerini aktarma gayretindedir. Deneme, çeviri ve inceleme türlerinde de eserler vermiştir. Sanatçının önemli bir özelliği de dünyada en çok mektup alan Türk edebiyatçısı olmasıdır.

Bu parçada bahsedilen çağdaş Türk dünyası edebiyatı sanatçısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özker Yaşın B) Osman Türkay
C) Ata Atacanoglu D) Recep Küpçü
E) Moğcan Cumabayılı

4. Türk dünyasında tanınan ve çok okunan bir şair olan Bahtiyar Vahapzade, şiirlerinde genellikle millî ve manevî değerleri işledi. Vatan ve ana dil temaları çerçevesinde Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesini yansıttı. İlhamını halkın irfanından aldı. Duygulara hitap ederken bazen lirik, bazen de epik bir söyleyişe yöneldi.

Bu parçada geçen altı çizili cümleden hareketle şairle ilgili anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatın merkezine daima halkı alarak başarıya ulaştı.
B) Konu ve temalarını halkın istek ve görüşleri doğrultusunda belirledi.
C) Kullandığı dili halkın anlayabileceği bir dilden öteye götürmeyerek sadeliği benimsedi.
D) Duygu ve düşüncelerini halka aşılama çabasıyla yeni bir şiir akımı ortaya çıkardı.
E) Dile getireceği her konuyu ve bunları dile getirme şeklini halk kültüründen aldı.

5. Çağdaş Özbek şiiri, Türkçenin iki büyük kolundan biri olan Çağatay lehçesine bağlı olarak gelişen Özbek edebiyatının bir devamıdır. 1860'tan 1910'lu yıllara kadar bizdeki Tanzimat Dönemi'ni andıran bir hazırlık dönemi yaşamıştır. Biçimde eskiye, içerikte yeniye bağlılık gözlenmektedir. Toplum aydınlatma, eğitim, toplumsal aksaklıklar gibi sorunları konu edinmiştir. Bu farklılaşma millî edebiyat anlayışını uyandırmaya başlamıştır. Yenilikçi dönem 1930'lara kadar sürmüştür. 1991'de Özbekistan'ın bağımsızlığını elde etmesiyle ülkede "Ulusal İçerikli" bir edebiyat yerleşmiştir denilebilir.

Bu parçadan hareketle Çağdaş Özbek şiiriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çağdaş Özbek şiirinin oluşumunun bazı aşamaları Türk edebiyatıyla benzerlik gösterir.
B) 1860-1910 yılları arası yenilikçi edebiyata hazırlık dönemi olmuştur.
C) Şiirde toplumsal konuların ele alınması bağımsızlık mücadelesi verilmesine bağlıdır.
D) Çağdaş Özbek şiirinde içerikte gerçekleştirilen yenilik millî bir şiir anlayışının doğmasını sağlamıştır.
E) Edebiyatta yenileşme ve değişme aşama aşama gerçekleşmektedir.

1 Aşağıda verilen dizelerden hangisinin sanat toplum içindir görüşüne uygun olduğu söylenemez?

- A) Âsâf'ın mikdârını bilmez Süleyman olmayan
Bilmez insan kadrini âlemde insan olmayan
(Âsâf'ın değerini bilmez Süleyman olmayan
İnsan olmayan, âlemde insanın kıymetini bilmez.)
- B) Kenâr-ı bahrde hoş bir muhaldir, nâzır-ı âlem,
Tahaccür eylemiş bir mevcdir, üstünde bir âdem,
(Deniz kıyısında âlemi rahatça görebilecek iyi bir yer;
taşlaşmış bir dalga ve üzerinde bir adam)
- C) Rızkına kani' olan gerdûna minnet eylemez
Âlemin sultanıdır muhtâc-ı sultân olmayan
(Rızkına kanaat eden dünyaya minnet etmez
Alemin sultanıdır, sultana muhtaç olmayan)
- D) Kim ki korkmaz Hak'tan ondan korkar erbâb-ı ukûl
Her ne isterse yapar Hak'tan hirasın olmayan
(Hak'tan korkmayan kimseden akıl sahibi insanlar
korkarlar
Her ne isterse yapar Hak'tan korkmayan)
- E) İ'tiraz eylerse bir nâdân Ziyâ hamûş olur
Çünkü bilmez kadr-i güftârın sühândan olmayan.
(İtiraz ederse bir cahil, Ziya sessiz kalır
Çünkü güzel söz söylemeyen, konuşmanın değerini
bilmez)

3 Tanzimat II. Dönem şairleri, sanat için sanat anlayışıyla daha çok bireysel temalarda şiirler yazmıştır. Bu dönemde şiirin konusu daha da genişlemiş, "her güzel şeyin şiirin konusu olabileceği" görüşü kabul edilmiştir. Şiirde "vatan, özgürlük" gibi konular yerine; bireysel konuların yanında ölüm, yokluk, hiçlik gibi temalar işlenmiştir.

Bu bilgiler ışığında;

- I. Eyvâh! .. Ne yer, ne yâr kaldı,
Gönlüm dolu âh ü zâr kaldı.
Şimdi buradaydı gitti elden,
Gitti ebede gelip ezelden.
- II. Ne idim ben, ne tabii bir kız
Belki sahrada rebii bir kız
En büyük zevkim, ümidim, neşem
Kırda seyran idi, her gün, her dem
- III. Hasret beni cayır cayır yakarken
Bedenime buzdan bir el yürüyor
Hayaline çılgın çılgın bakarken
Kapanası gözümü kan bürüyor

2 Saf şiir anlayışında estetik tavır ön plandadır. Bu anlayışa sahip şairler, didaktik bilgiden uzak durmuş; bir şey öğretmeyi değil, musiki veya musikinin çağrıştırdığı imgelerle insanın estetik duyarlılığını doyurmayı amaç edinmişlerdir.

Buna göre;

- I. Gün bitti. Ağaçta neşe söndü.
Yaprak ateş oldu, kuş da yakut;
Yaprakla kuşun parıltısından
Havuzun suyu erguvana döndü
- II. Denizlerden
Esen bu ince havâ saçlarıyla eğlensin.
Bilsen
Melâl-i hasret ü gurbetle ufk-i şâma bakan
Bu gözlerinle, bu hüznünle sen ne dilbersin!
- III. Bırak beni haykırayım, susarsam sen mâtem et;
Unutma ki şâirleri haykırmayan bir millet,
Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir.

mısralarından hangilerinin saf şiiri örneklendirdiği söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Yukarıdaki şiir parçalarından hangisinin Tanzimat II. Dönem şairlerine ait olduğu söylenemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4	TANZİMAT I. DÖNEM	TANZİMAT II. DÖNEM
1	Sanat sanat içindir.	a Sanat toplum içindir.
2	Dilde sadeleşme istenmiş ama başarılı olunamamıştır.	b Şiirin konusu genişletilmiş, bireysel konulara dönülmüştür.
3	Divan şiiri nazım biçimleri kullanılmıştır ama içerikte değişiklik yapılmıştır.	c II. Abdülhamit'in siyasi baskılarının etkisiyle dil oldukça ağırlaşmıştır.
4	Hece ölçüsünü savundular ama aruzu kullandılar.	d Aruz ölçüsünü kullandılar ama hece ölçüsüyle de şiir yazdılar.
5	Estetik ve sanat değeri daha yüksek eserler verildi.	e Edebiyat, toplumu eğitmek için bir araç olarak kullanıldı.
6	Hak, hukuk, adalet, hürriyet gibi toplumsal temalar işlenmiştir.	f Divan şiiri nazım şekilleri az da olsa kullanılmakla birlikte daha çok Batılı nazım şekilleri de kullanıldı.
7	Teknik bakımdan daha sağlam eserler verilmiştir.	g Eserler teknik bakımdan kusurludur.

Tablodaki karşılaştırmada hangilerinin yeri değiştirilirse doğru karşılaştırmaya ulaşılır?

- A) 1 - a, 5 - e, 7 - g B) 1 - a, 2 - b, 4 - d C) 2 - b, 4 - d, 6 - f D) 3 - c, 5 - e, 7 - g E) 3 - c, 6 - f, 7 - g

5 Tepeden iniyor bakın
Şu kızın nişanlısı şanlıdır
Yaradan nazardan esirgesin
Koca dağ delikanlıdır

Fese bak fese ne güzel de al
Ne de hoş belindeki morlu şal
Demedim ya ben sana bak da al
O kadar da bakma ziyanlıdır

Ne kadar da kızardın aman aman
Neden öyle başına çıktı kan
Beri gel bayılma a kız heman
Yüreğin de pek helecanlıdır

Muallim Naci'ye ait yukarıdaki şiirle ilgili olarak;

- I. Sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
II. İlk dördlük çapraz, diğer dördlükler düz kafiyelidir.
III. Divan şiiri tarzını örneklendirmektedir.
IV. Dördlüklerde tam ve zengin kafiyeye yer verilmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) I, II ve IV E) II, III ve IV

6 Tanzimat I. Dönem şairleri, özellikle de Namık Kemal vatan, millet, eşitlik, özgürlük, hak, hukuk gibi sosyal temalar üzerinde durarak sanat toplum içindir anlayışına uygun eserler kaleme almıştır. Bu eserlerde kimi zaman devrin devlet adamlarına bir eleştiri varken kimi zaman gelecek nesillere öğüt verilir.

Buna göre aşağıdaki şiir parçalarından hangisinin Namık Kemal'e ait olduğu söylenemez?

- A) Mahv eder kendini bülbül bile hürriyet için;
Çekilir mi bu belâ âlem-i pür mihnet için?
(âlem-i pür mihnet: eziyet dolu dünya)
- B) Çok ağladım deminde bu şeb gülmek isterim,
Lâzım değil o geçmiş olan mâcerâ size.
(şeb: gece)
- C) Bize gayret yaraşır, merhamet Allah'ındır.
Hükmü ati ne fakirin ne de şeyhin şahındır
(ati: gelecek)
- D) Felek her türlü esbâb-ı cefasın toplansın gelsin
Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azîmetten
(esbâb-ı cefa: cefa yolları, azîmet: hizmet)
- E) Sıdk ile terk edelim her emeli her hevesi,
Kıralım hâil ise azmimize ten kafesi
(hâil: engel)

7 Aşağıda verilen metinlerden hangisinin mensur şiiri örneklendirdiği söylenebilir?

A) Sesin işler gibi bir şûh kanat gamlarıma
Seni dinlerken olur kalbim uçan kuşlara eş
Gün batarken sanırım gölgeni bir başka güneş
Sarışınılık getirir gözlerin akşamlarıma.

B) Yıllar yârlardan, yârlar yıllardan vefasız. Kara baht bir kasırğa gibi. Bu ne baş döndürücü iş? Geceler günleri, günler geceleri kovalıyor; cefalar cefaları kolluyor. Saçlarımızda aklar akları, alnımızda çizgiler çizgileri doğuruyor. Kadere boyun eğmek güç, isyan tehlikeli, felek hiç acımayacak mı? Heyhat, aziz dost, onu döndüren kara bahtın kasırğası...

C) Hakiki büyük adamlar
Güzel ağaçlara benzer
Dallarında yuvalar kurur
Gölgesinde yorgunlar dinlenir
Çiçeklerine sürünenler
Güzel koku alırlar

D) Karıncayı tanırırsınız
Mini mini bir hayvandır
Fakat gaayet çalışkandır
Gaayet tutumludur, yalnız
Pek hodgamdır, bu bir kusur:
Hodkam olan zalim olur.

E) İşte, der, insanoğlunun geçmiş hayatı bu.
Ve başlar bize maval okumaya.
Ninniler uydurup uyutur bizi
dedelerimizin derin boşluklar içinde, uzun,
zifiri karanlık hayatından.
Gösterir bize evvel zamanı,
tek doğru, en güzel örnek, der.

8 Tablo: Bez, tahta, kâğıt vb. maddeler üzerine yapılmış yağlı boya, sulu boya, pastel veya kara kalem resim.

Manzara: Bakışı, dikkati çeken her şey, görünüş.

Bu tanımlara göre aşağıda verilen şiir parçalarından hangisinin hareket noktasının bir “tablo” ya da “manzara” olduğu söylenemez?

A) Sarmış ufuklarını senin gene inatçı bir duman,
beyaz bir karanlık ki, gittikçe artan
ağırlığının altında her şey silinmiş gibi

B) Dışarda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döverdi sahili binlerce dalgalar asabi.

C) Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere
Bakıldıkça vahşet çöker yerlere
Geçer boş sokaktan hayalet gibi
İtaban u puşide-ser bir sabi (Koşarak bir çocuk
başı örtülü)

D) Kimseden ümmid-i feyz etmem, dilenmem perr ü bâl
Kendi cevvim, kendi eflâkimde kendim tâirim
(Kimseden bir fayda ummam, kanaat dilenmem; kendi boşluk, gök kubbemde kendim uçarım.)

E) Güzel çoban, bir içim, bir yudum su testinden
Bugün sıcak yine pek, sanki ortalık yanıyor

9

- ◆ Arkadaşla çıktım yola
Selâm verdim sağa sola
İstanbul'da gaz maz yoktur
Çatmayalım karakola.
Namık Kemal
- ◆ Yuva şefkat yuvasıdır,
Ninelemdir onu yapan;
Fakat, yavrum senin yuvan
Bir marifet yuvasıdır;
Bunu ancak irfan yapar,
Bunun ayrı değeri var.
Tevfik Fikret
- ◆ Bir ülke ki toprağında başka ilin gözü yok,
Her ferinde mefkûre bir, lisan, âdet, din birdir.
Meb'üsânı temiz, orda Boşolar'ın sözü yok,
Hududunda evlatları seve seve can verir;
Ey Türkoğlu, işte senin orasıdır vatanın!
Ziya Gökalp

Bu parçaların ortak özellikleri arasında;

I. Dil özellikleri	IV. Ölçüleri
II. Dönemleri	V. Nazım birimleri
III. Temaları	

unsurlarından hangileri sayılabilir?

A) I ve II	B) I ve IV	C) II, III ve V
D) III, IV ve V	E) I, III, IV ve V	

10

Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş,
Eşini gaib eyleyen bir kuş
gibi karlar
Geçen eyyâm-ı nevbaharı arar...
Ey kulûbün sürûd-i şeydâsı,
Ey kebûterlerin neşîdeleri,
O baharın bu işte ferdâsı
Kapladı bir derin sükûta yeri
karlar
Ki hamûşâne dem-be-dem ağlar.
Ey uçarken düşüp ölen kelebek,
Bir beyaz rîşe-yi cenâh-ı melek
gibi kar

Yukarıda verilen şiirle ilgili olarak;

- I. Bir kış manzarası izlenimsel olarak ele alınmıştır.
- II. Anlam mısradaki tamamlanmayıp diğer mısralara taşmıştır.
- III. Müstezat nazım şekliyle yazılmıştır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I	B) Yalnız II	C) I ve II
D) I ve III	E) I, II ve III	

11

Ey râh-ber-i fikr ü hayalim olan ahter,
Ey jâle-i aşk eşk-i teri, ey gam-ı dilber!
Vechindeki safvette o sevdalı kızılılık,
Andırdı hazangâhda bir meşcere-i ter
Ey âh-ı teessür yakışan hüsnüne tefsir
Ey derd-i tahassür görünen verd-i semenber!

Günümüz Türkçesiyle

*Ey düşünceme ve hayalime kılavuz olan yıldız,
Ey aşkın şebnemi olan taze göz yaşı, ey sevgilinin hüznü!
Yüzündeki safiyetin o sevdalı kızılığını,
Sonbaharda, taze bir ağaçlığı andırıyor.
Ey güzelliğini açıklamaya hüznü halin yakıştırdığı!
Ey hasret derdi ile görünen yasemin göğüslü gülü!*

Abdülhak Hamit Tarhan'a ait yukarıdaki dizelerden hareketle Tanzimat II. Dönem şiiriyle ilgili olarak aşağıdaki-lerden hangisi söylenemez?

A) İmgesel bir anlatım hakimdir.	B) Şiirin estetik ve bireysel yönü ön plana çıkarılmıştır.
C) Hayali ve soyut bir anlam söz konusudur.	D) Beyitler arasında konu bütünlüğü bulunmamaktadır.
E) Arapça ve Farsça sözcüklerin yoğun olduğu ağır bir dil kullanılmıştır.	

- 12 Bir civan bir siyâh meşcerenin
En karanlık yerinde yatmıştı;
Başını bir garîb şeb-perenin
Zill-ı şeb-rengine uzatmıştı.
Nevhalar, giryeler, şikâyetler
Ana olmuştu câme-hâb-ı huzûr.
Bir müebbed şeb-i siyeh-peyker
Anı etmişti ser-girân-ı fütur! ..
Gönlü ağlardı gülse çeşmânı;
Gözüne yaş gelirdi güldükçe;
İncinirdi hayâl-i giryânı
Gözünün yaşları döküldükçe.

Yukarıda verilen şiirle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Zıt durumlardan yararlanılarak ifade güçlendirilmiştir.
B) Çapraz kafiye düzeni kullanılmıştır.
C) Arapça ve Farsça sözcüklerin yoğun kullanımı anlaşılabilirliği olumsuz etkilemiştir.
D) **Nazım şekli olarak serbest müstezatı örneklendirmektedir.**
E) Anlam tek dizede tamamlanmayıp diğer dizelere taşmıştır.

- 13 Bana kimsin diye sorma meleğim
Pek güzel dinle de izah edeyim
Nam-ı naçizime `Fikret` derler
Şi're de nisbetimi söylerler
Kaldığım varsa da gah ekmezsiz
Kalmadım şimdiye dek mesleksiz
Nur bekler gibi nisf-ı şebde
Bekledim on iki yıl mektebde
Sonra çıktım ne için bilmeyerek
Bu da bir cilve-i baht olsa gerek
Bab-ı Ali'ye müdavimlendim
Ehl-i namus diye mimlendim
Şimdi bir hayli eser sahibiyim
`Ahmed Ihsan'da musahhah gibiyim
Saye-i lutf-i cihan-banide
Hocayım Mekteb-i Sultani'de...

Yukarıda verilen şiir aşağıdaki metin türlerinden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Mektup B) **Otobiyografi** C) Röportaj
D) Deneme E) Biyografi

14

Ne gam pür-âteş-i hevl olsa da gavgâ - yı hürriyet
Kaçar mı merd olan bir cân için meydân-ı gayretten
Kemend-i can-güdâzı ejder-i kahr olsa cellâdın
Müreccahtır yine bin kerre zencir-i esaretten
Felek her türlü esbâb- ı cefâsın toplansın gelsin
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten

Günümüz Türkçesiyle

*Hürriyet mücadelesi korkulu bir ateş olsa da dert değil;
İnsan olan bir can için mücadele meydanından kaçmaz*

*Cellâdın can yakan kemendi acımasız bir ejder olsa
Yine de bin defa daha esaret zincirinden iyidir*

*Felek her türlü eziyet araçlarını toplansın gelsin;
Millet yolunda bir hizmetten dönersem kahpeyim*

Namık Kemal'e ait bu dizelerden hareketle;

- I. Divan şiirine ait biçimsel unsurlar ve dil hakimdir.
II. İçerik olarak yenilik söz konusudur.
III. Meydan okuyan bir üslup kullanılmıştır.

IV. Sanat toplum içindir anlayışına uygundur.

V. Anlaşılabilirlik ön plana çıkarılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) **V**

15

Geçen akşam eve geldim. Dediler:

— Seyfi Baba

Hastalanmış, yatıyormuş.

— Nesi varmış acaba?

— Bilmeyiz, oğlu haber verdi geçerken bu sabah.

— Keşke ben evde olaydım... Esef ettim, vah vah!

Bir fener yok mu, verin... Nerde sopam? Kız çabuk ol!

Gecikirsem kalırım beklemeysin... Zîrâ yol

Hem uzun hem de bataktır...

— Daha a'lâ, kalınız:

Teyzeniz geldi, bu akşam, değiliz biz yalnız.

Sopa sağ elde, kırık camlı fener sol elde;

Boşanan yağmur iliklerde, çamur tâ belde.

Hani, çoktan gömülen kaldırımın, hortlayarak;

“Gel!” diyen taşları kurtarmasa, insan batacak.

Saksağanlar gibi sektikçe birinden birine.

Boğuyordum müteveffâyı bütün âferine.

Sormayın derdimi, bitmez mi o taşlar, giderek,

Düştü artık bize göllerde pekâlâ yüzmek!

Yakamozlar saçarak her tarafından fenerim,

Çifte sandal, yüzüyorduk; o yüzer, ben yüzerim.

Çok mu yüzdük, bilemem, toprağı bulduk neyse;

Fenerim başladı etrâfımı tektük hisse.

Yukarıda verilen metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Diyaloglara dayalı bir anlatım vardır.

B) Bir olay şiire özgü bir tarzda yansıtılmıştır.

C) Milliyetçilik düşüncesini yansıtmaktadır.

D) Metinde ahenk unsurlarına yer verilmiştir.

E) Halkın konuşma diliyle yazılmıştır.

16

Hakir olduysa millet, şânına noksan gelir sanma

Yere düşmekle cevher sâkit olmaz kadr ü kıymetten

(Eğer millet şimdilerde hor görülmüşse onun şânına bir noksanlık geleceğini sanma; cevher yere düşmekle değerinden, özünden bir şey kaybetmez)

Vücûdun kim hamîr-i mâyesi hâk-i vatandandır

Ne gam râh-ı vatanda hâk olursa cevr ü mihnetten

(Vücudun mayası vatan toprağıdır, bu bakımdan vatan yolunda acı ve sıkıntı çekerse bundan üzüntü duyulmaz)

Yukarıda verilen beyitlerle ilgili olarak;

I. İçerik bakımından incelendiğinde Tanzimat I. Dönem'e ait olduğu söylenebilir.

II. xa xa şeklinde bir kafiye örgüsü söz konusudur.

III. Bütün güzelliği yerine parça güzelliği önemsenmiştir.

yargılarından hangileri söylenemez?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

17

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,

Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,

Işık ışık, dalga dalga bayrağım!

Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın

Mezarını kazacağım.

Seni selâmlamadan uçan kuşun

Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...

Gölgende bana da, bana da yer ver.

Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:

Yurda ay yıldızının ışığı yeter.

Yukarıdaki şiirde aşağıdakilerden hangisine vurgu yapıldığı söylenemez?

A) Vatan sevgisi

B) Bağımsızlık

C) Milli kimlik

D) Kahramanlık

E) Sosyal hayat

- 18 Her bir kilim farklı bir elden çıkar. Her bir el farklı bir acıyı, farklı bir mutluluğu işler Türk kültüründe. Türk kadını içini döker aslında kilimlerdeki her bir motifle. Kimisi savaştaki eşine duyduğu hasreti, kimisi evladına hissettiği merhameti, kimisi de küçük yaşta kaybettiği anasına olan özlemini! İşte bu sembollerden bazıları ve anlamları: “Akrep” zarar veren şeylerden korunmayı, “koç boynuzu” bereketi, gücü ve yiğitliği; “kartal” geleceğin habercisi olduğunu ve gökyüzünü; “hayat ağacı” ölümden sonraki hayatı; “göz motifi” düşünsel konularda algının yüksekliğini ifade eder. Aşağıda bu motiflerin görselleri verilmiştir.

Koç boynuzu

Hayat Ağacı

Göz motifi

Akrep

Kartal

Bu metne göre;

Bir gün yine doludizgin atlarımızla
Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla
Cennette bugün gülleri açmış görürüz de
Hâlâ o kızıl hâtıra gitmez gözümüzde

dizelerini oluşturan şair, hislerini şiirle değil de kilimle anlatsaydı kiliminde aşağıdakilerin hangisinde verilen motifleri kullanması beklenirdi?

- A) Hayat Ağacı / Göz motifi / Akrep
C) Koç boynuzu / Hayat Ağacı / Göz motifi
E) Koç boynuzu / Göz motifi / Akrep

- B) Kartal / Hayat Ağacı / Koç Boynuzu
D) Göz motifi / Kartal / Hayat Ağacı

19

“Güzel dil Türkçe bize,
Başka dil gece bize,
İstanbul konuşması
En sâf, en ince bize.

Yeni sözler gerekse,
Bunda da uy herkese;
Halkın söz yaratmada
Yollarını benimse.

Ziya
Gökalp

Bu dil ile tanıdım
Hem sevinci
Hem de gamı
Bu dil ile yaratmışam
Her şiirimi
Her nağmemi,
Yoh men heçem
Men yalanam
Kitap kitap sözlerimin
Müellifi benim anam

Bahtiyar
Vahapzade

Yukarıda verilen şiirlerle ilgili olarak;

- I. Her ikisinde milli dile vurgu yapmaktadır.
II. Her ikisinde de ifadeye güç katmak için zıtlıklardan yararlanılmıştır.
III. Her ikisinde de söyleyiş yerine içerik ön plana çıkarılmıştır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) I, II ve III

ÜNİTE MAKALE

NOKTALAMA İŞARETLERİ

- Nokta [.]
- Virgül [,]
- İki Nokta [:]
- Ünlem İşareti [!]
- Noktalı Virgül [;]
- Soru İşareti [?]
- Kesme İşareti [']
- Üç Nokta [...]
- Kısa Çizgi [-]
- Tırnak İşareti [“ ”]

MAKALE

- Makale Türünün Özellikleri
- Makale Türleri
- Makalenin Türk Edebiyatındaki Gelişimi
- Makale Türü ile İlgili Bazı Terimler

MAKALE

- ⇒ Makale; bir yazarın bilimsel, ekonomik, toplumsal, siyasi vb. alanlardaki düşüncelerini kanıtlar, belgeler ve inandırıcı veriler kullanarak okuyucuya kabul ettirmeye çalıştığı yazı türüdür.
- ⇒ Gazete ve çevresinde gelişen bir metin türüdür. Toplumu ilgilendiren hemen her konuda yazılabilen bir türdür.

Makale Türünün Özellikleri

- ⇒ Temel ögesi düşüncedir ve düşünceler söz oyunlarına yer verilmeden doğrudan ve ciddi bir üslupla aktarılır.
- ⇒ Makalelerde ele alınan düşüncenin kanıtlanması ve okuyucuya kabul ettirilmesi amaçlanır.
- ⇒ Konuya göre bilimsel terimlere yer verilebilir.
- ⇒ Öğretme ve bilgilendirmenin amaçlandığı bu metinlerde nesnellik ön plandadır.
- ⇒ Okuyucuya konunun önemini kavratılabilmek için örnekleme, karşılaştırma, tanık gösterme, tanımlama gibi düşünceyi geliştirme yollarından yararlanır.
- ⇒ Açıklayıcı ve tartışmacı anlatım biçimlerine yer verilir.
- ⇒ Planlı bir yazı türüdür; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur.
- ⇒ Dil, göndergesel işlevinde kullanılır.
- ⇒ Açık, anlaşılır ve yalın bir dil kullanılır; düşünceler doğrudan anlatılır.
- ⇒ Alıntılardan yararlanır ve yararlanılan kaynaklar kaynakça bölümünde belirtilir.
- ⇒ İşledikleri konulara göre edebi makaleler, bilimsel makaleler, gazete makaleleri vb. şekillerde gruplandırılabilir.

Makale Türleri

Edebi Makaleler

- ⇒ Genellikle gazete ve dergilerde yayımlanan ve dil, edebiyat ve sanat konularını ele alan makale türüdür.
- ⇒ Gazete ve dergilerde yer alan bu türden yazılar, daha sonradan kitap hâlinde yayımlanabilir.
- ⇒ Yazarlar daha önceden yayınlanan kaynaklardan yararlanabilir.

Bilimsel Makaleler

- ⇒ Farklı bilim dallarıyla ilgili inceleme ve araştırma sonuçlarının anlatıldığı, bu alanlarla ilgili bilimsel çalışmaların ele alındığı makale türüdür.
- ⇒ Bu makaleler; başlık, özet, giriş, yöntem, bulgular, sonuç ve tartışma bölümlerinden oluşur.
- ⇒ Metnin özelliğine göre bu bölümlerden bazıları makalede bulunmayabilir ya da başlıkla belirtilmemiş olabilir.

Makalenin Türk Edebiyatındaki Gelişimi

- ⇒ Edebiyatımızda makale türünün ilk örnekleri Tanzimat Dönemi'nde kaleme alınmıştır.
- ⇒ Bu dönemde Tercüman-ı Ahval adlı gazetenin (ilk özel gazete) ilk sayısında Şinasi'nin yazdığı "Mukaddime" adlı yazı, makale türünün edebiyatımızdaki ilk örneğidir.
- ⇒ Bunun dışında yine Tanzimat Dönemi'nde Namık Kemal'in, Ziya Paşa'nın, Muallim Naci'nin; Servetifünun Dönemi'nde Hüseyin Cahit Yalçın'ın; Milli Edebiyat Dönemi'nde Ömer Seyfettin'in, Ali Canip Yöntem'in, Ziya Gökalp'in; Cumhuriyet Dönemi'nde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Peyami Safa'nın, Yahya Kemal'in, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Mehmet Kaplan'ın makaleleri bu türün önemli örnekleri arasındadır.

Makale Türü ile İlgili Bazı Terimler

- Başmakale:** Gazetelerin ilk sayfasındaki makalelerin adıdır.
- Alıntı:** Makale içerisinde başka bir kaynaktaki bilgilere değiştirilmeden yer verilmesidir.
- Gönderme:** Makalenin konusu ile ilgili okuyucunun başka bir kaynağa yönlendirilmesidir.
- Kaynakça:** Metnin sonunda makale yazımı sırasında yararlanılan tüm kaynakların yazar adı, eser adı, yayınevi, yayım tarihi ve yayımlandığı yer gibi bilgilere yer verilerek gösterilmesidir.
- İntihal (Aşırma):** Başkalarına ait düşüncelerin, sözlerin, verilerin tümünü ya da bir bölümünü kaynak göstermeden kullanmaktır.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta (.)

- ➔ Tamamlanmış cümlelerin sonuna konur.
- » Onun hayatla savaşı yeni başlamamıştı.
- ➔ Bazı kısaltmaların sonuna getirilir.
- » Prof. Dr. Sedat Hekimoğlu (Profesör Doktor)
- ➔ Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
- » Cahit Zarifoğlu 21. yüzyıl İslami anlayışın önemli temsilcilerindedir. (Yirmi birinci)
- ➔ Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
- » Yasaklar, 05.00'te tamamen kaldırılacaktı.
- ➔ Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur. Ay adları yazıyla da yazılabilir, bu durumda nokta kullanılmaz.
- » 29.10.1923 » 29.X.1923 » 29 Ekim 1923
- ➔ Dört ve daha fazla rakamlı sayılarda, basamak grupları arasına nokta konur.
- » Adamın 1.175.000 lira kredi borcu varmış.

İki Nokta (:)

- ➔ Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerden sonra kullanılır.
- » İnsanlık iki medeniyet arasında yaşıyor: Doğu ve Batı.
- ➔ Kendisinden sonra örnek verilecek cümlelerin sonuna konur.
- » Sınıfımızın çalışkan öğrencileri şunlardır: Aytekin, Hüseyin, Aslı, Mehtap.
- ➔ Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.
- » Ali Rıza Bey acı bir gülümseme ile:
– Kızmak mı? Niçin kızayım çocuğum?
- ➔ Karşılıklı konuşmalarda konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra kullanılır.
- » Mehmet: Benim yeni öğretmenim kim olacak?
Okul Müdürü: Okulumuzda yeni gelen Yasemin Hanım.
- ➔ İki noktadan sonra bağımsız bir cümle geliyorsa bu cümle büyük harfle başlar, art arda örnekler sıralanıyorsa bu örnekler küçük harfle başlar.

Virgül (,)

- ➔ Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
- » Ülkemizin elçileri Hindistan, Yemen, Sudan, Filipinler, Tayland gibi ülkelere gitmişlerdir.
- ➔ Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.
- » Onunla önce güzelce konuştu, inadını fark edince de kızdı.
- ➔ Cümle içinde ara sözcükleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözcüklerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.
- » Sevgili yengeme, abimin eşi olur, güzel bir hediye almıştım.
- ➔ Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra kullanılır.
- » Atı alan Üsküdar'ı geçti, diyeli yarım saat oldu.
- ➔ Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, öyle, elbette gibi kelimelerden sonra konur.
- » Tamam, hep beraber gideceğiz o zaman!
- ➔ Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra kullanılır.
- » Onun yanına gidince, heyecanlanmadan duramıyordu.

Virgülün Kullanılmadığı Yerler

- ➔ Metin içinde zarf-fiil eki almış tek sözcük varsa o sözcükten sonra virgül konmaz.
- ➔ Cümle içinde da / de bağlacından sonra virgül konmaz.
- ➔ Metin içinde -ınca / -ince anlamında zarf-fiil görevinde kullanılan mı / mi ekinden sonra virgül konmaz.
- ➔ Şart ekinden (-se / -sa) sonra virgül konmaz.
- ➔ Tamlama oluşturan sözlerin arasında virgül kullanılmaz.
- ➔ "ve, veya, yahut" bağlaçları ile tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz.

Ünlem İşareti (!)

- ➔ Sevinç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ifadelerin sonunda kullanılır.
- » Aman Tanrım, derece yapmışım! (Şaşırma)
- ➔ Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.
- » Ey Türk genci! Ülkenin her zerresi için savaş.
- ➔ Alay veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayaç içinde kullanılır.
- » Onu on dakikada (!) tamir edebilmiş. (Alay anlamı)

Noktalı Virgül (;)

- ➔ Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.
- » Gün gelir, kucaklaşırsınız; gün gelir, dalaşırsınız.
- ➔ Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmada kullanılır.
- » Mavi, sarı ve gri bir bölme; yeşil ve beyaz bir bölmeydi.
- ➔ Ögeler arasında anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
- » Oğuz; Kaan, Ayça ve Aytaç'tan daha zekiymiş.
- ➔ İki den fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenen sonra kullanılır.
- » Canım akrabalarım; yakın, samimi, davranıyorlardı.

Kesme İşareti (')

- ➔ Özel ad kapsamına giren sözcüklere getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
- » Samsun'a çıktığında Atatürk'ün rütbeleri duruyordu.
- ➔ Kısaltmalara, sayılara, belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için kullanılır.
- » 2020'de virüsün etkisi TV'lerde halka çok da yansıtılmadı.

Özel adlar için yay ayrıç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayrıçtan önce kullanılır.

- » Kemal (Atatürk)'in son okuluordu orası. (Yanlış)
Kemal'in (Atatürk) son okuluordu orası. (Doğru)
- ➔ Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.
- ➔ Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.
- ➔ Sonunda 3. tekil kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz.

Kısa Çizgi (-)

- ➔ Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.
- » İnsan kendisi, âlem ve âlemin ötesi hakkında düşünmeye başlayalı beri felsefe vardır.
- ➔ Ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için kullanılır.
- » Yalnız biri -sadece yalnız da değil- olmak için çabalyor.
- ➔ Arasında, ve, ile, ila, ... -den ... -e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.
- » 1914 - 1918 açlığın, sefaletin kol gezdiği bir dönemdir.

Soru İşareti (?)

- ➔ Soru eki veya soru içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.
- » Okulun bahçesini temizlemişler mi?
- ➔ Cevabı içinde olan soru cümlelerinde de soru işareti kullanılır.
- » Gülmüyor muyum? Şakalaşmıyor muyum?
- ➔ Bilinmeyen yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.
- » Yunus Emre (1240? - 1320)
- ➔ Soru kelimesi ya da soru eki barındırmadığı hâlde soru cümlesi olan cümlelerin sonuna soru işareti konur.
- » Yaşınız?
- ➔ Bir bilginin şüpheyle karşılandığı veya kesin olmadığı durumlarda soru işareti yay ayrıç içinde kullanılır.
- » Malatya'dan Elazığ'a yarım saatte (?) gitmiş.

Üç Nokta (...)

- ➔ Tamamlanmamış cümlelerin sonunda kullanılır.
- » Karabaş da en hırçın sürüde...
- ➔ Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelimelerin yerine konur.
- » Kadın, alt kattaki çocuğa ... , dedi.
- ➔ Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine kullanılır.
- » ... Kadın, onları inandırmak için epey dil döktü. ... Onlar da sonunda kadına inanmaya başladılar. ...
- ➔ Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır.
- » Şeyh Edebalı kılıcı aldı, öptü ve sonra Osman'a:
- Bu ney senin mi?
- ...

Tırnak İşareti (" ")

- ➔ Başka birinin yazısından veya sözünden, hiç değiştirilmeden yapılan aktarmalar tırnak içinde gösterilir.
- » Göçük altında kalan yaşlı kadın "Kurtarın beni!" diye bağıyor, çevredekilerden yardım istiyordu.
- ➔ Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.
- » Tüm öğrencilerime "Cennetin Çocukları" filmini hayatlarının bir bölümünde mutlaka izlemelerini öneririm.
- ➔ Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılmaz.
- » Oğuz Atay'ın "Tutunamayanlar"ını okumayanınız yoktur.

1. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde makale ile ilgili verilen bilgi yanlıştır?

- A) Makalelerde nesnel ve kanıtlanabilir bilgilere yer verilmelidir.
 B) Yaşam ve insanlarla ilgili olan her şey makalenin konusu olabilir.
 C) **Makaleler öznel anlatımlı yazılardır dolayısıyla makalelerde kişisel düşünceler ön plandadır.**
 D) Makale türlerinden biri olan bilimsel makalelerde jargon kullanımına rastlanabilir.
 E) Makalelerde öne sürülen tezi kanıtlamak ve savunulan düşünceyi okuyucuya kabul ettirmek amaçlanır.

2. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi makale ile ilişkilendirilemez?

- A) Nesnellik B) Yalınlık C) İnanırcılık
 D) **Yüzeysellik** E) Bilimsellik

3. Türk edebiyatında yazılmış ilk makale aşağıdaki gazetelerin hangisinde yayımlanmıştır?

- A) Takvim-i Vakayi B) Ceride-i Havadis
 C) Hürriyet D) Tercüman-ı Hakikat
 E) **Tercüman-ı Ahval**

4. Türk edebiyatında makale türünün ilk örneği kabul edilen eser ve bu eserin yazarı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Lisan-ı Osmani'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülahazatı Şamildir - Namık Kemal
 B) Şiir ve İnşa - Ziya Paşa
 C) **Mukaddime - Şinasi**
 D) Zemzeme - Rezaizade Mahmut Ekrem
 E) Demdeme - Muallim Naci

5. Şinasi, tiyatro alanında tek eser vermiş ama bu eserde dil bakımından izlenecek yolu göstermiştir. Başkaları Arapça-Farsça karışımı acayip bir dille manzume düzerek; o, bu yapma dili, yazdığı tek perdelik oyuna sokmamış, tiyatro kişilerini, halkın günlük hayatta konuştuğu gibi konuşturmuştur. Ahmet Mithat Efendi de Ahmet Vefik Paşa da onun yolundan gitmiştir ama Namık Kemal ve Tanzimat II. Dönem sanatçıları yazdıkları tiyatro oyunlarını yapmacık bir dilden, Arapça-Farsçanın halkla bağdaşmayan etkisinden, uzun ve karışık cümlelerden kurtaramamıştır.

Bu paragraf aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmıştır?

- A) Fıkra B) Söyleşi C) Deneme
 D) Eleştiri E) **Makale**

6. Makalelerde düşünceyi inandırıcı kılmak için;

- I. Alıntı yapma
 II. Sayısal verilerden yararlanma
 III. Soyutlama
 IV. Örneklendirme

başvurulan yöntemler arasında yukarıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Yalnız I B) **Yalnız III** C) II ve III
 D) III ve IV E) I ve IV

7. Öğretici metin türlerinden olan makaleler;

- I. Yazılma amacı
 II. Kullanılan dil
 III. Yazı planı

özelliklerinden hangisi bakımından edebi metinlerden farklılık gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
 D) II ve III E) **I, II ve III**

8 ve 9. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Evvela sanat ifadenin içinde yaşar, "Filan şairden haz alıyorum." demek kifayet etmez. Bu şairin beyanını, o beyanın unsurlarını, her unsurun diğerlerine nispetini, birer birer meydana çıkarmak lazımdır. Mesela Baki'yi Fuzuli'den ayıran nedir, zahiren Şeyh Galib'in lisanına yaklaşan Hamid'in beyanındaki başkalık ne oluyor hatta Nedim'in hissiyatına bakışla Ruhi'nin bakışı arasında ne fark vardır? Bütün bunların iza-hında zaten pek muğlâk mevcudiyeti olan haz, eğer ruhiyatı imdadına çağırılmazsa pek dilsiz kalır.

8. Bu parçada sözü edilen yazının türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneme B) Makale C) Sohbet
D) Fıkra E) Röportaj

9. Yukarıdaki parçada düşünceyi anlaşılır kılmak için aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Karşılaştırma
B) Tanık gösterme
C) Sayısal verilerden yararlanma
D) Örnekendirme
E) Tanımlama

10. Türkiye'de basın hayatı 1831'de ---- ile başlamıştır. Bu, resmi bir gazetedir. Bu gazetede zaman zaman yabancı dilde yayımlanan gazetelerden yapılan çeviriler de yayımlanmıştır. Bu gazetenin resmî gazete olmasından dolayı dünya ölçüsünde haberler vermediği öne sürülerek siyasi bir baskı sonucunda William Churchill tarafından 1840'ta ilk yarı resmi gazete olan ---- gazetesi çıkarılır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tasvir-i Efkâr – Tercüman-ı Ahval
B) Hakayık'ul Vekayi – Tercüman-ı Hakikat
C) Takvim-i Vekayi – Ceride-i Havadis
D) Tercüman-ı Ahval – Muhibir
E) Takvim-i Vekayi – Hürriyet

11. Türk edebiyatında ilk makale gazetecilik faaliyetlerinin başladığı Tanzimat Dönemi'nde kaleme alınmıştır. Bu dönemden sonra Servetifünun Dönemi'nde Hüseyin Cahit Yalçın'ın Fransızcadan çevirdiği (Servetifünun dergisinin kapatılmasına sebep olan) "-----" adlı makale ile Ömer Seyfettin'in Genç Kalemler dergisinde yayımlanan, Millî Edebiyat'ın dil anlayışını ortaya koyan "-----" makalesi türün tanınmış örneklerindedir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) Aziz İstanbul - Eğil Dağlar
B) Edebiyatımızın Bugünkü Meseleleri - Nesillerin Ruhü
C) Pazartesi Konuşmaları - Edebiyat Üzerine Makaleler
D) Edebiyat ve Hukuk - Yeni Lisan
E) Büyük Türkiye Rüyası - Kültür ve Dil

12. Aşağıdakilerden hangisi Türk edebiyatında modern anlamda yayımlanan ilk makedir?

- A) Mukaddime B) Makâlât C) Yeni Hayat
D) Evrak-ı Eyyam E) Kültür ve Dil

13. Prof. Dr. Özgür Şahin'in lego parçaları kullanarak, minyatür bir fan ve mıknaş yardımıyla, spor kaplı ve enerjisini nemden elde eden kauçuk bir jeneratör üretti. Kullanılan sporların genlerinin değiştirilmesi ile çok daha dayanıklı ve elastik sporlar oluşturulabileceği ve bu sayede daha çok enerji elde edilebileceği düşünülüyor. Hatta bu yönde yapılan yeni çalışmalar iki kat enerji depolanacağını gösterdi bile. Enerji elde etmekte kullanılabilecek bu sporların enerji depolamakta ve hatta robot yapımında kullanılabileceği de öngörülüyor.

Yukarıdaki parçadan hareketle makale türünün özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Açıklayıcı bir niteliğe sahiptir.
B) Nesnel anlatımın özellikleri ön plandadır.
C) Okuyucuya bilgi vermek amaçlanır.
D) Terimsel sözcüklere yer verilir.
E) Karşılıklı konuşma havası hakimdir.

14. Dil, edebiyat ve sanat konularını ele alan bu makaleler dergi ve gazetelerde yayımlanabileceği gibi derlenerek kitap hâline de getirilebilir.

Bu açıklama aşağıda verilen makale türlerinden hangisiyle ilgilidir?

- A) Bilimsel B) Kurgusal C) Toplumsal
D) Edebî E) Gazete

15. Bu tür yazılarımda her türlü konuyu ele almaya çalışmışımdır. Hele konuyu ele alırken ayrıntılarına inerek bilgiler vermek en çok hoşuma giden taraftır. Tanımlama yapmak hoşuma gitmese de yapmak zorundayım ama konuyla ilgili değişik kaynakları taramak, veri toplamak, örnekler bulup göstermek bana tarifi mümkün olmayan hazlar verir. İsterim ki okuyucum bu yazılarımda güvenilir, akademik bilgilere ulaşsın. Bilgi eksikliklerini gidersin. Bir işe yarasın yazdıklarım. Roman ve hikâye gibi olmasın istemem yazdıklarımın.

Böyle diyen bir yazarın aşağıdaki yazı türlerinden hangisinden söz ettiği söylenebilir?

- A) Makale B) Gezi yazısı C) Hatıra
D) Deneme E) Biyografi

16. Bazı konularda kendini yetiştirmiş, okumayı ve araştırmayı seven, düşüncelerini yazıya dökmekten ve paylaşmaktan memnun olan herkes makale yazarı olabilir. Makale yazarlığı, anlam bütünlüğü olan bilgilendirici içeriklerin kısa ve net bir şekilde okuyucuya ulaştırılmasıdır. Kaleme alınacak konu iyice araştırılmalı, doğru bilgiler toplanmalı, inandırıcılık sağlanmalı ve belirli bir düzene göre ciddi ve bilimsel bir üslupla okuyucuya sunulmalıdır.

Bu parçadan hareketle makale yazarının özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ele aldığı konu ile ilgili bilgi birikimine sahip olmalıdır.
B) İçeriği açık ve anlaşılır bir şekilde okuyucuya sunmalıdır.
C) Makalenin yazı planına uygun bir şekilde yazmalıdır.
D) Düşüncesini savunurken mantıklı ve sağlam kanıtlar kullanmalıdır.
E) Terimsel sözcükler kullanmaktan kaçınmalıdır.

17. Arkadaşlarımızla neden en çok kokuyla ilgili genlerimizde benzerlik gösterdiğimiz tartışmaya açık bir konu. Fowler, kokuların bizi belirli çevrelere çekebileceğini böylece benzer koku alma özelliğindeki insanlarla tanışma ve arkadaş olma olasılığımızı artırabileceğini düşünüyor. Ancak Fowler ve Christakis bu durumun başka sebepleri de olabileceğini tahmin ediyor. Aslında araştırmacılar birden fazla mekanizmanın birlikte ya da paralel işleyerek bizi genetik benzerlik taşıdığımız insanları arkadaş seçmeye yönlendirmesini olası buluyor.

Bilimsel bir makaleden alınan bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Genetik yapı özelliklerimiz hayatımızın akışını etkilemektedir.
B) Tüm hayatımızı koku ile ilgili genlerimiz etkiler.
C) Kokular genetiğimizi etkileyebilir.
D) Koku ile ilgili genlerimize göre arkadaş ortamımızı belirlemeliyiz.
E) Genetik yapısını iyi bilmeyen insanlar yanlış arkadaş çevrelerine girerler.

18. Türkiye'nin turizm geliri, 2019'da bir önceki yıla göre yüzde 6,2 artarak 34 milyar 305 milyon 904 bin dolar oldu. Söz konusu gelirin yüzde 81,5'i yabancı ziyaretçilerden, yüzde 18,5'i ise yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edildi. 2019'daki gelirin 26 milyar 2 milyon 950 bin dolarını kişisel harcamalar, 8 milyar 302 milyon 954 bin dolarını ise paket tur harcamaları oluşturdu. Geçen yıl kişi başına ortalama harcama 828 dolar, yabancıların ortalama harcaması 775 dolar, yurt dışında ikamet eden vatandaşlarımızın ortalama harcaması ise bin 130 dolar oldu.

Bir makaleden alınan bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sayısal verilerden yararlanılmıştır.
B) Türkiye'nin 2019 yılındaki turizm gelirleri hakkında bilgi verilmiştir.
C) Bazı istatistikî verilere yer verilmiştir.
D) Edebî bir makaleden alınmıştır.
E) Açıklayıcı anlatım biçimi kullanılmıştır.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraçla belirtilen yere noktalı virgül (;) getirilemez?

- A) Bu yazarı okumalısın() onda kendini, geçmişini, hayallerini bulacaksın.
 B) Ahmet() Mehmet, Arda ve Halil'den daha çalışkandır.
 C) Herkes, büyük bir cezaya çarptırılacağını bekliyordu() ne var ki beklenen, korkulan olmadı.
 D) Attila İlhan() şiiir, roman, hikâye türünde eserler vermiştir.
 E) Pikniğe giderken yiyecek() içecek ve top aldı.

2. Üç günden beri uykusuzum (I) yorgunum (II) uyumayı unuttum (III) sadece okuyorum (IV) Yastığa başımı koyup(V) herkes gibi tatlı tatlı uyumak şimdilik zor.

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti getirilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "virgül"ün kullanımında yanlışlık yapılmıştır?

- A) Yaralılar, hemen hastaneye kaldırıldı.
 B) Kurtuluş Savaşı, belgeselini gururla izledik.
 C) Ben, bu olayın kısa sürede sonuçlanacağını düşünüyorum.
 D) Bayan, müşteriye istediklerini verdi.
 E) Elindeki çuvalı yere bıraktı, yavaşça sandalyeye oturdu.

4. Şubat, mart aylarında yağmur ve ara sıra kar (I) hatta dolu yağışları devam eder (II) Dağlarda gezmek için en güzel zaman olan bu dönemde yemyeşil çayırıklar (III) taşlık alanlar ve sarp kayaların üzerleri bile rengârenk çiçeklerle kaplanır (IV) Çiçeklerin en çok kümelendiği yerler ise akarsu ve göl kıyılarıdır (V)

Bu parçada numaralanmış yerlerin hangi ikisinde nokta (.) kullanılmaz?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
 D) I ve III E) IV ve V

5. Noktalı virgül, cümlede birbirinden ayrılmış tür ve takımları ayırır, gruplar. Bunun dışında öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleler noktalı virgülle ayrılır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalı virgül yukarıda sözü edilen görevlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Orta Anadolu'da buğday, arpa, nohut; Akdeniz'de pamuk, zeytin, turunçgil yetişir.
 B) Sınıfımızda futbol takımından Ali, Akif, Tamer; voleybol takımından Elif, Ece, Begüm bugün izinliymiş.
 C) Bu, dedesinin son isteğiydi; tek derdi sokaklara hayvan barınakları yaptırmaktı.
 D) Şiiir; hikâye, roman ve masala nazaran daha duyuğu yüklü bir türdür.
 E) Sinirinden, öfkesinden titriyor; kızmak, bağıra çağıra ağlamak istiyordu.

6. (I) Parmakları yüzüne, çenesi dizine dayalı bir şekilde oturuyor. (II) Bir şehir zifiri karanlığa gömülüyor, güneş doğmak bilmiyor. (III) Nihayetinde sarı, turuncu ışıklar doğuyor. (IV) Som turuncu bir ışık, çizgisi karanlığı yarak doğuyor. (V) Yeniden daha büyük bir ışık, güneş haşmetiyle tepeden doğuyor.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde virgül doğru yerde kullanılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül diğerlerinden farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Tüm hayatımın anlamıydı romanlar, hikâyeler.
 B) Giden gelmiyor, acep nedendir?
 C) Akşam başlayan kar yağışı durmak bilmedi, sabaha kadar devam etti.
 D) Gelin ve damat çok heyecanlıydı, aileler ise telaşlı.
 E) Bu projenin hayata geçmesini çok istiyordu, yıllarını bunun için harcamıştı.

8. Öfke () tutuşturulmuş bir ateş gibidir () her kim öfkesine hakim olursa onu söndürür () her kim onu salıverirse ilk yanan kendisi olur ()

Bu cümlede boş parantezle () belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinin hangileri getirilmelidir?

- A) (;) (:) (,) (!) B) (:) (,) (;) (.) C) (,) (,) (,) (.)
D) (,) (;) (,) (.) E) (,) (;) (,) (!)

9. Gönül geniş insanları seviyorum.

Vefakâr insanları,

Kusur kapatanları,

Kendi gibi davrananları,

Başkası olmayanları seviyorum.

Aşağıdakilerin hangisinde virgül yukarıdakiyle özdeş görevde kullanılmamıştır?

- A) Yazamıyorum artık sana küsüm, kırgınım; dizelerim buz tutmuş.
B) Uyuduk mu eşit oluruz; tutku, gurur, umut yok olur çünkü.
C) **Öteki dünyada ateş yoktur, herkes ateşini bu taraftan götürür.**
D) Çocuklar ağlamasın; öksüzlük, yetimlik, yokluk nedir bilmesin hiçbiri.
E) Buralar acı, buralar hüzün; sol omzuna güneşi asmadan gelme.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ayrıca gösterilen yere noktalı virgül (;) konulmalıdır?

- A) Sanatçı,fırtınalı bir yaşam sürmüştür () Örneğin çok iyi bir öğrenci olmasına rağmen okuldan uzaklaştırılmıştır.
B) **Meyvelerden elma, armut, şeftali () sebzelerden fasulye, ispanak aldım.**
C) Tiyatro oyuncusu () seyircilerin beklentilerini dikkate almalıdır.
D) Bize yaşamını değiştiren iki şeyden söz etti () Biri geçirdiği kaza, diğeri şiire başlayışı.
E) Şiir () öykü ve roman okumayı çocukluğundan beri çok severdi.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgülün (,) kullanımında yanlışlık yapılmıştır?

- A) Bir daha buraya gelmeyeceğim, demişti.
B) Sessiz, sakin, kendi hâlinde bir öğrenciydi o.
C) **Çocuklar sokaktan bağıra, çağıra geçtiler.**
D) Anahtarını çantasından çıkardı, kapıya doğru yöneldi.
E) İstanbul, tarihin her döneminde ilgi odağı olmuştur.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktanın kullanımı yanlıştır?

- A) Haftanın 5. günü seninle buluşabiliriz.
B) II. Dünya Savaşı pek çok ulusun kaderini değiştirir.
C) 17.30'da toplantı yapılacak, herkes salonda olsun.
D) Bu yıl Alm.sını çok geliştirmiş.
E) **Bu sınavda 5. 6. 7. ve 8. sorular on puandır.**

13. Öğrencilerinin, arabasının kaportasını çizmesine çok sinirlendi.

Bu cümle, virgülün kullanımıyla ilgili aşağıdaki kuralardan hangisine örnek olabilir?

- A) Eş görevli sözcükleri birbirinden ayırmak.
B) Cümlede bazı öğeleri vurgulu biçimde belirtmek.
C) Tırnak içine alınmamış aktarma sözleri belirtmek.
D) **Cümlede anlam belirsizliğini önlemek.**
E) Özne ile yüklem arasına başka öğeler girmişse, özneyi belirgin kılmak.

14. Bana göre gerçek(I) genlerine(II) ruhuna, mayasına, kalıbına(III) yaratılış gayesine uyumlu insan olma arayışındır. O bir aynadır(IV) mihenk taşıdır, turnusol kâğıdıdır. Tüm yüce duyguların tatmin olduğu kırk kapılı handır(V) hangisinden girerseniz girin.

Parçadaki boşlukların hangisine farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Çoğu zaman şu soruyu soruyorum kendime () Hayattan gerçekten tat alıyor muyum () tat almanın yollarını arıyor muyum () Bu soruların cevabını bulmak zorundayım () Yoksa yaşamımı nasıl sürdürebilirim ()

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

- A) (:) (?) (?) (.) (!) B) (.) (,) (?) (.) (?) C) (:) (?) (?) (.) (?)
D) (:) (.) (?) (.) (?) E) (.) (?) (?) (.) (.)

2. Büyükanne, sellerin sürükleyerek götürdüğü ağaç yığınlarına bakakaldı; bu arada yağmur henüz dinmemişti.

Yukarıdaki cümlede kullanılan noktalı virgülün görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bağlaçlı cümleleri ayırmıştır.
B) Özneyi belirtmek için kullanılmıştır.
C) Ara sözü belirtmek için kullanılmıştır.
D) **Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri ayırmıştır.**
E) Eşit değerleri ya da ilgili kavramlarla oluşan kümeleri ayırmıştır.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru işareti yanlış kullanılmıştır?**

- A) Avrupa Birliğine giriş kriterleri neler?
B) Bizleri arayıp sormaktan vazgeçtiğiniz doğru mu?
C) **Bu kadar yolu nasıl geldiklerini bana da anlatmadı?**
D) Dün sabah seni soran kişiler kimlermiş, öğrendin mi?
E) Hırsız ne zaman ve nasıl yakalamışlar?

4. Kimi kentler tarihin gölgesinde kalmış(I) adını unutturmuştur. Kimileri öyküler anlatır(II) kimileriye yalnızca dinler. Sözün kısası(III) her kent(IV) kişiliğini yüzlerce hatta binlerce(V) yıldan beri tarih denen eleği sallaya sallaya oluşturmuştur.

Bu parçadaki numaralanmış yerlerin hangisine virgül (,) konması yanlış olur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde üç nokta (...) yanlış kullanılmıştır?**

- A) Yemekten sonra neler neler ikram edildi: tatlılar, kahveler, meyveler...
B) Ev sahibi kesin konuştu: Ya kirayı artıracaktık ya da...
C) Neler konuşulmadı ki o akşam: siyaset, ekonomi, magazin...
D) **Evdeki sohbetimiz üç ayaklıdır: Biri ben, biri annem, biri de babaannem...**
E) Pek çok şeyi severdi Küçük Prens: dostluk, arkadaşlık, barış...

6. **Aşağıdakilerin hangisinde yay ayrıla gösterilen yere iki nokta (:) getirilemez?**

- A) **Daha yapacağım o kadar çok iş var ki () anlatamam.**
B) Aklımda iki isim vardı () Canan ve Korkut.
C) Bizlere son nasihatini şöyleydi () Azimle çalışın ve dürüstlükten vazgeçmeyin.
D) Sözcük türleri şunlardır () isim, sıfat, zamir...
E) Bilge Kağan () Az milleti çok, aç milleti tok kılmadım mı?

7. Sait Faik, denizi ve deniz insanını büyük bir içtenlikle anlatır(I) Öykülerinde bildiği(II) her gün gördüğü komşusu hikâyenin kahramanı olabilir belki(III) Yaşlı bir denizci, mahallenin esnafı, bir çiftçi(IV) Kahramanları(V)yaşadıkları çevreye ve karakterlerine uygun olarak ele alır.

Numaralanmış yerlerden hangisine üç nokta (...) getirilmelidir?

- A) I B) II C) III **D) IV** E) V

8. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna soru işareti konulmalıdır?**

- A) Buraya gelince kime uğrar, kimde kalır diye düşünmüştüm
B) Ben de onlarla birlikte yarın oraya gitsem mi bilmiyorum
C) Sen de diğerleri gibi bugüne kadar bir gün olsun aramadın ki
D) Dün işe kaçta geldiğini personel müdürüne sordum
E) **Üst kattaki komşunun kocası ne işle meşgülmüş**

9. Üç nokta; anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna, kaba sayıldığı için ya da bir başka sebepten dolayı açıkça yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine, sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur.

Aşağıdakilerin hangisinde üç nokta (...) diğerlerinden farklı bir amaçla kullanılmıştır?

- A) Kendini iyileştirmek istiyorsan yaralarının sahibini...
 B) Yorgunluğunu atmak için biraz uyku, biraz sessizlik...
 C) Onu gördüm zira...
 D) Gri bulutlar altında mükemmel bir manzara...
 E) **Tüm mahalleyi soyan bu hırsız T... köyünde doğmuş.**

10. Ziya Paşa'ya göre Avrupa'da refahı sağlayan şeyler(:) özgürlük, eşitlik ve fendi. O(,) Batı(')da teknolojinin ya da başka bir deyişle toplumsal yapının ürettiği ideolojinin bir parçasını alıp İslam ideolojisine yamayarak Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme sorununa bir çözüm getirebileceğine inanıyordu(.) Bunu da aydınlar yapacaktı. Bu yüzden (")Jön Türkler(") girişimi de toplumsal tabana oturtulmamış bir girişimdi.

Yukarıdaki parçada yay ayraç içine alınan noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) (:) B) (,) C) (') D) (.) E) (" ")

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "yay ayraç" işareti diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Bu dizede abartma (mübalağa) sanatı yapılmış.
 B) Tümce (cümle) bir duyguyu yansıtmalıdır.
 C) **Montaigne (Montayn) denemeleriyle ünlüdür.**
 D) Anı (hatıra) edebiyatımızda yeni bir türdür.
 E) Her dem (an) onun ismini hatırlarım.

12. Virgülün kullanım alanlarını yansıtan aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Onay, kabul ya da ret bildiren ifadelerden sonra kullanılır.
 B) Cümle içinde yüklemden uzak düşen öznenen sonra kullanılır.
 C) Cümlede geçen ara sözlerin başında ve sonunda kullanılır.
 D) Hitaplardan sonra kullanılır.
 E) **Kendisinden sonra açıklama yapılacak ifadede sonra kullanılır.**

13. Ünlem işareti ile ilgili aşağıda bazı açıklamalara yer verilmiştir:

- ◆ Sevinç, üzüntü, korku, acı, şaşma, irkilme gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur. "Bu ne güzel bir tablo böyle!" cümlesinde olduğu gibi.
- ◆ Seslenme, hitap ve uyarı bildiren sözlerden sonra konur. "Güçlü bir sesle haykırdı: Gitme!" cümlesindeki gibi.
- ◆ Alay, küçümseme gibi anlamlar kazandırılmak istenen sözlerden hemen sonra yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılır. "Senin ne kadar zeki (!) olduğunu cümle âlem biliyor zaten." cümlesindeki gibi.

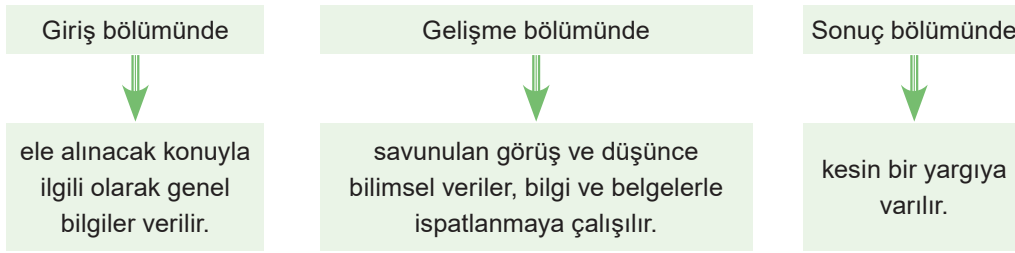
Bu açıklamalardan hareketle;

- I. Maşallah, öyle gayretli (!) ki liseyi altı yılda bitirdi.
 II. Hey, bana da biraz pasta ayırın!
 III. Ne kadar akıllı adamlar var!

cümleleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) **I. cümlede alay anlamı olduğu için ünlem kullanılmıştır.**
 B) I. cümlede sevinç anlamı olduğu için ünlem kullanılmıştır.
 C) II. cümlede abartma anlamı olduğu için ünlem kullanılmıştır.
 D) II. cümlede ünlem ile üzüntü dile getirilmiştir.
 E) III. cümle seslenme ifade ettiği için ünlem kullanılmıştır.

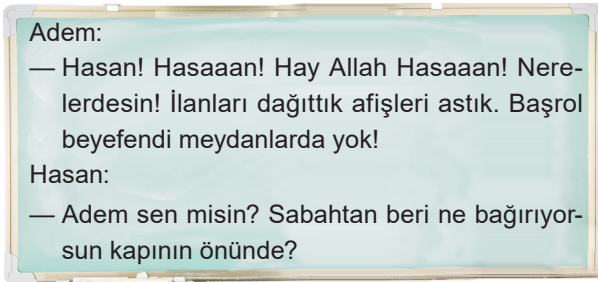
1 Makale; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan planlı bir yazı türüdür.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki metinlerden hangisi bir makalenin sonuç bölümünden alınmıştır?

- A) Marcel Duchamp 1917 yılında bir pisuarı, “Çeşme” adını vererek “sanat eseri” diye bir duvara asmıştı. Bazı sanat tenkitçileri, Dadaizm’in ve sürrealizmin Duchamp’ın “Çeşme”sinden akan suyla dolduğunu söylerler.
- B) “Stres” sözcüğü günlük hayatımızda hekimlik uygulamasında ve bilimsel alanda yayınlarda çok yaygın olarak ve değişik anlamlarda kullanılır. Tarihsel olarak Latince “Estricitia” fiilinden türemiş olup “basınç yüklenme gerilim zorlama” anlamına gelen bu terim günümüzde tıpta kullanılan anlamıyla genel adaptasyon sendromu çerçevesinde Selye tarafından bilimsel model olarak geliştirilmiştir.
- C) **Hatalarımızın bedelini henüz doğmamışlara ödetmemeliyiz. Doğanın yasalarına yeterince duyarlılık göstermeli ve doğal afetlerini ciddiye almalıyız. Doğal zenginliklerle dolu olması gereken bir dünyadan daha fazla yoksun olmamalıyız.**
- D) Okumak da yazmak gibi özel bir çaba gerektirir. Bu çabayı göstermeyenler, okuduklarının tadına varamazlar. “Yaratmak için Tanrısal sabırlı olmalı.” der Andre Gide. Okumak için de böyledir.
- E) Ülkemiz, siyasi ve ekonomik alanlarda olduğu gibi, eğitim alanında da köklü değişiklikler içindedir. Millî Eğitim Bakanlığı da bu değişiklikler doğrultusunda 2005-2006 öğretim yılından itibaren, yeni öğrenme kuramlarını içeren ortaöğretim eğitim programını pilot okullarda uygulamaya koymuştur.

2

Tahtadaki yazıda yapılan noktalama yanlışını düzeltmek isteyen öğretmen aşağıdaki düzeltmelerden hangisini yapmalıdır?

- A) “Adem” ve “Hasan” kelimelerinden sonra iki nokta yerine noktalı virgül koymalıdır.
- B) **“Nere-lerdesin” ifadesinden sonra ünlem yerine soru işareti koymalıdır.**
- C) “yok” kelimesinden sonra ünlem yerine nokta koymalıdır.
- D) “Adem sen misin” ifadesinden sonra soru işareti yerine ünlem koymalıdır.
- E) “önünde” kelimesinden sonra soru işareti yerine ünlem koymalıdır.

3

- I. Çağımızın en önemli çevre sorunlarından biri küresel iklim değişikliği. 2015 yılından beri üst üste sıcaklık rekorları kırılıyor. Son olarak 2020’nin 2016’ya ait en sıcak yıl rekorunu egale etmesiyle bugüne kadar kayıtlara geçmiş en sıcak altı yıl 2015-2020 döneminde yaşanmış oldu.
- II. Türkiye’de kayıtlı 4 milyondan fazla sığınmacı ve mülteci bulunmaktadır. Bunların 1,7 milyonu çocuktur (UNICEF, 2018). Türkiye’de bulunan bu mültecilerin 3,6 milyonu Suriye’den gelmiştir. Türkiye’deki mültecilerin %90’ından fazlası kamp dışında, il ve ilçelerde yaşamaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerin ortak özelliği değildir?

- A) Dili göndergesel işlevde kullanma
- B) Nesnel anlatımı benimseme
- C) Bilimsel veriler kullanma
- D) Sayısal verilerden yararlanma
- E) **Kaynağa yer verme**

4 “Varlık”ta edebî kültürün oluşması ve iyi bir Türk dili ve edebiyatı eğitimi için Batı klasiklerinin tercüme edilmesi gerektiğinden de bahsedilmiştir. Yaşar Nabi, yeni kültürün olgunlaşması için Batı klasiklerinin çevrilmesi gerektiğini düşünür. Klasikleri okumadan gerçek aydın olunamayacağına inanan yazar, klasikleri çevirme işini Millî Eğitim Bakanlığının başarıyla yapacağını belirtir (Nayır, 1933, 32). İyi bir kültürün oluşmasında Batı klasiklerinin okunması gerektiğine inanan Süreyya Sami’ye göre klasikler mutlaka dilimize çevrilmelidir (Berkem, 1937, 213). Tahsin Yücel ise tercüme çalışmalarının sonuçları hakkında bilgiler verir.

Bu parçada;

- I. Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturma ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.
- II. Cümle içerisinde özel olarak belirtilmek istenen sözler, kitap ve dergi adları ve başlıkları tırnak içine alınır.
- III. Özel adlar için yay ayrıç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayrıçtan önce kullanılır.
- IV. Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için yay ayrıç kullanılır.

kurallarından hangilerinin örneği vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I, III ve IV E) I, II ve IV

5

NOKTALAMA İŞARETLERİ

- Sessiz dereler, solgun ağaçlar, sarı güller Dillenmiş ağızlarında tutuk dilli gönüller
- Köyde kim çaresiz kalırsa, İstanbul yolunu tutar.
- Bu akşam Konya’ya gidiyor musunuz, diye sordu.
- Evet, kırk seneden beri Türkçe merhale, merhale Türkleşiyor.
- Gerek nesirde, gerek nazımda yeni bir söyleyişe ulaşılmıştır.
- Öyle zekiler vardır, konuştular mı ağızlarından bal akıyor sanırsın.

Yukarıdaki tabloda virgülün doğru kullanıldığı cümlelerin yanındaki kutucuğa “D”, yanlış kullanıldığı cümlelerin yanındaki kutucuğa “Y” konulduğunda sıralama aşağıdakilerden hangisi gibi olur?

- A)

D	D	D	Y	Y	D
---	---	---	---	---	---

 B)

D	Y	D	Y	Y	D
---	---	---	---	---	---

C)

Y	D	D	Y	D	Y
---	---	---	---	---	---

 D)

D	Y	D	D	Y	D
---	---	---	---	---	---

E)

Y	Y	D	Y	D	Y
---	---	---	---	---	---

6 Sosyal, siyasi, ekonomik, sanatsal vb. konularda bilgi vermek, bir düşünceyi savunmak, açıklama yapmak veya bir tezi kanıtlamak amacıyla yazılan yazılara makale denir. Makale teze dayalı, araştırma verileriyle desteklenen ve nesnel bir anlatıma dayanan bir türdür.

Bu tanımlamaya göre;

- I. Realizm, gerçekliğin insan düşünce ve zihninin dışında olduğunu savunur. Gerçeklik insan zihninden bağımsızdır ve olgusal olarak bulunur. Varlık ve değerler neseldir, insan yaşamını bir amaçlılığa göre şekillendirir.
- II. Van Gölü, Marmara Denizi’nin üçte biri büyüklüğündedir. Ayrıca dünyada da en büyük soda miktarına sahip göllerden biridir. Suyu sadece sodalı değil, tuzludur da. Göl suyu tuzluluk oranı, yüzde 019, pH’sı ise 9.8’dir.
- III. Jeodezi; dünyanın dönüşü ve gelgitler, bölgelere göre değişen yer çekimi ve kutuplar gibi konuları inceler. Dünyanın büyüklüğünün ve şeklinin doğru bir şekilde araştırılmasını sağlamak, yeryüzünün büyüklüğünü ve şeklini matematiksel hesaplamalarla ölçmekle ilgilenir.
- IV. Canlıların vücudunda bulunan nükleik asitlerde, proteinlerde ve vitaminlerde yüzde 15 oranında azot bulunur. Gaz durumundaki azot ise, atmosferin yaklaşık yüzde 78’ine denk gelir. Azot döngüsü en çok biyosferin ince bir tabakasında gerçekleşir.
- V. Geçtikleri Seine vadisi yağmurlu günlerden sonra bulutsuz bir göğe rahatça yükselen sabah güneşi altında ve zarif şelaleleri, çiçekli bahçeleri, bayındırlığı, huzuru içinde hiç savaş, işgal, görmemiş ve görmeyecekmiş gibi ezelden öyle gelmiş, öyle gidecekmişçesine mesuttu.

Yukarıdaki metinlerden hangisi bir makaleden alınmış olamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7

Estetik Serüvenin Coğrafyasını Genişleten Yazar: Ahmet Hamdi Tanpınar

Türk edebiyatının önemli yazar ve şairlerinden Ahmet Hamdi Tanpınar "Huzur", "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" ve "Beş Şehir" eserleriyle okuyucuların kalbinde yer etti.

1901

23 Haziran'da İstanbul'da dünyaya geldi.

1919

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine girdi.

1920

Adını ilk kez "Musul Akşamları" şiiriyle duyurdu.

1933

Sanayi-i Nefise Mektebine atandı.

"Edebiyat Üzerine Makaleler",
"19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi" adlı
eserleri Türk edebiyatına ışık tutan
makalelerle doludur.

1939

"19. Asır Türk Edebiyatı Kürsüsünde"
profesör olarak görev aldı.

1942

Kahramanmaraş'tan milletvekili odu.

1949

"Huzur" adlı eseri, kitap hâline getirildi.

1962

23 Ocak'ta geçirdiği kalp krizi nedeniyle
İstanbul'da vefat etti.

Bu metinde aşağıdaki açıklamalardan hangisine uyulmamasından kaynaklanan bir noktalama yanlışı vardır?

- Özellikle vurgulanmak istenen ifadeler, eser isimleri tırnak içine alınır.
- Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır.
- Sayılardan sonra sıra bildirmek için nokta kullanılır.
- Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekler tırnak içinde verilmez ve ayrıca kesme işareti kullanılmaz.**
- Kurum ve kuruluş adlarına gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

8

- Bir sürücünün üzerine, hız değişimi sırasında ne kadarlık bir kuvvet etki ettiğini bulmak için sürücünün kütlesi ile otomobilin ivmesini çarpabiliriz. Bu durumda kütle çekiminin 1 kilogramlık kütleye 9,8 Newton kuvvet uyguladığını hemen söyleyebiliriz. Biyolojik hasar söz konusu olduğunda maruz kalınan kuvvetten daha belirleyici olan, kuvvetin ne kadar süreyle uygulandığı yani hız değişiminin ne kadarlık bir sürede meydana geldiğidir.
- Frene bastığımız andan tam durma noktasına kadar geçen süreyi iki katına çıkarırsak hissedilen kuvvet yarıya iner. Uzun süre maruz kalınan 4-5 g'lık bir kuvvet ölümcül olabilirken bir saniyeden daha az sürmesi durumunda birçoğumuz en fazla bulantı ve baş dönmesi yaşarız. Lunaparklardaki eğlence trenlerindeki dik inişlerde hissettiğimiz kuvvet de 3-4 g'lık ama kısa süreli olduğu için tahammül edebiliyoruz. 100 g'lık bir kuvvet ise akciğer atardamarını kalbimizden söküp alacak kadar kuvvetli.

II numaralı metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- I. metinde ifade edilen konuyla çelişen bir durumdan söz edilmiştir.
- I. metinde sözü edilen durumu açıklamak için örnekleme yapılmıştır.**
- I. metinde bahsedilen durumun oluşumunda etkili olan etmenler sıralanmıştır.
- I. metinde verilen bilginin yanlış olan tarafları dile getirilmiştir.
- I. metinde anlatılanların herkeste aynı olumsuz sonuçlar doğurduğundan bahsedilmiştir.

ÜNİTE SOHBET VE FIKRA

FIKRA (KÖŞE YAZISI)

- Sohbet Türünün Özellikleri
- Cumhuriyet Öncesinde Sohbet
- Cumhuriyet Dönemi'nde Sohbet
- Sohbet ile Fıkra Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar
- Türk Edebiyatında Fıkra Türünde Yazılmış Önemli Bazı Eserler

SOHBET (SÖYLEŞİ)

- Sohbet Türünün Özellikleri
- Cumhuriyet Öncesinde Sohbet
- Cumhuriyet Dönemi'nde Sohbet
- Türk Edebiyatında Sohbet Türünde Yazılmış Önemli Bazı Eserler

SOHBET (SÖYLEŞİ)

- ⇒ Yazarın herhangi bir konudaki görüşlerini, fazla derine inmeden, karşısında biri varmış gibi içten bir dille ve konuşma havasında anlattığı; genellikle gazete ve dergilerde yayımlanan yazı türüne **sohbet** adı verilir.
- ⇒ "Sohbet" sözcüğüne karşılık "**söyleşi**" sözcüğü de kullanılmaktadır.

Sohbet Türünün Özellikleri

- ⇒ Genellikle gazete ve dergilerde yayımlanan yazılardır, kitap hâlinde de yayımlanabilir.
- ⇒ Yazılarda samimiyet esastır, anlatım senli benlidir.
- ⇒ Konu sınırlaması yoktur; bu metinlerde genellikle güncel olaylar, kültür ve sanat hayatındaki gelişmeler işlenir.
- ⇒ Sohbetler uzun metinler değildir.
- ⇒ Sohbetlerde içten bir anlatım ve karşılıklı konuşma havası vardır.
- ⇒ Öznel bir anlatım vardır.
- ⇒ Sohbet yazarı; ele aldığı konuyla ilgili olarak kişisel düşüncelerini dile getirir, düşüncelerini okuyucuya kabul ettirmeye çalışmaz ve düşüncelerinin doğruluğunda ısrarcı olmaz.
- ⇒ Bu metinlerde düşüncelerin daha etkili ifade edilmesi için atasözleri, deyimler, mizahi fıkralar, anekdotlar, şiir örnekleri ve güncel olaylardan çeşitli örnekler verilebilir.
- ⇒ Sohbette dil heyecana bağlı işlevinde kullanılır.
- ⇒ Üslubun canlı, akıcı ve okuyucuyu sıkmayacak tarzda olmasına özen gösterilir.

Cumhuriyet Öncesinde Sohbet

Sohbet türü, gazete çevresinde gelişen metinlerden olduğu için bu tür, Türk edebiyatına Tanzimat Dönemi'nde girmiştir. Bu dönemde kaleme alınan metinlerde genellikle toplumsal fayda amacı güdülmüş, dönemine göre sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Bu dönemde **Ahmet Mithat Efendi**'nin sohbet türünde yazıları vardır. Servetifünun Dönemi'nde çeşitli dergilerde **Halit Ziya Uşaklıgil**, **Tevfik Fikret**, **Hüseyin Cahit Yalçın** genellikle sanat ve edebiyat konulu sohbetler yazmışlardır. Dönemin sohbet türündeki en önemli ismi ise **Ahmet Rasim**'dir. Türün en başarılı örneklerini veren sanatçı; bu türe kimlik kazandırmıştır, denilebilir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Sohbet

Cumhuriyet Dönemi'nde sohbet türü, kesin çizgilerle diğer türlerden ayrılmış ve bu türün özellikleri belirginleşmiştir. Anadolu insanına seslenen, yalın ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı metinler kaleme alınarak sohbet türü yaygınlaştırılmıştır. İnsanlar ve yaşam ile ilgili her türlü kavram, olgu sohbetlerde ele alınmıştır. **Nurullah Ataç**, **Şevket Rado**, **Suut Kemal Yetkin**, **Melih Cevdet Anday**, **Attılâ İlhan**, **Ahmet Kabaklı** gibi isimler Cumhuriyet Dönemi'nde bu türü örneklendirmişlerdir.

Türk Edebiyatında Sohbet Türünde Yazılmış Önemli Bazı Eserler

» Ahmet Rasim	» Ramazan Sohbetleri
» Melih Cevdet Anday	» Dilimiz Üstüne Konuşma
» Haldun Taner	» Hak Dostum Diye Başlayalım Söze
» Yahya Kemal Beyatlı	» Aziz İstanbul / Edebiyata Dair
» İsmet Özel	» Bakanlar ve Görenler / Çenebazlık
» Suut Kemal Yetkin	» Edebiyat Söyleşileri
» Şevket Rado	» Eşref Saat / Hayat Böyledir

FIKRA (KÖŞE YAZISI)

⇒ Gazete ve dergilerde sanat, spor, bilim ya da kültürle ilgili konularda düşüncelerin dile getirildiği ya da güncel olaylar ve ülke sorunlarıyla ilgili konularda değerlendirmelerin yer aldığı, rahat ve içten bir üslupla kaleme alınan metinlere **fikra** denir. Bu tür fıkralara “köşe yazısı” adı da verilir.

Fıkra Türünün Özellikleri

- ⇒ Bu yazılar gazete ve dergilerin belli sütun ve köşelerinde yayımlandıkları için “köşe yazısı” olarak da adlandırılır.
- ⇒ Düşünceler kanıtlanmaz, konuyla ilgili kişisel görüşler anlaşılır şekilde dile getirilir.
- ⇒ Okurun düşüncelerini yönlendirmek, okura farklı bakış açıları kazandırmak amaçlanır.
- ⇒ Güncel konularla ilgili olduğundan kısa ömürlü yazılardır.
- ⇒ Okuyucunun ilgisini çekecek farklı yorum ve değerlendirmeler içerir.
- ⇒ Akıcı, açık, yalın bir anlatım söz konusudur.
- ⇒ Fıkra yazarlığı sürekli kendini yenilemeyi, derin bir yorum ve kavrayış gücünü gerektirir.
- ⇒ Anlatımda atasözü, deyim, özdeyiş ve halk fıkralarına sıkça yer verilir.

Cumhuriyet Öncesinde Fıkra

Türk edebiyatında fıkra türündeki metinlerin ilk örneklerine Tanzimat Dönemi’nde rastlanır. Bu dönemde hürriyet, eşitlik, özgürlük, adalet gibi sosyal konularda köşe yazıları yazılmıştır. Tanzimat Dönemi’nde **Namık Kemal**, **Şinasi**, **Ahmet Mithat Efendi** gibi isimler bu türde ön plana çıkarırken daha sonraki dönemlerde **Ahmet Haşim**, **Ahmet Rasim**, **Ziya Gökalp**, **Refik Halit Karay** gibi isimler bu türde yazılar kaleme almışlardır.

Cumhuriyet Dönemi’nde Fıkra

Gazete ve dergiciliğin Cumhuriyet Dönemi’nde gelişmesi, fıkra türünde hem niteliksel gelişmeyi hem de niceliksel artışı beraberinde getirmiştir. Bu dönemdeki fıkralarda edebiyat ve sanat konularının yanında güncel, siyasi ve sosyal olaylarla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. **Yusuf Ziya Ortaç**, **Haldun Taner**, **Attila İlhan**, **Orhan Seyfi Orhon**, **Ahmet Kabaklı** gibi isimler bu dönemin fıkra yazarları arasında gösterilebilir.

Sohbet ile Fıkra Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

- ⇒ Her iki türde de konu sınırlaması yoktur. Ancak fıkroda konunun güncel olması zorunluluğu vardır.
- ⇒ Her iki tür de gazete çevresinde gelişen metinlerdendir ve düşünceye dayanır.
- ⇒ Fıkra yazarı, okuyucusunu kendi düşünceleri doğrultusunda yönlendirmeyi amaçlarken sohbet yazarının böyle bir kaygısı yoktur.
- ⇒ Fıkra, etkisi uzun süren bir yazı türü değilken sohbet hemen hemen her zaman okunabilen bir türdür.
- ⇒ Sohbette yazar karşısında birisi varmış gibi sorular sorup, sorulara cevap verirken; fıkroda okura direkt hitap etmez ve samimi bir üslupla ele aldığı konuyu işler.

Türk Edebiyatında Fıkra Türünde Yazılmış Önemli Bazı Eserler

» Ahmet Haşim	» Bize Göre / Gurabahane-i Laklakan	» Ahmet Rasim	» Şehir Mektupları
» Refik Halit Karay	» Guguklu Saat / Kirpinin Dedikleri	» Falih Rıfkı Atay	» Eski Saat
» Yusuf Ziya Ortaç	» Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	» Orhan Seyfi Orhon	» Kulaktan Kulağa

1. Aşağıdakilerden hangisi sohbet türünün özellikleri arasında gösterilemez?

- A) Karşılıklı konuşma havasında bir üslupla kaleme alınır.
 B) **Yazar, düşüncelerinin doğruluğunda okuyucuyu ikna etmeye çalışır.**
 C) Sohbet, daha çok yazarın kişisel düşünceleri ağırlık kazanır.
 D) Sanat, edebiyat ve kültürle ilgili konular ya da güncel olaylar ele alınabilir.
 E) Anlatım sürecinde düşünceyi belirgin kılmak için çeşitli örnekler, özlü sözler ve mizahi fıkralardan yararlanılabilir.

2. Aşağıda verilen eserlerden hangisinin türü sohbet değildir?

- A) Edebiyat Söyleşileri
 B) Eşref Saat
 C) Pazar Konuşmaları
 D) **Defter-i Amal**
 E) Tarih Musahabeleri

3. Sohbet türünün ayırt edici özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Doğallık B) Öznellik C) Kısalık
 D) **Soyutluk** E) Akıcılık

4. Gazetecilik, muhabirlik, fıkra ve sohbet yazarlığı, öğretmenlik yapan ----- İstanbul radyosunda aile sohbetleri türünde yaptığı programla tanınmıştır. Ayrıca Hayat dergisini çıkarmış ve uzun yıllar bu dergideki köşesinde sohbet türünde yazılar kaleme almıştır. Sohbetlerinde sade bir dil kullanmış ve genç nesillere çeşitli öğütler vererek onlara yol göstermiştir. Ümit Dünyası, Hayat Böyledir, Aile Sohbetleri, Saadet Yolu, İnsan Severse Yaşar adlı eserleri sohbet türündedir.

Yukarıdaki parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Ahmet Rasim B) Nurullah Ataç
 C) **Şevket Rado** D) Suut Kemal Yetkin
 E) Salah Birsal

5. Sohbet ile makale;

- I. Yazılma amacı
 II. Kullanılan üslup
 III. Metin türü

özelliklerinden hangisi bakımından farklılık göstermez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) **Yalnız III**
 D) I ve II E) II ve III

6. Sohbet türünün genel özellikleri arasında;

- I. Karşılıklı konuşma havası içinde yazılan yazılardır.
 II. Yazar, düşüncelerinin doğruluğunda ısrarcıdır.
 III. Daha çok yazarın kişisel düşünceleri ağırlık kazanır.
 IV. Çeşitli güncel olaylar verilerek yazarın duygu ve düşünceleri desteklenebilir.

numaralandırılmış ifadelerden hangilerini sıralayabiliriz?

- A) I ve III B) II ve IV C) **I, III ve IV**
 D) I, II ve IV E) I, II, III ve IV

7. "Şiir nedir?" diye soruyorsunuz. Edebiyat yapmayı, büyük söz etmeyi sevenler için şiir ne değildir ki! Şiir bir çığlıktır, bir ilan-ı aşktır, sallanan bir yumruktur, bir umuttur, bir kurtuluştur vb. Kuşkusuz, bunların hepsi şiirde olabilir fakat bunlar nesirde de olan şeylerdir. Şiirin ne olduğunu anlayabilmek için onu nesirden ayıran özellikleri aramak, onlar üzerinde durmak daha doğru olur sanıyorum. Düşüncemi bir örnekle açıklayayım: "Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz." dizesini elbette duymuşsunuzdur. Şair ne demek istiyor? Gülüştüklerimiz hatıra geldikçe ağlarım. Bu bir nesir cümlesidir. Şair ne yapmış? Bu nesir cümlesinin her sözcüğünü değerlendirerek bu duyguyu son anlatımına kavuşturmuş.

Bu metin tema, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelendiğinde metnin türünün aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) **Sohbet** B) Makale C) Deneme
 D) Fıkra E) Anı

8. Sohbet türünün samimi havası ve bu havanın etkisiyle okuyucuyla kurulan sıcak iletişimden dolayı pek çok yazar bu yazı türünde metin kaleme almıştır. Bu yazarlardan bir kısmı ise bu metinleri bir kitapta toplayarak yayınlamıştır. Türk edebiyatının önemli gazetecilerinden biri olan Ahmet Rasim de bu yazarlardan biridir.

Bu parçada sohbet yazılarının hangi yönüne değinilmiştir?

- A) Temasına
B) **Üslup özelliğine**
C) Nasıl ortaya çıktığına
D) Ele alınan konulara
E) İşlenen ana fikirlere
9. **Aşağıdakilerden hangisi Türk edebiyatında Cumhuriyet Dönemi'nden önce sohbet türünde yazılar yazan yazarlardan biridir?**

- A) Attilâ İlhan
B) Suut Kemal Yetkin
C) Melih Cevdet Anday
D) **Tevfik Fikret**
E) Nurullah Ataç

10. Türk kültüründe özellikle uzun kış gecelerinde yapılan sohbetler vardır. Bu sohbetlerde amaç halk arasında birlik ve beraberliği korumak, insanlar arasında dayanışmayı sağlamak ve uzun kış gecelerini verimli geçirebilmektir. Bu sohbet türü de gelişen teknolojiyle birlikte etkisini kaybetmiştir. Günümüzde zaman zaman düzenlenen sıra geceleri, kürsübaşı sohbetleri bu geleneğin devamı niteliğindedir.

Bu parçadan yola çıkarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Sohbet insanlar arasında kaynaşmayı sağlar.
B) Sohbetler sayesinde kişilerde olumlu iletişim becerileri gelişir.
C) **Sohbetler ile teknoloji orantılı gelişmektedir.**
D) Sohbetler günümüzde farklı şekillerde varlığını sürdürmektedir.
E) Türk kültüründe sohbetlerin önemli bir yeri vardır.

11. Türk edebiyatında daha önceleri "müsâhabe" adıyla anılan bu tür, daha çok günlük olaylardan seçilmiş bir konuyla ilgili kişisel görüşlerin okuyucu ile karşı karşıya bulunuyormuş gibi konuşma havasında fazla derinliğe inilmeden kaleme alındığı yazılar veya makale biçiminde yazılan ve bazen denemeye, bazen eleştiriye yaklaşan yazı türü olarak değerlendirilmektedir.

Bu paragrafta hakkında bilgi verilen tür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) **Söyleşi** B) Makale C) Söylev
D) Günlük E) Hatıra

12. Sohbet yazılarında günlük konuşma dili kullanılır. Devrik ve sıralı cümleler, günlük konuşma dilinin doğallığını bozmayacak şekilde anlatımda yerini almalıdır. Anlaşılacak uzun cümleler kullanmak sohbet türünün amacına ters düşmektedir. Yani dil sade, akıcı ve anlaşılır olmalıdır. Bunun temel sebebi ise hitap edilen hedef kitlenin çeşitli kültür seviyelerine mensup insanlardan mürekkep olmasıdır.

Bu parçada sohbet yazılarının hangi yönü hakkında açıklama yapılmıştır?

- A) Konu B) Tema C) Ana düşünce
D) **Üslup** E) Başlık

13. Ah, eski ramazanlar, çocukluğumun ramazanları! O zaman ramazan kışa, karlı, buzlu günlere tesadüf ederdi; gözlerimi kapayıp çocukluğumun ramazanlarını düşünmek istedikçe ilk önce, daima şöyle bir manzara gördüm: Karayelin savurduğu parçalar altında, gece, teravihten çıkan gamseleli ve kukuletalı bir siyah kalabalık, yerleri haşırdatan bir ayak sesi ve ardi arası kesilmeyen öksürükler! Bu oldukça korkunç ve oldukça heybetli manzardan sonra yavaş yavaş ramazanın bütün safhaları hayalimde canlanmaya başlar.

Bu parçada dile getirilenler aşağıdakilerin hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Dil B) Edebiyat C) Tarih
D) **Millî değerler** E) Coğrafya

14. Bilir misiniz, sabahları horoz veya kuş sesleri ile uyanmanın tadı bir başkadır. Yaşadığınızın daha iyi farkına varırsınız. Hele de güne şöyle leziz bir köy kahvaltısıyla başladığınız keyfinize diyecek yoktur. Bizler, şehirli olarak, beton yığınlarına hapsolmuş, ağaçtan, börtü böcekten yoksun yoksul insanlarız. Yoksuluz diyorum çünkü gerçek hayatı yaşayamıyoruz. Fabrika bacalarından tüten zehirli dumanlarla zehirleniyor, ne olduğu belli olmayan meyve ve sebzelerle besleniyoruz.

Yukarıdaki metin aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Makale B) Fıkra C) Söyleşi
D) Hikâye E) Fabl

15. Aşağıdakilerden hangisi Türk edebiyatında sohbetleriyle öne çıkmış yazarlardan biri değildir?

- A) Ahmet Kabaklı B) Suut Kemal Yetkin
C) Oğuz Atay D) Şevket Rado
E) Melih Cevdet Anday

16. Bir yer bulup oturdum. Hava sıcak. Kısmette olanın kaşığına çıkar derler. Bize de daima kısmet olan hava bu sefer yelpazeden çıktı. Meğer iki madamın arasına oturmuşum. O terliyor. Beriki terliyor. O yelpazeyi sallıyor beriki sallıyor, iki taraftan kurtulan esaslı hava yalnız benim yüzüme çarpıyordu. Karşımda bıyığı sakalı tıraşlı, kalın gözlüklü, yaşlılığının aksine gayet şık, ağırbaşlı bir İngiliz ile inadına hoppa, züppe, kalkık ucu sivri, pomada bıyıklı, yanağı kızarıncaya kadar parlatılmış herif, mavi gözlüklü, paçası az bol pantolonlu, kırmızı beneği olan çoraplı bir Büyükdere mösyösü oturuyordu.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden ve düşünceyi geliştirme yollarından hangileri ağır basmaktadır?

- A) Betimleme - Karşılaştırma
B) Açıklama - Benzetme
C) Tartışma - Karşılaştırma
D) Betimleme - Benzetme
E) Açıklama - Örnekendirme

17. (I) Sohbet türü temel özellikleriyle denemeye benzetmekle birlikte seçilen konular ve anlatım tarzı bakımından denemeden ayrılır. (II) Sohbet yazar okuyucu ile mesafeli bir hava içindedir. (III) Ele aldığı konudaki düşüncelerini aktarır okuyucuya. (IV) Seçilen konular ise daha bir güncel ve hayatın içindedir. (V) Ahmet Rasim, Suut Kemal Yetkin, Şevket Rado bizdeki ünlü sohbet yazarlarıdır.

Sohbet türü ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

18. Çocuklar bir daha söylüyorum. Sözüme dikkat edin. Beni dinleyin. Bayram geliyor. "Elbise isteriz" diye sızlanın, söylenin, mırıl mırıl mırıldanın, somurtun, homurdanın. (...) Babanız kızsın, siz yine aldırmayın. Büyükanneniz meraklansın, küçük kardeşleriniz size bakarak ağlamaya başlasın, arada komşunun oğlanını da yoldan çıkarın. Analarınız boyunlarını büksünler.

— Efendi! Bey, çocuğu üzuyoruz, desinler de evde kavga çıksın.

Babanız:

— Almayacağım, diye bağırırsın.

Kayınvalide atılsın:

— Bizim damat kadar cimri görmedim, diye söylensin. Bir patırtı da böyle kopsun. Fakat unutmayın ha! Yine siz tepinin, sızlanın, evi çın çın öttürün.

O bildik yayık seslerle:

— Elbise isterim, diye var kuvvetinizle bağırın, feryat edin. Ağlarken makamdan makama geçerek, duvara doğru dönerek uluyun, gözünüzden yaşlar insin, hıçkırıkları 'hığ hığ'larla azdırın. Yoksa başka türlü elbise falan alınmaz. Geçen bayramki elbiseyle kalakalırsınız.

Yukarıda verilen parçanın aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alındığı söylenebilir?

- A) Deneme B) Fıkra C) Sohbet
D) Makale E) Röportaj

1. Cumhuriyet Dönemi'nde fıkra ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - A) Bu dönemde fıkra türündeki metinlerin sayısında ve niteliğinde artış söz konusudur.
 - B) **Siyasi konuların dışına çıkmamıştır.**
 - C) Dil ve anlatım bakımından sadedir.
 - D) Kendine özgü özellikleriyle diğer türlerden bağımsızlaşmıştır.
 - E) Ele alınan konuda okuyucunun düşünmesini sağlama amaçlanmıştır.

2. Fıkra türünde metinler yazmak isteyen bir yazar, aşağıdakilerden hangisine başvuramaz?
 - A) Okuyucuyu etkileme ve düşündürme
 - B) Atasözleri, özdeyişler ve halk fıkralarını sıkça kullanma
 - C) **İspat, kanıt kaygısı gütmeye**
 - D) Öznel bir bakış açısı sergileme
 - E) Belirli bir plan dâhilinde ilerleme

3. Makale ile fıkra yazıları arasındaki farklar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?
 - A) Makale yazmak için belli bir konuda uzman olmak gerekmez. Fıkroda ise aktarılan konuda uzman olmak gerekir.
 - B) Makalede genellikle terim anlamlı sözcükler kullanılır. Fıkroda ise imgesel ve sanatlı sözcüklere yer verilir.
 - C) Makalede ele alınan konuyla ilgili olarak okuyucu düşündürülmelidir. Fıkroda ise bir sonuca ulaşmaya gerek yoktur.
 - D) Makalede değişik ve aktüel (güncel) konular işlenir. Fıkroda ise bilimsel konular nesnel bir anlatımla ele alınır.
 - E) **Makale; daha uzun yazılır, kesin bir yargıya ulaşmaya ve kanıtlamaya önem verilir. Fıkra; kısa, etkili ve öznel nitelikli bir sonuca varma amacını taşır.**

4. Fıkra yazılarının ayırt edici özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?
 - A) Kısa ömürlü olma
 - B) Düşünsel bir uğraşın ürünü olma
 - C) **Akademik bir üslupla yazılma**
 - D) Güncel konuları yansıtmaya
 - E) Gazete ve dergilerde yayımlanma

5. Aşağıdakilerden hangisi sohbet ile fıkra için ortak bir özelliktir?
 - A) Aktarılan düşünceleri kanıtlamaları
 - B) Sonucu kesin bir yargıya bağlamaları
 - C) Güncel konularda yazılmak zorunda olmaları
 - D) **Rahat bir söyleyişe sahip olmaları**
 - E) Kişisel hayatın etrafında şekillenmeleri

6. Canım insanoğlu! Büyüktedir gözü hep, elindekiyle yetinmez, çevresini boyuna genişletmek ister. Gözünün gördüğü, kulağının işittiği bir şey olsun da ne olduğunu anlamasın, bir türlü katlanamaz. Uğraşır, didinir, öğrenmek için bütün gücünü kullanır; pek yorulup bitkin düşünce de yine "yenildim" demez, bir yalan uydurup ona inanır. İnsanoğlunun mutluluk arkasından koştuğunu sanırlar. Oysaki asıl ereği sevinç, şu filozofların söylediği "bilme"-den doğan sevinçtir. Pascal "Evren kişiyi ezse de kişi evrenden uludur; ezildiğini, evrenin üstünlüğünü bilir, evren ise bilmez." diyor. Kişilerin en ürkeğine, canını en sevenine bakın; en öldürücü doğruları öğrenmek dileğini onda bile bulursunuz.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

 - A) Tanık göstermeye başvurulmuştur.
 - B) Cümleler konuşma diline yakın sözcüklerle kurulmuştur.
 - C) **Bilimsel bir niteliğe sahiptir.**
 - D) Öznel bir yaklaşım söz konusudur.
 - E) Genellemeler yapılmıştır.

7. Zelzele, dün gece İstanbul'u uykusunun en derin yerinde oynattı. Garip şey! Haftalardan beri komşu toprakları sarsan ve şimdi gizli adımlarla bize yaklaşır gibi olan bu âfetin, faaliyete geçmek için insan gafletini kollayıp gösterdiği şeytani dikkate bakılırsa bunun, cana kastetmiş bir müthiş zekânın işi olduğuna hükmetmek lâzım geliyor. Öyle ya! Muharebelerde düşmanı, dalgın karar-gâhları topa tutmak ve hırsızın soyacağı evin duvarına tırmanmak için seçtiği saat, hemen daima zelzelenin de harekete geçmek için beklediği saattir: gecenin ilerlemiş bir saati!

Yukarıdaki parçanın aşağıdaki metinlerin hangisinden alındığı söylenebilir?

- A) Makale B) Sohbet C) Fıkra
D) Günlük E) Röportaj

8. Aşağıdaki eserlerden hangisi farklı bir türde yazılmıştır?

- A) Bize Göre
B) **Kırk Yıl**
C) Guguklu Saat
D) Muharrir Bu Ya
E) Kirpinin Dedikleri

9. Dergi ve gazete gibi süreli yayınlarda bir yazarın ----- genel bir başlık altında, günün toplumsal ve siyasi olaylarını ----- ve düşünce yapısına göre değerlendirerek yazdığı kısa yorum yazılarına fıkra denir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) dönem dönem - eğitimine
B) devamlı olarak - nesnel ölçütlere
C) **periyodik olarak - bakış açısına**
D) zaman zaman - objektif bir bakış açısına
E) sürekli olarak - algılarına

10. Fıkra türünün genel özellikleri arasında;

- I. Gazete ve dergilerin belirli sütunlarında yayımlanan günlük yazılardır.
II. Açık, anlaşılır ve akıcı bir dil kullanılır.
III. Anlatıcı öznellikten nesnelliğe yönelen bir tavır takınır.
IV. Yazar yönlendirmek, kanıları değiştirmek, bilgi vermek, haber vermek, düşündürmek gibi amaçlarla fıkra metnini oluşturur.
V. Bu yazıların ömrü ele alınan konunun güncelliğini koruduğu süreyle sınırlıdır.

numaralandırılmış ifadelerden hangilerini sayabiliriz?

- A) II ve V B) I, II ve IV C) II, III ve V
D) **I, II, IV ve V** E) I, II, III, IV ve V

11. Aşağıdakilerden hangisi gazete çevresinde gelişen edebî türlerden biridir?

- A) Günlük B) **Fıkra** C) Biyografi
D) Mektup E) Hatıra

12. **Hoşsohbet:** Güzel ve tatlı konuşan.

Musahabe: İnce anlamlı, düşündürücü ve şakalı söz.

Söyleşi: Arkadaşça, dostça karşılıklı konuşma

Nükte: Konuşma, görüşme.

Nüktedan: Nükteli ve ince anlamlı konuşarak karşısındakini düşündüren kimse.

Yukarıdaki kavramlardan hangilerinin yerleri değiştirilirse verilen açıklamalar doğru olur?

- A) Musahabe - Söyleşi
B) **Nükte - Musahabe**
C) Hoşsohbet - Söyleşi
D) Hoşsohbet - Nüktedan
E) Nükte - Nüktedan

13. Aşağıdakilerden hangisi fıkra için doğru bir bilgi değildir?

- A) Gazete veya dergilerin sütunlarında, genel bir başlık altında yayımlanır.
- B) Güncel olaylar, kişisel görüş ve düşünceye bağlanarak yorumlanır.
- C) **Günübirlik konular uzunca bir şekilde ele alınır.**
- D) Günlük konuşma dilinden yararlanır.
- E) Yazar günlük deyimlerden, nükteli sözlerden yararlanabilir.

14. Fıkra türü ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yazarın, güncel olayları kanıtlama gereği duymadan yazdığı kısa yazılardır.
- B) Genellikle gazete ve dergilerde yazılan köşe yazıları bu gruba dahil edilmektedir.
- C) Doğal bir dile, günlük deyimlere ve yer yer nükteli sözlere yer verilir.
- D) **Fıkra yazarı kendi kendisiyle konuşur tarzda bir anlatım benimser.**
- E) Türk edebiyatındaki ilk örnekleri Tanzimat Dönemi'nde kaleme alınmıştır.

15. “Ben gazetede köşemde roman eleştirileri yapmam. Zaten bu köşelerin görevi de eleştiri değildir. Amacım, okuyucuya bazı günlük sorunları tanıtmak, bu sorunlar hakkında düşüncelerimi, derinliğe inmeden, kanıtlamaya kalkmadan ifade etmektir. Kısa, yoğun ve günübirlik yazılardır bunlar.”

Yukarıdaki parçada yazılarından söz eden sanatçının aşağıdaki metin türlerinden hangisini örneklediği söylenebilir?

- A) Mektup
- B) **Fıkra**
- C) Deneme
- D) Makale
- E) Anı

16. İstanbul aydınında öteden beri bir Avrupalı adam olmak özlemi vardır. Batılılar gibi prensip sahibi, metotlu, işlerini rasyonel “akit” bir düzene koymuş, her gün saat kaçta ne yapacağını ve ne düşüneceğini bilen, randevularına dakikası dakikasına sadık, ziyaretlerini ihmal etmeyen, mektuplara zamanında cevap veren ve vazife hayatı saat gibi işleyen adam olmak hayalindedirler. Belki Tanzimat’tan beri bazı İstanbul aydınlarının ideali hâlinde yaşamışlardır. Kılığı, kıyafeti, hayat üslubu, tavrı, edası ve insanlarla münasebeti bakımından bu medeni adam tipini gerçekleştirmiş Osmanlı aydınlarına rastlamadım değil. Bu insanlara “çelebi adam”, “efendi adam”, “dest un Monsieur” dendiği de olurdu. Kısacası İstanbul aydını mükemmelce bir adamın vasıflarını Batılı adamda, Avrupalı adamda arıyordu. Ama ne kadarını buldu, bilemiyorum.

Bu metin tema, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelendiğinde bu metnin türünün aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Röportaj
- B) Makale
- C) Hikâye
- D) **Fıkra**
- E) Anı

17. Yolun üstündeki bir cami avlusunda her akşam geçtikçe görürdüm. Bir sürü çocuk türlü türlü oyunlarla, haylazlıklarla meşgul olurlar, arada bağrıışlar ve kavga ederlerdi. Bir akşam yine geçiyordum. Oyun yoktu; şimdi çocuklar yine halka olmuş, bir şey seyrediyorlardı. Pek tuhaf, pek eğlenceli bir temaşa (seyir) karşısında bulunuyorlar gibi hepsi mütebessimdi. Büyük zevkle seyrettikleri manzara ihtimal ki her gün gördükleri bir hâldi. Oradakilerin hepsinden büyük bir çocuk, adeta genç bir adam üzerine saldıran küçük bir çocuğu dövüyor, ağır sözlerle yanından itiyordu. Fakat beriki her tokat yiyişinde yeni bir feryatla haykırarak bütün yüzü gözü her yere düşüp kalkmaktan kirlenmiş, gözyaşlarına bulanmış olduğu hâlde yine karşısındakinin üzerine atılıyor: “Benimdir o, ver!” feryadıyla bir kamçıyı almak, geri istiyordu.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yazar, gözlemlerinden hareketle çocuklar arasındaki bir kavgayı anlatmıştır.
- B) Konuşma havası içerisinde bir anlatım söz konusudur.
- C) Bir olay, betimleyici bir tavırla gözler önüne serilmiştir.
- D) Anlatımda samimi bir üslup benimsenmiştir.
- E) **Anlatıcı öznel değerlendirmelerde bulunmamış, bir durumu kanıtlama yoluna gitmiştir.**

- 1 Eski bir filozof hayatın her hadisesini bıçağa benzetirmiş: Eğer bu hadiseyi elinizi kesmeyen tarafından tutabilirsiniz yaralanmaz ve iyimser yaşarsınız. Her şeyden şikâyet edenler, bir hadiseyi daima yaralayıcı tarafından tutanlardır. Başka bir filozof da diyor ki: "İşte hafif bir yağmur; sokaktasınız, şemsiyenizi açıyorsunuz; 'Ne pis hava!' demenin manası var mı? Niçin 'Oh! Ne güzel rahmet!' demiyorsunuz? İnsanlar da yağmur gibidir. Fakat bu o kadar kolay değil diyeceksiniz, kolaydır. Hatta yağmur karşısındaki iyimserliğinizden daha kolaydır. Çünkü yağmura karşı tebessümünüzün sizden başka hiç kimseye ve yağmura tesiri yoktur fakat insanlara gülümserseniz onların can sıkıntılarını ve kederlerini azaltırsınız. Başkalarını mazur görmek için idman yapınız. Mark-Aurele her sabah kendi kendine dermiş ki: "Ben bugün kibirli bir adama, bir yalancıya, bir insafsıza, can sıkıcı bir gevezeye tesadüf edeceğim fakat hepsini mazur görmeliyim çünkü bu hâllerinin sebebi cehalettir." Bütün bu sözler ne kadar doğru değil mi? Doğrudur fakat yerine göre. Ben her okuduğum şeyin telkinine derhal kapılmak istemediğim için eski filozofun, öteki filozofun ve "Mark-Aurele"nin söyledikleri üstünde biraz düşünmek isterim.

Bu parçada fıkra türünün;

- I. Yazar, düşüncelerini ispatlama kaygısı içinde değildir.
- II. Öznel bir bakış açısıyla anlatılır ve özdeyişlerle zenginleştirilir.
- III. Okuyucuyla karşılıklı konuşma havası içerisinde samimi bir dille yazılır.

özelliklerinden hangileri vardır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I ve III E) I, II ve III

2

Yazar	Eser
I. Ahmet Haşim	a. Eski Saat
II. Refik Halit Karay	b. Bize Göre, Gurabahane-i Laklakan
III. Orhan Seyfi Orhon	c. Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, Gün Doğmadan
IV. Yusuf Ziya Ortaç	d. Kulaktan Kulağa
V. Falih Rıfkı Atay	e. Bir Avuç Saçma, Bir İçim Su, Ay Peşinde, Guguklu Saat, Kirpinin Dedikleri

Tabloda verilen yazarlar ile bu yazarlara ait eserler aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

- A) I - e, II - d, III - b, IV - a, V - c
 B) I - c, II - e, III - d, IV - b, V - a
 C) I - b, II - e, III - d, IV - c, V - a
 D) I - e, II - c, III - a, IV - d, V - b
 E) I - d, II - c, III - e, IV - a, V - b

3

Okumuş aydın bir dostumla konuşuyordum, zamanın azlığından yakınıyordu. Çünkü yaşlı idi. Önünde ne kadar zaman olduğunu bilmiyordu. Eline yabancı dilden bir kitap almıştı. "Bu harikulade bir kitap!" diyordu. "Bunu tercüme etmek istiyorum. Ama buna bir girişsem öteki işlerimi yapamayacağım diye korkuyorum. Hâlbuki yapılacak çok iş var. Hepsinin de mutlaka yapılması lazım. Benim vaktim bunlardan hangisini yapmaya yetebilir? Yazık! Çok geç kaldık, çok!"

Gerçekten yazık! Zamanın azaldığını insan ancak bir yaşa geldikten sonra fark edebiliyor. Hazin olan budur. İnsanoğlu kolay yetişmiyor, kolay olgunlaşmıyor. Bazı işleri yapabilmek için belirli bir olgunluğa varmak lazım. Ancak o olgunluğa vardıkten sonra gücünüzün bazı işleri başarmaya yettiğini görürsünüz. İşte bunu gördüğünüz zaman bir telaştır başlar. Yaşınız en az kırka varmıştır. Önünüzde kaç seneniz kaldı? Daha kaç sene yaşayacaksınız? Bilemezsiniz. "Aman şunu da yapayım! Aman bunu da yapayım!" diye çırpınırsınız.

Yukarıdaki parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Karşılıklı konuşma havası vardır.
 B) Öznelik ön plandadır.
 C) Soru ve cevaplara yer verilmiştir.
 D) İçtenlik söz konusudur.
 E) Bilimsel niteliklidir.

4 Üsküp'te doğdu. Balkan Savaşı'nın başlaması üzerine ailesiyle birlikte İstanbul'a geldi. Ortaokul ve lise tahsilini İstanbul'da yapan yazar, lise son sınıftayken bir gazete de çalışmaya başladı. Liseyi bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine başladı. İkinci sınıftayken kaydını Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine aldı. Bu okuldan mezun olduktan sonra İstanbul'a dönerek 1939'dan itibaren çeşitli gazetelerde fıkra ve sohbet yazarlığına başladı. Sanat hayatına şiirle başlayan yazar, asıl ününü sohbet ve fıkra türünde yazdıklarıyla sağladı. Sade bir dil ve içten bir üslupla yazdığı eserlerinde iyimser bir bakışla insana ve hayata dair duygu ve düşüncelerini anlattı. Çok yönlü kişiliğini ve geniş kültürünü yazılarına başarıyla yansıttı.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada sözü edilen yazara ait değildir?

- A) **Ay Peşinde**
- B) Eşref Saat
- C) Ümit Dünyası
- D) Hayat Böyledir
- E) Aile Sohbetleri

5

- I. Boş vaktim oldukça sinemaya giderim. Yumuşak bir karanlığa gömülmüş, makinenin hissettirmediği dinlenerek, vücudumun değil, ruhumun bir çetin yol üzerinde mola verdiğini hissedirim. Büyük dinlenme, bir karanlık denizine dalıp bir daha ışığa kavuşmamaktan başka nedir?
- II. Üniversite öğrencilerinin düzenli olarak kitap okuyup okumadıklarını ortaya çıkarmak ve öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin yorum yapabilmek için yapılan analiz sonucunda öğrencilerin %51.8'inin düzenli olarak kitap okudukları, 48.2'sinin ise düzenli olarak kitap okumadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Numaralanmış parçalar ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

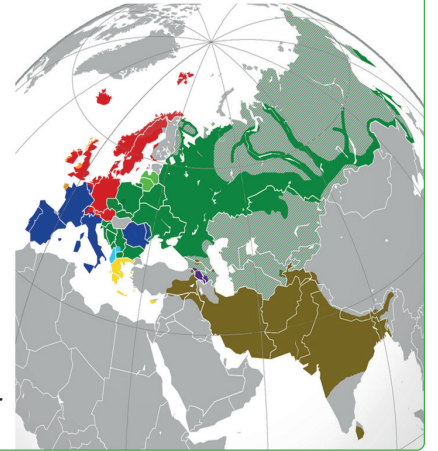
- A) I. parçada soru cümlesi ile anlatım hareketlendirilmiş.
- B) II. parçada dil göndergesel işlevdedir.
- C) Her iki parçada da anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
- D) **İki parçada da düşünceyi kanıtlama yoluna gidilmiştir.**
- E) II. parçada daha nesnel cümlelere yer verilmiştir.

6

Dil bilginleri, çeşitli diller arasındaki benzerlikler üzerinde durarak bunların aynı bir dilden geldikleri varsayımını, kuramını ortaya atmışlardır. Gerçekten de birbiri ile ilgisiz, birbirine uzak bulunan diller arasındaki kimi benzerlikler şaşırtıcıdır. Söz gelişi, İran nerde, İngiltere nerde! Ama Farsça ile İngilizcenin benzerliği göze batacak gibi. Örneğin Farsçadaki "peder", İngilizcede "father" olmuş çıkmış, "birader", "brother", "mader", "mother" olmuş. Dahası var, Farsça "tu", "sen" demek, Fransızcada da öyle, ufak bir söyleyiş ayrımı ile Fransızlar "tu" diyorlar. Farsçada "tu est", "sensin", Fransızlar ise "es"i "e" okuyarak "tu es" diyorlar. Şu "est", "dır" cevher fiili, İngilizcede "is", Almancada "ist" olmuş.

İşte sayın dinleyiciler, dil bilginleri bunun gibi benzerlikler üzerinde durarak bu dillerin aynı kaynaktan doğup dallanmış, çeşitlenmiş diller olacağı kanısına varmışlar ve bu dillere "Hint-Avrupa dilleri" adını takmışlar. Sanskritçeden tutun da Hindistan'da konuşulan eski ve yeni diller, İslav dilleri, Yunanca, Latince ve Latince'den çıkma diller bu aileye giriyor, bugünkü Avrupa dilleri.

Melih Cevdet Anday, Dilimiz Üstüne Konuşmalar

Bu parçada yazarın dile getirdiği durumla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Diller de insanlar gibi aileler hâlinde yaşar ve gelişir.
- B) **Dil bilginlerinin çalışmaları, bugünkü Avrupa dillerinin Hindistan menşeli oldukları sonucunu ispatlamıştır.**
- C) Öteden beri diller arasında bir bağlantı vardır ve bu etkileşim bazı sözcüklerde fark edilebilmektedir.
- D) Alakasız görünen bazı diller arasındaki benzerlikler insanları hayrete düşürür niteliktedir.
- E) Batı ve Doğu medeniyetlerinde varlığını sürdüren bazı diller arasında fonetik benzerliklere rastlanmaktadır.

7

SOHBET VE FIKRA TÜRÜNÜN İLK YETKİN ÖRNEKLERİNİ VEREN İSİM:

AHMET

İstanbul'da doğdu. Darüşşafakadan mezun olduktan sonra gazete yazarlığına başladı.

Akıcı ve yalın Türkçesi, ciddi gözlemlere dayanan renkli üslubuyla büyük bir okur kitlesinin ilgi odağı hâline geldi.

Roman, hikâye, anı, makale, fıkra, söyleyişi ve şiir türlerinde eserler verdi.

Servetifünun edebiyatının olduğu yıllarda eser vermesine rağmen Servetifünunculara katılmadı.

Eserlerinde renkli ve canlı üslubu ile çocukluk anılarını, basın yaşamını ve İstanbul'un günlük yaşayışını anlattı.

"Şehir Mektupları, Gülüp Ağladıklarım, Muharrir Bu Ya" fıkra ve sohbet türünde yazdığı eserleridir.

Bu görselde, başlıktaki noktalı alana aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) HAŞİM B) HAMDİ TANPINAR C) RASİM D) MİTHAT EFENDİ E) KABAKLI

8

İKİ FARKLI FIKRA TÜRÜ

Fıkra, gazete fıkraları ve küçük hikâye niteliğindeki mizahi fıkralar olmak üzere iki türdür. Farklı dil ve anlatım özelliği olan bu iki tür, birbiriyle karıştırılmamalıdır.

GAZETE ÇEVRESİNDE GELİŞEN FIKRA TÜRÜ

Genellikle güncel konuların kısa, yalın ve akıcı bir üslupla aktarıldığı metinlerdir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ülkemizde de örnekleri verilmeye başlanan bu türde, başlangıçta sadece sosyal ve siyasi konular ele alınırken zaman içinde türün sınırları genişletilmiştir. Bugün sanat-tan spora, ekonomiden siyasete kadar toplumun bütün sorunlarını dile getiren bir tür hâline gelmiştir.

NÜKTELİ - MİZAHİ FIKRALAR

Bir devrin, bir insanın, belli bir zaman ya da sınıfın özelliklerini; sosyal, siyasi vb. yönlerden ele alan metinlerdir. Başlıca özellikleri hareketli, ilgi çekici olması; savunulacak düşüncüyü güldürü barındıracak şekilde nükteli bir biçimde anlatmasıdır. Türk toplumunda mizahi fıkralar; genellikle şahıs, topluluk ve yöreler ile özdeşleşmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ikinci metinde anlatılan türü örneklendirmektedir?

- A) Fıtratın gülünç olanlar tam mânasıyla mizah yapamaz. Mizah gülünç olmak değil, gülünç olanı görmek ve onu zarifâne anlatmaktır. Kendi gülünç olanın evvelâ kendini görmesi, kendine gülmesi, kendine güldürmesi lâzım gelir ki böyle biri daha hiçbir diyarda çıkmadı.
- B) Yolumun üzerinde her sabah tesadüf ettiğim bir dilenci var. Bu zeki çehreli adam, yoklama defteri imzalamaya mahkûm bir kalem efendisi intizamıyla her gün tam saat altı kırk geçe köşesine gelir ve tam saat ona kadar da bir tek söz söylemeksizin sırf gözlerinin derin elemi ve edasının sessiz ifadesiyle gelip geçenlerin merhametini avlar.
- C) Türk çocukları ve gençleri için okunması gerekli kitapların bir listesini çıkarmak üzere son aylarda MEB'in, bir araştırma yaptığını duyduk. Böyle bir listenin ilk ve ortaöğretim öğrencileri dikkate alınarak hazırlanacağını tahmin ediyorum.
- D) Çok uzun yoldan geliyorsun. Büyük ümitlerle yola çıktın. Amma her adımının sonu boşa yorgunluk, her zaferinin meyvesi acı bir hezimet oldu. Dönüp de arkana bir bak... Taş devrinden mağaralardan başka birşey göremiyorsun. Ya önünde? Önünde ne var?
- E) Adamın biri otele gelip şöyle der: "Burada bir gece kalmak istiyorum fakat oda istemiyorum. Otel çalışanı "Oda istemiyor musunuz?" diye sorar. Adam: "Hayır, ben uyurgezerim. Uzun bir koridorunuz varsa mesele yoktur. Sabaha kadar dolaşır, dururum."

ÜNİTE ROMAN

ROMAN

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1923-1950)

- Dönemin Roman Türünde Tanınmış Örnekleri

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1950-1980)

- Dönemin Roman Türünde Tanınmış Örnekleri

MODERNİZM AKIMI (POSTMODERN ROMAN)

- Postmodernist Romanda Görülen Ana Unsurlar

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

ANLATIM BOZUKLUKLARI

- Anlamsal (Anlama Dayalı) Anlatım Bozuklukları
- Yapısal (Yapıya Dayalı) Anlatım Bozuklukları

ROMAN

- Olmuş ya da olması mümkün olan olayların kurgulanarak; kişi, yer ve zaman belirtilerek anlatıldığı uzun metin türüne **roman** denir. Olay çevresinde gelişen bu türde, anlatılan konular ayrıntılı bir şekilde işlenir.
- Türk edebiyatında Batılı anlamda roman türünün ilk örneklerine Tanzimat Dönemi'nde rastlanmaktadır. Roman türünün edebiyatımızdaki ilk örnekleri çeviri eserlerdir. Yusuf Kamil Paşa'nın Fransız yazar Fenelon'dan çevirdiği "**Telemak**" adlı eser Türk edebiyatındaki ilk çeviri romandır.
- Çeviri eserleri, yerli eserler izlemiştir. Şemsettin Sami'nin yazdığı "**Taaşuk-ı Talat ve Fitnat**" adlı eser edebiyatımızdaki ilk yerli romandır. Bunun dışında Namık Kemal'in yazdığı "**İntibah**" ve "**Cezmi**", Ahmet Mithat Efendi'nin yazdığı "**Felâhî Bey'le Rakım Efendi**" adlı eserler de bu dönemdeki önemli romanlardır. Ayrıca Tanzimat II. Dönem sanatçılarından olan Recaizade Mahmut Ekrem'in yazdığı "**Araba Sevdası**", Samipaşazade Seza'i'nin yazdığı "**Sergüzeşt**" adlı eserler de Türk romanının gelişmesine katkı sağlayan önemli eserlerdendir.
- Tanzimat Dönemi'nden bir sonraki dönem olan Servetifünun Dönemi'nde ise Halit Ziya Uşaklıgil ile birlikte Türk romanı büyük bir gelişim göstermiş ve Batılı romanlarla boy ölçüşebilecek düzeyde, teknik yönden başarılı eserler (**Aşk-ı Memnu**, **Mai ve Siyah**) yazılmıştır. Daha sonraki aşamada da Milli Edebiyat Dönemi'nde Halide Edip Adıvar'ın "**Ateşten Gömlek**" ve "**Sinekli Bakkal**" adlı eserleri tanınmış roman örneklerinden olmuştur.

Cumhuriyet Dönemi'nde Roman (1923-1950)

- Bu dönemde sanatçılar romanlarında Cumhuriyet devrimlerini, yeni kurum ve değerleri ele almışlardır.
- Cumhuriyet'in ilk yıllarında yazılan romanlar Türkiye'nin geçirdiği tarihi ve sosyokültürel değişimleri gözler önüne seren bir ayna niteliği taşır ve daha çok, gözlemci gerçekçiliğe dayalıdır.
- İlk dönem romancıları genel anlamda, geçmiş yıllardaki siyasi çalkantılar ve savaşlarla şekillenen sürecin ardından ilan edilen cumhuriyet rejiminin prensiplerini desteklemiştir.
- Anadolu insanını ve yaşadığı toprakları, gittikçe artan realist bir gözlemlerle ele alan eserler vermişlerdir.

Dönemin Roman Türünde Tanınmış Örnekleri

- » Yaban ⇒ Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- » Yaprak Dökümü ⇒ Reşat Nuri Güntekin
- » Fahim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz ⇒ Abdülhak Şinasi Hisar
- » Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ⇒ Peyami Safa
- » Kuyucaklı Yusuf ⇒ Sabahattin Ali
- » Huzur ⇒ Ahmet Hamdi Tanpınar

Cumhuriyet Dönemi'nde Roman (1950-1980)

- Bu dönem roman türü farklı eğilimlerle (toplumcu gerçekçi, bireyin iç dünyasını esas alan, modernist, milli ve dini duyarlılıkları yansıtan) gelişimini sürdürmüştür.
- Toplumcu gerçekçi yazarlar; toprak kavgaları, tarımın makineleşmesi, köyden kente göç gibi toplumsal konuları ele almışlardır.
- Bireyin iç dünyasını esas alan romanlarda psikolojik tahliller ön plana çıkmıştır.
- Modernist çizgide oluşturulan romanlarda birey öne alınmış ve varoluşçuluk akımı benimsenmiştir. Ayrıca milli ve dini duyarlılıkları yansıtan romanlar da yazılmıştır.

Dönemin Roman Türünde Tanınmış Örnekleri

- » Devlet Ana, Yorgun Savaşçı ⇒ Kemal Tahir
- » İnce Memed, Yılanı Öldürseler ⇒ Yaşar Kemal
- » Yılanların Öcü, Tırpan ⇒ Fakir Baykurt
- » Saatleri Ayarlama Enstitüsü ⇒ Ahmet Hamdi Tanpınar
- » Anayurt Oteli, Aylak Adam ⇒ Yusuf Atılgan
- » Tutunamayanlar ⇒ Oğuz Atay
- » Hakkari'de Bir Mevsim ⇒ Ferit Edgü

Modernizm Akımı (Postmodern Roman)

- ➔ 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında yaşanan gelişmeler; insanın hayata karşı iyimserliğini, inancını temelden sarsmıştır. Bu da modernizm akımını doğurmuştur.
- ➔ Yazarlar dış dünyadaki şeylerin göründükleri gibi olmadıklarını söylemişler, yerleşik uzlaşımlara isyan etmişlerdir.
- ➔ Modernist yazarlar, geleneksel anlatım ve yapıyı reddederek bilinç akışı, iç konuşma ve iç diyalog gibi teknikler kullanmışlar; sinemadan aldıkları geriye dönüş tekniği ile de katı zaman zincirini kırmışlardır. Romanda geçerli olan zaman "şimdi"dir. Her şey bu şimdinin içinde kurgulanır ancak yazar gerçek olan şimdiden zaman zaman geçmişe uzanır.
- ➔ Yeni teknikler sayesinde okuyucu, hem karakterler hakkında daha doğru bilgiler edinmiş hem de iç içe geçmiş zaman ve olaylardan oluşan hikâyeye tanıklık etmiştir.
- ➔ Eserlerde alegorik anlatım önemsenmiş, mitlerden yararlanılmış, olay esaslı metinlerde çağrışımlara geniş yer verilmiştir.
- ➔ Modernizmin dünyadaki önemli temsilcileri James Joyce, Franz Kafka, Virginia Woolf, Marcel Proust, Robert Musil, William Faulkner gibi isimlerdir.
- ➔ Modernizmin Türk romanındaki temsilcileri arasında Yusuf Atılgan, Bilge Karasu, Ferit Edgü, Oğuz Atay ve Orhan Pamuk gibi yazarlar sayılabilir.

Postmodernist Romanda Görülen Ana Unsurlar

Üstkurmaca

Metinde anlatılanların gerçek olmadığı okuyucuya sezdirilir. Yazarın metni nasıl yazdığına dair okura bilgiler vermesi anlamına gelir.

Metinlerarasılık

Pastiş ve parodi olarak iki biçimde gerçekleştirilir. Pastiş, postmodern romanda üslubun taklit edilmesidir. Parodi, bir metni yeni bir metin oluşturmak için hareket noktası olarak kullanmaktır.

Fantastik Öge

Fantastik düşlerden beslenir. Gerçekliği, var olmayan alternatif bir dünyaya taşımak söz konusudur.

Tarihe Yönelme

Tarihe yönelinen bazı eserlerde günlük hayatın içindeki sıradan insanlar okura anlatılır.

Dünya Edebiyatında Roman

- ➔ Roman, Avrupa'da sözlü edebiyattaki destan türünün geçirdiği evrimleşmenin bir ürünü olarak doğmuştur.
- ➔ Roman türünün ilk örneklerini 15. yüzyılda Fransız yazar Rabelais vermiştir. Bugünkü romanı hatırlatan ilk eser 16. yüzyılda Rönesans'tan sonra Givovanni Boccaccio tarafından yazılmış olan "Dekameron"dur.
- ➔ Miguel de Cervantes'in "Don Kişot"u 16. yüzyılın sonlarına doğru yazılmıştır ve roman türünün ilk başarılı örneği kabul edilir.
- ➔ 17. yüzyılda klasik akım içinde ortaya çıkan tek romancı ise Madame De La Fayette'tir. Bu yüzyılda İngiltere'de Daniel Defoe "Robenson Crusoe"u, Jonathan Swift "Guliver'in Gezileri"ni yazmıştır.
- ➔ Bu türün yetkin örnekleri ise 19. yüzyılda verilmeye başlanmıştır. Roman, bir tür olarak karakteristik özelliklerini romantizm ve realizm akımları sayesinde 19. yüzyılda kazanmıştır.
- ➔ 20. yüzyıldaki sosyal ve teknolojik gelişmeler romana da yansımıştır. Bu dönem romancıları arasında Amerikan edebiyatından John Steinbeck, Ernest Hemingway; Alman edebiyatından Thomas Mann, Erich Maria Remarque; Fransız edebiyatından Andre Maurois, Jaun Paul Sartre, Albert Camus; Rus edebiyatından Dostoyevski, Tolstoy, Gogol, Gorki sayılabilir.

Dünya Edebiyatında Roman Türünde Tanınmış Bazı Eserler

Sefiller, Notre Dame'in Kamburu (Victor Hugo); Goriot Baba (Balzac); Madam Bovary (Flaubert); Kırmızı ve Siyah (Stendhal); Nana (Emile Zola); Genç Werther'in Acıları (Goethe); Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler (Dostoyevski); Anna Karenina, Savaş ve Barış (Tolstoy); Ölü Canlar (Gogol); Ana (Gorki); Babalar ve Oğullar (Turgenyev); Fareler ve İnsanlar, Gazap Üzümleri (John Steinbeck); Yaşlı Adam ve Deniz, Çanlar Kimin İçin Çalıyor (Ernest Hemingway); Gün Olur Asra Bedel (Cengiz Aytmatov)...

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Anlamsal (Anlama Dayalı) Anlatım Bozuklukları

Gereksiz Sözcük Kullanımı

- ⇒ Aynı anlama gelen, aynı görevi karşılayan ek, sözcük veya sözcük gruplarının cümlede birlikte kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğudur.
- ⇒ Bu tür cümlelerde aynı anlama gelen sözlerden biri cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında daralma ya da bozulma olmaz.
- » Dün akşam ikisi karşılıklı tartıştı. (“Tartışmak” eylemi karşılıklı olarak yapıldığı için “karşılıklı” ifadesiyle birlikte kullanılmaz.)
- » Geçmişteki anılarımla yola çıkarak bu öyküleri yazdım. (“Anı” geçmişte yaşanmış olduğundan “geçmişteki” ifadeyle birlikte kullanılmaz.)

Yanlış Anlamda Sözcük Kullanımı

- ⇒ Yazılış ve okunuşu benzer sözcüklerle yakın anlamlı sözcüklerin anlamının karıştırılması anlatım bozukluğuna neden olur.
- ⇒ Bu tür anlatım bozukluklarını sözcüklerin anlamını iyi bileerek önleyebilir ve yanlış anlamda kullanılmış sözcük yerine doğrusunu yazarak düzeltebiliriz.
- » Sınavı kaybetme şansım yüksek diye iş arıyorum. (“Şans” ve “ihtimal” kelimeleri bir olayın olasılığı anlamına gelirken şans daha çok olumlu anlam bildirir. Bu nedenle bu cümlede kullanımı uygun değildir.)

- » Çantanın ücretini soracaktık.

Ücret: Bir hizmet karşılığında alınan para.

Fiyat: Bir nesnenin parasal karşılığı.

Buna göre çantanın fiyatı olur.

Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı

- ⇒ Nitelikli bir anlatımda, sözcükler yerli yerinde kullanılmalıdır. Yerinde kullanılmayan bir söz, cümlenin anlamını değiştirebilir.
- » Haberlerde tekrar tekrar yıkılan köprüleri izledim.

Çıkarılabilecek Anlamlar:

Köprüler tekrar tekrar yıkılmıştır. (Yanlış)

Yıkılan köprü görüntüleri tekrar tekrar izlenmiştir. (Doğru)

- ⇒ Bu anlam karışıklığının giderilmesi için “tekrar tekrar” ikilemesi “izledim” kelimesinin önüne getirilmelidir.

Deyimlerin Yanlış Anlamda Kullanımı

- ⇒ Deyimler, dilin anlatım gücünü zenginleştiren unsurlardır. Bu ifadeler kalıplaşmıştır ve belli anlamları vardır.
- ⇒ Bu ifadelerin, anlamlarının dışında kullanılması veya sözcüklerinin değiştirilmesi anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Onun bize yaptığı iyiliklere hep göz yumduk. (“Göz yummak”, kusurlarını görmezden gelmek anlamında kullanılan bir deyimdir. Bu cümlede ise kusurdan değil, iyiliklerden bahsedildiğinden deyim, cümleye uygun değildir.)
- » Hiç misafirperver değildi, evine gelenleri baş üstünde tutardı. (“Baş üstünde tutmak” atasözü çok iyi ağırlamak anlamına geldiğinden misafirperver olmayan biriyle bağdaşmaz.)

Anlamca Çelisen Sözcüklerin Kullanılması

- ⇒ Farklı durum veya duyguları dile getiren sözlerin cümlede bir arada kullanılmasıyla oluşan anlatım kusurudur.
- ⇒ Bu tür anlatım kusurlarında genellikle kesinlik ve olasılık bildiren ifadeler bir arada kullanılır.
- » Günümüzden tam on yıl kadar önceydi. (Yanlış)
 - ⇒ Günümüzden tam on yıl önceydi. (Kesinlik - Doğru)
 - ⇒ Günümüzden on yıl kadar önceydi. (Yaklaşıklık - Doğru)

Anlam Belirsizliği

- ⇒ Bazı cümlelerde tamlamanın bir ögesinin eksikliği ya da gerekli yerde virgölün kullanılmaması anlam belirsizliğine yol açar.
- » Artık yüzünü dahi görmeyeceğim! (Kimin yüzünü?)
 - ⇒ Artık senin yüzünü dahi görmeyeceğim!
 - ⇒ Artık onun yüzünü dahi görmeyeceğim!

Sıralama ve Mantık Hataları

- ⇒ Bazı cümlelerde mantığa aykırı ifadelerin kullanımı veya azlık-çokluk, öncelik-sonralık gibi açılardan yanlış sıralama yapılması anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Bu hastalıktan sonra kısa bir mektup yazmak şöyle dursun, roman bile yazamıyorum. (Roman yazmak önem ve zorluk açısından mektup yazmaktan daha ağır bir iştir. Bu nedenle “kısa bir mektup” ve “roman” ifadelerinin yerleri değiştirilmelidir.)

Yapısal (Yapıya Dayalı) Anlatım Bozuklukları

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

⇒ Özne-yüklem uyumsuzluğu kişi bakımından ve tekillik-çoğulluk bakımından olmak üzere iki alt başlıkta ele alınabilir.

Kişi Bakımından Uyumsuzluk

⇒ Özne ile yüklem arasında kişi bakımından uyum olmalıdır. Yüklem öznenin bildirdiği şahsa göre çekimlenmelidir.

- » Ben ve Nisa dün seni aradı. (Yanlış)
- » Ben ve Nisa dün seni aradık. (Doğru)

Tekillik-Çoğulluk Bakımından Uyumsuzluk

⇒ Özne ile yüklem arasında tekillik-çoğulluk bakımından uyum olmalıdır. Bu uyum olmazsa anlatım bozukluğu oluşur.

	Özne		Yüklem	
	Tekil	Çoğul	Tekil	Çoğul
İnsan	✓		✓	
İnsan		✓	✓	✓
İnsan Dışındaki Varlıklar	✓		✓	
İnsan Dışındaki Varlıklar		✓	✓	

Eklere İlgili Yanlıstar

- ⇒ Cümlede kullanımına gerek olmadığı hâlde iyelik eki kullanmak anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Çocuk yürmesini yeni yeni öğreniyor. (Yanlış)
- » Çocuk yürmeyi yeni yeni öğreniyor. (Doğru)
- ⇒ Belgisiz sıfattan sonra kullanılan çokluk eki anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Dün iş yerinden birkaç çalışanlar ayrıldı. (Yanlış)
- » Dün iş yerinden birkaç çalışan ayrıldı. (Doğru)
- ⇒ Biri olumlu diğeri olumsuz yüklemli cümlelerde ek fiilin kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Evleri bahçeli ama büyük değildi. (Yanlış)
- » Evleri bahçeliydi ama büyük değildi. (Doğru)

Öge Eksikliği

- ⇒ Cümlede yüklem, özne, nesne ya da tümleç (dolaylı tümleç, zarf tümleci) eksikliği anlatım bozukluğuna yol açabilir.
- » Ben Firuze'yi severim, çok saygılıdır. (Özne eksikliği)
- » Önce Esra beni aradı, sonra da ben onu. (Yüklem eksikliği)
- » Olaya fazla kızmadı, anlayışla karşıladı. (Nesne eksikliği)
- » Çocuklarını çok sever, çok iyi bakardı. (Tümleç eksikliği)

Tamlama Yanlıstarı

⇒ İsim ve sıfat tamlamalarında, tamlayan ile tamlanan durumundaki kelimeler uyumlu olmalıdır. Tamlamayı oluşturan unsurlardan biri diğeri tamamlamazsa anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

- » Bosna'ya askeri ve gıda yardımda bulunduk.
- » gıda yardımı (Doğru)
- » askeri yardımı (Yanlış) - askeri yardım (Doğru)
- » Ne cep ne de sabit telefon bulabildim. ("Telefon" tamlananı "sabit" sıfatıyla uyumluken "cep" ismiyle uyumlu değildir. Bu nedenle cümlede anlatım bozukluğu vardır.)

Çatı Uyusmazlığı

- ⇒ Cümlelerde, yüklem için özne-yüklem ilişkisine göre aynı çatı özelliğine sahip olması gerekir. Aksi takdirde cümlede anlatım bozukluğu meydana gelir.
- » Film, gerçek bir hayat hikâyesi anlatılıyor. (Yanlış)
- » Önce öyküyü okudu, sonra da özet çıkarıldı. (Yanlış)

Bağlaç Yanlıstarı

- ⇒ Anlama uygun olmayan bağlaç kullanımı anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Arayacaktım zira telefonunu bulamadım. ("Zira" bağlacı açıklama yapma amacıyla kullanılır. Bu cümlede ise olumlu anlamdan olumsuzza geçiş yapıldığı için karşıtlık bildiren "ancak, ama, lâkin" gibi bağlaçlar kullanılmalıdır.)
- ⇒ "Ne ... ne" bağlacının kullanıldığı cümlelerde yüklem olumlu olmalıdır. Aksi takdirde anlatım bozukluğu yapılır.
- » Bu konuda ne sana ne ona hak vermiyorum. (Yanlış)
- » Bu konuda ne sana ne ona hak veriyorum. (Doğru)

Noktalama İşaretlerinin Eksikliği

- ⇒ Cümlede noktalama işaretlerinin kullanılmaması ya da yanlış yerde kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.
- » Öğretmen Filiz Hanım'a yolda rastlamış. (Bu cümlede özneyi belirten virgölün kullanılmaması cümleden iki sonuç çıkmasına neden olmuştur.)
- ⇒ O, Öğretmen Filiz Hanım'a yolda rastlamış. (Doğru)
- ⇒ Öğretmen, Filiz Hanım'a yolda rastlamış. (Doğru)

1. 1923-1950 yılları arasında gelişimini devam ettiren roman türünde en çok işlenen konular arasında; geçmiş-şimdi çatışması, işçilerin yaşadığı dram, insanların ekmek kavgası, yeni değerlerin getirileri, ideolojik kökenli dünya görüşleri, Anadolu gerçeği sayılabilir.

Buna göre;

- I. Kuşaklar arası oluşan anlaşmazlıklar
- II. Geçim derdinde olan insanların çektiği sıkıntılar
- III. Batıdan alınan yeni anlayışların etkileri
- IV. Siyasetteki sıkıntıların topluma yansımaları
- V. Anadolu ve insanının ele alınması

numaralandırılmış ifadelerden hangilerinde parçada belirtilen konulara değinilmemiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız IV C) I ve IV
D) II, III ve V E) II ve III

2. Ahmet Hamdi Tanpınar, romanlarında bireyin iç dünyasını onun yaşadığı toplum ve hayattan soyutlamadan ele alır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisi Ahmet Hamdi Tanpınar'ın romanlarındaki bu anlayışa ters düşer?

- A) Bunalımlı bir gencin tekrar topluma adapte olabilmek için kendini günlük hayata alıştırmaya çalışması
- B) Hayata küsmüş bireyin kendi geçmişine eğilerek bu küskünlüğün nedenini bulup tekrar topluma girmeye çalışması
- C) Yaşama sevinci ile dolu bir babanın evlatlarından gördüğü eziyete rağmen hayattan kopmamaya gayret etmesi
- D) Çektiği sıkıntıları çevresine mal eden Hasan'ın arkadaşlarıyla bağına koparak tek başına yeni bir hayat kurmak istemesi
- E) Ali'nin iç dünyasında yaşadığı hezeyanları ailesi ve arkadaşlarının yardımıyla atlatarak hayata tekrar bağlanması

3. Özellikle 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan bilimsel gelişmeler, romanda modernizm kavramının kapsamını da genişletmiştir. (I) Bu da sanatta yeni bir gerçeklik anlayışını ortaya çıkarmıştır. (II) Böylece 20. yüzyılda romanla birlikte göreceli bir gerçeklik ortaya çıkmıştır. (III) Bu gelişmeler dönemin eserlerine yansımıştır. (IV) I. Dünya Savaşı'nın yarattığı karamsar, ümitsiz, bunalımlı psikoloji insanların tedirgin bir tutum sergilemelerine neden olmuştur. (V) 20. yüzyıl romanları da bu tedirgin insanların dünyalarını, sorgulayıcı tavırlarını ve yaşam karşısındaki tutumlarını yani tüm yönleriyle "bireyi" ele almıştır.

Bu parçada anlatılanlar iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralandırılmış cümlelerin hangisiyle başlar?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Hepsi bir medeniyet çöküntüsünün yetimleridir. Bu insanlara yeni hayat şekilleri hazırlamadan evvel, onlara hayata tahammül etmek kudretini veren eskilerini bozmak neye yarar. Büyük ihtilaller bunu çok tecrübe etti. Netice olarak insanı çıplak bırakmaktan başka bir şeye yaramadı. Bırak ki her yerde, en zengin ve müreffeh cemaatlerde bile hayat bir yığın artıklarla, yarı yolda kalmışlarla doludur.

Bu parçadan yola çıkarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Medeniyetler arasındaki kopukluk, toplumda dönüşü olmayan bir yıkıntıya neden olmaktadır.
- B) Eskiye ait değerlerle yeni medeniyetin getirdiği değerler ve yaşam biçimleri arasında bir uyum sağlanması gerektiği anlatılmaktadır.
- C) Değişen yaşam koşulları toplumu olumsuz etkilemekte ve toplumda yavaş yavaş çöküntüye yol açmaktadır.
- D) İhtilaller insanları yalnızlığa ve ruhsal çöküntülere sürükleyerek özünden uzaklaştırdı.
- E) Çöküntülere göğüs geremeyen kişiler tükenme noktasına gelerek artık bir yığın olmaktan öteye gidememişlerdir.

5. Aşağıdakilerden hangisi 1923-1940 arası Türk romanında ele alınan konulardan değildir?

- A) Yanlış Batılılaşma ve kuşaklar arasındaki teknolojik çatışma
 B) İnkıpların Anadolu'ya yayılmasının etkileri
 C) Taşraya giden aydın kesimin burada yaşadıkları
 D) Köylünün sorunları ve sanayileşme sonucu köyden kente göç eden ailelerin yaşadığı zorluklar
 E) Büyük şehrin yoksul semtlerinde yaşayanların yaşama savaşı ve aile içi meseleler

6. Roman kahramanları asıl ve yardımcı kişiler olmak üzere ikiye ayrılır.

Buna göre;

- I. Asıl kişilerin olayların oluşmasında asli, yardımcı kişilerin ise dolaylı rol oynaması
 II. Fiziksel ve ruhsal betimlemeler yapıldığında asıl kişilerde ayrıntıya girilmezken yardımcı kişilerde girilmesi
 III. Yardımcı kişilerin genellikle asıl kişiler tarafından şekillenmesi

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I ve III

7. (I) Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki yazarlar, genellikle topluma eğilmişler, birtakım gerçekleri aktarmak istemişlerdir. (II) Aralarında, sorunlara çözüm getirmeye çalışanlar ya da eleştirenler olmakla birlikte, gerçekçilik, daha çok gördüklerini, gözlemediklerini yansıtmak, sergilemek çizgisinde kalmıştır. (III) Bu yılların üç önemli yazarı Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Reşat Nuri Güntekin'dir. (IV) Bu üç yazar, Servetifünun Dönemi'nde başlayan köye ve Anadolu'ya yönelmeyi, açılmayı bilinçli olarak geliştirmişlerdir. (V) Bu yazarlardan Anadolu'yu çocukluğundan başlayarak tanıyan Reşat Nuri Güntekin, en çok Anadolu'nun bilinmezlik içinde oluşundan etkilenmiştir.

Bu parçadaki numaralandırılmış cümlelerden hangisinde bir bilgi yanlışlığı söz konusudur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8.

- I. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, romanlarında Tanzimat Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar Türk toplumunda ortaya çıkan değişimleri konu edinmiştir.
 II. Reşat Nuri Güntekin, romanlarında sayısız insan tipi yaratmıştır. Çoğunlukla erkek olan kahramanlarını, dış görünüşlerinden çok ruhsal özellikleriyle yansıtmıştır.
 III. Halide Edip Adıvar, ilk romanlarında aşk konusunu işlemiş, kadın kahramanlara ağırlık vermiştir. Bu romanlarının kahramanları genellikle Batılı bir anlayışla idealize edilmiş, güçlü ve kültürlü kadınlardır.
 IV. Peyami Safa, romanlarında olaylardan ziyade psikolojik tahlillere önem veren usta bir roman tekniğine ve canlı bir anlatım gücüne sahiptir.
 V. Ahmet Hamdi Tanpınar, romanlarında İstanbul'a olan derin sevgisini, estetik anlayışını, kültür birikimini ve geçmiş kültürlerle etkileşimini yansıtır.

Numaralandırılmış cümlelerin hangileri muhteva yönünden birbirine en yakındır?

- A) I ve IV B) I ve V C) II ve IV
 D) II ve V E) III ve V

9. Ankara'dan başlayarak Anadolu'ya doğru genişleyen yenileşme hareketleri, romanların da yüzlerini Anadolu'ya yönlendirmelerini sağlamıştır.

Bu parçada geçen altı çizili ifade ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yazarlar; Anadolu'yu, Anadolu insanını ve bu insanların sorunlarını romanlarına konu edinmişlerdir.
 B) Sanatçılar, Anadolu insanı ile bir araya gelerek onların sorunlarını dile getirmiştir.
 C) Romancılar, Anadolu topraklarını karış karış gezmişlerdir.
 D) Topraklarımızın genişlemesiyle Anadolu insanı da eserlere konu edilmeye başlanmıştır.
 E) Ankara'dan başlayarak Anadolu'nun bütün illeri eserlerde tanıtılmıştır.

10. Cumhuriyet Dönemi 1923-1950 yılları arası romanın konu yönünden özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi değerlendirilemez?

- A) İkinci Dünya Savaşı'nın ülkemiz üzerindeki yıkımları konu edinilmiştir.
 B) Toplumsal yaşamdaki ve yönetimdeki değişimler konu alınır.
 C) Daha çok Millî Mücadele yıllarının etkisi ile savaş anıları, savaş sonrası Anadolu'nun hâli, Anadolu'da zor durumda kalan insanlar ele alınmıştır.
 D) Anadolu insanı, yaşamı, yanlış Batılılaşma, batıl inançlar ve hurafeler üzerinde durulur.
 E) Şehir ve kır hayatındaki durumlar işlenir.

11. Aşağıdakilerden hangisi 1923-1940 arası Cumhuriyet romanının özellikleri arasında sayılamaz?

- A) Cumhuriyet'in ilk yıllarında roman konuları genelde topluma dönük olmuştur. Kurtuluş Savaşı ve sonrasında halkın acıları, elemeleri, cumhuriyetin getirdikleri bu konulardan bazılarıdır.
 B) Romanlar genelde görülen, gözlemlenen gerçekleri sanatsal açıdan yansıtma şeklinde oluşmuştur.
 C) Görülen, tesbit edilen sorunlara çözüm getirmeye çalışmak yerine romanlar vasıtasıyla sosyal eleştiri yapılmıştır.
 D) İlk yıllara damgasını vuran üç yazar vardır. Bunlar: Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Reşat Nuri Güntekin'dir. Bu yazarlar Fecriati ya da Millî Edebiyat dönemlerinde de eserleri ile toplum tarafından kabul edilmiş sanatçılardır.
 E) Bu dönemdeki bazı yazarlarımız; bilinçli olarak Cumhuriyet'in ilk yıllarında Anadolu ve Anadolu insanına yönelerek bir yandan onların hayallerini, acılarını, sıkıntılarını yansıtırken bir yandan da toplumsal yaşamdaki eksiklikleri sosyal eleştiri şeklinde romanlarına yansıtılmışlardır.

12.

	Şekil Yönüyle İnceleme	İçerik Yönüyle İnceleme
I.	Adı	a. Konusu
II.	Yazarı	b. Kişiler ve özellikleri
III.	Yer ve zaman	c. Baskı yeri ve yılı
IV.	Yayınevi	d. Anlatıcı ve bakış açısı
V.	Sayfa yapısı	e. Dil ve anlatım özellikleri
VI.	Türü	f. Varsa çevireni

Tabloda verilen roman inceleme unsurlarından hangilerinin yeri değiştirilirse doğru bir bütünlük sağlanmış olur?

- A) I - a, IV - d B) III - c, VI - f C) II - b, V - e
 D) I - a, III - c E) IV - d, VI - f

13. Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki sanatçılar, genellikle topluma yönelmişler, bazı gerçekleri anlatmayı amaçlamışlardır. Anadolu'yu çocukluğundan itibaren tanıyan Reşat Nuri, Anadolu'nun bilinmezliğinden etkilenmiştir. Çalıkuşu, Kan Davası, Yeşil Gece, Acımak, Kavak Yelleri

I
 onun Anadolu'yla ilgili romanlarıdır. Anadolu'nun değişik sorunlarıyla birlikte toplumu ilgilendiren değişik sorunlara da değinen yazar, Kızılıcak Dalları, Düşkünler ile Son

II
 Sığınak'ta bu konuları ele almıştır. Gizli El, Eski Hastalık,

III
 Yaprak Dökümü, Acımak ise eğitimle birlikte toplumdan aileye yöneldiği zamanlardır. Birçok yazar gibi istibdat yıllarından etkilenen Reşat Nuri, Damga, Harabelerin

IV
 Çiçeği, Gökyüzü zamanlarında da bu konuya değinmiştir. Dudaktan Kalbe, Kalp Ağrısı ile Bir Kadın Düşma-

V
 nı'nda ise bireysel konular ele alınmıştır. Genelde topluma yönelik bir yazar olan Reşat Nuri, Türkçe'yi özen göstererek kullanmıştır.

Bu parçada numaralandırılmış eserlerden hangileri Reşat Nuri Güntekin'e ait değildir?

- A) Yalnız II B) Yalnız IV C) I ve III
 D) II ve V E) I, III ve V

1. 1950'li yıllardaki romanı aşağıdakilerden hangisi en geniş kapsamlı şekilde yansıtmaktadır?
- A) İkinci Dünya Savaşı yıllarında yetişen köy çıkışlı, Köy Enstitülü yazarların köy ve kasaba romanlarını yayımlamaya başladıkları görülüyor.
- B) Sanayileşme ile birlikte teknolojinin toplumdaki olumsuz etkileri bilimsel bir eda ile ele alınmaya başlanmıştır.
- C) Tarımsal verimin düşüklüğünün köy yaşantısına olan olumsuz etkileri ele alınmıştır.
- D) Sanayileşmenin köy yaşantısını olumsuz etkilemesi neticesinde yaşanan çatışmalar konu edilmiştir.
- E) Köy-kent çatışmasının aileler üzerinde kuşak çatışması doğurması işlenmiştir.
2. Kemal Tahir'in köye ve cezaevine yönelik romanları arasında;
- I. Sağırdere ve Namusçular
II. Yediçınar Yaylası ve Köyün Kamburu
III. Kelleci Mehmet ve Karılar Koğuşu
IV. Yol Ayrımı ve Kurt Kanunu
- numaralandırılmış eserlerden hangileri sayılamaz?
- A) Yalnız I B) Yalnız IV C) II ve III
D) I ve II E) III ve IV
3. Modernizm, bütün dünyada yankılar uyandırmış bir sanat-edebiyat akımıdır. Modernizmi kısaca "-----" olarak tanımlayabilir; bu bağlamda modernizmi benimseyen hikâyeci ve romancıların geleneksel ve yerleşik roman anlayışını kabullenmediklerini söyleyebiliriz. Modernist yazar; gerçekten, düşten, bilinç ve bilinçaltından birer tutam alarak hepsini beraberce yoğurur ve hikâyesini biçimlendirir.
- Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
- A) bugünü gelenekselle yoğurma anlayışı
B) geleneksel olanı reddetme tavrı
C) çağdaş hayatı yakalamak
D) dünü bugüne tercih etmek
E) toplumsal ve bireysel sorunları edebiyatta eritmek
4. Aşağıdakilerden hangisi 1950'li yıllardaki romanın konularından biri değildir?
- A) Köy ve köylünün sorunları
B) Millî ve dinî duyarlılıklar
C) Bireyin iç dünyası
D) I. Dünya Savaşı'nın olumsuz etkileri
E) Köyden kente göç
5. 1950-1960 yılları arasında yazdıkları romanları ile ün kazanmış yazarlarımız arasında aşağıdakilerden hangisi sayılamaz?
- A) Aziz Nesin B) Attila İlhan C) Cengiz Dağcı
D) Necati Tosuner E) Oktay Akbal
6. 1970-1980 yılları arasında roman yazarları sayısında büyük bir artış görülüyor. Yazan sayısındaki artışla birlikte, romanlarda ele alınan konularda çeşitlenme, yazarların toplum sorunlarına eğilişteki artış göze çarpıyor. Bir yandan köy ve köylü sorunları sürerken, bir yandan da yazarların sıkıntısını çektikleri 27 Mayıs ve 12 Mart olayları ele alınıyor. Belgelere dayanarak yazılan tarihsel romanlarla birlikte Almanya'ya göçün değişik bir yanıyla girdiği romanlar görülüyor. Türkiye'den Almanya'ya götürülen çocukların dil sorunları, anne babalarının iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunları, sıla özlemi, Alman topluluğuna uyum sağlamada çekilen sıkıntılar yazarların üzerinde durdukları konular oluyor.
- Bu parçadan hareketle aşağıdaki yorumlardan hangisi çıkarılamaz?
- A) 1970-1980 yılları arasında diğer türlere göre roman yazarları sayısı artmıştır.
B) Romanlarda halkın sıkıntılarının ele alındığı görülür.
C) Genel konuların yanında siyasî konular da işlenmeye başlanmıştır.
D) Tarihsel romanlarda kanıtlar da gösterilmeye başlanmıştır.
E) Gurbette yabancı toplumlara uyum sağlayamamaktan kaynaklanan sorunlar dile getirilmiştir.

7. 1950-1980 yıllarının yazarları arasında yer alan sanatçı, Türkiye dışındaki Türklerle ilgili romanlarıyla tanınmıştır. Romanlarında kendisinin de katıldığı İkinci Dünya Savaşı yıllarında Kırım Türklerinin çektikleri sıkıntıyı, onlara yapılan eziyetleri dile getiren yazar, genelde öz yaşam öyküsel romanlar yazmıştır. Birbirini tamamlayan iki romanı olan Korkunç Yıllar ve Yurdunu Kaybeden Adam'la tanınan sanatçı, bu romanlarını izleyerek Onlar da İnsandı, Ölüm ve Korku Günleri, O Topraklar Bizimdi, Kolkoz'da Hayat, Dönüş, Genç Timuçin, Badem Dalında Asılı Bebekler, Üşüyen Sokak, Anneme Mektuplar romanlarını yazmıştır.

Bu parçada bahsedilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarık Buğra B) Tarık Dursun K. C) İlhan Tarus
D) **Cengiz Dağcı** E) Orhan Hançerlioğlu

8. Modernist yazarlar, geleneksel romancıların aksine kişilerin iç dünyalarını romanlarına katmayı ve "dün-bu-gün-yarın"dan oluşan zaman zincirini kırmayı hedeflerler. Artık yolculukları "dış"a değil, "iç"e yöneliktir. Karakterlerin anılarını ve bilgilerini, kafalarından neler geçtiğini, dillerinden dökülmeyip kalplerine gömdüklerini okuyucuya aktarabilmek ve katı zaman zincirini kırmak için bazı teknikler kullanırlar.

Parçada bahsedilen teknikler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Bilinç akışı B) İç konuşma C) İç diyalog
D) **Neden-sonuç** E) Geriye dönüş

9. 1950-1980 yılları arasındaki edebiyatımızda gülmece yazarı olarak tanınan yazar; ilk üç yapıtı Hababam Sınıfı, Bizim Koğuş (Pijamalılar), Meşrutiyet Kiraathanesi adlı romanlarında kendi yaşadığı çevreyi ve olayları konu olarak almıştır. Gülmece romanlarından sonra yazdığı Karadeniz'in Kıyıcığında, Halime Kaptan, Karartma Geceleri, Sarı Yazma ve Yıldız Karayel yine kendi yaşadığından izler taşıyan toplumcu-gerçekçi romanlarıdır. Toplumcu gerçekçi romanlarına Apartman Çocukları'nı da ekleyebiliriz.

Bu parçada bahsedilen sanatçımız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) **Rifat Ilgaz** B) Emine Işınso C) Yusuf Atılgan
D) Nezihe Meriç E) Hasan İzzettin Dinamo

10. Doğduğu yer olan Burdur yöresini romanlarının bir bölümünde yansıtan -----, ----- romanıyla ün kazanmıştır. Köylü muhtar ilişkisini ele aldığı romanın devamı olan Irazca'nın Dirliği, Kara Ahmet Destanı bir Irazca üçlemesi oluştururlar. Kaplumbağalar, Amerikan Sargısı, Tırpan ise Ankara yöresinde geçen romanlarıdır. Bu üç romanı arasında Tırpan, konusu bakımından dikkati çeker. Bu romanda istemediği zengin bir köy ağasıyla zorla evlendirilen genç kız, alışlagelindiği gibi kendisini aşmaz. Tırpanla, evlendiği erkeği öldürür. Köy-göçüren'de köylünün yoksulluğu, köylü kentli karşılaştırılması yapılırken; Onuncu Köy'de köylüyü kalkındırma ele alınır. Yüksek Fırınlar ve Koca Ren ise yazarın Almanya'da yazdığı romanlarıdır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Yaşar Kemal - Fırat Suyu Kan Akıyor Bir Baksana
B) Orhan Kemal - Üç Kağıtçı
C) Kemal Tahir - Yorgun Savaşçı
D) Necati Cumalı - Viran Dağlar
E) **Fakir Baykurt - Yılanların Öcü**

11. **Aşağıdakilerin hangisi Rasim Özdenören'in sanat anlayışını en kapsamlı biçimde yansıtmaktadır?**

- A) Sadece toplumsal sorunları olduğu gibi ele alarak eserlerini bireyin toplumda yabancılaşması üzerine inşa etmiştir.
B) Eserlerinde bireyin iç çatışmalarını geriye dönüş tekniğini kullanarak vermeye çalışmış ve bunda da edebiyatımızda bir çığır açmayı başarmıştır.
C) Bireyin toplum içerisindeki yerini iyi analiz ederek ruhsal çözümlenmelerle bunu eserlerinde yoğunlaştırmıştır.
D) Toplumsal sorunları daha önce hiç ele alınmamış açıdan değerlendirerek Türk romanını millî ve dinî gibi farklı boyutlara taşımayı bilmiştir.
E) **Bireyin yalnızlığını, yabancılaşmasını, kuşak çatışmasını, modernlik, gelenek gibi sorunları, değerlerinden koparılmış ve modern kentlerin varoşlarında kısırılmış bireyin veya ailenin acılarını yerli-İslamî bir duyarlılık ve bakış açısıyla öykülerine taşımıştır.**

12. Yaşar Kemal, romana farklı bir dünya getirmiştir. (I) Köy çıkışlı yazarlar arasında adı ilk akla gelen yazarın ilk romanı Teneke ile Çukurova'yı yazmaya başlamış; onu, alışılmış eşkiya tipini değiştiren İnce Memed I, II, III, IV izlemiştir. (II) Orta Direk, Yer Demir Gök Bakır, Ölmez Otu (Dağın Öte Yüzü I, II, III), Demirciler Çarşısı Cınayeti, Yusufçuk Yusuf (Akçasazın Ağaları I, II), Yağmurcuk Kuşu, Kale Kapısı, Kanun Sesi (Kimsecik I, II, III), Yılanı Öldürseler, Höyükteki Nar Ağacı; Çukurova ile çevresini doğası, yaşam koşulları ve insanıyla anlattığı romanlarıdır. (III) Yazar bu romanlarında özellikle yöre dilini kullanmamaya özen göstermiştir. (IV) Binboğalar Efsanesi ve Ağrı Dağı Efsanesi'yle destansı roman örnekleri veren Yaşar Kemal, Çakırcalı Efe'de Batı Anadolu'ya yönelmiştir. (V) Gözlemlerine dayanarak Çukurova'yı yazarken bir yandan da 1951'de İstanbul'da içine girdiği yeni çevreyi, bu çevrede yaşayan insanları, sorunlarını gözlemlemeyi sürdürmüştür; bu gözlemlerin sonucu olarak, İstanbul ve çevresini yansıtan Deniz Küstü, Al Gözüm Seyreyle Salih, Kuşlar Da Gitti romanları ortaya çıkmıştır.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerden hangisi Yaşar Kemal'in roman anlayışını yansıtmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. 1950'li yılların sanatçıları arasında bireye ve tarihe yönelen bir yazar olarak Tarık Buğra'yı görüyoruz. Tarık Buğra, ilk romanı İnsan Kurdu'nda aydının ve sanatçının

yaşamda umduğunu bulamaması nedeniyle içine düştüğü çıkmazı ve başkaldırışını verir. Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da romanlarıyla da Kurtuluş Savaşı'nı yazan yazarlar arasına katılır. Bu iki romanı tamamlayan Firavun İmanı, Sakarya Savaşı'ndan yararlanan çıkarıcı-

larla yiğitlik gösterenlerin ele alındığı romanıdır. Osmancık'ta ise Osmanlı devletinin kuruluşuna döner.

Gençliğim Eyvah ve İbiş'in Rüyası daha değişik konulu romanlarıdır.

Bu parçada numaralandırılmış eserlerden hangileri Tarık Buğra'ya ait değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) III ve IV
D) I ve V E) II, III ve IV

14. **Aşağıdakilerden hangisi modernizmi esas alan romanların özellikleri arasında sayılmaz?**

- A) Dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışında arayışlara gidilir.
B) Alegorik anlatıma önem verilir.
C) **Yazarlar insanı çevreleyen toplumsal dünyayı yalın bir biçimde anlatırlar.**
D) Olay olmakla birlikte esas olan, olayın birey üzerindeki etkisini anlatmaktır.
E) Yalnızlık, toplumdaki kaçış, geleneksel değerlere başkaldırı gibi konular işlenir.

15. Türk romanı, Türk toplumunun çeşitli çevrelerinden kesitler vermeyi denediği hâlde, önemi çok büyük bir çevreye, bilim ve bilim adamları çevresine gereğince uzanmayı nedense ihmal etmiştir. Oğuz Atay "Bir Bilim Adamının Romanı" eseriyle bu önemli boşluğu doldurmak amacıyla ilk adımı atarak, Mustafa İnan'ın kişiliğinde hem bir halk çocuğunun bir bilim adamı oluncaya kadar geçirdiği ilginç serüveni hem de bilim çevresindeki yaşantısını, belgelere dayanarak bütün boyutlarıyla yansıtıyor. Kendisi de İTÜ mezunu olan Oğuz Atay bu eseriyle özellikle üniversiteye girerek bilim insanı olmayı arzulayan gençleri çok özel bir örnekle gerçek bir bilim adamının yaşantısını olduğu gibi ve çok akıcı bir lisanla anlatarak diğer seçenekler yanında arzuladıkları bilim yolunda, Türk toplumu ve insanlığa yararlı olabilmek için nasıl davranmaları ve çalışmalarını gerektiğinin ipuçlarını vermektedir.

Bu parçadan hareketle "Bir Bilim Adamının Romanı" adlı eser ile ilgili olarak aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) Oğuz Atay, Türk romanındaki konuyu farklı boyutlara taşımıştır.
B) Bu eserde konu gerçek hayattan yola çıkılarak anlatılmıştır.
C) Adı geçen eserde hayatın belirli dönemleri sürükleyici bir dille yansıtılmıştır.
D) Bahse konu eserde, gerçek hayata dair tavsiye niteliğindeki ipuçları yer almaktadır.
E) **Yazar, bu eserinde yenilikçi ve çağdaş Batı romanının tekniklerini kullanmıştır.**

1. Miguel de Cervantes'in kaleme aldığı eser, roman türünün dünya edebiyatındaki modern anlamda ilk örneği kabul edilir.

Bu cümledeki bahse konu eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Persiles ile Sigismunda'nın Acıları
B) Robinson Crusoe
C) **Don Kişot**
D) La Galatea
E) Özgür Ruhlu Aşıklar

2. Dünya edebiyatı romanları arasında yer alan;

- ◆ Victor Hugo: Sefiller
- ◆ Stendhal: Kırmızı ve Siyah
- ◆ Emile Zola: Germinal
- ◆ Cengiz Aytmatov: Gün Uzar Yüzyıl Olur

İsimli eserler aşağıdaki edebî akımlardan hangisi ile yazılmış olamaz?

- A) Romantizm B) **Klasisizm** C) Realizm
D) Naturalizm E) Sürrealizm

3. Kötülüğü ve kötülük sonucu insan vicdanının yaşadığı azapların her türlü hukuki cezadan daha etkin olduğunu anlatan, Dostoyevski'nin büyük eseridir. Yazar, toplumdaki çarpık adalet anlayışını Raskolnikov karakteriyle irdeler. Raskolnikov'un öyküsü aslında biraz da her insanın içinde var olan gizli bir yanının öyküsüdür.

Bu parçada bahsedilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karamazov Kardeşler B) **Suç ve Ceza**
C) Budala D) Öteki Ben
E) Yer Altından Notlar

4. Roman, Avrupa'da sözlü edebiyattaki destan türünün geçirdiği evrimleşmenin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Romanın ortaya çıkmasına söylenceler, destanlar, kahramanlık öyküleri ve masallar kaynaklık etmiştir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) **Avrupa'da romanın oluşumunda, çeşitli türlerin varlığından bahsedilebilir.**
B) Roman, destan türünün bir kolu olarak zaman içinde ortaya çıkmıştır.
C) Roman, destan türünün geçirdiği evrimleşme neticesinde sözlü edebiyat türleri arasındaki yerini almıştır.
D) Sözlü edebiyatın temellendirdiği en önemli tür romandır.
E) Avrupa'da roman sözlü edebiyat ürünleri ile etkileşim hâlidir.

5. Eserlerini Kırgızca ve Rusça olarak kaleme alan -----; eserlerinin çoğunda tema olarak aşk, dostluk, savaş döneminin acıları ve kahramanlıkları ile Kırgız gençliğinin gelenek ve göreneklerine bağlılığını seçti. Milletinin tarih boyunca kazandığı sosyal, kültürel, ahlakî, edebî, askerî yani bütün maddi ve manevi zenginliğini eserlerine yansıtmış, yaşadığı coğrafyanın insanının tarih içinde kazandığı değerleri, acılarını, kahramanlıklarını, tecrübelerini yazıya döküp ölümsüzleştirmiş, halkının içine düştüğü zor durumları eserlerinde en güzel şekilde anlatmış, onların çözümlerine dair ipuçları göstermiş, eserlerinde kendi ifadesi ile "tipik insan"ı ortaya koymaya çalışmıştır. "Gün Olur Asra Bedel" gibi eserleri dünya çapında ün kazanmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Cengiz Dağcı B) Emile Zola
C) **Cengiz Aytmatov** D) Beksultan Cakiyev
E) Cengiz Abullayev

6. Dünya edebiyatındaki ilk tahlil romanı örneği aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Charles Dickens: David Copperfield
B) **Madame de La Fayette: La Princesse de Cleves**
C) Ernest Hemingway: Çanlar Kimin İçin Çalıyor
D) Mark Twain: Tom Sawyer'ın Maceraları
E) Edgar Allen Poe: Morgue Sokağı Cinayeti

7. Dünya edebiyatındaki ilk kadın romancı aşağıdaki-
lerden hangisidir?

- A) Virginia Woolf
- B) Agatha Christie
- C) Ursula Kroeber Le Guin
- D) **Aphra Behn**
- E) Joanne Kathleen Rowling

8. Aşağıdaki eserlerden hangisi Tolstoy'a ait değildir?

- A) Rusların kendi ülkelerini ve dönemin aristokratlarını en doğru yarılarıyla yansıtan bir romandır. Anna Karenina'nın ana teması her şeyden önce Rus ailesidir. Eserde, dürüst bir evliliğin mutluluğuyla evlilik dışı bir aşkın yol açtığı düş kırıklıkları karşılaştırılmaktadır.
- B) Hacı Murat, 19. yüzyıl Kafkas halkları arasında efsaneleşen, Şeyh Şamil'le davalıdır. Hacı Murat; yurt edinme, hayata tutunma, bağımsızlık, tutsaklık, ihanet ve iktidar sarmalında biçimlenen bir davanın kahramanıdır. Rusları da sevmez, Şeyh Şamil'i de.
- C) Savaş ve Barış, zamanın Rusya'sını iyisiyle kötüsüyle anlatan bir eser. İnsanın olduğu yerde eksik olmayan aşk, hırs, iyilik, düşmanlık ve entrika. Bir yanda ne için yapıldığı bir türlü bilinmeyen ve onca insanın ölmesine sebep olan savaşlar, diğer yanda "barış"ın küçük bir sınıfın daimi kaderi oluşu. Savaşta da barışta da dürüstlüğü ilke edinmiş kahramanlar...
- D) İnsan Ne ile Yaşar'da Allah, yeni doğum yapmış bir annenin ruhunu, vazifesi olmasına rağmen merhametine yenik düşüp alamadan dönen meleği üç şey öğrenmesi için insan suretine büründürerek dünyaya gönderir: İnsanın içinde ne barındırdığını, insana neyin verilmediğini ve insanın ne ile yaşadığını öğren. Melek, bunları öğrenip insanı tanıyınca Allah'ın sonsuz merhametini kavrayarak tekrar semaya yükselir.
- E) **Dünya Nimeti, ıssız toprakları canlandırmak için insan gücünün imtihanları ve tabiat kuvvetleriyle çetin savaşları hikâye eder. Katı topraklara düşen alın terlerinin önce kıt kanaat, sonra cömert hasadını ve büyük hazzı dile getirir. Kendine bir model almadan bunu başaran 20. yüzyıl insanının destanı yazılmıştır.**

9. Dünya edebiyatında köklü bir geçmişi olan roman türünde önemli eserler ortaya konmuştur. Batı'da roman bir edebî tür olarak şekillendikten sonra farklı roman anlayışları ortaya çıkmıştır. Bu anlayış da insanlığın yaşamış olduğu hızlı değişim ve gerçeklik kavramının sorgulanması sonucunda gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler ışığında Victor Hugo'nun Genç Werther'in Acıları, Johann

Wolfgang von Goethe'nin Notre Dame'in Kamburu, Char-

les Dickens'in İki Şehrin Hikâyesi, Fyodor Dostoyevski'nin

Karamazov Kardeşler ve John Steinbeck'in Gazap

Üzümleri adlı eserleri tarihe damgasını vurarak ölümsüz

olmayı başarmışlardır.

Bu parçadaki altı çizili eser isimlerinden hangilerinin yeri değiştirilirse parçadaki sanatçı-eser eşleştirmesi doğru olur?

- A) I ve II
- B) III ve V
- C) I ve IV
- D) II ve V
- E) III ve IV

10. 20. yüzyıldaki sosyal ve teknolojik gelişmeler romana da yansımıştır. (I) 20. yüzyılda sezgicilik, varoluşçuluk, nihilizm gibi felsefe akımlarının sinesinde gelişen roman, çağının bunalımlarını yansıtan bir tür olmuştur. (II) Kapitalizmin yükselişi, tüketim ekonomisinin gelişimiyle bireyin dünya düzeni içinde aldığı konum, onu modern çağın kahramanı, öznesi olmaktan nesneye indirgemıştır. (III) Birey; yönlendirilerek nesneleşmiş, bundan dolayı çağına, toplumuna yabancılaşmış ve yalnızlaşmıştı. (IV) Bu çağın romancılarından Franz Kafka; kaybeden, yabancılaşan insanı işlemeye başladı. (V) İrlandalı James Joyce, klasik romanın kronolojik zaman akışını bir yana bırakarak, insanın bilinçaltının belirlediği zaman sistemini esas almıştır. İngiliz kadın roman yazarı Virginia Woolf da James Joyce gibi bilinç akımı tekniğine başvurmuştur. Fransız edebiyatında, Marcel Proust yeni bir roman anlayışına giden yolu açar. André Gide, klasik tarzdan yeni tarz bir romana geçer.

Bu parça iki paragrafa ayrılacak istense ikinci paragraf numaralandırılmış cümlelerin hangisiyle başlar?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) **IV**
- E) V

11. Olay örgüsünü bir yazınsal biçim olarak yaratmaya neden olan toplumsal ilişkiler dizgesi ve toplumsal hayatın sürekli değişmeye, kendini aşmaya zorlayan doğası, romanı roman yapmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu cümle ile aynı doğrultudadır?

- A) Olay örgüsünün bir yazınsal tür olmasını sağlayan roman toplum hayatına şekil verme görevini üstlenmiştir.
- B) Yazınsal türler içerisinde yer alan roman, toplumsal ilişkilerin düzene sokulması amacıyla olay örgüsünü hayata uyarlamıştır.
- C) **Devamlı değişen ve yenilenen sosyal yaşam akışının yapısındaki olaylar edebî bir tür olan romana hayat vermiştir.**
- D) Toplumsal yaşamdaki olay örgüleri romanda işlenen yeni kurgularla şekillendirilerek kendini aşmayı başarmıştır.
- E) Romanı roman yapan olay örgüleri, hayatın sürekli değişmeye, kendini aşmaya zorlayan doğasından ayrı şekillenir.

12. Politik roman bir tür olarak tarihin akışı içerisinde Batı'da gelişmiş, Batı'nın toplumsal gelişmelerinin bir sonucu olarak şekillenmiş ve gelişmiştir. Nasıl ki romanın ortaya çıkışı Batılı toplumsal/tarihsel koşullarca belirlenmişse aynı şekilde politik roman için de benzer bir değerlendirme yapılabilir. Politik romanın tarihsel gelişmesinde özellikle belirli dönemler ve koşullar son derece etkili olmuş ve böylece romanın yapısını biçimlendirmeyi başarmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin politik romanın tarihsel gelişmesinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Marksizmin ortaya çıkması
- B) 1960'lı yıllarda Batı'da meydana gelen siyasî değişimler
- C) Toplum-ideoloji ve yapı ekseninde gerçekleşen şekillenmeler
- D) **Sosyal yaşama bakış açısından sanattaki etkileşimler**
- E) 1789 Fransız İhtilali'nin meydana getirdiği köklü değişimler

13. "Diriliş", "Babalar ve Oğullar" adlı dünya klasiği eserler aşağıdakilerden hangilerine aittir?

- A) Charles Dickens - Victor Hugo
- B) Jane Austen - Ivan Gonçarov
- C) **Lev Nikolayeviç Tolstoy - Ivan Turgenyev**
- D) Gustave Flaubert - Ernest Hemingway
- E) Fyodor Mihailoviç Dostoyevski - Honore De Balzac

14. Dr. Manetta Paris'te bir hapisanede aristokratlar yüzünden suçsuz yere 18 yıl yatar. Bu yüzden akli dengesi bozulur. Londra'da yaşamakta olan kızı Lucia, eski bir aile dostuyla Paris'e gider ve orada babasının hayatta olduğunu öğrenir. Birlikte Londra'ya dönerler. Bir süre sonra Fransa'da yaşayan aristokrat bir ailenin oğlu olan Charles Darney ile tanışır. Aristokratlardan nefret eden Darney, Lucia'ya âşık olur ve onunla evlenir. Kızları altı yaşına geldiğinde Fransa'da ihtilal başlar, ihtilalciler Darney'in ailesini cezalandırırlar. Aileden sadece Darney hayatta kalır. Darney, ailesinin zarar verdiği kişilere ailesi adına tazminat vermek üzere Paris'e gider. Ancak aristokrat olduğu gerekçesiyle tutuklanır. Haber İngiltere'ye ulaşır ulaşmaz Dr. Manetta ve Lucia, Darney'i kurtarmak için Paris'e gelirler. İhtilalciler Darney'in ailesine karşı aşırı bir nefret duyarlar. Darney mahkemeye çıkarılmadan bir buçuk yıl hapis kalır. Bu arada karısıyla bile görüştürülmez. Sonunda yargılanır ve halkın saygı duyduğu Dr. Manetta'nın damadı lehine tanıklığı sayesinde serbest kalır. Fakat Paris'ten çıkmasına izin verilmez. Bir süre sonra yeniden tutuklanır. Dr. Manetta'nın yakın dostları Defargeler, Darney'i halk düşmanı ilan etmiştir. Darney idama mahkûm edilir. Lucia'yı derin bir aşkla seven Avukat Carton, Lucia'yı mutlu etmek için Darney'i hücrelerinde ziyaret eder. Darney'le birbirlerine çok benzemektedirler. Kıyafetlerini değiştirirler ve Avukat Carton, Darney'in yerine giyotine gider. Darney, Lucia ve kızını alarak Paris'ten kaçır.

"İki Şehrin Hikâyesi" romanından alınan bu kesite göre adı geçen romanın türü aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Töre - tezli
- B) Tahlil - bilimkurgu
- C) Realist - macera
- D) Sosyal - natüralist
- E) **Tarihî Kurgu - sosyal eleştiri**

1. Aşağıdakilerin hangisindeki altı çizili ifade çıkarılırsa cümlelerin anlamında bir değişiklik olmaz?

- A) Geçen kış da böyle olmuştu, yine o zaman da yetkililer kalitesiz kömür kullanımına yasak getirmişti.
- B) Yapılan zamlar şirket çalışanlarını bir türlü tatmin etmeye yetmiyordu.
- C) Sizinle konuşuncaya kadar, olayların sebebini inanırım biliyorduk.
- D) Anadolu'da eskiden beri birçok millet birlik içinde, dirlik içinde yaşamış.
- E) Kitapların, insanın dostu olduğu düşüncesine sanırım herkes katılır.

2. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük atılırsa cümlelerin anlamında bir değişiklik olmaz?

- A) Sözleriyle davranışları birbirini tutmayan bu ikiyüzlü insanlardan bıkmıştım.
- B) Şehirden bir an önce çıkmalı, sahildeki kayalıklarda oturmalıydım biraz.
- C) Yola çıkmadan önce gideceğim yerlerle ilgili bilgi, belge topluyordum.
- D) Tanımadığım bu insanlar beni nasıl karşılayacaklardı, doğrusu ben de merak ediyordum.
- E) Bahçedeki kiraz ağacı evimin penceresini tümüyle kapatıyordu.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Çocuklarımıza tertemiz bir dünya bırakmak istiyorsak önce zihniyetimizi değiştirmeliyiz.
- B) Büyük Menderes'in etrafındaki pamuk tarlalarında pek hummalı bir faaliyet vardı.
- C) Toplumsal huzuru sağlayamamış toplumların bireyle-ri, elbette mutlu olmayacaktır.
- D) Onun romanlarında beni asıl etkileyen, konu değil, üslup oldu.
- E) Suriye tarafından ülkemize saldırı olmadıkça karşılık verilmeyecektir.

4. Toplu taşıma araçlarında yolculuk yaparken en çok nüfus cüzdanı, paso, çanta, cüzdan, şemsiye, saat ve her nasılsa çorap unutuluyor.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıfatın ve ismin aynı tamlanana bağlanması
- B) Eylemsi ile eylem arasındaki çatı uyumsuzluğu
- C) Aynı anlama gelen sözcüklerin bir arada kullanılması
- D) Yan cümlecikte dolaylı tümleç kullanılmaması
- E) Özne ve yüklem nicelik bakımından uyumsuz olması

5.

- I. Bundan sonraki yaşantısını, doğduğu fakat otuz yıldır gidemediği köyünde sürdürecekti.
- II. Yazarın bu kendine özgün fantastik kurguları okuyucuyu gerçeğin merkezinden uzaklaştırıyor.
- III. Hayırsever vatandaşlar tarafından yaptırılan okul inşaatı biterse önümüzdeki ay eğitim öğretime başlayacak.
- IV. Bir hafta sürecek festival boyunca izleyicilere, yalnız çizgi ve çocuk filmleri izlettirilecek.
- V. Özel ve kamu arazisi ayrımı yapmaksızın yeni bir imar planı yapıldı.

Numaralandırılmış cümleler, yapılan anlatım bozuklukları açısından eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Çocukların yaptıkları hatalı davranışlardan anne ve babalar sorumludur.
- B) Sınavlarda istediğim sonuçları alamayınca kendime yeni bir program yapmaya karar verdim.
- C) Birçok kimseler tatil yapmayı, deniz kenarında ya da bir ağaç altında sırtüstü yatmak sanıyor.
- D) Dil bilgisi soruları bilgi gerektiren sorulardır ama çok zaman almaz.
- E) Her partiden bir temsilcinin katıldığı toplantıda görüş birliği sağlanmaya çalışılıyor.

7. Cümlede aynı anlamı veren sözcükler bir arada kullanılınca anlam nasıl bozuluyorsa aynı anlama gelen sözcüklerle eklerin bir arada kullanılması da anlatım bozukluğuna yol açar. Ayrıca eklerin yanlış ya da eksik kullanılması da anlatımı bozmaktadır.

Buna göre;

- I. Yazarlarımızın köy yaşam ve hayatıyla ilgilenmeleri toplumumuz açısından çok önemlidir.
II. Adana'ya giderken bindiğimiz otobüs şoförü Yakup'un hemşehrisi çıktı.
III. Odamda yer verdiğim küçük resimlerimin çoğu aslında benim anılarımdır.

şeklinde verilen cümlelerin hangileri yapılan açıklama-ya örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

8. Benim zamanımda, ayvaların çok olması demek o kişinin çok soğuk geçmesi demektir.

Numaralanmış sözcüklerden hangisinin çıkarılması cümlede anlatım bozukluğuna yol açmaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. **Aşağıdakilerin hangisinde** "Bu yıl salgın hastalıklardaki hayvan ölümü sayısını 275 olarak kayıtlara geçildi." cümlesiyle özdeş bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Müzik, umutsuz bir genç kadın olan Suad için ruhu dinlendiren, acıları unutturan bir ögedir; Necib ve Süreyya için de yaşantılarını renklendirecek eğlenceli bir iştir.
B) Romanda çalınan müzik aletleri ve dinlenen müzik Fransız kültürüne aittir.
C) Suad, Necib ve Süreyya toplumun Batılılaşma eğiliminde olan seçkin kesimine ait insanlardır.
D) **Suad, eylül ayının getirdiği sonbahar ortamı ile kendi hayatı ve hayalleri arasında bir bağ kurulmuştur.**
E) Romandaki tasvirlerde ayrıntıya girilmesi gerçeğin iyi bir gözlemi olarak değerlendirilebilir.

10. Bazı sözcükler cümlede doğru yerde kullanılmazsa anlatım bozukluğuna neden olur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamaya uygun bir örnek vardır?

- A) Botanik bahçede dikkatimi en çok leylaklar çaktı.
B) Gün, akşama doğru ilerlerken nihayet bir keklük avlayabilmişti.
C) Bazı çocuklar kasabanın girişindeki boş alanda top oynuyordu.
D) **Eve gelince çok televizyon başında kalıyor, ders çalışmıyordu.**
E) Yeni kitabınız okurla ne zaman buluşacak.

11. Adam, bu ithamın yersiz ve doğru olmadığını söyleyip duruyordu.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği
B) Özne-yüklem uyumsuzluğu
C) Deyim yanlışlığı
D) Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı
E) **Yardımcı eylem eksikliği**

12. (I) Sembolizm, şiirde gerçekliği savunan parnasizm akımına bir tepki olarak XIX. yy'ın sonlarında ortaya çıkmıştır. (II) Sembolizm sanatçıları, şiirde kendi izlenimlerine ağırlık koymuşlar; biçimi, anlam kapalılığını, ahengi, müzikaliteyi her şeyden üstün tutmuşlardır. (III) Duyguları kelimelerin ses değerleriyle seslendirme, onların şiirlerinin başlıca özellikleridir. (IV) Dış dünyadan algıladıklarımız sembolizme göre dış gerçekliğin kendisi değil, onlarla ilgili bir takım izlenimlerdir. (V) Bu da kişiden kişiye değişen bir olgudur.

Yukarıda numaralandırılarak verilmiş cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) Yalnız III B) **Yalnız II** C) I ve II
D) III ve V E) IV ve V

13. Nitelikli bir anlatımda cümlelerin anlatmak istediği düşünce açık bir şekilde ifade edilmeli, sözcükler yerli yerinde kullanılmalıdır. Söz diziminde uyulması gereken en önemli kural, sözcüklerin yapısal ve anlamsal yönden bir çırpıda anlaşılabilir şekilde sıralanmasıdır. Yerinde kullanılmayan bir söz, cümlelerin anlamını değiştirebilir.

Buna göre;

- I. Sınavı kaybetme şansım daha yüksek olduğu için kendime bir iş arıyorum.
- II. Bu kanun, sanatçıların binbir emekle ortaya koyduğu eserleri izinsiz çoğaltarak satan emek hırsızlarına geçiş vermeyecek.
- III. Bütün uyarılara rağmen bazıları alkollü araba kullanmayı sürdürüyor.

şeklinde verilen cümlelerin hangileri yapılan açıklamaya örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

14. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük çıkarıldığında cümlede anlatım bozukluğu ortaya çıkmaz?

- A) Mağarada güzel ses çıkar ki mağara da sesi güzel yansısın.
- B) Az konuşmaktan pek az, çok konuşmaktan sık sık pişman olunur.
- C) İnsan, dilini tutup sustukça kusuru da kusursuzluğu da bilinmez.
- D) Konuşmak yaratılıştan, susmak zekâdan gelir.
- E) Bir katibin etkileyciliğini sağlayan, güzel konuşma yeteneğidir.

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bütün arkadaşların yeni yılını kutlar, başarılar dilerim.
- B) Beş ton buğdaya karşılık bir ton petrol alabiliyoruz.
- C) Parti temsilcileri önerge konusunda ortak bir görüş vardı.
- D) Gelişmemizi belirleyen ana ölçüt konuşmamızdaki etkinliğimizdir.
- E) Toplantı başlamadan hemen önce bize birer kitap verdiler.

16.

- I. Sabaha kadar yağın yağmur sele neden oldu.
- II. Bu saatte oraya yalnız gidemem; seninle birlikte gitmek istiyorum.
- III. Yarınki sınava çok çalışmam gerekiyor.
- IV. Türkçede, Arapça ve Farsça dillerinden gelmiş sözcükler vardır.
- V. Toplumdaki eşitsizliğin nedenleri araştırılıyor.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu vardır?

	I	II	III	IV	V
A)		✓		✓	
B)	✓	✓			✓
C)			✓		✓
D)		✓	✓		✓
E)	✓			✓	

17. (I) Kurtuluş Savaşı, I. Dünya Savaşı'nın sonunda galip gelen devletlerin Sevr ve Mondros antlaşmalarının bazı maddelerine dayalı olan Osmanlı topraklarını paylaşma arzuları sonucunda ortaya çıkmıştır. (II) Çanakkale Muharebesi'nden sonra iyice zayıflayan Osmanlı Devleti, İtilaf Devletleri'ne teslim olmuş; İngilizler İstanbul'u, Yunanlılar Ege'yi ve İzmir'i işgal etmişlerdir. (III) Daha sonra Fransızlar Güneydoğu'yu, İtalyanlar Akdeniz'i ele geçirmek üzere harekete geçmişlerdir. (IV) Bu işgal ortamında eli kolu bağlı kalan İstanbul Hükümeti, İngilizlerin baskısıyla bütün askeri gücünü İtilaf Devletleri'nin kontrolüne bırakmıştır. (V) Öte yandan, Mustafa Kemal'in Anadolu'da başlattığı direnişe destek vermemiş veya verememiştir. (VI) Mustafa Kemal, Amasya'dan başlattığı direniş ve bütünleşme hareketini Samsun, Erzurum, Sivas ve Ankara'da kararlılıkla sürdürmüş, Anadolu'nun her yerine yayılmıştır. (VII) Büyük Taarruz ve Sakarya Meydan Savaşları sonrasında, Türk milleti ulusal mücadeleyi başarıyla noktalamıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I ve II B) I ve VI C) II ve III
D) III, V ve VII E) IV, VI ve VII

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sanatta yetenek gerekli ancak bunun başarı için yeterli olmadığını düşünüyorum.
 B) İyi romanlar yazmak isteniyorsa bu romanların dil ve anlatımına özen göstermelidir.
 C) Yapılanları gözümle görsem söylenenlere gerçekten inanacaktım.
 D) Aramızdaki sorunların çoğu belki de bencilce düşünmemden kaynaklanıyor.
 E) Bilindiği gibi insanın düşünebildikleri ile ortaya koyabildikleri arasında derin bir uçurum vardır.

2. Her zaman bir evimin olmasını isterdim ama bir türlü isteğim gerçekleşmedi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne - yüklem uyumsuzluğu
 B) Gereksiz sözcük kullanımı
 C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
 D) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
 E) İyelik ekinin gereksiz kullanılması

3. Bütün okul, bahçede toplanıp pikniğe gidildi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tamlama yanlışlığı
 B) Özne eksikliği
 C) Çatı uyumsuzluğu
 D) Noktalama yanlışlığı
 E) Nesne eksikliği

4. Çokluk anlamı veren belgisiz zamirlerin tamlanan olduğu ad tamlamaları özne olursa yüklem tekil olur.

Aşağıdakilerin hangisinde bu kurala uyulmamasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kitapların tümü kitaplığa özenle yerleştirildiler.
 B) Bazı insanlar yapılan araştırmaların doğruluğuna inanmıyor.
 C) Beklediğimiz misafirler sanırım az önce geldiler.
 D) Eşyaların çoğu artık kullanılamaz hâle gelmişti.
 E) Bütün öğrenciler sonuçların açıklanmasını heyecanla bekliyordu.

5. Ayşe bir ucundan, ben bir ucundan tuttum ve teker teker katladık çarşafı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çatı uyumsuzluğu
 B) Özne eksikliği
 C) Yüklem eksikliği
 D) Tamlayan eksikliği
 E) Gereksiz sözcük kullanımı

6. Yeni kredi fırsatları ile ev satışlarının artmasına inanıyorum.

Verilen cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

- A) "fırsatları" sözcüğü yerine "olanakları" sözcüğü getirilerek
 B) "artmasına" sözü yerine "artacağına" sözü getirilerek
 C) Cümle başına "bu" sözü eklenerek
 D) "yeni" sözcüğünden sonra "hazırlanan" sözcüğü getirilerek
 E) "inanıyorum" yerine "inanıyoruz" sözü getirilerek

7. Ünlü yazar bazı düzeltmeler yaparak bazı fazlalıkları çıkarıp atarak eseri kusursuz hâle getirmiş.

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerden hangisinin atılması cümle anlamında eksilme ya da daralmaya yol açmaz?

- A) I
 B) II
 C) III
 D) IV
 E) V

8. "Hiç kimse bana söylemedi, ben üzülmeiyim diye çeği benden sakladı."

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

- A) "Hiç kimse" yerine "kimse" sözcüğü getirilerek
 B) "bana" sözcüğü cümleden atılarak
 C) "söylemedi" yerine "haber vermedi" sözü getirilerek
 D) "ben" sözcüğünden önce "herkes" sözcüğü getirilerek
 E) "sakladı" yerine "gizledi" sözcüğü getirilerek

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) İşlerin yoğunluğundan kendine zaman ayırmasını iyice unutmuş, adeta işiyle yatıp kalkar olmuştu.
- B) Sanatın nesneleşmesine bir tepki olarak modernist hareket, sanatçıyı kurgunun merkezine aldı.
- C) Gerçeği kelimelerle anlatmak, ulaşabileceğimiz en samimi anlatım yoludur.
- D) Destan; bir kişinin, bir sanatçının değil, bir ulusun ortak dehasının ürünüdür.
- E) Sürüp giden zamanın hangi noktasında olursak olalım duyarlılığımızı kaybetmeyelim.

10.

- I. Ali Bey, kurula bir rapor sunmuş, onu görüşmüştük.
- II. Geçen hafta diktirdiği elbiseyi, ilk kez o gece giyindi.
- III. Sergiyle ilgili hazırlıklar tamamlanmış, sanatseverlerin beğenisine sunulmuştu.
- IV. Sanatçının son kasetini dinleyen hayran oluyordu.
- V. Günlerdir aradığını bu mağazada bulmuştu.

Yukarıda verilen cümlelerin hangisinde özne eksikliğinden kaynaklı bir anlatım bozukluğu bulunmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sizden tek isteğim, bu ağaçlara her gün su vermenizdir.
- B) Kullanılan çoklu kilit sistemine bakılırsa bu kapılar güvenlidir.
- C) Senin her hareketinden söylediklerime inanmadığını anlıyorum.
- D) Yeni taşındıkları ev, geniş ve aydınlık; iş yerine de uzak değildi.
- E) Çevrenin atıklarla kirlenmesi, doğanın dengesini bozdu.

12. Büyük üstadın sanat tarihi ile ilgili çalışmaların bir an evvel bir yayınevi tarafından basılması gerekiyor.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun giderilebilmesi için numaralanmış sözcüklerin hangisinde bir değişiklik yapılmalıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

13. (I) Modern kostümlerle çok güzel sahnelendi oyun. (II) Işık oyunları ya da yapay efektler kullanılmamıştı oyunda. (III) Son derece sınırlı dekorun içinde oyuncular, oyunculukları ile göz doldurdular. (IV) Sabahattin Eyüboğlu'nun yalın çevirisi ise oyuna ayrı bir keyif katıyordu. (V) Yönetmenin ortaya çıkan oyundan son derece hoşnut ve şikâyetçi olmadığını gördüm.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Ufaklığın elinden şekeri alınınca ağlamaya başladı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tümleş eksikliği B) Nesne eksikliği
C) Yüklem eksikliği D) Özne eksikliği
E) Gereksiz sözcük kullanımı

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "karşılıklı" sözcükten çıkarılırsa cümlenin anlamı bozulmaz?

- A) Artık böyle karşılıklı tartışmayı bırakın da ödevleri bitirelim.
- B) Saygı elbette karşılıklı olmalı, say beni sayayım seni.
- C) İki arkadaş karşılıklı iyi niyet gösterisinde bulundular.
- D) Her şey karşılıklı, şimdi de o bize haber versin bakalım.
- E) İyiliklerini karşılıklı yapmamalısın bence, bu sana hiç yakışmıyor.

1

**BAKIŞ
AÇILARI**

Anlatıcı, olayların içinde yer almaz. Olaylara müdahale etmeden, geniş bir açıdan bakar. Her şeyi bilir, istediği yerleri özetler. Olaylara hakim olduğu için onları yorumlama gücü diğerlerine göre daha güçlüdür. Anlatım üçüncü ağızdanadır.

**BAKIŞ
AÇILARI**

Anlatıcı olayların içinde değildir. Olayları bir kamera tarafsızlığı ile gözlemleyen görünüşte tarafsız bir şahit konumundadır. Kahramandan az şey bilir. Kişinin iç dünyasındaki çatışmalara fazla yer verilmez. Anlatım üçüncü ağızdır.

Anlatıcı, hikâyenin bir kahramanıdır. Her şeyi kendi bakış açısından anlatır. Kişinin tutumu, çatışmaları, düşünceleri birinci kişi ağızından verilir. Anlatıcı ve kahraman eşit bilgidedir.

Görselden çıkarılabilecek ortak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olaylar aynı kişi ağızdan okuyucuya aktarılır.
- B) Anlatıcı, kahramanların zihninden geçenlere hakimdir.
- C) Anlatılanlar anlatıcının incelemeleriyle ve karakterlere yükledikleriyle sınırlıdır.
- D) Anlatıcı, romanın kişilerinden biri olduğu için bildikleri kahramanın bilgisini yansıtır.
- E) **Anlatılan olaylar anlatıcının esere yaklaşımıyla ilgili olduğundan farklı bakış açıları kullanılabilir.**

2

Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki gözleme dayanan gerçekliğin, 1930-1940 yılları arasında toplumcu gerçekçiliğe yönelmeye başladığını görüyoruz.

Bunu savunan yazarlardan Sadri Ertem ve Sabahattin Ali toplumcu gerçekçiliği bilinçli bir biçimde savunmuşlar ve 1950'den sonra yetişen yazarlara da öncülük etmişlerdir.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca en doğru biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumcu gerçekçiliği bilinçli bir şekilde savunan ve kendisinden sonra yetişen tüm yazarlara da öncülük eden Sadri Ertem ve Sabahattin Ali gibi sanatçılar Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarındaki gözleme dayanan gerçeklikten 1930-1940 yılları arasındaki toplumcu gerçekçiliğe yönelmeye başlamışlardır.
- B) Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki gözleme dayanan gerçekliğin, 1930-1940 yılları arasında toplumcu gerçekçiliğe yönelmeye başlamasıyla Sadri Ertem ve Sabahattin Ali gibi yazarlar hem toplumcu gerçekçiliği savunmuşlar hem de 1950'den sonra yetişen yazarlara öncülük etmişlerdir.
- C) **Toplumcu gerçekçiliği bilinçli bir biçimde savunan ve 1950'den sonra yetişen yazarlara da öncülük eden Sadri Ertem ve Sabahattin Ali, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki gözleme dayanan gerçeklikten 1930-1940 yılları arasında toplumcu gerçekçiliğe yönelmeye başlayan yazarlar arasındadır.**
- D) Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki gözleme dayalı gerçekliğin, 1930-1940 yılları arasında toplumcu gerçekçiliğe yönelmeye başlamasını savunan yazarlar arasında bulunan Sadri Ertem ve Sabahattin Ali bunu bilinçli bir şekilde savunmuşlar ve 1950'den sonra yetişen tüm yazarlara da öncülük etmişlerdir.
- E) Toplumcu gerçekçiliği savunan ve 1950'den sonra yetişen yazarlara da yol gösteren Sadri Ertem ve Sabahattin Ali, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki gözleme dayanan gerçeklikten daha sonraları toplumcu gerçekçiliğe yönelmeye başlayan yazarlar arasındadır.

3 ve 4. soruları aşağıdaki tabloya göre cevaplayınız.

I	Mustafa Necati Sepetçioğlu, Bahaeddin Özkişi, Münevver Ayaşlı, Emine Işınso, Sevinç Çokum	→	Bireyin iç dünyasını esas alan romanlar yazmışlardır.
II	Peyami Safa, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Samiha Ayverdi	→	Millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan romanlar yazmışlardır.
III	Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Samim Kocagöz, Fakir Baykurt	→	Toprak kavgaları, tarımın makineleşmesi, köyden kente göç gibi toplumsal konuları romanlarında ele almışlardır.
IV	Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Ferit Edgü, Adalet Ağaoğlu	→	Modernist çizgide romanlar vermişlerdir.

3 Tablodaki numaralandırılmış bilgilerden hangilerinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) III ve IV E) II ve IV

4 Tabloda aşağıdaki roman türlerinden hangisine değilmiştir?

- A) Sosyal roman B) Tahlil romanı
C) Realist roman D) **Macera romanları**
E) Romantik roman

5 Aşağıda yapıya dayalı anlatım bozuklukları ile ilgili cümleler verilmiştir.

1	Tamlama Yanlışlığı
2	Özne Eksikliği	Yolun tam ortasında kanalizasyon borusu patlamış, çok geçmeden trafiğe kapatılmıştı.
3	Nesne Eksikliği	Müziğin geleceğinin halk türkülerinde olduğunu söylüyor ve uyguluyordu.
4	Yüklem Eksikliği

Buna göre boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki cümlelerden hangileri getirilmelidir?

- A) 1 - Çiftlikteki işleri babam, iş yerinin sorumluluğunu da ben üstlenmişim.
3 - Arkadaşlarına değer verir, her zaman arayıp sorardı.
- B) 1 - **Bu kitap, özel ve devlet okullarında okutulacak.**
3 - **Yazarın Ankara anılarını sen, çocukluk şiirlerini de ben okuyayım.**
- C) 1 - Her ne kadar büyük şehre gelindiyse de beklenen başarıyı gösteremedi.
3 - Sandalyeler kırılmışlar, çöpler dökülmüşlerdi.
- D) 1 - Toplantıda askerî, siyasî, ekonomi konular ele alındı.
3 - Sen de git, herkes gibi bekleme.
- E) 1 - Dünkü toplantıda geleceğe dair konuları görüşülmüştü.
3 - Bize geleceğini söylüyor ancak bir türlü fırsat bulunamıyordu.

6

1- Çatı Uyuşmazlığı

Arabadan inip koşar adımlarla iş yerine gidildi.

2- Yardımcı Fiil Eksikliği

Bu işe nitelikli ve eğitimsiz olmayan kişiler seçilecektir.

3- Ek Fiil Eksikliği

İnsanlığı mükemmel ama duruşu hiç de öyle değildi.

4- Tamlama Yanlışlığı

Klasik ve caz müziğinin en tanınmış simasını geçen hafta kaybettik.

5- Bağlaç Yanlışlığı

Bu akşam hiçbir yere gidemem ama çok yorgunum.

“Hafta içi bu tarlayı bitirip tarlaya yeni ekinler ekilecek.”

Yukarıda örneklerle desteklenen konu başlıkları düşünüldüğünde, bu cümle numaralandırılmış konu başlıklarının hangisine örnek sayılabilir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

7

Anlatım bozukluklarının bulunabilmesi için öncelikle nitelikli bir cümlenin hangi özelliklere sahip olması gerektiği bilinmelidir. Nitelikli bir cümlede şu özellikler bulunur:

- ◆ Yapısı yanlış bir sözcük bulundurmaz.
- ◆ Tamlama yanlışları olmaz.
- ◆ Ekler doğru kullanılır.
- ◆ Öge eksikliği olmaz.
- ◆ Özne ve yüklem uyumu olur.

Buna göre aşağıdaki kişilerden hangisinin nitelikli bir cümle kurarak anlatım bozukluğu yapmadığı söylenebilir?

- A) **Ahmet:** Bu mekânda edebiyat ve siyasal etkinlikler çokça görülür.
- B) **Ayşen:** Şehrimizin gururu Nobel ödüllü yazarımız ha-
vaalanında karşılandı ve konvoyla evine uğurlandı.
- C) **Sevil:** Annem ve ben yıllardan beri bu ev için planlar yapıyorum.
- D) **Şevval:** Herkes okumanın öneminden bahsediyor ama kaliteli okumanın nasıl olacağından bahsetmiyor.
- E) **Mehmet:** Kazandığım başarıya ben ve ailem çok sevindim.

8

Cumhuriyet Dönemi 1950-1980 arası romanında; toplumcu-gerçekçi roman, bireyin iç dünyasını esas alan roman, millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan roman, modernist roman şeklinde görülen dört farklı anlayış/eğilim;

I	Olay örgüsünü önemsemişler, merak unsurunu ön planda tutmuşlar ve tamamen insanın dış dünyasını ve çatışmalarını hayali tasvirlerle ortaya koymaya çalışmışlardır.
II	Gelenekseli reddeder, yeniyi oluşturma anlayışını benimserler. Bununla birlikte geleneksel olanı yeni olana uydurma eğilimi vardır.
III	Türk tarihinin şanlı zaferleri işlenmiş, tarihi karakterlerden esinlenerek ortaya çıkarılan kahramanlara yer verilmiştir.
IV	Bazı sanatçılar bireyin psikolojisini, ruhsal durumunu anlatmayı amaçlamış, bu doğrultuda önemli eserler vermişlerdir.
V	Anadolu coğrafyası ve insanı, toplumdaki düzensizlikler, çatışmalar, köy gibi küçük yerleşim yerlerinin sorunları ağa-köylü, öğretmen-imam, zengin-fakir, halk-yönetici, güçlü-güçsüz, aydın-cahil ve büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemler gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır.

eğilimleriyle eşleştirildiğinde hangi anlayış dışarıda kalır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9

1. Aşağıdaki cümlelerde anlatım bozukluğu olanları işaretleyiniz.

- I. Gazete ücretlerine zam yapılıncaya pek çok gazetenin de tirajı düştü.
- II. Sizlere hizmet etmek bizim için büyük bir şereftir.
- III. Soruların ÖSYM standartlarına uygun olmasına dikkat ederdik.
- IV. Emir verilmediği için kimse kılını bile kıpırdatmıyordu.
- V. Bu işten fazla para kazandığımı söylemem çok zor.

2) Aşağıda verilen cümlelerden anlatım bozukluğu olanları işaretleyiniz.

- I. Artık kibrit kutusu büyüklüğünde radyolar taşıyor insanlar, kimi de cep telefonundan dinliyor radyo yayınlarını.
- II. Müdür, söyledikçe hırslandı, gömleğinin düğmesini çözüp derin derin solumaya başladı.
- III. Açık, doğal, içten bir anlatımı olduğu için öyküler, rahatlıkla kısa sürede okunabiliyor.
- IV. Yazın yaylaların serin olduğu biliniyorsa da işi gücü bırakıp yaylalara gidemiyorlardı.
- V. Doğanın bilinçsizce kirletildiğini belgelerle ortaya koyan konuşmacı çok ilgi gördü.

Yukarıda verilen soruları doğru cevaplayan birinin işaretlediği cümleler sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I - IV B) I - III C) IV - V D) III - V E) II - IV

10

Orhan Kemal'in aşağıdaki romanlarından hangisi farklı bir konuda yazılmıştır?

- A) Topal eskici, çocukları Mehmet ve Ali ile ayakkabı tamiri yaparak geçimlerini sağlamaktadır. Dükkânlarının karşısına açılan ayakkabı dükkânı, işlerinin azalmasına neden olmuştur. Bunun üzerine eskici, oğullarına başka iş bulmalarını söyler. Oğullarının evi terk etmelerine ve kendisiyle kavga etmelerine içerler. İki kardeş ise aynı evde yaşamaya başlarlar. Tüm aile gündelik işiyle başkasının yanında çalışır. Eskicinin ailesi sıtma olur. Çalıştıkları şartlar çok kötüdür. Sonunda dükkânını satıp oğullarını iyileştirmeye çalışır.
- B) Baba Mehmet; Mustafa, Ayten, Nurten ve Erol adında dört çocuklu bir ailenin reisidir. Apartmanın sahibinin kızı Hülya ise kaprisli, aşk romanları okuyan, hayal âleminde gezen bir kızdır. Hülya, Mustafa'yı görünce çok etkilenir ve onu işe aldırır. Mustafa istemese de ailesini kurtarmak için Hülya ile evlenir. Mustafa'nın ailesi rahat etmeye başlamıştır ama Mustafa'nın akli Aynur'dadır. Ağır hasta olan Hülya'nın üç günlük ömrü kalmıştır. Babası Mustafa'ya kızının yanına gitmesi için para verir, o ise parayı almaz ve hastaneye gider.
- C) **Ahmet Kaptan cinayetten tutukludur ve yıllar sonra annesi 150 lira göndermiştir. Ahmet Kaptan bu parayla fasulye pişirtir, sigara aldırır, çay yaptırır. Koğuştaki her akşam tencere kaynamaya başlar. Koğuştakiler artık gardiyanlara bile kafa tutmaya başlarlar. Ahmet Kaptan'ın has adamı olmaya çalışanların arasında da bir rekabet başlar. Etrafındakiler paradan nemalanmaya çalışırlar ve Kaptan'ın parayı çoğaltması için kumar oynaması gerektiğine ikna ederler.**
- D) Güllü ile Kemal birbirlerini sevmektedirler. Ancak abisi Güllü'yü Muzaffer Bey'in yeğeni Ramazan ile evlendirmek istemektedir. Amaçları çiftliğe yerleşmektir. Muzaffer Bey öldükten sonra malı ve mülkü yeğeni Ramazan'a kalacak, onlar da istedikleri gibi hayat süreceklerdir. Güllü Kemal'e kaçar. Ancak Güllü'nün yaşı küçük olduğu için polis tarafından götürülür ve ailesine teslim edilir. Kemal tutuklanır. Kolu kanadı kırılan Güllü, daha fazla dayanamaz ve çiftliğe gitmeye razı olur.
- E) Muzaffer Bey'le toprak meselesi yüzünden arası açık olan yoksul Habib, toprağını geri alamayınca Muzaffer Bey'i bir pusuyla öldürür. Artık çiftlik Serap Hanım'a kalmıştır. Böylece çiftliğin adı da "Hanım'ın Çiftliği" olur. Serap Hanım, çiftliğin avukatı Erdoğan Bey'le evlenmeye karar verir. Ancak Avukat Erdoğan'ın bir tartışmada Habib'in kardeşine hakaret etmesi üzerine eski kinler alevlenir. Habib ve kardeşleri çiftliği ateşe verirler.

11

- I. Gizli dertlerimi sana anlattım
Çalıştım sesimi sesine kattım
Bebe gibi kollarımda yaylattım
Hayali hatır et beni unutma
- II. Benim her derdime sen ortak oldun
Ağlarsam ağladın gülersem güldün
Sazım bu sesleri turnadan mı aldın
Pençe vurup sarı teli sızlatma
- III. Sen petek misali Veysel'de arı
İnleşir beraber yapardık balı
Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Ben babamı sen ustanı unutma
- IV. Ay geçer yıl geçer uzarsa ara
Giyin kara libas yaslan duvara
Yanımdan göğsünden açılır yara
Yâr gelmezse yaraların elletme

Verilen dörtlüklerin hangilerinde "Ortak yükleme bağlanamayan birden çok cümlelerin tek yükleme bağlanmasıyla ortaya çıkan anlatım bozukluğuna yüklem eksikliği denir." açıklaması doğrultusunda bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) II ve IV
D) I ve III E) I, II ve IV

12

I	Yabancılaşan bireyin kendi iç dünyasına çekilmesini ve sorgulayıcı tavırlarını ele alır.	
II	Romanlarda biçim değişimleri görülmesiyle olay merkezli romanların yerini, durum ağırlıklı ve bireyi ön plana çıkaran metinler alır.	
III	Zamanda kronolojik seyrin dışına çıkılarak kısa zaman dilimleri ağırlık kazanır.	
IV	Geriye dönüş, iç monolog, bilinç akışı teknikleri kullanılır.	
V	Romanlarda, bilgi vermektense bireyi tüm yönleriyle anlamak ve anlatmak asıl amaçtır.	

Yukarıda numaralandırılmış modern roman ile ilgili cümlelerin karşısına aşağıdaki yargılardan hangisini yerleştirdiğimizde verilen ifadeyi karşılamaz?

- A) I. cümle: Bireyin ruhsal durumlarının ele alınması
B) II. cümle: Giriş, gelişme ve sonucun ön plana çıkarılması
C) III. cümle: Zamanın ele alınışı yönünden farklılık bulunması
D) IV. cümle: Bireyin iç dünyasına yönelik farklı tekniklerin kullanılması
E) V. cümle: Bireyi yansıtmının amaçlanması

13

I	Turist kılıklı bir adam çıkageldi, kendini tanıştırdı.	Birbirine karıştırılan kelimelerin kullanılması
II	Sınavı kazanamadığını duyunca etekleri zil çaldı.	Sözcüklerin yanlış yerde kullanılması
III	Mecburen karakola gitmek zorunda kaldım.	Gereksiz sözcük kullanılması
IV	Mutlaka bir gün çocukluk arkadaşlarını belki yine arayacak.	Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
V	Gecenin karanlığında ne sen ne de ben gidebilirim.	Ögenin eksik kullanılması

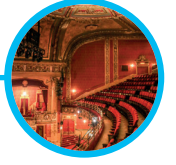
Yukarıda verilen görselle ilgili olarak aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru bir yorum yapılmıştır?

- A) I numaralı yerde verilen bilgi hatalıdır, cümlede gereksiz sözcük kullanımından kaynaklı bir anlatım bozukluğu vardır.
B) II numaralı cümlede verilen bilgi hatalıdır, cümlede yanlış anlamda deyim kullanılmasından kaynaklı bir anlatım bozukluğu vardır.
C) III numaralı yerde verilen bilgi hatalıdır, sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından kaynaklı bir anlatım bozukluğu vardır.
D) IV numaralı cümlede verilen bilgi hatalıdır, bu cümlede mantık hatasından kaynaklı bir anlatım bozukluğu vardır.
E) V numaralı cümlede verilen bilgi hatalıdır, bu cümlede bağlacın yanlış kullanılmasından kaynaklı bir anlatım bozukluğu vardır.

ÜNİTE TİYATRO

TİYATRO

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1923 - 1950)

- Önemli Yazarlar ve Bazı Eserleri

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1950 - 1980)

- Önemli Yazarlar ve Bazı Eserleri

DÜNYA EDEBİYATINDA TİYATRO

- Dünya Edebiyatında Tanınmış
Tiyatro Eserleri ve Yazarları

TEMEL TİYATRO TERİMLERİ

TİYATRO

- ➔ Tiyatro, göstermeye dayalı bir edebi türdür. Türk edebiyatında sözlü gelenek içinde ortaya çıkmıştır. Karagöz, orta oyunu, meddah, seyirlik köy oyunları, kukla vb. başlıklar altında varlığını devam ettirmiştir.
- ➔ Modern anlamda ilk örneklerine Tanzimat Dönemi'nde rastlanmaktadır. Şinasi'nin yazdığı Şair Evlenmesi adlı eser Batılı anlamdaki ilk Türk tiyatrosudur. Bunun dışında yine aynı dönemde Namık Kemal'in yazdığı Vatan yahut Silistre adlı eser edebiyatımızda sahnelenen ilk tiyatro eseri olma özelliğine sahiptir.
- ➔ Tanzimat Dönemi'nden sonraki dönemler olan Servetifünun ve Fecriati dönemlerinde tiyatronun gelişimi yavaşlamıştır. Ancak bir sonraki dönem Milli Edebiyat Dönemi'nde tiyatro tekrar ön plana çıkmış ve bu dönemde oldukça başarılı eserler kaleme alınmıştır. Bu gelişme; Cumhuriyet Dönemi'nde devlet konservatuvarlarının, devlet tiyatrolarının, şehir tiyatrolarının açılması ve özel tiyatro gruplarının oluşması ile güçlenerek devam etmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

- ➔ Batı örnek alınarak trajedi, komedi ve dram türlerinde eserler yazılmış; müzikli, danslı, göstermecî, epik tiyatro örnekleri verilmiştir. Çağdaş tiyatro anlayışı, modern tiyatro salonları, yeni eserler, profesyonel oyuncu, sahne tekniği, makyaj, kostüm vb. ile tiyatro kurumsallaşmıştır.
- ➔ Muhsin Ertuğrul, modern Türk tiyatrosunun oluşmasında önemli katkılar sağlamıştır.
- ➔ Özellikle 1930'lu yıllarda Atatürk'ün belirlediği amaç doğrultusunda konusunu Türk tarih ve uygarlıklarından, destan ve efsanelerden, Cumhuriyet kazanımlarından, devrimlerinden alan birçok oyun yazılmıştır.
- ➔ 1940'lı yıllarda değer yargılarının değişmesi ve ekonomik koşulların ailelerdeki etkisi üzerinde durulmuş ayrıca bu yıllarda geleneksel Türk tiyatrosunun izleri görülmüştür.
- ➔ **İşlenen Konular ve Temalar:** Anadolu'ya yönelimin yoğunlaştığı bu dönem tiyatrosunda Kurtuluş Savaşı yılları, Atatürk'ün fikirleri, Cumhuriyet düzeninin olumlu yönleri, mitoloji, efsaneler ve masallar, Türk tarihi, Türk milliyetçiliği, Batılılaşma, toplumsal değerlerdeki değişimler, eski ve yeni yaşam biçimlerinin çatışması vb.

Önemli Yazarlar ve Bazı Eserleri

Musahipzade Celal'in Fermanlı Deli Hazretleri, Aynaroz Kadısı, Kafes Arkasında, Bir Kavuk Devrildi, Mum Söndü, Gül ve Gönül; İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci'nin Hisse-i Şayia; İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun İnanmak; Resat Nuri Güntekin'in Taş Parçası; Nahid Sırrı Örik'in Sönmeyen Ateş; Faruk Nafiz Çamlıbel'in Akın, Canavar; Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kadın Erkekleşince; Münir Hayri Egelinin Bayönder; Yaşar Nabi Nayır'ın İnkılâp Çocukları; Cevdet Kudret'in Tersine Akan Nehir, Rüya İçinde Rüya...

Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1950-1980)

- ➔ Çeviri oyunların ve nitelikli yerli oyunların sayısı artmış, müzikli oyun türlerinde eserler verilmiştir.
- ➔ Sosyal değişimlerin birey ve topluma etkileri siyasal, sosyal ve psikolojik yaklaşımlarla yansıtılmıştır.
- ➔ Sahne tekniğine uygun, yalın bir dille bireysel ve toplumsal konular işlenerek yurt sorunları, kadının toplum yaşamındaki yeri; köy, töre, kuşak çatışması, değer yargıları vb. temalara yönelim artmıştır.
- ➔ Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Trabzon ve Diyarbakır gibi kentlerde açılan Devlet Tiyatroları, turnelerle Türkiye'nin her yanını gezmişlerdir.
- ➔ 1958'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde bir tiyatro enstitüsü kurulmuştur.
- ➔ 1960-1980 yıllarında özel tiyatroların sayıları artmıştır.
- ➔ Oktay Rıfat, Melih Cevdet, Refik Erduran, Turgut Özakman, Nezihe Meriç gibi yazarlar bireyden hareketle topluma yönelmişlerdir.
- ➔ Haldun Taner, Keşanlı Ali Destanı'yla yeni bir yerli epik tiyatro oluşturmuştur.

Önemli Yazarlar ve Bazı Eserleri

Ahmet Kutsi Tecer'in Koçyiğit Köroğlu; Cevat Fehmi Başkut'un Buzlar Çözülmeden; Selahattin Batu'nun Oğuzata; Haldun Taner'in Keşanlı Ali Destanı; Necati Cumalı'nın Boş Beşik; Orhan Asena'nın Hürrem Sultan; Recep Bilginer'in Sarı Naciye; Refik Erduran'ın Karayar Köprüsü; Adalet Ağaoğlu'nun Çatıdaki Çatlak; Güngör Dilmen'in Midas'in Kulakları; Turgut Özakman'ın Töre; Turan Oflazoğlu'nun IV. Murat; Başar Sabuncu'nun Şerefiye; Tuncer Cücenoglu'nun Kör Dövüşü...

Dünya Edebiyatında Tiyatro

- Tiyatro, ilk insan topluluklarıyla ortaya çıkmış, antik çağlarda asıl kimliğine kavuşmaya başlamıştır. “İlk tiyatro şenliği” MÖ 534’te Atina’da düzenlenmiştir.
- Tiyatro “temsil edilen eser” anlamında kullanılan Yunanca “theatron” sözcüğünden gelmektedir. Günümüzdeki anlamıyla çağdaş (modern) tiyatronun başlangıcı eski Yunan’da bağ bozumu tanrısı Dionysos adına yapılan dinsel törenlere dayanmaktadır. Bu törenlerde keçi postuna bürünen insanlar koro hâlinde şarkılar, şiirler söyler; dans ederlerdi.
- Thespis adında bir şair, MÖ 6. yüzyılda koronun karşısına bir oyuncu (aktör) çıkararak klasik tiyatrodaki diyalogu başlatmıştır. Daha sonra Aiskhylos ikinci oyuncuyu, Sophokles ise üçüncü oyuncuyu sahneye koronun karşısına çıkarmıştır. Euripides de eserleriyle tiyatronun gelişmesine katkı sağlamıştır. Böylece klasik tiyatrodaki koro, giderek önemini yitirmiş ve modern tiyatronun temelleri atılmıştır.
- Uzun yıllar komedi ve trajedi türü ile devam eden tiyatroya, 16. yüzyılda yaşayan Shakespeare’in dram türünde ilk eserleri vermesiyle yeni bir soluk gelir. Bu türün özelliklerini ve kurallarını Victor Hugo “Cromwel” adlı yapıtın ön sözünde açıklamıştır.

Dünya Edebiyatında Tanınmış Tiyatro Eserleri ve Yazarları

- » Zincire Vurulmuş Prometheus ⇒ Aiskhylos
- » Kral Oidipus ⇒ Sophokles
- » Le Cid ⇒ Corneille
- » Cimri ⇒ Moliere
- » Romeo ve Juliet ⇒ Shakespeare
- » Mutlu Günler ⇒ Samuel Beckett
- » Hernani ⇒ Victor Hugo
- » Wilhelm Tell ⇒ Schiller
- » Faust ⇒ Goethe
- » Müfettiş ⇒ Gogol
- » Üç Kız Kardeş ⇒ Çehov
- » Evet Diyen Hayır Diyen ⇒ Bertolt Brecht

Temel Tiyatro Terimleri

Adaptasyon	Yabancı bir eseri; yer ve kişi adları, deyimleri, gelenek ve görenekleriyle yerli hayata uyarlama.	Monolog	Oyuncunun sahnede kendi kendine konuşması.
Aksesuar	Oyuncunun dekor gereği kullandığı eşyalar, sahne eşyaları.	Pantomim	Jest ve mimiklerle ortaya konan sözsüz oyun.
Dekor	Oyunun içeriğine göre sahnede bulunması gereken eşya, ışık, aksesuar ve araçların tümü.	Perde	Bir tiyatro eserinin olaylarına göre ayrılan kısımları.
Diyalog	Oyunda kişiler arasında geçen konuşmalar.	Piyas	Tiyatro eseri, oyun.
Figüran	Tiyatro ve sinemada, konuşması olmayan veya konuşması çok az olan rollere çıkan kimse.	Replik	Oyundaki diyaloglardan her biri.
Jest	Oyuncuların el ve kol hareketleriyle duygu ve düşüncelerini yansıtmaları.	Rol	Oyuncunun canlandırdığı kişiliği ortaya çıkaran söz ve davranışlar.
Kostüm	Sanatçının giydiği kıyafetlerin genel adı.	Sahne	Tiyatrodaki oyunun oynandığı yer.
Kulis	Sahne arkasında ya da yanında bulunan bölüm.	Suflör	Perde gerisinde unutulmuş sözleri fısıldayarak oyunculara hatırlatan görevli.
Makyaj	Oyuncunun rolüne göre yüze yapılan boyama işlemi.	Tirat	Oyuncuların bir defada yaptığı uzun konuşma.
Mimik	Oyuncuların yüz hareketleriyle oyunu aktarması.	Tuluat	Metin dışı, o an akla geldiği gibi doğaçlama davranmak.

1. Oyunlarda ele alınan konulara göre bir genelleme yapıldığında Cumhuriyet'in ilk yirmi yılı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sosyal konular dışına çıkılmamıştır.
- B) Yalnızca kişi sorunları işlenmiştir.
- C) **Bireysel ve toplumsal sorunlar birlikte ele alınmıştır.**
- D) Siyasi konulara ağırlık verilmiştir.
- E) Ekonomik konular bütün döneme hakimdir.

2. Aşağıdakilerin hangisinde yapılan açıklama, ayrıca içinde verilen sanatçıyla ilişkilendirilemez?

- A) "Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım" oyunuyla ülkemizdeki insanî ve toplumsal çelişkilere dikkat çekmeye çalışmıştır. (Haldun Taner)
- B) "Kocaoğlan" ve "Öç" oyunlarında toplum gerçeklerine yönelmiştir. (Orhan Asena)
- C) Tiyatrolarında genellikle bireyden hareketle topluma yönelmiştir. (Turgut Özakman)
- D) "Karaların Memetleri" adlı oyununda köy sorunlarını işlemiştir. (Cahit Atay)
- E) **Reşat Nuri Güntekin'in, Değirmen adlı romanını "Sarıpınar 1914" adıyla oyunlaştırmıştır. Yazar bu oyununda, Osmanlı tarihini eleştirir. (Necati Cumalı)**

3. "Göstermeye bağlı metinler"le ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Edebiyatımızda Batılı anlamda tiyatro, Tanzimat'la başlar.
- B) Hayatın gülünç ve komik yanlarını ele alıp işleyen tiyatro türüne komedi denir.
- C) Tiyatronun ilk örnekleri Eski Yunan sanatçıları tarafından verilmiştir.
- D) Hayatı acıklı yönleriyle ele alıp işleyen tiyatro türüne trajedi denir.
- E) **Tiyatro; hikâye ve romana göre daha yeni bir türdür.**

4.

- I. Şiir olarak yazılır, yani manzumdur.
- II. Üç birlik kuralına uyulmaz.
- III. Konular tarihten veya mitolojiden seçilir.
- IV. Öldürme, yaralama gibi olaylar sahnede gösterilir.
- V. Kahramanları soylular ya da doğaüstü varlıklardır.

Yukarıda numaralanmış cümlelerden hangileri trajedinin özelliklerinden değildir?

- A) I ile II
- B) I ile III
- C) II ile III
- D) **II ile IV**
- E) IV ile V

5. Aşağıdakilerden hangisi 1950-1970 yılları arasındaki Türk tiyatrosu için söylenemez?

- A) 1950-60 yılları arasında oyun yazarlarının sayısında büyük bir artış, konularda çeşitlenme göze çarpar.
- B) Toplum sorunları ön planda olmakla birlikte yazarların toplum sorunlarına değişik hareket noktalarından yöneldikleri görülür.
- C) Kimi yazarlar bireyden toplum sorunlarına geçerken, kimileri olaydan ve durumlardan hareket ederek toplumsal sorunlara yönelirler.
- D) **1950'li yılların tiyatrosunda köy sorunlarına eğilme bırakılır.**
- E) Kimi yazarlar evrensel sorunlar üzerinde durup, bu yoldan topluma giderler.

6. Tiyatronun gelişimi ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Tiyatro, Antik Yunan Dönemi'nde bağ bozumu tanrısı Dionysos adına düzenlenen dinsel törenlerden doğmuştur.
- B) **Çağdaş Türk tiyatrosunun kurucusu olan Orhan Asena İstanbul Şehir Tiyatrolarının Batılı anlamda çağdaş tiyatro haline dönüşmesine katkıda bulunmuştur.**
- C) Batılı anlamda tiyatro örnekleri ilk olarak Tanzimat Dönemi'nde verilmeye başlanmıştır.
- D) II. Abdülhamit'in istibdatçı (baskıcı) yönetim anlayışı nedeniyle Türk tiyatrosu bir süre duraklama dönemine girmiştir.
- E) Darülbedayi 1934 yılında İstanbul şehri Tiyatroları adını almıştır.

7. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarındaki yazarların toplumumuzdaki değer yargılarının değişmesi sonucu ortaya çıkan sorunlarla da ilgilendikleri görülüyor. Üzerinde en çok durulan sorunlar arasında;

- I. Yüzeyde kalan, taklitçilikten öteye geçemeyen Batılılaşma
- II. Yanlış Batılılaşma yüzünden kişilerin bayağılaşması
- III. Sermaye gücünün toplumun çeşitli kurumlarını ve insanlarını değiştirmesi sayılabilir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde doğru bir bilgi verilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

8. Aşağıdaki tiyatro türlerinden hangisinde diğerlerine göre güldürü ögesine daha az yer verilir?

- A) Karakter komedi B) Töre komedisi C) Dram
D) Trajedi E) Entrika komedisi

I. Ahmet Kutsi Tecer	a. Kanaviçe
II. Haldun Taner	b. Köroğlu
III. Turan Oflazoğlu	c. Keşanlı Ali Destanı
IV. Cevat Fehmi Başkut	d. Kösem Sultan
V. Turgut Özakman	e. Büyük Şehir

Tablodaki yazar-eser adlarının doğru şekilde eşleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I - a, II - b, III - c, IV - d, V - e
B) I - e, II - d, III - c, IV - b, V - a
C) I - d, II - c, III - b, IV - a, V - e
D) I - c, II - b, III - a, IV - e, V - d
E) I - b, II - c, III - d, IV - e, V - a

10.

- I. Birbiri arkasından sürüp giden diyalog ve koro bölümlerinden oluşur.
- II. Konular, toplumsal olaylardan ve günlük hayattan alınır.
- III. Yüksek ve soylu bir üslup kaygısı güdülmekten kaçınılır.

Yukarıdaki numaralandırılmış özelliklerden hangisi komediyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

11. 1940 ve 1950'li yıllardaki tiyatro eserlerinde değer yargılarının değişmesi ve ekonomik koşulların aileyi etkileyişi üzerinde durulmuş, maddi değere önem verdikleri için yanlış yolda giden ailelerin yanında yoksul ancak ----- temellere oturmuş, ----- bir arayış içinde olan ailelere yer verilmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) sağlam - düzgün
B) kuvvetli - çalkantılı
C) gösterişli - dürüst
D) güçlü - katı
E) gönlü zengin - sıradan

12. 1930'lu yılların Türk tiyatrosunun ele aldığı konusundan en önemli özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılış nedenleri, Anadolu'daki uyanış, mitoloji ve evrensel konular işlenir.
B) Siyasî olayların halk üzerinde oluşturduğu etki ve baskı üzerinde durulur.
C) Batıdan alınan ilim ve tekniğin getirdiği toplumsal değişiklikler ele alınır.
D) Köy hayatının toplumsal değişime etkileri konu edilir.
E) Savaşların yıkıcı etkisinin getirdiği bunalımlardan kurtulmaya çalışan halk dramatize edilir.

13. (I) 1950 sonrasında tiyatro teknik açıdan ilerlemiş, tiyatrodaki işlenen konular çeşitlenmiştir. (II) Bu dönemde hem çeviri oyunlarının hem de nitelikli yerli oyunların sayısı artmıştır. (III) Çoğu uyarılma olan müzikli oyun türlerinde eserler verilmiştir. (IV) Sahne tekniğine uygun, yalın bir dille bireysel ve toplumsal konular işlenmiştir. (V) Yurt sorunları, kadının toplum yaşamındaki yeri; köy, töre, kuşak çatışması, değer yargıları vb. temalara yönelim artmıştır. (VI) Bundan dolayı sosyal değişimlerin birey ve toplum yaşamındaki etkileri siyasal, sosyal ve psikolojik yaklaşımlarla yansıtılmıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisi kendinden önceki cümlelerin sonucu niteliğindedir?

- A) II B) III C) IV D) V E) VI

14. 1930'lu yıllarda mitolojiye ve masala yönelişiyle dik-kati çeken tiyatro yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Kutsi Tecer
B) Ahmet Muhip Dıranas
C) Cevat Fehmi Başkurt
D) **Selahattin Batu**
E) Halit Fahri Ozansoy

15. Modern Türk tiyatrosunda izleyiciyi kabareyle buluşturan -----, epik tarzını ilk defa deneyen ve edebiyatımızın ilk epik tiyatrosu olan "Keşanlı Ali Destanı"nı yazan sanatçıdır. Eserlerinde entrikalı, sürprizli ve güldürücü olaylara yer veren sanatçının canlı, neşeli, nükteli, yergi ve alay taşıyan, İstanbul konuşmasıyla örülmüş bir üslubu vardır. "Fazilet Eczanesi", "Astronot Niyazi", "Ayışığında Şamata" tanınmış tiyatro eserleri arasındadır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Haldun Dormen B) **Haldun Taner**
C) Recep Bilginer D) Turan Oflazoğlu
E) Refik Erduran

16. Aşağıdakilerin hangisinde verilen tiyatro eserleri sinemaya uyarlanmıştır?

- A) **Buzlar Çözülmeden - Boş Beşik**
B) Kördövüşü - Çatıdaki Çatlak
C) Gültepe Oyunları - Midas'ın Kulakları
D) Sular Aydınlanıyordu - Oğuzata
E) Dışarda Yağmur Var - Şerefiye

17. Hayatın acıklı taraflarını ön plâna almakla beraber arada güldürücü sahneleri de bulunan oyun türüdür.

Yukarıda tanımı verilen edebî tür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karagöz B) Orta Oyunu C) **Dram**
D) Trajedi E) Komedi

18. "Cengiz Han'ın Bisikleti" oyunu hangi tiyatro yazarımıza aittir?

- A) **Refik Erduran** B) Turgut Özakman
C) Recep Bilginer D) Adalet Ağaoğlu
E) Nezihe Aras

19. Sanatçı, Paris'e gidince modern Avrupa tiyatrosunu tanımış, yurda dönünce Batı tekniği ile folklor ve halk malzemesini işlemek suretiyle millî tiyatroya ulaşmak istemiştir. Tiyatro türünde kendisine ilk şöhreti sağlayan, geleneksel tiyatromuzdan esinlenerek yazdığı Köşebaşı'dır. Sanatçının tiyatro oyunlarının iki belirgin özelliği; biçim yönüyle tiyatro geleneğimizden, halk kültüründen ve halk motiflerinden faydalanarak halkın konuştuğu Türkçeyi şiirli bir dille yazıya geçirmesi ve muhteva yönüyle geçmişten geleceğe doğru uzanan bir süreç içinde dikkatlice gözlediği toplumumuzu özellikle toplumsal değişim, özüne yabancılaşma ve zıtlıklar bakımından tasvir ederek diyalektik açıdan ele almıştır.

Bu parçada bahsedilen sanatçımız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cevat Fehmi Başkurt B) **Ahmet Kutsi Tecer**
C) Ahmet Muhip Dıranas D) Nahit Sırrı Örik
E) İsmail Hakkı Baltacıoğlu

1. Antik Yunan kültüründe doğan tragedya ile ilgili olarak;

- I. Konunun tarih ve mitolojiden seçilmesi,
- II. Ahlak ve erdem gibi kavramlara önem verilmesi,
- III. Kişilerin genellikle soylu ve olağanüstü varlıklardan seçilmesi,
- IV. Korkunç ve çirkin olayların sahnede gösterilmemesi

yargılarından hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumun benimsemediği olaylar oyun içerisine yansıtılmaz.
- B) Kişilerin sıradan kişiler arasından seçilmemesine özen gösterilir.
- C) **Zaman, yer ve olay birliği kuralına önem verilmez.**
- D) Toplumun önem verdiği soyut kavramlar ele alınır.
- E) Yaşanması olanaksız hayalî konular da işlenir.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) **Trajedi ve dramda üç birlik kuralına uyulurken komedi de bu kurala uyulmaz.**
- B) Modern tiyatronun ilk örneklerine Antik Yunan Dönemi'nde rastlanır.
- C) Trajedide koroya yer verilir.
- D) Dramda toplumun her kesiminden insan vardır.
- E) Komede hayatın gülünç yanlarına yer verilir.

3.

- I. Yabancı dille yazılmış bir oyunu, yerel koşullara uygun biçimde kendi diline çevirme.
- II. Sahne gerisinde oyuncuların oyuna hazırlandıkları ve sahneye çıkış sırasını bekledikleri yer.
- III. Perde gerisinde oyunu metinden takip eden ve unutulmuş sözleri fısıldayarak oyunculara hatırlatan görevli.
- IV. Bir tiyatro yapısında oyuncuların oynamaları için özel olarak yapılmış ve genellikle yükseltilmiş alan.

Aşağıda verilen kavramlardan hangisiyle ilgili numaralı cümlelerde herhangi bir açıklama yapılmamıştır?

- A) Sahne
- B) Kulis
- C) **Figüran**
- D) Sufiör
- E) Adaptasyon

4. Müzikli oyunların halka seslenen türüdür. Bu tür, bütünüyle değil, yer yer ve hafif şekilde bestelenmiştir. Olayın esasını, parça parça düzenlenmiş güldürücü olaylar oluşturur. Cemal Reşit Rey'in "Lüküs Hayat" gösterisi bu türün oldukça başarılı bir örneğidir.

Bu parçada bahsedilen tiyatro türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kabare
- B) Opera
- C) **Operet**
- D) Melodram
- E) Drama

5. Aşağıdaki yazar - eser eşleştirmelerinden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) Le Cid - Corneille
- B) Mutlu Günler - Samuel Beckett
- C) Müfettiş - Gogol
- D) Evet Diyen Hayır Diyen - Bertolt Brecht
- E) **Cimri - Goethe**

6. Orta Çağ tiyatrosunda tiyatro dinsel niteliğini yitirmiş ve popüler bir eğlence türü olarak dikkat çekmektedir. Antik Yunan'dan izler taşısa da halkla olan doğrudan ilişkisi nedeniyle tiyatro yaklaşımları değişime uğramıştır. Komedi ve trajedi türlerine "tarihsel" oyunlar kategorisi eklenmiştir. Tiyatro artık "profesyonel" bir etkinlik olmuştur. ----- kraliçeden maddi destek aldığı ve kâr üzerinden dönen bir tiyatro grubu olduğu bilinmektedir. Bu dönemde oyunculuk kavramı değişmiş olsa da henüz kadın oyuncular bulunmamaktadır. Kadın rolleri genç erkek oyuncular tarafından oynanmaktadır. Sanatçı, bunu özellikle kıyafetle cinsiyet değiştiren roller yaparak oldukça komik ve ironik hâle getirmiştir. Romeo ve Juliet adlı eserini sergilerken Joullet'i bir erken oyuncu canlandırmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) **W. Shakespeare'in**
- B) K. Stanislavski'nin
- C) Aiskhylos'un
- D) Sophokles'in
- D) Euripides'in

7. Genellikle güncel (siyasal, toplumsal, kültürel) konuları taşıyıcı bir şekilde ele alan skeçlerin oynandığı, şarkıların ve şiirlerin söylendiği küçük tiyatro türüne ----- denir.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) replik B) revü C) kabare
D) absürt E) skeç

8. Milattan önce 400'lü yıllarda Yunanistan'da doğan komediya, sıradan kişilerin ya da toplumların güldürü niteliğinde olan nükteli yönlerinin, toplumda yaşanabilecek her şeyin, toplumun aksayan taraflarının hoş vakit geçirtmek ve aynı zamanda ders vermek amacıyla ele alındığı, bireysel ve toplu seslendirmelerle yazılan ve sahnelenen bir tiyatro türüdür.

Bu açıklamadan hareketle aşağıdaki ifadelerden hangisine kesinlikle ulaşılamaz?

- A) Vurma, yaralama gibi acı verici olaylar izleyicinin gözü önünde canlandırılır.
B) **Karakterler çoğunlukla üst tabakadan, soylu kişilerden seçilir.**
C) Birbiri ardınca sürüp giden diyalog ve koro bölümlerinden oluşur.
D) Toplumsal çelişkilerin gülünç yanlarını vurgulayarak düşündürmeyi amaçlar.
E) Kaba şakalar, anlamla ilgisi olmayan sözcük hünerleri ve imalar oyunlarda yer alır.

9. **Aşağıdakilerden hangisi dram türünün özelliklerinden biri değildir?**

- A) Her çeşit olay ve konuşmaya sahnede yer verilir.
B) Üç birlik kuralına uyma zorunluluğu yoktur.
C) Kahramanları soylu - halk ayrımı gözetmeden her sınıfta seçilebilir.
D) **Konularını tarih ya da mitolojiden alır.**
E) Manzum ve düzyazı olarak yazılabilir.

10. Seyircide acıma, korku hisleri uyandıran konuların tarihten ya da eski Yunan mitolojisinden seçildiği üç birlik kuralına uyularak yazılan tiyatro türüne -----; hayatın hem acıklı hem de gülünç yanlarını işleyen tiyatro türüne -----; insanları güldürürken düşündüren konuların çağdaş toplum ve günlük hayattan alındığı koro ve diyalog bölümlerinin olduğu tiyatro türüne ise ----- denir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) **trajedi - dram - komedi**
B) komedi - dram - trajedi
C) melodram - opera - piyes
D) vodvil - melodram - fars
E) dram - komedi - piyes

11. Eserlerinde insanların zaafı üzerinden çarpıcı yorumlar yapan Moliere'in, "Cimri" kadar çok bilinen bir diğer eseridir. 17. yüzyılda cahil ve zengin bir adam olan Mösyö Jourdain'in asilzade olma uğruna yaptıklarını anlatan eser komedi dendiğinde akla gelen klasikleşmiş eserler arasında yer alır.

Bu parçada bahsedilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gülünç Kibarlar B) Tartüf C) Talihsiz
D) **Kibarlık Budalası** E) Scapin'in Dolapları

12. Tiyatro ve sinemada bir rolün yedek oyuncusuna -----; tiyatrodaki, kulisten durarak oyunculara sözlerini fısıltıyla söyleyip hatırlatan oyuncuya -----; yabancı dilde yazılmış bir eseri, yerli adlar ile yerli yaşama uydurarak çevirmeye, uyarlamaya ise ----- denir.

Parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) suflör - dublör - adaptasyon
B) **dublör - suflör - adaptasyon**
C) oyuncu - suflör - melodram
D) aktör - aktris - rejisi
E) suflör - aktör - pandomima

13. "Tiyatro vb. edebiyat türlerinde dilin müzik karakterini başarı ile yansıtılma yeteneği" **aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Akustik B) **Diksiyon** C) Diyalog
D) Muhavere E) Replik

14. (I) Racine, Fransız klasik trajedisinin usta isimlerinden- dir. (II) Trajedilerinde ahlakî ve dinî değerler hakimdir. (III) Üç birlik kuralına sıkı sıkıya bağlıdır. (IV) Şiir ve oyun türünde eserleriyle ünlendi. (V) Eserlerinde dili şiirsel biçimde kullanan sanatçı, kahramanlarını gerçekçi bir şekilde kurgulamıştır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

- A) I B) II C) III **D) IV** E) V

15. Tiyatroda bir oyunun kalabalık sahnelerini doldurmak için kullanılan, bazen birkaç söz söyleyen, çoğu kez de konuşmayan kişiye ----- denir.

Yukarıdaki tanımda boş bırakılan yere aşağıdaki ifadelerden hangisi getirilmelidir?

- A) **figüran** B) rejisör C) kulis
D) feeri E) aktris

16.

- I. Yüceltilmiş sözlerle yazılan, kahramanın iyi bir durumdan kötü bir duruma düşmesiyle duygusal arınmayı sağlayacak acıma ve korku duygularına yönelen oyun türü
- II. İnsanların ve olayların ilginç yanlarını, güldürmek ve düşündürmek amacıyla sahneye yansıtan tiyatro türü
- III. Orta oyununda olduğu gibi önceden yazılmış bir metne dayanmadan, sahnede akla gelen sözlerle oynanan halk tiyatrosu türü
- IV. Romalılar tarafından ortaya atılan, Türk edebiyatına Tanzimat Dönemi'nde giren, yalnız işaretlerle oynanan sözsüz tiyatro oyunu

Aşağıdaki terimlerden hangisinin tanımı numaralandırılmış cümlelerde verilmemiştir?

- A) **Monolog** B) Pantomim C) Tuluat
D) Komedi E) Trajedi

17. Olayların merak uyandıracak ve şaşırtacak biçimde düzenlenerek çoğunlukla güldürmeden başka bir amacının olmadığı komedi türü -----; her zaman ve her yerde rastlanabilen insan kusurlarını belli tiplerde gösteren komedi türü ----- dir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi gerekir?

- A) karakter komedisi - töre komedisi
B) **entrika komedisi - karakter komedisi**
C) töre komedisi - entrika komedisi
D) karakter komedisi - entrika komedisi
E) entrika komedisi - töre komedisi

18.

- I. Seyirciyi duygusal yönden sahnede olup bitenlere kaptıran ve oyunun başkîşileriyle seyircinin özdeşleşmesine olanak veren tiyatro türüdür. Amaç izleyicide/ okurda gerçeklik etkisi yaratmak, oyunun büyüüne kapılmasını ve oyunda yaratılan dünyaya inanmasını, onunla özdeşleşmesini sağlamaktadır.
- II. İzleyicide/okurda gerçeklik yanılsaması yaratılmayan, izleyicinin oyun kişileriyle ve konusuyla özdeşleşmesinin amaçlanmadığı tiyatro türüdür. Oyunun kurgusallığı özellikle vurgulanarak izleyicinin/okurun tiyatronun büyüüne kapılması özellikle engellenir.
- III. Daha çok güncel konuları işleyici, taşlayıcı biçimde ele alan skeçlerin oynandığı, monologların, şarkıların ve şiirlerin söylendiği küçük tiyatro.

Buna göre numaralandırılmış açıklamalarda bahsedilen tiyatro türleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Kabare tiyatrosu - Benzetmeci tiyatro - göstermeci tiyatro
B) **Benzetmeci tiyatro - Göstermeci tiyatro - Kabare tiyatrosu**
C) Göstermeci tiyatro - Kabare tiyatrosu - Benzetmeci tiyatro
D) Kabare tiyatrosu - Göstermeci tiyatro - Benzetmeci tiyatro
E) Benzetmeci tiyatro - Kabare tiyatrosu - Göstermeci tiyatro

1 Gazeteci: (I) -----

Sanatçı: Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında oyun yazıları daha çok tarihimize ve efsanelerimize yönelerek ulusçuluğu aşıl原因 düşünceler üzerinde durmuştur. Toplumsal sorunları, değer yargılarının değişmesini ve ruhsal çelişkileri vermeye çalışmıştır.

Gazeteci: (II) -----

Sanatçı: Duygulu sözler, heyecan verici şiirsel konuşmalarla acıklı bir oyun havasında yazılan oyunlarda; bireyin psikolojik durumu yansıtılmaya çalışılmıştır. Oyunlarda, kişilerdeki ruhsal çatışmayı ilk ele alan yazarlarımızdan biri, bir önceki kuşaktan bu yıllara geçen Halit Fahri Ozansoy'dur.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (I) Cumhuriyet Dönemi'nde tiyatronun konusu ne olmuştur?
(II) Ruhsal çatışmayı tiyatromuzda en iyi ele alan sanatçımız kimdir?
- B) (I) Cumhuriyet ile birlikte tiyatronun gelişimi nasıl bir seyirde devam etmiştir?
(II) Bu dönem tiyatrodaki işlenen konular kim tarafından ele alınmıştır?
- C) (I) Tarihi ve toplumsal konuların tiyatromuzda ele alınışı hangi döneme dayanır?
(II) Ruhsal çatışmayı tiyatromuzda en etkileyici şekilde ele alan sanatçı kimdir?
- D) (I) Ulusçuluğun çeşitli süslemelerle toplumsal hayata adapte edilmesi nasıl gerçekleşmiştir?
(II) Cumhuriyetin ilk döneminde bireyin psikolojisi en eğitici şekilde kim tarafından işlenmiştir?
- E) (I) Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında tiyatromuzun değiştiği konu ve temalar nelerdir?
(II) Bu dönem oyunları hakkında bilgi verir misiniz?

2

- I. Oyunlarda ele alınan konulara göre bir genelleme yapılacak olursa Cumhuriyet'in ilk yirmi yılında kişisel ve toplumsal sorunların birlikte ele alındığı söylenebilir.
- II. 1923-1940 yılları arasında yazılan eserlerin bir kısmında da devrimleri anlatma ve onları sevdirmeye çabası görülür.
- III. Dönemin oyun yazarlarının çoğu şair olduğundan oyunlar genellikle manzum şekilde ve duygu ağırlıklı olmuştur.
- IV. 1940 ve 1950 yıllarına gelindiğinde daha geniş temalara değinildiği ve teknik olarak daha mükemmel telif eserlerin yazıldığı görülür.
- V. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında aile konusunun yanında yine Batılılaşmanın yanlış anlaşılması konusunun da sürdürüldüğü görülür.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangileri anlamca birbirine en yakındır?

- A) I ve IV
B) I ve V
C) II ve III
D) II ve IV
E) IV ve V

3

Bu parçadan hareketle aşağıdaki atasözlerinden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir deli bir kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış.
B) Deli deliyi görünce değneğini saklar.
C) Akıllı düşününceye kadar deli çocuğu everir.
D) Parayı zapt etmek deliyi zapt etmekten zordur.
E) Deli deliden hoşlanır, imam ölüden.

4

Dünya Tiyatro Tarihinden Bilinmesi Gereken 10 Oyun

1. William Shakespeare	a. Bir Bebek Evi
2. Samuel Beckett	b. Üç Kuruşluk Opera
3. Henrik Ibsen	c. Vişne Bahçesi
4. Sophokles	d. Satıcının Ölümü
5. Bertolt Brecht	e. Hamlet
6. Moliere	f. Kibarlık Budalası
7. Anton Çehov	g. Bir Delinin Hatıra Defteri
8. Johann Wolfgang von Goethe	h. Faust
9. Nikolay Vasilyeviç Gogol	ı. Kral Oidipus
10. Arthur Miller	k. Godot'yu Beklerken

Tabloda verilen eser ve yazar isimleri aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

- A) 1 - k 2 - ı 3 - h 4 - g 5 - f 6 - e 7 - d 8 - c 9 - b 10 - a
- B) 1 - e 2 - k 3 - a 4 - ı 5 - b 6 - f 7 - c 8 - h 9 - g 10 - d
- C) 1 - a 2 - k 3 - b 4 - ı 5 - c 6 - h 7 - d 8 - g 9 - e 10 - f
- D) 1 - b 2 - a 3 - k 4 - h 5 - ı 6 - c 7 - g 8 - d 9 - f 10 - e
- E) 1 - h 2 - f 3 - g 4 - a 5 - k 6 - ı 7 - b 8 - e 9 - d 10 - c

5

1
İş, oluş, hareket bildiren her durum ve insanın başından geçebilecek her olay tiyatroya konu olabilir.

2
Sahne, dekor ve eşya bütünlüğü içinde perdeler boyunca değişikliklere uğrayabilen, konu ve olaya göre değişen yerler, tiyatro unsurunu oluşturur.

3
Tiyatrolarda zaman algısı yazarın hayal gücüne göre değişir. Zaman, sahnede, perdeler boyunca akıp gider.

4
Bakış açısı; varlık, olay ve insan karşısında, sahip olduğumuz dünya görüşü, hayat tecrübesi, kültür, yaş, meslek, cinsiyet, ruh hâli ve algılama, yargılama tavrıdır.

5
Tiyatronun konusuna göre değişen kişi sayısı, olayın geçtiği zaman, mekân örgüsünde tam yerini alır. Kişi olmazsa olay örgüsü tamamlanamaz.

Görselde yer alan unsurlardan hangisi tiyatronun yapı unsurlarından biri değildir?

- A) Dramatik örgü B) Yer C) Zaman D) Kişiler E) Bakış açısı

6

1960'ta sahnelenen Kanaviçe adlı oyunumda, tiyatromun ikinci dönemini hazırlayan bir deneme gerçekleştirdim. Bu oyunum ile güldürü türüne ilk adımımı attım. Ayrıca Kanaviçe "mutlu son"la noktalanmış ilk ve belki de son oyunumdur. Eski bir konakta, kendi gençlik dönemlerinin ve soylu ailelerinin yaşam biçimine ve ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlı, çağ dışı bir yaşam süren üç kız kardeşe başkaldıran evin genç kızının öyküsüdür bu oyun.

Aşağıdakilerden hangisi bu konuşmada kendi ağzından eseri tanımlanan oyun yazarıdır?

- A) B) C) D) E)
- Güngör Dilmen Refik Erduran Turgut Özakman Orhan Kemal Aziz Nesin

7

- I. 1960-1980 yılları arası, tiyatro çalışmalarının ve oyun yazarlığının yükselişte olduğu bir dönemdir.
- II. Teknik açıdan gelişme kaydeden önemli eserler yazılmıştır.
- III. Türk tarihi açısından önemli bir süreç olan bu dönemde, iki ihtilal yaşanmıştır.
- IV. Bu dönemin dikkat çekici bir yönü de Bertold Brecht'in etkisiyle epik tiyatroya yönelimdir.
- V. Ayrıca gecekondu sorunu, aile içi ilişkiler de sıkça işlenen konular arasındadır.

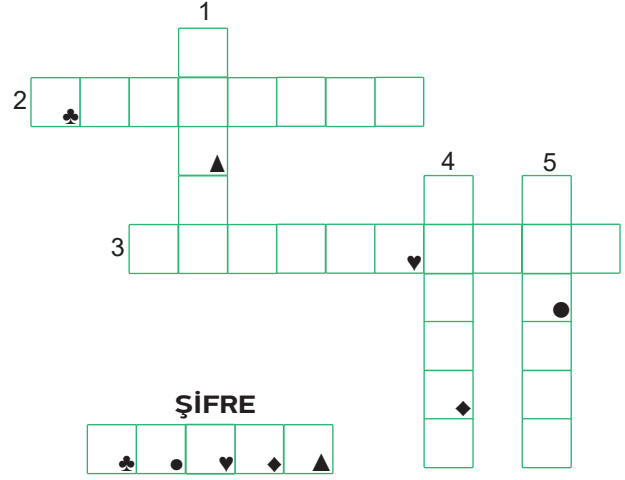
Buna göre numaralandırılmış cümlelere aşağıdaki açıklamalardan hangisi uygun düşmez?

- A) I. cümle: Tiyatronun popüler olduğu bir dönemdir.
- B) II. cümle: Eserler teknik olarak ilerleme kaydetmiştir.
- C) III. cümle: Tarihe damgasını vuran gelişmeler olmuştur.
- D) IV. cümle: Epik tiyatro tarzında eserler verilmiştir.
- E) V. cümle: Toplumsal sorunlar yerine aile içi ilişkiler konu edilmiştir.

8

Aşağıda tiyatro terimleri ile ilgili bazı tanımlar verilmiştir. Bu tanımları bulmacada doğru yerlere yerleştirip şifre sözcüğünü bulun.

1. Tiyatro eserinde bir perdenin açılmasından kapanmasına kadar geçen bölüm
2. Oyuncunun dekor gereği kullandığı eşyalar, dekora yardımcı sahne eşyaları
3. Opera, operet ve tiyatro topluluklarının bir oyun mevsiminde gösterecekleri eserlerin listesi
4. Tiyatroda, kuliste durarak oyunculara sözlerini fısıltıyla söyleyip hatırlatan yardımcı
5. Oyuncunun rolüne uygun yüze şekil verme, yüzü boyama işlemi.

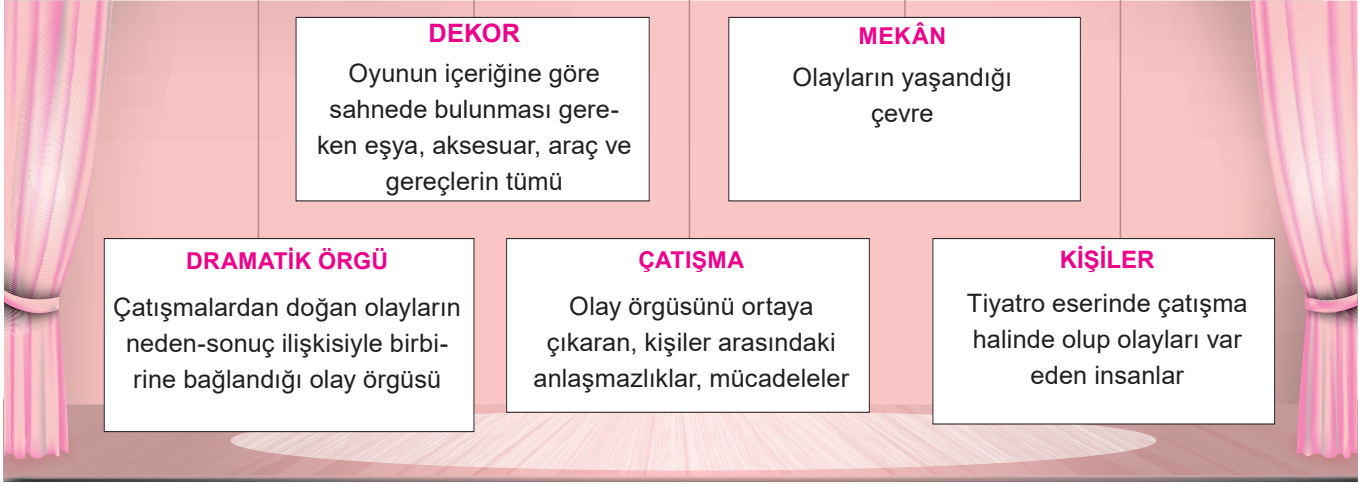
Görselde bulunan şifredeki sözcüğün tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadın tiyatro sanatçısı
- B) Tiyatro, konser salonu ve benzeri kapalı yerlerin, sesleri bozmadan yansıtılma özelliği
- C) **Erkek tiyatro sanatçısı**
- D) Tiyatroda ve sinemada bir rolün yedek oyuncusu
- E) Tiyatro sahnesinde, sanatçıların bütün el, kol, ayak ve benzeri beden hareketleri

9 "Tiyatroda bireysel konuların yanında millî duygular, aile hayatı, sosyal yaşamda karşılaşılan durumlar da canlandırılır." cümlesinde sözü edilen tiyatro konularına aşağıdaki görsellerden hangisinde örnek verilmemiştir?

10

Görselde yer alan ifadelerden hangisi tiyatronun yapı unsurlarından biri değildir?

- A) Dekor B) Mekân C) Dramatik örgü D) Çatışma E) Kişiler

11

- I. Bugünkü Batı tiyatrosunun kaynağı Eski Yunan tiyatrosudur. Eski Yunan tiyatrosunun doğuşu savaşlara ve düğün törenlerine dayanır.
- II. Tiyatro metinlerinde, kişiler konumlarına uygun konuşturulur. Ağız özelliklerine rastlanır.
- III. 1927'de Darülbeyazın (İstanbul Şehir Tiyatrosu) başına getirilen İbrahim Şinasi, Batı dillerinden çevrilen birçok tiyatro eserinin Türk toplumuna sunulmasını sağlamıştır.
- IV. Tiyatrolarda anlatım genellikle diyalog şeklindedir, oyuncunun rol gereği gerçekleştireceği davranışlar yay ayrıca içinde gösterilir.

Bazı öğrencilerin bu bilgilerle ilgili değerlendirmeleri şöyledir:

Dilan: I numaralı açıklamada herhangi bir bilgi yanlışlığı yoktur.

Erdem: II numaralı açıklama yanlıştır. Çünkü tiyatro metinlerinde ağız özelliklerine rastlanmaz.

Berna: III numaralı bilgi yanlıştır. Darülbeyazın başına getirilen isim Muhsin Ertuğrul'dur.

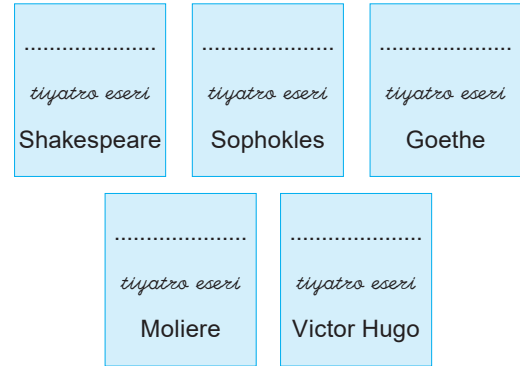
Ahmet: IV numaralı açıklamada verilen bilgi doğrudur.

Yukarıdaki kişilerden hangilerinin değerlendirmeleri doğrudur?

- A) Dilan ve Erdem B) Dilan ve Berna
C) Erdem ve Ahmet D) Erdem ve Berna
E) Berna ve Ahmet

12

Bir yayınevi Shakespeare, Sophokles, Goethe, Moliere ve Victor Hugo adlı beş yazarın birer tiyatro eserini ayda bir yayımlanan bir edebiyat dergisine yollamıştır. Bu dergi her ay bir yazarın tiyatro eseri olmak üzere -ocak ayından başlayarak- birbirini takip eden beş ay boyunca yayımlamıştır.

Tiyatro eserlerinin yayımlanma sırası ile ilgili olarak diğer bilinenler şunlardır:

- ◆ Shakespeare'in tiyatro eseri nisan ayında yayımlanmıştır.
- ◆ Tiyatro eseri en son yayımlanan yazar Moliere'dir.
- ◆ İlk yayımlanan tiyatro eseri Victor Hugo'ya ait değildir.
- ◆ Goethe'nin tiyatro eseri, Victor Hugo'nun eserinden sonraki ay yayımlanmıştır.

Buna göre aşağıdaki eserlerden hangisi derginin mart sayısında yayımlanmıştır?

- A) Romeo ve Juliet B) Faust C) Hernani
D) Hastalık Hastası E) Kral Oidupus

ÜNİTE ELEŞTİRİ

CUMHURİYET ÖNCESİNDE ELEŞTİRİ

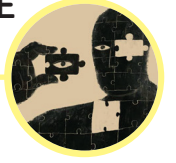
ELEŞTİRİ

- Eleştiri Türünün Özellikleri
- Eleştirmede Bulunması Gereken Özellikler

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ELEŞTİRİ

- Eleştiri Türünde Öne Çıkan İsimler
- Türk Edebiyatında Eleştirinin Tanınmış Örnekleri

ELEŞTİRİ

- ➔ Yapılan tanımlarda eleştiri (tenkit) sözcüğü kavram olarak "ölçmek, incelemek, çözümlmek, değerlendirmek" gibi sözcüklerle ifade edilmeye çalışılmıştır.
- ➔ Edebi bir kavram olarak da "Bir eseri veya yazarı türlü yönlerden ele alıp değerlendirmek amacıyla kaleme alınan yazı türü." şeklinde ifade edilmiştir.
- ➔ Eleştiride amaç, ele alınan konunun olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koymaktır. Eleştirmen eleştirdiği durumun ya da eserin orijinal yönlerini okura sunmakla, durumu veya eseri geniş bir perspektifte değerlendirmekle yükümlüdür.
- ➔ Eleştiri türü hem sanatı hem de sanatçıyı geliştirici bir işleve sahiptir.

Eleştiri Türünün Özellikleri

- ➔ Eleştiri metinlerinde, ele alınan eserin zayıf ve güçlü yönlerini ortaya koymak amaçlanmalıdır.
- ➔ Eleştiride sanatçının kişiliğine yönelik ifadelere yer verilmemeli, eleştiri tamamen eser odaklı olmalıdır.
- ➔ Öncelikle eser tanıtılmalı, sonra eser ile ilgili değerlendirmeler yapılmalı ve eserin edebiyat dünyasındaki yerine değinilmelidir.
- ➔ Açıklayıcı ve kanıtlayıcı anlatıma yer verilmelidir.
- ➔ Eleştiriler sağlam temellere dayandırılmalı, eleştirmen çeşitli belge ve tanıklardan, bilim dallarından yararlanmalıdır.
- ➔ Eleştirmen, metnini yazarken dönemin koşullarını göz önünde bulundurmalıdır.
- ➔ Eser değerlendirilirken eleştiri esere dönük olmalı; kişisel duygulardan, ideolojik ön yargılardan arındırılmış olmalıdır.

Eleştirmende Bulunması Gereken Özellikler

- ➔ Eleştiri işini gerçekleştiren ve edebi metinle okur arasında olan kişilere "eleştirmen" ya da "münekkit" denir.

➔ Ele aldığı eserin özelliklerini ve gerçek değerini ortaya koymalıdır.

➔ Toplumsal olayları farklı açılardan değerlendirebilmeli, olayların sosyolojik tahlilini yapabilmelidir.

➔ Eseri değerlendirirken ön yargılarını geride bırakmalıdır.

➔ Farklı düşüncelere saygılı olmalıdır.

➔ Önemli olanın yazar değil, incelenen eser olduğunun farkında olmalıdır.

➔ İyi bir okuyucu ve araştırmacı olmalıdır.

ELEŞTİRMEN

➔ Eleştirilerinde aşırıya kaçmamalı, yazarı veya eseri överken/yererken ölçülü davranmalıdır.

➔ Belli bir dünya görüşü, hayat felsefesi olmalı ve olaylara çok yönlü bakabilmelidir.

Cumhuriyet Öncesinde Eleştiri

- ➔ Divan edebiyatındaki hiciv ve halk edebiyatındaki taşlama, siyasi ve sosyal içerikli eleştiri örnekleridir.
- ➔ Divan edebiyatındaki tezkireler, eleştiri türüne yaklaşır ancak bunların hiçbiri ayrı bir tür olan eleştiri sayılmaz.
- ➔ Eleştiri (tenkit), edebiyatımızda gazetenin ortaya çıkmasıyla başlamıştır.
- ➔ Modern anlamda ilk eleştiri yazıları Tanzimat Dönemi'nde kaleme alınmıştır.
- ➔ Namık Kemal'in Tasvir-i Efkâr gazetesinde yayımlanan "Lisân-ı Osmaninin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhâzâtı Şâmildir" yazısı türün edebiyatımızdaki ilk örneğidir.
- ➔ Ziya Paşa'nın "Şiir ve İnşa"sıyla "Harabat"; Namık Kemal'in "Tahrir-i Harabat"ı ve "Takip"; Recaizade Mahmut Ekrem'in "Talim-i Edebiyat", "Takdir-i Elhan" ve "Zemzeme"si; Muallim Naci'nin "Demdeme"si bu türün Tanzimat Edebiyatı Dönemi'ndeki örnekleridir.
- ➔ Servetifünun Dönemi'nden itibaren de Batılı tarzda eleştiriler yazılmıştır. Ahmet Şuayp, bu dönemde Türk edebiyatındaki eleştiri anlayışına nesnel bir bakış açısı getirmeye çalışmıştır.
- ➔ Hüseyin Cahit Yalçın'ın "Kavgaların" ile Ahmet Şuayp'in "Hayat ve Kitaplar" adlı eserleri, Servetifünun Dönemi'nde eleştiri türünün tanınmış örnekleridir.
- ➔ Fecriatî'de Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ahmet Haşim, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ali Canip Yöntem, Mehmet Fuat Köprülü ve Şahabettin Süleyman eleştiri türünde yazan sanatçılardır.
- ➔ Milli Edebiyat Dönemi'nde ise Ali Canip Yöntem'in "Milli Edebiyat Meselesi ve Cenap Bey'le Münakaşaların" adlı eseri eleştiri türünün tanınmış örneğidir.

Tahrir-i Harabat,
Türk edebiyatında
ilk eleştiri
örneklerindedir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Eleştiri

- ➔ Cumhuriyet'in ilk yıllarında daha çok öznel eleştiri örneklerine rastlanırken sonraları nesnel eleştiriler ağırlık kazanmaya başlamıştır.
- ➔ Akademik çevreler tarafından esere dönük nesnel eleştiri yöntemleri geliştirilmiş ve uygulanmıştır.
- ➔ 1940'lı yıllardan itibaren eleştiri türünde hem nitelik hem de nicelik açısından önemli gelişmeler olmuştur.
- ➔ Eleştiriye ilgi artmış, yeni eleştirmenler yetişmiştir.
- ➔ Eleştirmenlerdeki artış, eleştiri kuramlarındaki çeşitlilik, eleştirimizin kalitesini de yükseltmiştir.
- ➔ Edebi eleştiri türünde biçim-içerik, açıklık-kapalılık, eski-yeni, edebiyatta yarar, toplum için sanat, sanat için sanat, yenilik, sanatta güzel ve fayda gibi genel konuların üzerinde durulmuştur.
- ➔ Roman ve hikâyede; yazarların roman anlayışları, kişiyi canlandırmadaki ustalıkları, bakış açıları, dili ve ayrıntıyı kullanmadaki becerileri ele alınan konulardır.

Eleştiri Türünde Öne Çıkan İsimler

Nurullah Ataç, Vedat Günyol, Orhan Şaik Gökyay, Ahmet Hamdi Tanpınar, Suut Kemal Yetkin, Cevdet Kudret, Mehmet Kaplan, Berna Moran, Tahir Alangu, Asım Bezirci, Fethi Naci, Cemil Meriç, Metin And, Şerif Aktaş, Gürsel Aytaç...

Türk Edebiyatında Eleştirinin Tanınmış Örnekleri

Orhan Şaik Gökyay'ın *Destursuz Bağa Girenler*; Mehmet Kaplan'ın *Şiir Tahlilleri*; Berna Moran'ın *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*; Fethi Naci'nin *Yüz Yılın 100 Türk Romanı*; Gürsel Aytaç'ın *Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler...*

1. Samipaşazade Sezai, roman ve hikâyelerinde çevreyi tanıtmış; kişilerin ruhsal tahlillerini yaparak gözleme önem vermiş; kendi kişiliğini gizlemediği, yer yer duygulu ve süslü anlatıma başvurduğu için romantik sayılmış; özellikle Alphonse Daudet'in etkisinde ilk gerçekçi küçük hikâyeleri yazmıştır.

Bu parça aşağıdaki yazınsal türlerden hangisine örnek olabilir?

- A) Eleştiri B) Anı C) Günlük
D) Deneme E) Hikâye

2. Konu ve konuyu ele alış biçimi bakımından eleştiri -----,-----,----- ve ----- olmak üzere dört gruba ayrılır.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) sanatçıya dönük B) nesnel yaklaşımlı
C) esere dönük D) okura dönük
E) topluma dönük

3. -----, bir yazarın, bir sanat eserinin iyi ve kötü yanlarını objektif bir bakış açısıyla ifade ederek onun gerçek değerini ortaya koyan yazılardır. Bu yazı türlerinde sanatçı, eser ile ilgili okuyucuyu bilgilendirir. Hem bahse konu eserin yazarına hem de okura yol gösterir.

Bu parçanın başına aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Deneme B) Fıkra C) Sohbet
D) Eleştiri E) Makale

4. Eleştiri türü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İyi bir eleştiri yalnızca okuyucuya değil, aynı zamanda metin yazarına da tecrübeler kazandırır.
B) Eleştirinin konusu bir sanatçı ya da sanat eseridir.
C) Eleştirinin amacı bir sanat eserini ya da sanatçıyı yermektir.
D) Eleştiri bilimsel (nesnel) ve izlenimci olmak üzere ikiye ayrılır.
E) Eleştiride peşin yargılardan kaçınılmalıdır.

5. Aşağıdakilerden hangisi iyi bir eleştirinin özelliği **olamaz?**

- A) Üzerinde düşünülen, eleştirisi yapılan eser, bütün açılardan ele alınmalıdır.
B) Eleştirmen yapıta ön yargılarla değil, objektif bir şekilde yaklaşmalıdır.
C) Eleştiri; ele aldığı esere, ondan alınan örneklerle bağlantılı kalmalıdır.
D) Eleştirmen; yapıtla ilgili düşüncelerini "beğendim, beğenmedim, sevdim, sevmedim" gibi ifadelerle belirtmelidir.
E) Eleştirmen, eleştirisini objektif sebeplere dayandırarak yapmalıdır.

6. Farz edelim ki her şey yazarın anlattığı gibi olsun. Peki, neden bu konuda herhangi bir kanıt gösterememiştir? Bu durum; yazarı okuyucuya fikirlerini zorla kabullendirmeye çalışmaktan başka bir yere götüremez. Böylece de anlatım belli bir yerden sonra tıkanıyor. Ama yazarın seçtiği konularla okuyucuyu cezbedtiğini söylemeden de geçemeyeceğim. Seçtiği konular, eserlere adeta "beni oku" dedirtiyor. Ama sonuç: Hüsrân.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Makale B) Fıkra C) Eleştiri
D) Söyleşi E) Mülakat

7. Efsaneleşen kavramlar ve kişileri toplumlar yaratır, bir kişi değil. Bu nedenle eserde, Memidik'in muhtarı öldürme düşüncesiyle kaplı hayatından bir kişinin bir cinayet efsanesini yaratışına ulaşamıyor Yaşar Kemal. Sanatçının bu işe tüm gücünü ortaya koyduğu yerler, Anadolu'da "kan tutması" denilen psikolojik hâli ifade etmek amacıyla sürekli mübalağalara başvurması, Memidik'in hayal ve fikir dünyasında bir yama şeklinde kalıyor. Organ nakli gibi bir durum. Yaşar Kemal'in romancı ustalığını ön plana çıkarmak amacıyla yaptıkları peş peşe çekilmiş fotoğraflara benzeyen bir bulanıklık oluşturuyor.

Bu parça aşağıdaki yazı türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Anı B) Eleştiri C) Deneme
D) Fıkra E) Makale

8. “Beni tanıyanların hepsi bilir; hayran olduğum yahut sadece beğendiğim şairler için kavgadan da çekinmem, alaya alınmaktan da korkmam. Ama bir de beğenmedim mi, istedikleri kadar menfi adam desinler, yıkıcı desinler, gene de beğenmem.”

Bu düşüncede olan bir eleştirmen ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eserlerini yazarken değer yargılarını ön planda tutar.
 B) **Eleştirilerinde duygularını yener ve nesnel bir tutum sergiler.**
 C) Eleştirilerini kendi beğenilerine göre oluşturur.
 D) Eleştirmenlerin zevk ve beğenilerinden soyutlanamayacağını örnekleyen bir kişidir.
 E) Eleştiri metinlerini oluştururken gözü kara bir tavır sergilemektedir.

9. Bu romanda Anadolu insanının; tarihin derinliklerinden süzülüp gelen yaşam biçimini, doğayla kaynaşmasını, insana ve olaylara bakışını buluyoruz. Yazar, kahramanların sorunlarına sahip çıkma, onların duygu ve düşüncelerine ortak olma ve yapıtlarında bunları yansıtma çabası içinde. Bütün bunları da abartmadan, yalın, özlü bir anlatımla sunuyor okurlarına. Anlatımını konuşma dilinin bulunduğu olanaklarla zenginleştirip güçlendiriyor.

Bu parçada aşağıdaki edebî türlerden hangisine özgü nitelikler ağır basmaktadır?

- A) Söyleşi
 B) **Eleştiri**
 C) Anı
 D) Fıkra
 E) Makale

10. **Aşağıdakilerden hangisi eleştiri türünün özelliklerinden biri değildir?**

- A) Açıklama, aydınlatma, değerlendirmelerle okura ve yazara yol gösterme gibi bir tarafı vardır.
 B) Öncelikle konu olan şey tanıtılır; olumlu ve olumsuz yanlar bulunur. Ardından bir yargıya varılır.
 C) Eserin ve sanatçının başarısız olduğu yanlar kadar başarılı olduğu yanlar da gözler önüne konur.
 D) Sanatın ve sanatçının daha iyiye yürüebilmesinde yapıcı ve ufuk açıcı olur.
 E) **Sanatçı hakkında taraflı ve ön yargılı görüşlere yer verilir.**

11. Türk edebiyatında Batılı anlamdaki eleştiri Tanzimat Dönemi'yle başlamıştır. Bu dönemde başlangıçta bir yönetime dayanmayan, bir dönemi veya eser sahibini yerme anlayışıyla eleştiriler yazılmışsa da zamanla olgun örneklerle ulaşılmıştır. Namık Kemal'in Tahrib-i Harabat adlı eseri, Türk edebiyatında Batılı anlamdaki ilk eleştiri örneklerindedir. Ziya Paşa'nın Siir ve İnşâ adlı makalesinde Türk şiirinin dili eleştirilir. Hüseyin Cahit Yalçın'ın Hayat ve Kitaplar ile Ahmet Şuayp'ın Kavgalarım adlı eserleri Servetifünun Dönemi'nin deki eleştiri türünün tanınmış örneklerindedir. Millî Edebiyat Dönemi'nde ise Ali Canip Yöntem'in Millî Edebiyat Meselesi ve Cenap Bey'le Münakaşalarım adlı eseri türünün tanınmış örneğidir.

Bu parçadaki altı çizili eleştiri eserlerinden hangilerinin yeri değiştirilirse parçadaki sanatçı-eser eşleştirmesi doğru olur?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) II ve V
 D) **III ve IV**
 E) IV ve V

12. Servetifünun edebiyatında şair ve yazarlar edebî eleştiri merkezli yazılarını Servetifünun dergisinde yayınlamışlardır. Cenap Şahabettin, eleştiri türünün bizde yeni olduğuna ve özelliklerinin tam yansıtılmadığına ayrıca edebî bir eleştiri dilinin geliştirilmesi gerektiğine değinir. Bu dönemdeki yazar ve şairler gibi Cenap da eleştirinin bireysel olma durumuna değinmiştir. Mehmet Rauf, Halit Ziya Uşaklıgil, Tevfik Fikret, Ahmet Şuayp gibi sanatçılar da edebiyatımızda eleştiri türünün gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Buna göre Cenap Şahabettin, edebiyatımızdaki eleştiri türü ile ilgili olarak;

- I. yeni olması
 II. özelliklerinin yansıtılmaması
 III. eleştireye özgü dilin bulunmaması
 IV. hızlı gelişmesi
 V. bireysel olması

numaralandırılmış ifadelerden hangisine değinmemiştir?

- A) I
 B) II
 C) III
 D) **IV**
 E) V

1. Bir kişinin efsane oluşturmasını ifade ederken başarısız olan Orhan Kemal, bir efsanenin yıkılışını anlatırken aşırı derecede ustadır, başarılıdır. Bu, bence efsaneyi yıkanın yine bir insan topluluğu olmasından ve bu yıkışın hakiki nedenlere bağlı oluşundan kaynaklanıyor. Bundan da Orhan Kemal'in düş dünyasının sınırlı olduğu, olayları ve düşleri toplumdan alırsa bir yere kadar başarılı olduğu anlaşılıyor.

Bu parça aşağıdakilerden hangisinden alınmış olabilir?

- A) Fıkra B) Günlük C) Anı
D) Makale E) Eleştiri

2. Aşağıdakilerin hangisinde verilen eser, karşısındaki sanatçıya ait değildir?

- A) Şiir ve İnşa → Ziya Paşa
B) Takip → Namık Kemal
C) Talim-i Edebiyat → Recaizade Mahmut Ekrem
D) Zemzeme → Muallim Naci
E) Şiir Tahlilleri → Mehmet Kaplan

3. (I) Eleştirmen için anlamadığını inkâr etmek, André Maurois'in de söylediği gibi ancak anlamak yolunda ciddi bir emek harcadıktan sonra meşru olabilir. (II) Eleştirmeci, topluma karşı taşıdığı sorumluluğu, hiçbir zaman aklından çıkarmamalıdır. (III) Dostluklar, düşmanlıklar, mecburiyetler, çekememezlik gibi hâller eleştirmeciyi daima yanlış hükümlere sürükler. (IV) Bilginin yanında sağlam bir kültür kadar, eleştirmeciye sağlam bir karakter de lâzımdır. (V) Eleştirmeci, tam bir ilim adamı titizliği ile hareket edecek, gerçeğin ışığı altında, sanat eserinin gerçek değerini objektifiyle tespit edecektir.

Numaralandırılan cümlelerin hangisinde "eleştirmenin içinde bulunmaması gereken durumlar" dile getirilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Ne kadar da fazla dizi ve film oynuyor televizyonda değil mi? Hangimiz bu dizi ve filmlerin hepsini izliyoruz acaba? Televizyonda yayımlanan diziler hiç de gerçeği yansıtmıyor. Bu diziler kendimizin ve toplumun ekonomik düzeyini yansıtmayıp halkımızın sorunlarına ve yaşam zorluklarına da değinmiyor. Gerçekten de gerçeklikten çok uzaklar. Bu dizi ve filmler hiçbir konu hakkında bir bilgi ya da öğüt de vermiyor üstelik. İzleyicilere bilgi vermek şöyle dursun onları sahte duruşlarıyla olumsuz etkiliyorlar. İzleyiciler ne yazık ki kendilerini diziye kaptırıyor ve adeta dizinin başrol oyuncularını çok yüce varlıklar gibi görüyorlar. Özetlemek gerekirse onların hayatını benimsiyor ve onlar gibi yaşamaya çalışıyorlar. Bu tarz dizi ve filmlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Tıpkı sigara ve bulaşıcı hastalıklar gibi onlardan da kurtulmak bir hayli zor bir iştir. Sahi, bu akşam hangi dizi oynuyor televizyonda?

Bu parça aşağıdaki yazı türlerinden hangisinden alınmış olabilir?

- A) Fıkra B) Eleştiri C) Anı
D) Makale E) Deneme

5. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Edebiyatı Dönemi'nde eleştiri türünde öne çıkan isimlerden değildir?

- A) Cevdet Kudret B) Orhan Burian
C) Mehmet Rauf D) Suut Kemal Yetkin
E) Atilla İlhan

6. Aşağıdakilerden hangisi iyi bir eleştirmenin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Eseri kendi fikirleri ile de yoğurarak değerlendirip esere yeni bir ahenk katmalıdır.
B) Eserin özelliklerini ve değerlerini ortaya koymalıdır.
C) Değerlendirme yaparken ön yargılarını geride bırakmalıdır.
D) Farklı düşüncelere saygı duymalıdır.
E) Toplumsal olayları farklı açılardan inceleyip değerlendirebilmeli, olayların sosyolojik tahlilini yapabilmelidir.

7. Eleştiri türünün asıl amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okuyucuya kitap okurken nelere dikkat etmesi gerektiğini öğretmek
- B) Yazarda, eserlerini yazarken daha dikkatli olması gerektiği hissi uyandırmak
- C) Yazar-eser ilişkisinin tasnif edilmesini sağlamak
- D) Okuyucuya hangi eseri okuması gerektiği hakkında bilgi vermek
- E) **Sanat eserini okuyucuya tanıtmak ya da sanatçıya yol göstermek**

8. Diline sevgi ve saygısı olan bir kişi olarak dilimizin yozlaştırılması; abuk sabuk kelimeler türetilmesi; hiçbir ilmî kaynak ve dayanağı olmayan uyduruk kelimelerin gazete, dergi ve kitaplarda yalan yanlış ve zevksizce kullanılması; dilin siyaset ve ideolojilere alet edilmek istenmesi dilini seven herkes gibi beni de rahatsız ve tedirgin etmektedir.

Bir yazarın dil hakkındaki düşüncelerini içeren bu metin, aşağıdaki yazı türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Hatıra
- B) Nutuk
- C) **Eleştiri**
- D) Deneme
- E) Günlük

9. Edebî bir kavram olarak "bir eseri veya yazarı türlü yönlerden ele alıp değerlendirmek amacıyla kaleme alınan yazı türü" **şeklinde ifade edilen eleştiri ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Eserin içeriğine yönelik, değerlendirme amaçlı olmasıdır.
- B) **Sanatçının kişiliğine yönelik olmalı, yer yer küçümseyici bir üslup kullanılmalıdır.**
- C) Okurun ufkunu açmalı ve bilgisine yeni bilgiler katmalıdır.
- D) Eleştiriler sağlam dayanaklara dayandırılmalıdır.
- E) Kişisel duygulardan, ideolojik ön yargılardan arındırılmış olmalıdır.

10. Aşağıdakilerden hangisinin eleştiri türünde olduğu söylenemez?

- A) Celâleddin Harzemşah Mukaddimesi
- B) Şiir ve İnşa
- C) Tahrîb-i Harâbât
- D) **Tercüman-ı Ahval Mukaddimesi**
- E) Talim-i Edebiyat

11. Eleştiri türünün halk ve divan edebiyatındaki karşılıkları hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) **Taşlama - Hiciv**
- B) Hiciv - Kaside
- C) Tezkire - Gazel
- D) Taşlama - Gazel
- E) Ağıt - Hiciv

12. Bir sanat veya düşünce yapısının başarılı ve başarısız taraflarını ortaya çıkarmak için yazılan yazılardır. Ele alınan yapıt, sade bir dille tanıtılır. Sanatçı, yapıtın gerçek değerini, iyi ve kötü taraflarını belirterek okur ile yapıt arasında aracılık yapar. Böylece okuyucu ile sanatçıyı birbirine yaklaştırır. Bu işi yaparken ön yargılı olmaktan kaçınır.

Bu parçada bahsedilen yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) **Eleştiri**
- B) Makale
- C) Sohbet
- D) Fıkra
- E) Deneme

13. Eleştirmen; tarafsızlık etmeden, peşin fikirlere düşmeden, okurun fikirlerine takılmadan, hiçbir sanat zümresine bağlanmadan en zıt temayülleri, en zıt mizaçları anlamalı, birbirinden ayırmalı, anlatmalı ve her çeşit sanat tetkiklerini de kabul edebilmelidir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Eleştirmenin duygularıyla hareket etmesi gerektiği
- B) Eleştirmenin eleştirilere açık olmadığı
- C) Eleştirmenin ön yargılarını eserlerine yansıttığı
- D) **Eleştirmenin nesnel bir bakış açısına sahip olması gerektiği**
- E) Eleştirmenin belli bir edebî akıma bağlı olması gerektiği

1

OLUMLU ELEŞTİRİ

I İşini bu şekilde titiz yapması başarılı olmasını sağlıyor.

II Ödevlerini yine baştan savma yapmışsın.

III Çalışkanlığı onu zirveye çıkarıyor.

OLUMSUZ ELEŞTİRİ

a Burnu havada biri olduğu için herkesi küçümserdi.

b O, her yönüyle dört dörtlük bir insandır.

c Bu gidişle bir yere varamazsın.

Görselde numaralandırılmış eleştiri cümlelerinden hangilerinin yeri değiştirilirse görseldeki olumlu ve olumsuz eleştiri bütünlüğü sağlanmış olur?

- A) I - b B) II - a C) III - c D) I - a E) II - b

2

- I. Tanzimat Dönemi'nin ilk zamanlarında eleştiri yeni bir edebî tür olduğundan bu türle ilgili estetik açıdan önemli metinler verilmemiştir.
- II. Bu türün estetik değer taşıyan metinleri Tanzimat'ın ikinci döneminde yazılmaya başlanmıştır.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Dönemi'nin ilk yıllarında yazılan eleştiri yazıları amacına ulaşamamakla birlikte ikinci dönemde önemli bir atılım yapmıştır.
- B) Tanzimat'ın sonunda mükemmelliğe ulaşan eleştiri türü ilk yıllarda çok yavan kalmıştır.
- C) Tanzimat'ın ilk döneminde çok dikkat çekmeyen eleştiri yazıları ikinci dönemde yaygınlaşarak sanatsal bir tür hâline gelmiştir.
- D) Tanzimat'la birlikte edebiyatımıza giren eleştiri türü çok çabuk yaygınlaşarak edebiyatımızın vazgeçilmez estetik türlerinden olmuştur.
- E) **Estetik değeri olan eleştiri yazılarına Tanzimat'ın ikinci döneminde rastlanırken yeni bir tür olması nedeniyle Tanzimat'ın ilk döneminde pek rastlanmamıştır.**

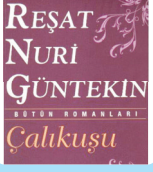
3

Bugüne kadar okuduğum en mükemmel Türk romanıdır Ortadirek. Hiçbir romanımızda, belirli şartlar içinde yaşayan, belirli bir tarihsel ve sosyal zamanın "Türk insanı"nın böylesine somut, böylesine derinliğine; tabiatın böylesine zengin, canlı, kıpır kıpır verildiğini hatırlamıyorum. Değişik olaylar ve kişiler karşısındaki tepkileriyle ve ana-oğul, gelin-kaynana, karı-koca ilişkileri içinde durmadan netleşen, ayrıntılarıyla beslenip ete kemiğe bürünerek ortaya çıkan üç insan (Meryemce, Ali ve Elif), bütün karmaşıklıklarıyla, bütün canlılıklarıyla, bütün sahihlikleriyle, ilkel tarımsal üretim düzeyindeki Türk köylüsünü unutmamayacak bir biçimde somutlaştırmaktadır.

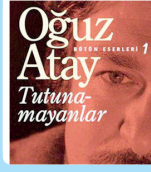
Yukarıdaki parçada dil hangi işlevde kullanılmıştır?

- A) Sanatsal işlev
B) Kanalı kontrol işlevi
C) **Göndergesel işlev**
D) Dil ötesi işlev
E) Alıcıyı harekete geçirme işlevi

6

I. Roman anlatım yönünden iki farklı teknikle yazılmıştır. Bu anlamda final bölümüne kadar romandaki anlatıcı Feride'nin kendisi ve günlüğüdür.

II. Tutunamayanları edebiyat için önemli bir eser yapan "ilk" olmasıdır. Türk edebiyatının ilk postmodernist romanı olarak nitelendirilmektedir.

III. Tanzimatla birlikte, zihnen Batıya dönen Osmanlı aydınının gözünde din ve dine ait semboller kötü tiplmelerle lanse edilmeye başlanmıştır. Bu zihniyetle yazılan eserlerden biri de Şair Evlenmesi'dir.

Yukarıdaki görselde verilen açıklamaların hangilerinde eleştiri söz konusu değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) Yalnız III E) I ve III

7

Son eseriyle iletişimdeki duygusal faktörlerin önemine sıkça değinen sanatçımız, eserini hazırlarken dünya ve ülke gündemi olmuş olayları analiz etmiş. Aynı zamanda eseriyle yakın tarihe de bir iletişimci gözüyle değinmiş. Yaptığı analizlerle, sıkça medyanın da kendisinden destek istediği sanatçımız, bu eserinde medyaya destek olduğu konulardan örnekler de sunmuş. Eserinde beden dilini, iletişimi anlatmakla kalmayıp analiz ettiği olaylarla konuların ayrıntılarını nasıl dikkatle incelenmesi gerektiğini de ortaya koyuyor.

Sanatçı bu eserinde daha önce çok defa işlenen bir konuyu ele almış. Konunun sunumunda da gereken itina göstermemiş. Çünkü uzayıp giden cümleler karmakarışık bir yapının ortaya çıkmasına neden olmuş. Üstelik bazı terimleri de ayrıntılı olarak açıklamamış. Dolayısıyla okuduktan sonra harcanan zamana yazık olduğuna inanacağınız bir kitap bu.

Bu parçalarda aşağıdaki yazı türlerinden hangisine ait özellikler ağır basmaktadır?

- A) Günlük B) Deneme C) Eleştiri D) Röportaj E) Roman

8

Görseldeki sanatçı ve eser isimleri aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

- A) I - c, II - d, III - a, IV - b B) I - d, II - a, III - c, IV - b C) I - b, II - d, III - a, IV - c
D) I - a, II - d, III - c, IV - b E) I - c, II - d, III - b, IV - a

ÜNİTE MÜLAKAT VE RÖPORTAJ

RÖPORTAJ

- Röportaj Türünün Özellikleri
- Cumhuriyet Dönemi'nde Röportaj

MÜLAKAT

- Mülakat Türünün Özellikleri
- Mülakatlarda Bulunması Gereken Bilgiler
- Mülakat Türünün Hazırlanma Aşamaları
- Mülakatın Türleri
- Cumhuriyet Öncesinde Mülakat
- Cumhuriyet Dönemi'nde Mülakat

MÜLAKAT VE RÖPORTAJIN FARKLARI

MÜLAKAT

- ⇒ Herhangi bir sosyal konu ya da sorun üzerinde, uzman kişi ya da kişilerle yapılmış konuşmaları yansıtan bilgilendirici metin türüne **mülakat** denir.
- ⇒ Mülakat türünün oluşmasında, belirli bir alanda söz sahibi olan kişilerin bazı konulardaki görüşlerini halka ulaştırma ihtiyacı önemli rol oynar.

Mülakat Türünün Özellikleri

- ⇒ Gazete çevresinde doğmuş ve gelişmiş bir türdür.
- ⇒ Daha çok gazeteciler tarafından kullanılır.
- ⇒ Temelde diyaloglardan oluşur.
- ⇒ Yalın, açık ve duru bir dil kullanılır.
- ⇒ Amaç, okuyucuya bilgi vermektir.
- ⇒ Açıklayıcı ve öyküleyici anlatımlara başvurulur.
- ⇒ Soruları önceden belirlenir.
- ⇒ Konuşmacıya karşı saygılı olmak, konuşmasını kesmemek ve anlattıklarını olduğu gibi aktarmak önemlidir.
- ⇒ Çok fazla ayrıntıya girilmemeye özen gösterilir.

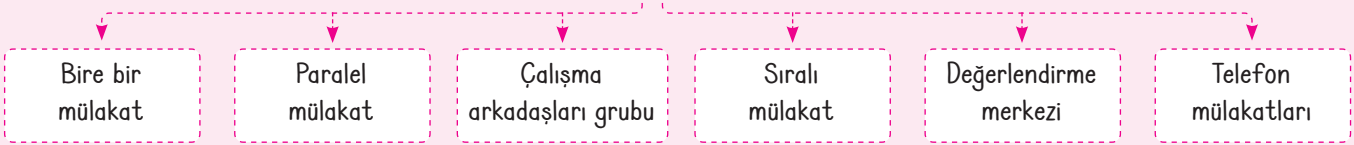
Mülakatlarda Bulunması Gereken Bilgiler

- » Görüşülen kişinin adı, mesleği veya ne işle uğraştığı
- » Hangi amaçla konuşulduğu
- » Buluşma mekânı
- » Sorular ve cevaplar
- » Mülakat yapılan kimsenin mülakat konusu üzerindeki temel görüşleri

Mülakat Türünün Hazırlanma Aşamaları

- » Mülakat yapılacak kişi veya kişileri belirleme
- » Konu ve kişiyle ilgili araştırma yapma
- » Mülakatta sorulacak soruları hazırlama
- » Mülakat yapılacak kişiden randevu alma
- » Mülakatı yapma ve kayıt altına alma
- » Kaydı yazıya geçirip yazıyı ve görsel tasarımı düzenleme

Mülakatın Türleri

Cumhuriyet Öncesinde Mülakat

- ⇒ Cumhuriyet öncesinde mülakat türünde az sayıda eser verilmiştir. Ziya Paşa, "Rüya" adlı eserinde mülakat tekniğini kullanmıştır.
- ⇒ Türk edebiyatında mülakat türünün ilk yetkin örneği **Diyorlar ki** (Ruşen Eşref Ünaydın) adlı eserdir. Bu eserde yazarın bazı yazarlar ve edebiyat anlayışları hakkındaki düşünceleri kendi ağzından aktarılmıştır.
- ⇒ Ruşen Eşref Ünaydın'ın Mustafa Kemal'i kamuoyuna tanıtan ilk eser olan "**Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülakat**" eseri de bu türün önemli örneklerindedir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Mülakat

- ⇒ Cumhuriyet Dönemi'nde gazete ve dergilerin çoğalmasıyla birlikte bu tür de gelişme göstermiştir.
- ⇒ Sanat ve siyaset dünyasını aydınlatan çok sayıda mülakat örnekleri verilmiştir.
- ⇒ Hikmet Feridun Es'in "**Bugün de Diyorlar ki**", Mustafa Baydar'ın "**Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar**", Gavsî Ozan-soy'un "**40 Yıl Sonra Diyorlar ki**", Yaşar Nabi Nayır'ın "**Edebiyatçılarımız Konuşuyor**", Sermet Sami Uysal'ın "**Yahya Kemal'le Sohbetler**", Nurullah Berk'in "**Ustalarla Konuşmalar**", Abdi İpekçi'nin "**Liderler Diyor ki**" adlı eserleri mülakat türünün tanınmış örneklerindedir.

RÖPORTAJ

- ⇒ Bir gazetecinin herhangi bir yeri, bir kurumu gezerek orada gördüklerini kendi görüşleriyle birleştirip fotoğraflarla belgeleyerek kaleme aldığı öğretici metin türüne **röportaj** denir.
- ⇒ Yazar; olayı yerinde görerek, yetkililerle görüşerek, bilgi ve belgeler toplayarak, olayı soruşturarak röportajını yazar. Böylece röportajıyla gerçeklere ışık tutar.

Röportaj Türünün Özellikleri

- ⇒ Röportajlar, dergi ve gazete yazısıdır.
- ⇒ Bilginin yanında yazarın izlenimleri, fikirleri ve kişisel görüşleri de yer alır.
- ⇒ Herhangi bir insan, eşya ya da mekân farklı yönleriyle ele alınıp işlenir.
- ⇒ Öğretici, açıklayıcı, öyküleyici ve betimleyici anlatım türleri kullanılır.
- ⇒ Anlatım özelliği, röportajcının kişisel yeteneğine ve konuya göre değişebilir.
- ⇒ Dil, genelde göndergesel işlevde kullanılır. Çünkü amaç bir eşya, kişi ya da mekân hakkında bilgiler vermektir.
- ⇒ Yazar; konuyla ilgili resim, fotoğraf, çizim ve grafiklerden yararlanarak eserine görsellik katar ve eserini zenginleştirir. Ses kayıt cihazı kullanır.
- ⇒ Röportajlarda gereksiz betimlemeler, uzun cümleler, aşırı benzetmeler yerine; konuşma diline yakın, kısa cümlelerden oluşan bir anlatım tercih edilmelidir.
- ⇒ Röportajcı; ileteceğini açık, anlaşılır bir şekilde okuyuculara aktarmak durumundadır.
- ⇒ Röportaj; konularına göre bir yeri konu alan, eşyayı konu alan ve insanı konu alan röportajlar olmak üzere üç grupta toplanır.

Cumhuriyet Dönemi'nde Röportaj

- ⇒ Bu tür ilk olarak 19. yüzyılda Amerika'da ortaya çıkmıştır.
- ⇒ Ülkemizde 1950'li yıllarda yaşanan sosyal ve siyasal gelişmeler ile ortaya çıkan sorunların dile getirilmesiyle röportaj türü gerçek anlamda gelişme göstermiştir.
- ⇒ Türk edebiyatında modern anlamda bu türün ilk örneğini Ruşen Eşref Ünaydın vermiştir.
- ⇒ Bazı yazarlar, dizi röportajlar hâlinde röportajlarını gazetelerde yayımlamıştır.
- ⇒ Yaşar Kemal'in "**Çukurova Yana Yana**", "**Bir Bulut Kaynıyor**", "**Peri Bacaları**", "**Bu Diyar Baştan Başa**"; Fikret Otyamın "**Ha Bu Diyar**", "**Topraksızlar**"; Tahir Kutsi Makal'in "**İç Göç**", "**Acı Yol**"; Halil Aytekin'in "**Doğuda Kitlik Vardı**"; Necmi Onur'un "**Mezarlarında Yaşayanlar**"; Celalettin Çetin'in "**Büyük Göç**" adlı eserleri röportaj türünün tanınmış örneklerindedir.

Mülakat ve Röportajın Farkları

- ⇒ Mülakatta konuşulan kişiyle sınırlandırma yapılırken röportajda konu ve belge zenginliği söz konusudur.
- ⇒ Mülakatta muhatap olunan kişiye sorular sorulurken röportajda muhataplara soru sorma ve konuyu irdeleme esastır.
- ⇒ Mülakatlarda bir kişiyi sorulara verdiği cevaplarla tanıtmak amaçlanırken röportajda bir gerçeği açığa çıkarmak suretiyle kamuoyunu bilgilendirmek amaçlanır.
- ⇒ Mülakatlar soru-cevap yöntemi üzerine kurulurken röportajlarda metin sadece soru-cevap ifadelerinden ibaret değildir. Metinde farklı bölümler de bulunur. Aynı zamanda yazarın isteğine göre soru-cevap ifadelerine röportaj metinlerinde hiç yer verilmeyebilir.

1. Aşağıdakilerden hangisi planlanmış bir mülakattan önce yapılması gerekenlerden biri değildir?

- A) Mülakat ile ilgili hazırlık yapmak
- B) Mülakat yapılacak kişi veya kişilerle ilgili yeterli düzeyde bilgi toplamak
- C) **Mülakat yapılan kişinin cevaplarını hikâyeleştirmek**
- D) Mülakatın amacını belirlemek
- E) Sorulacak soruları önem sırasına göre düzenlemek

2. Aşağıdakilerden hangisi bir mülakat metninin okunurluğunu arttıran faktörler arasında sayılamaz?

- A) Soruların zekice hazırlanmış olması
- B) Cevapların düzenli bir şekilde yazıya geçirilmiş olması
- C) Mülakatın akıcı bir seyir teşkil edecek şekilde metinleştirilmesi
- D) Mülakat yapılan kişinin haber niteliği taşıyan düşünceleri
- E) **Mülakatı yapan kişinin kullandığı beden dili**

3.

- I. Yazma → Düzensiz bir şekilde tutulan notların mantıklı bir sıraya konularak değerlendirilmesi ve akıcı bir metin haline getirilmesidir.
- II. Uygulama → Mülakatı yapan kişinin beden dili ve konuşmalarıyla karşı tarafı mülakata hazırlamasıdır.
- III. Hazırlık → Mülakata başlamadan karşıdaki kişiyi nazik sözlerle motive etmektir.
- IV. Randevu Alma → Mülakat yapılacak kişiyle buluşma ayarlamaktır.

Numaralandırılmış mülakat aşamalarından hangileri yanlış bir bilgi içermektedir?

- A) Yalnız II
- B) **Yalnız III**
- C) Yalnız IV
- D) I ve IV
- E) II ve IV

4. Aşağıdakilerden hangisi mülakat için söylenemez?

- A) Hemen hemen her konuda yazılabilir.
- B) Mülakatı yapan kişinin tutumu önemlidir.
- C) Mülakat belli bir amaç doğrultusunda gerçekleşir.
- D) Soru-cevap şeklinde oluşturulan metinlerdir.
- E) **Mülakatta asıl olan mülakatı yapan kişinin dünya görüşüdür.**

5. Aşağıdakilerden hangisi teknolojik araç gereç kullanılarak yapılan mülakatlara örnek gösterilemez?

- A) **Yüz yüze, not alarak yapılan mülakat**
- B) İnternet ortamında gerçekleştirilen mülakat
- C) Telefonla yapılan mülakat
- D) Ses kayıt cihazı kullanılarak yapılan mülakat
- E) Fotoğraf makinesi kullanılan mülakat

6. Herhangi bir sosyal konu ya da sorun üzerinde, uzman kişi ya da kişilerle yapılmış konuşmalardır. Toplumun tamamını ya da bir kısmını ilgilendiren her alanda "görüşme" yapılabilir. Bu konuşmalar, genellikle yazıya geçirilip gazete ve dergilerde yayımlanmaktadır.

Bu parçada özellikleri verilen sözlü anlatım türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sohbet
- B) Sunum
- C) Tartışma
- D) Eleştiri
- E) **Mülakat**

7. Aşağıdakilerden hangisi "mülakat" türünün yöntem ve türlerinden biri değildir?

- A) Bire bir Görüşmeler
- B) Sıralı Görüşmeler
- C) Paralel Görüşmeler
- D) **Forum Görüşmeleri**
- E) Telefonla Görüşmeler

8.

- I. Düşünceleri haber niteliği taşıyan kişilerle yapılan konuşmalardır.
- II. Bir olayı veya durumu araştırma, inceleme, gezip görme yoluyla ya da soruşturma yöntemiyle yansıtan yazı türüdür.
- III. Bir haberin aydınlatılması, gerekli verilerin toplanması için soru-cevap şeklinde yapılan görüşmelerdir.
- IV. Belirlenen konu hakkında kişilere sorular yönelterek konuyu aydınlatmak ve hedef kitlelere yansıtmaktır.
- V. Merak edilen bir konu hakkında aydınlatıcı bilgi almayı amaçlayan görüşmenin yazıya dökülmüş hâlidir.

Numaralandırılmış tanımlardan hangisi “mülakat” sözcüğünün karşılığı olamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Aşağıdakilerden hangisi edebiyatımızdaki mülakat yazarlarından biri değildir?

- A) Gavsî Ozansoy B) **Attila İlhan**
 C) Sermet Sami Uysal D) Ruşen Eşref Ünaydın
 E) Mustafa Baydal

10. — Bunu siz yapmasaydınız da aynı tepkiyi verirdiniz değil mi?

— Tabii veririm. Yapılacak şey mi? Düşünmeye başladım; hiçbir yerde “hamileler, engelliler ve yaşlılar” şeklinde bir ibare görmedim. Hem de hiç! Bu ne demek?

— Hamileler, engelliler ve yaşlıların gezmesi sanırım pek düşünülüyor bu ülkede.

— Engelliler otursun evde demek istiyorlar! İnadım inat yaşayacağım, gezeceğim, çalışacağım. İnadım inat, işe devam!

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Makale B) Fıkra C) Deneme
 D) **Mülakat** E) Sohbet

11. ----- 1916, 1917 ve 1918 yıllarında Türk edebiyatında öne çıkmış şair ve yazarları ziyaret edip onların edebiyatla ilgili görüşlerini dinleyerek yazıya geçirmiştir. Bu yazılarını Servetifünun, Türk Yurdu dergileri ile Vakit gazetesinde yayımlamıştır. “Edebî Ziyaret ve Mülakatlar” başlığı ile yayımlanmış bu yazılar büyük yankı uyandırmış ve 1918 yılında “Diyorlar ki” adıyla kitap olarak basılmıştır. Kitapta yer alan yazıların bir kısmı mülakat, bir kısmı da röportaj türündedir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Hikmet Feridun Es
 B) Mustafa Baydar
 C) Gavsî Ozansoy
 D) Yaşar Kemal
 E) **Ruşen Eşref Ünaydın**

12. Kendi uzmanlık alanlarında tanınmış kişilerle hayatları, çalışmaları ve eserleri hakkında ya da istenilen herhangi bir konuda soru-cevap şeklindeki karşılıklı konuşmaların yazıya geçirilmesine mülakat denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi mülakat yapan kişide bulunması gereken özellikler arasında sıralanamaz?

- A) Görüşmeye katılacak kişi ya da kişilerle ön görüşme yapılmalıdır. Bu görüşmede görüşmenin amacı ve özellikleri belirtilmelidir.
- B) **Mülakat yapacak kişi; görüşeceği kişi ile ilgili araştırmalar yapmalı, hedeflediği bilgileri ortaya çıkaracak etkili sorular hazırlamalıdır ve bunları mülakat öncesi, görüşeceği kişiye vermelidir.**
- C) Mülakat yapacak kişi; görüşme sırasında nazik olmalı, görüştüğü kişinin soruyu her yönüyle ve rahat bir şekilde cevaplamasını sağlamalıdır.
- D) Mülakat yapacak kişi; konuşması, kültürü ve zekâsıyla karşıdaki kişinin daha rahat ve ayrıntılı konuşmasına zemin hazırlamalıdır.
- E) Mülakat yapacak kişi; kılık kıyafetine dikkat etmeli, jest ve mimiklerini iyi kontrol edebilmeli, konuşma sırasında vurgu ve tonlamalara dikkat etmelidir.

1. Aşağıdakilerin hangisinde röportaj ile ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) Röportaj yalnızca gazetecilerin yazdığı bir yazı türüdür.
 B) Röportaj, tek bir yazı olabileceği gibi aynı konuda yazılmış bir yazı dizisi de olabilir.
 C) Röportaja konu olan habere, röportajı yapan kişinin düşünceleri de eklenir.
 D) Röportajlar, okuyucunun dikkatini çekecek ve onları bazı konularda düşündürülecek biçimde düzenlenir.
 E) Röportajlar genellikle birinci tekil şahsın ağzından yazılır.

2. Röportaj türünde aşağıdaki anlatım türlerinden hangisinin kullanımı daha azdır?

- A) Kanıtlayıcı B) Öğretici C) Betimleyici
 D) Emredici E) Açıklayıcı

3. Yazar bir gerçeği araştırma, inceleme, gezip görme ve soruşturma yoluyla kaleme alır. Eserini görsel bakımdan zenginleştirmek adına resim, fotoğraf gibi malzemelerden yararlanabilir. Yazarın kendi düşünceleriyle yazısına renk katması da mümkündür. Tek bir yazı şeklinde kaleme alınabileceği gibi bir yazı dizisi şeklinde de olabilir.

Bu parçada sözü edilen anlatım türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söyleşi B) Eleştiri C) Hitabet
 D) Mülakat E) Röportaj

4. Yunus Emre'yi konu alan bir röportaj, ----- röportaja örnektir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) durumu konu alan B) inanışı konu alan
 C) yeri konu alan D) insanı konu alan
 E) eşyayı konu alan

5. Aşağıdakilerden hangisi röportajın özelliklerinden biri değildir?

- A) Oldukça ağır ve sanatlı bir dille yazılır.
 B) Ele alınan konular toplumu ilgilendirmelidir.
 C) Okuyucunun dikkatini çekecek şekilde düzenlenmelidir.
 D) Çeşitli ses kayıtları, belge ve fotoğraflardan yararlanılabilir.
 E) Bilginin yanında yazarın izlenimleri, fikirleri ve kişisel görüşleri de yer alır.

6. Sözlü anlatım türlerindedir. Gazeteciliğin gelişmesiyle ortaya çıkan bir türdür. Öğreticidir. Bir olay, bir durum; yerinde gezip görülerek, olayla ya da durumla ilgili değişik kişilerle konuşularak, soruşturularak yazılır. Hem gezi yazılarının hem makalenin özelliklerini taşır.

Yukarıdaki parçada hakkında bilgi verilen metin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mülakat B) Röportaj C) Sohbet
 D) Münazara E) Eleştiri

7. Aşağıdakilerden hangisi edebiyatımızın tanınmış röportaj yazarları arasında yer alır?

- A) Ruşen Eşref Ünaydın
 B) Suut Kemal Yetkin
 C) Mehmet Kaplan
 D) Cemil Meriç
 E) Nurullah Ataç

8. Aşağıdaki eserlerden hangisi röportaj türünde yazılmamıştır?

- A) Topraksızlar
 B) Acı Yol
 C) Ustalarla Konuşmalar
 D) Mezarlarında Yaşayanlar
 E) Çukurova Yan Yana

9. ----- yapan kişi, elde ettiği bilgilere kendi görüş ve düşüncelerini de katar. ----- ise yazar kendi görüş ve düşüncelerini ortaya koymaz.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Münazara - Tartışma
- B) **Röportaj - Mülakatta**
- C) Mülakat - Denemede
- D) Mülakat - Makalede
- E) Röportaj - Sohbet

10. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi hem röportaj hem de mülakat türünde eserler vermiştir?

- A) Ahmet Hikmet Müftüoğlu
- B) Ahmet Haşim
- C) Orhan Veli Kanık
- D) Faruk Nafiz Çamlıbel
- E) **Ruşen Eşref Üneydin**

11. Mülakat ve röportajın ortak özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Gazete ve dergilerde yayımlanma
- B) Önceden hazırlık yapmayı gerektirme
- C) Sözlü anlatım türü olma
- D) Soru-cevap yöntemiyle yapılma
- E) **Konuşmayı yorumsuz bir şekilde aktarma**

12. ----- birçok kişiyi yakından tanımamızı, pek çok olayın bilinmeyen yanlarının ortaya çıkmasını sağladı. Elbette bu, karşınızdaki insanı analiz edebilme kabiliyetiniz ve sorularınızı ustaca kurgulamanız sayesinde oldu.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerin hangisi getirilmelidir?

- A) Anılarınız
- B) **Röportajlarınız**
- C) Biyografileriniz
- D) Eleştirileriniz
- E) Söylevleriniz

13. İstanbul'u konu alan bir röportaj aşağıdaki türlerin hangisiyle benzerlik gösterir?

- A) Münazara
- B) Söylev
- C) Makale
- D) **Gezi yazısı**
- E) Mülakat

14. Aşağıdakilerin hangisinde röportaj ile mülakat türünün karşılaştırılması yanlış yapılmıştır?

- A) Röportaj ve mülakatlarda anlatım sade, açık, kibar ve nazik olmalıdır.
- B) **Röportajlarda fotoğraf veya belge kullanılmazken mülakatta konu fotoğraf ve belgelerle desteklenir.**
- C) Röportajlarda öznellik, mülakatlarda nesnellik hakimdir.
- D) Röportajlarda derinlemesine inceleme yapılırken mülakatlarda ayrıntıya girilmez.
- E) Röportajlarda konu dışına çıkılabilirken mülakatlarda konuşulanların dışına çıkılmaz.

15. Dünya edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatında da röportaj türü önceleri mülakat niteliğindeki yazılarla karıştırılmıştır. Bu türe yüklenen ilk anlam düşünülürse Türk edebiyatında Evliya Çelebi'nin bazı yazıları bu türde yazılmış ilk eserler olarak değerlendirilebilir. Ancak günümüzdeki anlamıyla ilk röportaj örnekleri 20. yüzyılda verilmiştir. Modern anlamda röportaj türüyle ilgili ilk çalışmaları Ruşen Eşref Üneydin yapmıştır. Farklı yazarlarla yapmış olduğu görüşmeleri bir yazı dizisi halinde dergilerde yayınlamıştır. Röportaj türü, özellikle 1950'lerden bu yana ciddi gelişmeler göstermiştir. Günümüzde yazılı basında da bu türün varlığı göze çarpmaktadır. Görsel yayın organlarının gelişmesiyle birlikte röportaj türünün özelliklerini taşıyan televizyon programları da yaygınlık kazanmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) **Her dönemde röportaj ile mülakat türleri birbiri ile karıştırılmıştır.**
- B) Türk edebiyatında röportaj örneği sayılabilecek ilk eserler Evliya Çelebi'nin bazı yazılarıdır.
- C) Bugünkü manada ilk röportaj örneklerini Ruşen Eşref Üneydin vermiştir.
- D) 1950'lerden sonra röportaj türünde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.
- E) Görsel basının yaygınlaşmasıyla röportaj türü farklı bir boyut kazanmıştır.

1 Edebî bir kavram olarak röportaj; haber değeri taşıyan bir yer, kişi, eşya, eser ya da olayla ilgili olarak yapılan incelemelerin, duyuların, gözlemlerin konuyla ilgili konuşmaların fotoğraflarla süslenerek yazıldığı gazete ve dergi yazıdır.

Bu açıklamadan hareketle;

I Konu ile ilgili gerçekleri aktarmak ve okuyucuyu aydınlatmak amaçlanır.

II Genellikle toplumun gündemini meşgul eden güncel konular ele alınır.

III Röportaj metinleri iyi bir hazırlık ve araştırma sürecini gerekli kılar.

IV Röportaj türü, gazete çevresinde gelişen bir metin türüdür.

V Röportaj, sadece gazetecilerin ilgilendiği bir türdür.

numaralandırılmış cümlelerden hangisine ulaşamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2

Soru: Topkapı Müzesine dair biz neleri yanlış biliyoruz?

Cevap: Çok şeyi... Yazarın biri, Topkapı hayaletinden bahsediyor. Öteki İtalyan mayolikas ile İznik çinisini ayırt edemiyor. Buradan bir şeylerin eksildiğine dair sorumsuzca hayaller, söylentiler çıkıyor.

Soru: Topkapı Müzesinde keşfettiğiniz, sizi şaşırtan herhangi bir şey var mı?

Cevap: Olmaz mı? Örneğin arşivde Cezayir'le ilgili çok enteresan belgeler var. Cezayir, imtiyazlı bir beylik... Zannedersin ki kendi başına orada var olmuş. Hayır, öyle değil; içişleri devamlı buraya akıyor ve burada karar veriliyor. Şaşırtıcı... Bir başka gün olmadık bir mimarî parça, özellik keşfediyorsun. Daha keşfedilecek çok şey var.

Bu metindeki noktalı yere aşağıdaki başlıklardan hangisi getirilmelidir?

- A) HATIRA B) MAKALE C) MÜLAKAT
D) ELEŞTİRİ E) DENEME

3

Soru: Ölüm hakkında konuşmak rahatsız ediyor mu sizi?

Cevap: Canım ne olacak, gideriz biter. (Gülerek) Mesele mi yani? Ama benim ölümümden sonra yapılacaklar var, onlar fena.

Soru: Yazdınız mı gerçekten?

Cevap: Ooo... Buradan Teşvikiye Camii'ne kalkmak istiyorum eğer başka yerde manasızlık yapmazsam. Apartmanlardan müzik çalınsin istiyorum.

Soru: Ne çalsın istersiniz?

Cevap: Fecri Ebcioğlu bile olur. Eski... Biz, biz, biz... "Çıktık Açık Alınla" da olmalı. Ben 27'de doğdum. Münir Nurettin falan vardı. Safiye Aylalar vardı. Eskiler çalsın.

Yukarıda bir mülakat metninin son bölümü verilmiştir.

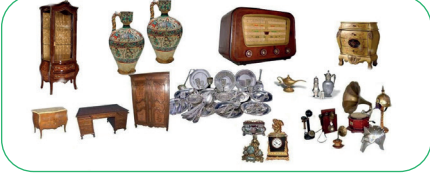
Bu metinde mülakatın aşağıdaki özelliklerinden hangisi yer almamaktadır?

- A) Soru-cevap şeklinde oluşturulur. B) Samimi bir dil kullanılır.
C) Görüşme yapılan kişiye teşekkür edilerek bitirilir. D) Sorular kısa ve herkesin anlayacağı bir dilde yazılır.
E) Mülakatı yapan kişi kendi düşüncelerini ön plana çıkarmaz.

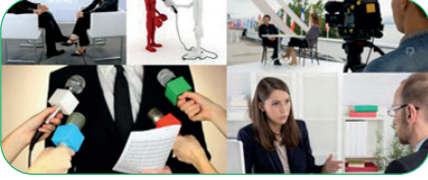
4

1) Bir Yeri Konu Alan Röportajlar:

Röportaj yapılan yerde ----- her açıdan bilinir, farklı özellikleri film, ses ve fotoğraflarla kanıtlanır.

2) Eşyayı Konu Alan Röportajlar:

Konu olan eşya her açıdan bilinir, eşyanın ----- özellikleri ele alınır.

3) İnsanı Konu Alan Röportajlar:

Belli bir alanda ----- dikkat çeken ve düşündürülen özellikleri ele alınır.

Görselde boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri sırasıyla getirilmelidir?

	1	2	3
A)	sürdürülen yaşam	dikkat çeken ve düşündürülen	tanınmış kişilerin
B)	yaşananlar	fiziksel	çalışan kişilerin
C)	tarih	bütün	ün yapmışların
D)	imrenilen hayat	kullanım ve işlevsel özellikleri	bilinen kişilerin
E)	yaşanılmak istenen hayat	sevilen ve bilinen	sıradan insanların

5

- I. Mülakat yapan kişi insanlarla ilişkilerinde başarılı olma yolunda ilerler.
- II. Aynı zamanda görüştüğü kişilerin bilgi ve tecrübelerinden yararlanır; kendi görgüsünü, kültür düzeyini ve deneyimlerini geliştirir; sosyal çevresini genişletir.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Mülakat yapan kişi görüştüğü kişinin bilgi ve tecrübeleri ile kendi görgüsünü, kültürünü ve deneyimlerini birleştirip sosyalleşerek insanlarla olumlu ilişkiler kurmada başarılı olur.
- B) Mülakatta görüşülen kişinin özelliklerinden yola çıkarak kendi kişisel özelliklerimizi geliştirmek insanlarla ilişkimizde başarılı olmamızı sağlar.
- C) **Mülakat yapan kişi görüştüğü kişilerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanır ve kendi görgüsü, kültür seviyesi ve tecrübelerini geliştirerek sosyal çevresini de genişletip insanlarla ilişkilerinde başarılı olma yolunda mesafe alır.**
- D) Mülakatta görüşülen kişilerin bilgi ve tecrübelerinden yararlanarak kendi kişisel özelliklerimizi geliştirme yolunda ilerleyebiliriz.
- E) Mülakat yapan kişi, insanlarla olan olumlu ilişkileri sayesinde, yaptığı mülakatlarda karşı tarafı kendi görüş, kültür düzeyi ve deneyimleri ile etkilemeyi başarır.

6 Aşağıdaki bilgiler röportaj ve mülakat arasındaki farklılıklar açısından değerlendirildiğinde;

- I. Mülakat "karşılıklı konuşma, görüşme yapmak" olarak tanımlanır. Röportaj ise konuşmaları aktarmanın yanı sıra ortam, çevre hakkında bilgiler ve yazarın izlenimlerine de yer verir.
- II. Mülakat, gerçekler hakkında bilgi toplamak ve bir konudaki görüşlerini öğrenmek için herhangi bir kişiye sorular yöneltilmektedir. Röportajda ise soru-cevap yönteminin yanı sıra farklı yöntemlerle bilgi aktarımı söz konusudur.
- III. Mülakatı yapan kişi görüştüğü kişinin duygu ve düşüncelerini tarafsız ve yorum katmadan aktarır. Röportajda ise yazar araştırarak, gezip görerek elde ettiği bilgileri kendi görüşlerini de katarak aktarır.
- IV. Röportajda yazarın anlattıkları, mülakatta ise görüşülen kişinin anlattıkları ön plana çıkar.

numaralandırılmış cümlelerden doğru bilgileri verenler hangi seçenekte işaretlenmiştir?

	I	II	III	IV
A)	✓			
B)	✓	✓		
C)	✓	✓		✓
D)	✓	✓	✓	✓
E)		✓	✓	✓

7 Sahaf Kemal Bey, dükkanının vitrinine beş raftan oluşan bir dolap yaptırmıştır. Sahaf Kemal Bey mülakat türündeki "Liderler Diyor ki", "Ustalarla Konuşmalar", "Diyorlar ki", "Edebiyatçılarımız Konuşuyor" ve "Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar" adlı kitapları raflara yerleştirmiştir. Sahaf Kemal Bey'in raflara yerleştirdiği kitaplarla ilgili bilinenler şunlardır:

- ◆ Her rafa yalnız bir kitap yerleştirmiştir.
- ◆ En alt rafta "Liderler Diyorlar ki" kitabı vardır.
- ◆ "Diyorlar ki" adlı kitap, "Ustalarla Konuşmalar" ve "Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar" adlı kitapların arasındadır.
- ◆ "Edebiyatçılarımız Konuşuyor" kitabı en üst raftadır ve bu kitapla "Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar" kitabının arasında iki kitap vardır.

5. Raf	Üst
4. Raf	
3. Raf	
2. Raf	
1. Raf	Alt

Sahaf Kemal Bey'in kitapları raflara dizme sırasına göre kitapların yazarları hangi seçenekte doğru sıralanmıştır?

A)	Yaşar Nabi Nayır	B)	Abdi İpekçi	C)	Yaşar Nabi Nayır	D)	Yaşar Nabi Nayır	E)	Nurullah Berk
	Nurullah Berk		Nurullah Berk		Ruşen Eşref Üneydin		Nurullah Berk		Yaşar Nabi Nayır
	Ruşen Eşref Üneydin		Ruşen Eşref Üneydin		Nurullah Berk		Abdi İpekçi		Ruşen Eşref Üneydin
	Mustafa Baydar		Mustafa Baydar		Mustafa Baydar		Mustafa Baydar		Mustafa Baydar
	Abdi İpekçi		Yaşar Nabi Nayır		Abdi İpekçi		Ruşen Eşref Üneydin		Abdi İpekçi

FAVORİ SERİSİ

ORTAÖĞRETİM (9,10 ve 11. SINIFLAR)

- ✓ Yardımcı Ders Kitapları
- ✓ Türkiye Geneli Deneme Sınavları

Örnek Tanıtım: 10. Sınıf Coğrafya Kitapları (3 Kitap)

- Beceri Temelli Soru Bankası
- Kazanım Odaklı Soru Bankası
- Özet Konu ve Etkinlik Defteri
- Öğreten Paragraf
- Karekodlu Çözümler

ÇİFT YÖNLÜ KİTAP

9. SINIF KİTAPLAR

Her Ders Üç Kitaptan Oluşur

10. SINIF KİTAPLAR

Her Ders Üç Kitaptan Oluşur

11. SINIF KİTAPLAR

Markaj yayınları Editör Yayınevi markasıdır.

markajyayinlari@gmail.com 0 (505) 099 24 84

Markaj yayınları
Eğitimde Yakın Markaj

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 Faks: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.markajyayinlari.com | markajyayinlari@gmail.com

ISBN 978-625-7815-42-0

